

Emperyalist-sömürgeci savaşa karşı Kürdistan'da onbinler yürüdü

● Kürdistan'ın Êlih (Batman), Tûn (Tatvan) ve Çewlik (Bingöl) kentlerinde onbinler emperyalist-sömürgeci savaşı protesto amacıyla ve "Kahrolsun ABD, İsrail ve faşist Türk devleti" "Yaşasın Kürdistan" sloganlarıyla sokaklara döküldü.

● Polîs ve özel tim halk kitlelerine ateş açtı. Tûn'da bir yurtsever şahıs düştü. Üç kentte 20'nin üzerinde yaralı var, 500'den fazla kişi gözaltına alındı. Sömürgeci güvenlik güçlerine halk taş ve sopalarla karşılık verdi.

Haber 4. sayfada

Gerilla eylemleri:

● Pasûr (Kulp) ve Kerboran (Dargeçit)'da karakol saldırısı ve puslu eylemlerinde çok sayıda düşman askeri imha edildi. ● Hezex (İdil), Sêrt (Sürt) ve Dêrsim'de 4 ajan öldürüldü ● Nisêbîn merkezinde polis karakoluna bombalı saldırı

● Ereban, Qilaban (Uludere) ve Nisêbîn'deki çarpışmalarda 6 ARGK savaşçısı şehit düştü

Haberleri 3-4. sayfalarda

PKK 4. Ulusal Kongresi yapıldı

Ulusal kurtuluş mücadelemizin öncüsü PKK'nın 4. Ulusal Kongresi 28-31 Aralık 1990 tarihinde Kürdistan topraklarında yapılan Gerilla Ölkemizde gerekse bölge genelinde yaşanan sıcak savaş ortamında, gerillaya ve serhildanlara dayanan ve onlara yön veren böylece bir devrimin başarıyla gerçekleştirilmiş olmasının anlam ve önemi büyüktür.

Bugün Ortadoğu bölgesinde sürdürülen emperyalist savaş, her geçen gün biraz daha Ölkemiz üzerine kaymakta ve Kürdistan savaşın odağı durumuna gelmektedir. Bu durumu, kördüğümümüz bölge sorunlarının çözümünün de ancak bu odaktan mümkün olabileceğini göstermektedir. İşte direnliş mücadelemizin öncüsü PKK, 4. Kongresini bu ortamda başarıyla gerçekleştirecek Kürdistan halkı adına bir çözümler gücü olduğunu bir kez daha kanıtlayarak, Kürdistan üzerinde yeni hegemonya ve paylaşım planları geliştiren sömürgeci-lere ve emperyalistlere de, Ölkemizin ve halkımızın esirliği olmadığını, bu tür hevesleri olanların hüsrana uğrayaraklarını göstermiş oldu.

PKK 4. Ulusal Kongresi, bölgedeki emperyalist-sömürgeci savaşa karşı en doğru cevabın ulusal kurtuluş savaşının daha da yükseltmek olduğunu belirtmiş ve Kürdistan Devrimi'nin safirinde Ortadoğu halklarının demokrasi ve özgürlük mücadelesini başarıya götüremenin tarihi bir görev olduğunu tespit etmiştir. Bu tarihi görevi gerçekleştirenleri gücünü başka hiçbir yere değil halkımızdan alan, etkin gerillası ve yükselen halk ayaklanmalarıyla Kürdistan'ın öz dinamiklerine güvenen PKK 4. Ulusal Kongresi, "Ya özgür vatan ya ölüm" şiarıyla bağımsız Kürdistan'ı gerçekleştirmek hedefine yönelmiş ve 2000 yıla kadar çapılı aşamalarından geçerek halk iktidarına varmaya karar almıştır.

Ulusal bağımsızlık mücadelemizin şanlı öncüsü PKK'nın geçmiş 12 yıllık pratiği ve Bağlan APO'nun illi komutanı ve yönlendiriciliği, bu kararın başarıyla yerine getireceğinin en somut kanıtıdır. 1986 yılında yapılan 3. Kongre'de alınan karar gereği 4. Kongre nasıl ki Kürdistan dağlarının doruklarında gerçekleştirildiyse, Bağlan Kürdistan hedefine de aynı şekilde mutlaka ulaşılacaktır.

PKK 4. Kongresi, tartışmalarını salt Kürdistan ve bölge ile sınırlı tutmamış, insanlığın genel durumunu da ele almış, emperyalist saldırıya karşı halkların bağımsızlık, sosyalizm ve demokratik mücadelesine ivme kazandırmak için tüm dünyadaki devrimci güçlerin birlik ve dayanışması gerektiğine dikkat çekmiş ve bu amaçla "Devrimci sosyalist enternasyonal"ın kuruluşuna atılmak üzere pratik çaba içerisine girmeyi kararlaştırmıştır.

PKK 4. Ulusal Kongresi, çalışmalarının sonunda bölge ve dünya halklarına şunu ilan etti:

"Yakın gelecekte, uygarlığa, kanla yıkanmış, ateşle kutsanmış bir Kürdistan armağan edeceğiz."

Bağımsızlık mücadelemizin bu tarihi adımı PKK 4. Kongresi halkımıza ve ilerici insanlığa kutlu olsun!

Boşan'da düşürülen bir düşman helikopteri

Foto: Berxwedan

TÜRK DEVLETİ FİİLİ SAVAŞA KÜRDİSTAN DİRENİŞE GİDİYOR

Berxwedan muhabirleri 17-28 Ocak tarihleri arasında Amed (Diyarbakır), Êlih (Batman), Cizra Boşan (Cizre), Gîrgê Amo (Silopi), Sêrt, Wan, Çolameşg (Hakkari), Mêrdîn, Şimex ve Qilaban (Çukurca) dâki durumu yerinde saptadı.

Türk devletinin Kürdistan'da askeri yığınak yapması, Körfez savaşına girmesine ve Patriot füzesavarlarına tepkiler.

İngiliz gazetesi Guardian'ın muhabirinin gözdelemlerinden Êlih (Batman)'te durum. Haberleri 5-6-7. sayfalarda

Düsseldorf-PKK davasından bir tutuklu:

PKK davalarının gerçek yüzü ortaya çıktı

Yazısı 17. sayfada

Celle-PKK davası tutukluları:

Emperyalist işgal ve savaşa karşı halkların ortak direnişiyle cevap verelim

Yazısı 16. sayfada

ERNK Avrupa Örgütü'nün açıklaması:

Kürt dilinin özgürlüğü Kürdistan halkının ulusal bağımsızlık sorunudur!

Bildiri 11. sayfada

İÇİNDEKİLER

Direniş kahramanımız: Osman KOÇAN, s. 2
Kürdistan'da tutuklama furyası, s. 8
Türkiye'de savaşa tepkiler sürüyor, s. 9
Dış alanlarda, s. 12
Yurtsever etkinlikler, s. 12
Savaş esirlerinden mektuplar, s. 13
Çocuk sayfası, s. 14
Göçerilenlerin dilinden s. 18
Doğu Perinçek'te röportaj, s. 18
Okuyucuların kaleminden, s. 19
Adım adım Kürdistan: ERZİROM, s. 20
Dünya haberleri: Ortadoğu'da savaş krizi çözecek mi?, s. 21
Avrupa başında Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi, s. 22

Kürdistan halkından yana

Ortadoğu'da beklenen savaş çıktı. Bölgenin öz çelişkileri ve emperyalist güçlerin dayatmalarından kaynaklanan nelerden, savaşın boyutlarını tahmin etmek zor. Savaş çıktıktan ABD-Irak savaşı olmaktan çıkmış, bölge halklarıyla, "müttefikler" olarak bulunan ABD ile destekçilerinin bölge halklarına karşı topyekûn bir savaşına dönmüştür. Saldırganlığın bir ucu ABD ve diğer emperyalist güçler, bölgede de Türkiye, İsrail ve Suudi gibi uçak Arap devletleridir. Savaş, Irak ve Kürdistan'da yoğunlaşmışsa da, değişik tarzda her an Ürdün, İran ve Suriye'yi de kapsayabilir.

Demokrasi maskeli vandalizm

Batı televizyonları, hergün askeri sansürden geçen savaş ha-

berlerini veriyor. ABD ve müttefiklerinin bilmeden kaçınıcı hava saldırısını böbürlenme vesilesi yaparak yanıttıyorlar. Her bomba teorik olarak 5 insanın ölümüne yol açsa, 17 Ocak'tan beridir süren uçak bombardımanı sonucu binlerce insanın ölmesi gerekir. Irak radyoları 17-28 Ocak tarihleri arasında en az 500 bin masum sivilin öldüğünü bildirdiler. Bombalarla sadece Bağdat, Basra ve Samarra gibi hedef Arap kentleri değil, Soleymanye, Kerkük, Dihok, Erbil, Amadiye ve Zaxo gibi Kürt kentleri de bombalanıyor, hem de savaşın çıkmasında hiç payları olmadığı halde.

Ya insanların yüzyıllardır gözünü gibi korudukları asırlarca korunan tarihi eserleri ve zehirlenen doğa, etkisi belki de hiç geçmeyecek kimyasal ve nükleer silahlar.

İşte Batı demokrasisi, İşte Devamı 10. sayfada

Osman KOÇHAN

1961 yılında yoksul bir çiftçi ailesinin çocuğu olarak doğdu. Ailesi ailen Konya'nın Cilhanbeyli kazasından. Kendisi ailesinin sonradan yerleştiği Malatya'nın Pötürge ilçesine bağlı Alireş (Taştepe) köyünde büyüdü. Daha sonra İstanbul'a meslek okuluna giden Osman yoldaş, okul masraflarını karşılamak ve ailesinin geçimine katkıda bulunmak için çalışmaya başladı.

Küçük yaşta ekmek kavgasına giren Osman yoldaş, yurtdışına çıkar Katar'ın ardından İngiltere'ye geçer. Bir müddet Türkiye sol örgütleriyle hareket eder, tatmin olmaz ayrılır. PKK'yi tanıyınca gerçek yönünü çıkar. Londra'da ERNK'nin kitle çalışmalarında aktif bir şekilde yer alır.

Daha sonra Mahsum KORKMAZ Akademisi'ne giden Osman yoldaş, siyasi ve askeri eğitim görür, PKK II. Ulusal Konferansı çalışmalarında yer alır. Kaynağa dönüşün ve ulusal kurtuluşa bağlılığın eşsiz ve yüce bir örneğini sergileyen Osman yoldaş'ı en iyi tanımlayan yine kendi cümleleridir: "Halkımın kurtuluşu, dünya arenasında da kimliğiyle yer alması ve modern çağı yakalamasında, bir öge olma rolünü oynamaya hazırlanıyorum."

Bilirim Osman KOÇHAN (Faruk)'un ne düşündüğünü, yıllardan sonra güzelim, sevdamız Kürdistan topraklarına ilk adımlarını attığında, canına kıyan kurşunlarla ve toprakla kucaklaştığında. Ölümüne bile, parti görevi bilerek, severek

Fedakarlığın ve yurtseverliğin simgesi

Osman KOÇHAN

gittiğini seni tanıyanlar için bilmek zor değil elbette.

Fakat unutma Heval, o giren canından kutsal toprağımıza akan sıcak kanın, vatana hasrettir, toprağa perçinlenen sevgidir, her bir tarafa savrulmuş binlerce Kürde, kaynağa ve kutsal kavgaya çağrıdır.

Şu an gözlerinin önünden neler geçiyor Heval? Hatırlıyor musun, "Çok yoksul bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldim, daha küçük yaşta babamı kaybettim, anam bise hem analık hem de babalık etti; bizim köy bir dağ köyüydü, onun için dağları çok seviyordum" dediğin günü. Sonra küçük yaşlarda ailenin geçimi için İstanbul'a gitmiş, birçok işte çalışmışsın, hayatın eziyet ve yoksulluğunu tatmışsın ve bunları hep vurgulardın. Hatırlıyor musun, "Bir de yaşamıma nişanlılık girdi, ama evlenemedim, nişanlılığın ailesinin haksızlıklarına dayanamayıp vazgeçtim, ekmeğe parasını bu defa Arap çöllerinde, Katar'da kazanmayı denedim, bu da olmadı, sonunda Londra'ya gelip konfeksiyon işçiliğine girdim" dediğini? "Beni folklor çalışmaları çekti, bu yüzden Türk sol örgütlerinden birini bir müddet tanıdım, fakat aradığımı bulamadım" dediğini de hatırlıyorsundur.

Çok iyi hatırlıyorum 1986 yılında tanıştık. ERNK taraftarları küçük, ama dürüst insanlardan oluşan etkin bir gruptuk. Serxwebûn ve Berxwedan okuyorduk, artık aradığımızı bulmuştuk. Bir akşam sabaha kadar konuşmuştuk. Yoksulluğumuz, ezilmişliğimiz, ezilenlerin, yoksulların, horlananların sahipliğini yapma duygusunu geliştirmiş, gücümüzü PKK'de görmüştük, o zamana kadar geçen 27 yılımıza kahretmiştik.

Biliyorum Heval, şu an yarınların ağız ve sesi aklına bile gelmez, ben hep PKK ile doğdum derdin, şimdi 4 yaşındasın değil mi? Koskoca dört yıl. Bir aylık yaşamım geçen 27 yıldan daha doludur, daha anlamlıdır dediğini gayet iyi anımsıyorum. Ulus ve sınıf kimliğine kavuşmuş, ülken Kürdistan'ı, halkının çilesini, direnişini ve buna karşı lanetlenen ihaneti ile faşist Türk sömürgeciliğini tanımlamış. Bu son kelimeleri ne kadar kinle telafuz ettiğini gayet iyi

hatırlıyorum.

Halk olarak bu kadar zulüm ve haksızlığa uğramış, daha bir yapma girmeden bile binlerce be-begimiz açlık ve hastalıktan kırılır, yoksulluk ve hastalıktan ölür, kemizde kör ve topaldan geçilmez, hapishaneler binlerce insanımız ile doldurulur, insanlarımız ülkesinden dünyanın dört bir yanına savrulur, halk olarak hakarete uğramamız çok az değerimiz kalır ve tüm bunlara yolaçan Türk sömürgecileri ile Kürt işbirlikçileri orta yerde dururken, PKK'nin direniş yolu dışında bir yol tutmanın alçakça ve gerefatsız bir yaşam olduğunu dediğini hiç bir zaman unutmayacağım.

dür? O zaman ne demiştin: Gerçekten tek başıma yürütürüm. İşte, bu bizim için yeterli olmuştuk. Boş konuşmamış, sözünün eri olmuş, derneğin inşaa ve çalışmasında gece gündüz çalışmış, en ağır yükü omuzlamıştın.

Gözün arkada kalmamış; kazandırdığın derneğe yurtsever insanlarımız sığmadı, daha büyük bir yere geçtik, oradan da taşttık. Hani, derneğimiz daha yokken, bir çadır da açlık grevine oturmuş, çadırı da bir güzel süslemişti. 14 gün sırt sırta vermiş, açlık umurumuzda değildi, hayatımızın en güzel günleriydi bunlar. 14 gün boyunca sürekli savaş esirlerini

hep ülke düşüncesidir derdin. Bu duyguyla kolektif çalışmaya nasıl bir coşku ile sarıldığın hep gözlerimin önünde. Bir de Başkan APO ile karşılaştığında ona beslediğin saygı ve bağlılığı nasıl izah edeceğinin tatlı telafisini nasıl yaşadığını da çok iyi hatırlıyorum.

Evet, heval Faruk, hanı gittiğin akşam ne demiştin, "Köyden 20 genci hazır görüyorum, ülke topraklarına ayak basar basmaz, hepsi de dağdadır."

Seni bir daha anarken huzurunda bir daha and içiyoruz ki, ülke topraklarımız faşist sömürgecilere ve işbirlikçilerine mezar olacak, yüzyılların kolektif zincirleri paramparça edile-

Şehit Osman KOÇHAN saygıyla anıldı

29.9.1990 tarihinde sömürgecilerle girdiği çarpışmada 12 yoldaşıyla birlikte görkemli bir direniş sergileyerek şehit düşen Faruk yoldaş, Londra derneğinde düzenlenen bir toplantıyla anıldı. Toplantıya 100 kadar yurtsever katıldı.

Saygı duruşu ve Serxwebûn'da çıkan çarpışma anı yazısından sonra, tanıyan yurtseverler, Heval Faruk'la yaşamış olduktan anılan anılatılar ve onun sadeliği, alçak göndüldüğü, yardımseverliği de çalışmalarıyla dile getirdiler. Yurtseverler, Heval Faruk'u oturarak değil, pratikte çalışkanlığını rehber olarak yaşatacaklarına and içtiler. Derneği süsleyen bir pankartta bu söz ifade ediliyordu: "Osman eriyince, senin beklenen olacağımıza söz veriyorsun!"

Bu duyguyla göreve sarılındaki coşkunluk, fedakarlığın çalışkanlığın, çalışırken neşen, cana yakın, olgun kişiliği hepimizin önümüzdeydi, bunları hepimiz örnek alacak, seni izleyeceğiz, bundan emniyet ol.

1988 sonlarına gelmiştik, artık küçük bir grup değildik, derneğin açılması gerekiyordu, açtıktan sonra nasıl yürüteceğimizi tartışıyorduk bunda seni anmamak mümkün mü-

yaşamıştık.

1988 ile başlayan ülkeye gitme istemin 1989 yılına girdikten sonra, artık seni yakıp kavuran, her yanını saran bir alev olmuştu. Artık Avrupa'da kalmayacağım, biran önce ülke topraklarına gödeceğim, bir türlü cevap gelmeyince de bir geye sabirezlandığına, yakındığına şahit olmuşum. O zaman yürürken, otururken, yatarken, kalkarken, rüyalarımıza kadar giren

cek, Bağımsız, Demokratik ve Birleşik Kürdistan'da sonsuza dek yaşatılacaksınız.

Anınızı rehber alan geride kalan binlerce özgürlük nefe-ri bu andımızın teminatıdır.

Osman KOÇHAN yoldaş mücadelemizde şükür!

Londra'daki mücadele arkadaşlarından K.

Berxwedan

Redaksiyaya Mektup ve Teşekkür

Berxwedan-Verlag-GmbH

Marken Str. 5-7

Postfach 16 12

4000 Düsseldorf 1 - BRD

Verantwortlich für den Inhalt
WALTHER BRAUN

NAVENDA NÜCEYAN
(HABER MERKEZİ)

Tel.: (49-0211) 72 71 46

Fax: (49-0211) 77 35 03

Çap: Druckhaus Bonn
Belavkirla: Agri Verlag Köln

Avustralya 3.00 \$ / Avusturya 18.00 s.

Belçika 60.00 bfr. / Danimarka 8.00 dkr.

Fransa 4.00 ff. / Hollanda 3.00 hfl.

İngiltere 0.80 £. / İsviçre 6.00 sfr.

İsviçre 2.50 sfr. / Norveç 10.00 nkr.

ABONE KOŞULLARI

Almanya içi	Almanya dışı
6 ay 30.- DM	6 ay 35.- DM
12 ay 60.- DM	12 ay 70.- DM

Stadtsparkasse Düsseldorf

Kto Nr. 300 188 06 / BLZ 300 501 10

Dağda gerilla hareketi - Botan 1990

Foto Berxwedan

Hezex

Gerillalar, üç ajanı cezalandırdı, bir ajanın da evine bomba attı

Hezex (Berxwedan): 1-2 Ocak 1991 gecesi ajanlık yapan ilçe maliye müdürü Adnan Şahin'in evi gerillalar tarafından bombalandı. Bombalanan evde adı geçen ajan tek başına bulunuyordu. Hedef seçilen kişi bombanın atıldığı odada olmayınca kurtuldu, ancak büyük bir hasar meydana geldiği bildirildi.

16 Ocak akşamı da ilçe merkezinde Xelîlê Ferîdî adlı bir ajan, gerillalar tarafından vurularak ölümlüce cezalandırıldı. İlçenin Dîkkaya köyünde de Zeko diye bilinen ajanlık yapan bir hain ölümlüce cezalandırıldı.

Uzun süredir gerillaların peşinde olduğu Ehedê Hemedê Hacı (Esat Çim) da, 18 Ocak günü ilçe merkezinde bir aracın içinde tabanca ile vurularak öldürüldü. Adı geçen hain taburda yatıp kalkıyor, TC hesabına ajanlık yapıyordu. Bu hain, hem ajanlık yapıyordu, hem de Babek köyünde korucubaşı oluyordu.

Cezalandırma eyleminden sonra sömürgeci güçler ilçede büyük bir gözaltı ve terör hareketine giriştiler. Kahveleri, mahalleleri ve evleri basan sömürgeci güçler, ilçeyi tanklarla abluka altına aldılar, camilerde hile nöbet tuttular. İlk ekle 100 kadar yurtsever gözaltına alındı. Daha sonra 20'li haric diğerleri serbest bırakıldı. Gözaltında tutulanlar arasında 14 yaşında bir kız çocuğu da bulunuyor. Halen gözaltında tutulanlardan sadece Şerif İktî, Dervîş Abay, Abdurrahman Aslan, Emin Özal, Ömer Gergin ve Mehmet Gergin'in isimlerini tespit edebildik.

Gözaltında tutulanlar sorgu amacıyla Şırnak Emniyet Amirliğine götürüldüler. Parası ağır işkence ve işkence adamı öldürmeyle meşhur, Şırnak'ın il olmasından sonra şehre götürülen en belirgin değişiklik belki de bu. Baraklı yurtseverler, halen tutuklu kız çocuğu da dahil, hepsine çok ağır işkence yapıldığını söylediler.

Diğer yandan, bölgeden muhabirimizin gerilla kaynaklarından doğrudan aldığı bilgiye göre, 24 Aralık '90 günü Hezex-Kaltan (Işık) köyü yolunda gerçekleştirilen mayınlı eylemi ARGK gerillaları yaptı. Söz konusu ey-

lemde çetelere ait bir kamyon mayına çarpmış, kamyon tahrip olmuş, kamyonun içinde bulunan ve asıl hedef olan Kaltan köyü muhtarı, ajan Mirade Hîkê (Murat Uyanık) ve yanındaki iki kişi ölmüştü.

Nîsêbîn

Fevzi Deniz polis karakolu bombalandı

Nîsêbîn (Berxwedan): 15-16 Ocak 1991 gecesi, saat 8.00 sularında, ilçe merkezinde askerî taburun karşısında bulunan Fevzi Deniz adlı polis karakolu bombalandı. Bombanın pencere demirlerinde birine çarpması ve dışarı düşerek patlaması nedeniyle can kaybı meydana gelmedi.

Olaydan sonra polis ilçede operasyonlara başladı, çok sayıda yurtsever gözaltına alındı, daha sonra bunlar bırakıldı. Daha sonra polis, Yeni Turan mahallesinde bulunan bir yurtsevere ait evde karakol kurarak içindekileri rehin aldı. İlçeden aldığımız haberlere göre, polisin karakol kurduğu Kuşkonmaz sokak, No. 21'deki evde rehin tutulanlar şunlar; Emin Akyüz, Mediha Dîq, Şûkriye Özel, Leyla Özel, Fatma Keskin, Şerîfe Dîq, Mehmet Keskin ve Hasan Dîq. Bunlara ziyarete giden yalanları Abdurrahman Özel, Mehmet Şerîf Boğa ve M. Ali Özel de gözaltına alındılar.

Sömürgeci hedeflere saldırı hazırlığı yaparken, bombanın elim bir kaza sonucu ellerinde patlaması üzerine A. Hamit ALGAN ve Ahmet DİLMAÇ adlı kahraman ARGK gerillaları şehit düştü

Nîsêbîn (Berxwedan): Şehir merkezinde yapımı tamamlanmak üzere olan Belediye Kütüphane binaına 28 Ocak 1991 günü akşam saatlerinde bombalı eylem yapmak isteyen 2 ARGK gerillası, bombanın zamanından önce patlaması sonucu şehit düştü. Olay yerinde bulunan diğer 3 ARGK gerillası ise sağ kurtulmayı başardı. Plastik bidonların içine yerleştirilen tahrîp gücü yük-

sek bombanın patlamasıyla A. Hamit ALGAN ve Ahmet DİLMAÇ adlı gerillalar şehit düştü.

Daha sonra olay yerine gelen sömürgeciler şehit iki gerillanın cenazelerini almak istediklerini bildirdiler. Ancak C. Savcısı, "Cenazelerin nerede olduğunu tahmin edilemediği" bildirildi.

30 Ocak günü Nîsêbîn Cumhuriyet Savcılığına bir dilekçeyle başvuran şehit gerillaların aileleri cenazeleri almak istediklerini bildirdiler. Ancak C. Savcısı, "Cenazelerin nerede olduğunu tahmin edilemediği" bildirildi. Olay DGM'ye ait olduğundan konu ile ilgili herhangi bir açıklama yetkisine sahip değiliz." diyerek, şehit gerillaların cenazelerinin teslim edilmemesi karşısında halkın gösterilebileceği tepkiyi önlemek ve tehdit etmek amacıyla konuşmasına, "Nîsêbîn'de daha önce yaşanan olaylar'dan dolayı güvenlik tedbirleri alınmıştır. Cenazelerin verilmesi mümkün değildir" sözlerini de ekledi. Nîsêbîn'deki sömürgeci güven, çevredakilerin, "Cenazelerin verilmemesi 15 Mart 1990 tarihinde olduğu gibi tekrar kitlesel olaylar gelişmesine yol açmaz mı?" şeklindeki bir soruya da, "Bu, bizim görev ve ilgi alanımız değildir" diye karşılık verdi.

Olayın ardından kitleler üzerindeki terörü ve tutuklama kampanyasını daha da artıran sömürgeciler şehit gerillalardan Ahmet DİLMAÇ'ın ikisi bayan üç akrabasını, A. Hamit ALGAN'ın dört ailesini gözaltına aldılar. Olaydan sonra gözaltına alınan yurtseverlerden isimlerini tespit edebildiklerimiz şunlar: Hîzî Kurt, Nîzêrê Dîlmaç, Zekiye Dîlmaç, Sult Dîlmaç, Nezir Dîq, Emin Akyüz, Mediha Dîq, Şûkriye Özel, Leyla Özel, Fatma Keskin, Hasan Dîq Zübeyir Akyüz, Beşîr Yıldırım, A. Kahraman Özel, M. Şerîf Boğa, M. Ali Özel, Ekrem Yağlız, Hüseyin Yağlız, Çecan Saltıkalp, Zübeyir Ayyhan, Aslan Aras, Ahmet Kayacı Kadri Erdem, Şehmus Yalçın, İbrahim Turan, Zübeyir Duran, Şerîf Yıldırım Selahattin Yıldırım, Seyfettin Yıldırım, Ramazan Akman. Bu yurtseverlerin bir kısmı iki gerillanın şehit olduğu olaydan önce gözaltına alınmıştı. Nîsêbîn şehir merkezinde Körfez savağının başlamasını ardından yüzlerce yurtsever gözaltına alındı. Bunların büyük çoğunluğu yıldıma amacıyla yapılan vahşî işkencelerden sonra serbest bırakıldı. Şu anda da ne kadar yurtseverin gözaltında olduğu kesin olarak bilinmiyor.

Kerboran

İki ayın eylemde 8 düşman askeri öldürüldü

Kerboran (Berxwedan): Ocak ayının ortalarında ARGK gerillaları Kerboran'ın Tirve (Bağ-öz) köyünde sığınak şeklinde kazınmış asker mevzilerine yerleşerek askerlerin nöbet değişimini sırasında pusu kurdular. Eylemi gerçekleştiren gerilla biriminden aldığımız habere göre 6 düşman askeri öldürüldü.

İkinci eylem de Kerbent (Suçatı) köyünde meydana geldi. Bu köy çetelerin denetiminde. Konurduğu kabul etmeyen köy halkının tümü köyü terketmiş durumda. Gerillaların köyün hemen çıkışına yerleştirdikleri tahrîp gücü yükleme bombanın patlaması sonucu 2 asker öldü, asker ve çetelerden yaralananlar da oldu.

Sêrt

Bir ajan ölümlüce cezalandırıldı

Sêrt (Berxwedan): 16 Ocak günü şehir merkezinde Eğitim Yükleme okulu'nun önünde Abdurrahman Survarî olarak tanınan Abdurrahman Kurt adlı ajan gerillalar tarafından ölümlüce cezalandırıldı.

Dêrîm

Kisîle'de 1 ajan cezalandırıldı

Dêrîm (Berxwedan): ARGK gerillaları, Aralık '90 ayının son günlerinde Kisîle'ye bağlı İhsan köyünde Cemal adlı ajanlık yapan bir haini ölümlüce cezalandırdılar.

Cezalandırılan kişinin uzun bir zamandır ajanlık yaptığı bildirildi.

ARGK'nın Eylül ve Ekim aylarında Gever, Çelê ve Çolamerg alanlarında gerçekleştirdiği askeri eylemler

1- Eylül '90 ayının ortalarında Çelê'nin Bilecan ve Erîş köyleri arasında bulunan Türk askeri birliklerinin mevzilerine yerleştirilen mayın tuzakının patlaması sonucu bir asker öldü, birkaç asker de yaralandı.

2- 28 Eylül '90 tarihinde Gever'e bağlı Kîyanîş taburu ile taburun nöbetçi kulubeleri arasında döşenen mayının patlaması sonucu bir onbaşı öldü, yaralanan askerlerin sayısı tespit edilemedi.

3- 29 Eylül '90 tarihinde Çelê'ye bağlı Serê Sêvê köyünde konumlanmış düşman askeri güçlerine yönelik yerleştirilen mayına çarpan bir permer ağır şekilde hasar gördü.

4- Eylül '90 ayının sonlarında Çelê ilçe merkezinde kitleler, baskı, işkence ve sürgünleri protesto etmek amacıyla bir protesto yürüyüşü gerçekleştirdiler. Hükûmet konağına yürüyen kitleler, Atatürk'ün büstünü de tahrip ettiler.

5- 6 Ekim '90 tarihinde Çolamerg merkez bağlı Kotranas köyü karakoluna gerilla güçlerinin gerçekleştirdiği saldırı sonucu iki asker öldürüldü, dördü de yaralandı. Daha sonra Çolamerg'ten gelen takviye düşman güçleri ve gerilla birliğimiz arasında meydana gelen çatışmada da kayıp vermeyerek başarıyla çıkan gerilla birliğimiz oldu.

6- 6 Ekim '90 tarihinde Çelê'ye bağlı Erîş köyü yoluna döşenen mayının patlaması sonucu Erîş bölük komutanlığını yapan östeğmenin iki ayağı koptu, bir asubay da kırıldı. Mayın bölüğü denetlemeye gelen binbaşıya karşı döndüğü. Mayına çarpan taksî de tahrip oldu.

7- 7 Ekim '90 tarihinde Çelê merkez güvenliğini sağlamakla görevli bir düşman timine, gerillalarımız tarafından başarıyla bir saldırı gerçekleştirildi. Üç tün elemanı öldürüldü, ikisi de yaralandı.

8- Yine Ekim ayının ilk haftası içinde Çelê'nin Bîlcan köyü çetelerine karşı kurulan pusuda, saat 7.00'de yedi çete silahlısıyla birlikte yakalandı. Düşman helikopterlerle çetelerin indadına girildi. Meydana gelen çatışmada helikopterin vurulması üzerine düşman askerleri ürktü ve çatışma alanını terketti.

9- Ekim ayının ilk haftası içinde Çelê'nin Deştan köyündeki düşman askeri birliğine karşı gerçekleştirilen pusuda üç asker öldürüldü, üçü de yaralandı. Deştan, bölgede düşmanın güçlü noktalarından biriydi. Bu eylemin ardından düşman güçleri, tespit ettikleri bir birliğimize karşı saldırı düzenlemek istediler. Durumu farkeden gerillalarımızın döşediği mayının patlaması sonucu üç çete ve bir asker öldü.

10- Ekim ayının ilk haftasında Çelê'nin Akru karakoluna karşı gerçekleştirilen saldırıda bir asker öldü, dördü de yaralandı. Geriye kalan düşman askerleri korkarak tebağı karakolu terkettiler.

11- 8 Ekim '90 günü bir gerilla birliğimiz, Çelê'nin Cemedan köyünde, düşman güçlerinin döşediği mayına çarptı. Mayının patlaması sonucu Cudi adlı bir kahraman savaşıyoruz şehit düştü, meydana gelen çatışmada ise gerilla birliğimiz başka kayıp vermeyerek düşman kuşatmasını yarmaya muvafak oldu.

12- 1 Ekim '90 Elbak' (El Bagale) bir yurtsever Çelê'nin Serê Sêvê düşman karakolunun komutanı bir östeğmeni öldürdü ve bir askeri de yaraladı. Olaydan sonra gerilla birliğimizle yetiştirmeye çalışan bu kahraman yurtsever, yolda Irak askeri güçleri tarafından pusuya düşürülerek esir alındı.

Bunlar dışında gerilla birliklerimiz ile düşman güçleri arasında çok sayıda çatışma meydana gelmiş, birçok düşman karakolu uzaktan havan ve roket atışına tutulmuştur.

ARGK Çolamerg Bölge Komutanlığı

Ereban - Qilaban

Sömürgeci güçlerle meydana gelen çarpışmalarda Ereban'da 2, Qilaban'da da bir ARGK gerillası şehit düştü

Ereban-Qilaban (Berzwedan): 23 Ocak '91 gecesi Ereban (Araban)'ın Mendolo köyüne bir görevi yerine getirmek üzere giden küçük bir ARGK grubu ile düşman güçleri arasında meydana gelen çarpışmada kod adları Sadık ve Zeki olan iki gerilla şehit düştü. Sömürgeciler, çarpışmada bir gerillanın da yaralı ele geçirildiğini ileri sürdüyse de, bu iddia henüz doğrulanmış değil.

24-25 Ocak '91 gecesi Qilaban (Uludere)'ın Nirveh (Tağdelen) köyüne giden bir ARGK grubu, köy yakınında düşmanın pususuna düştü. Düşman askerlerinin ateşi sonucu Qilaban'ın Hüsal köyünden olan Hamaan KARA (Rêzan) adlı kahraman ARGK savaçmanı şehit düştü. Şehit savaçmanın cesedinin düşmanın eline geçip geçmediği öğrenilemedi.

Her iki çatışmada düşman güçlerden de kayıplar olduğu bildirilmektedir. Ancak sömürgeciler kendi kayıpları konusunda bir açıklama yapmadı.

Pasûr - Palı

Gerillalar Pasûr'da karakola saldırdı, Palı'da da bir okul yaktı

Masra (Berzwedan): ARGK gerillaları, Ocak ayının ortalarında Pasûr (Kulp)'un Kowrno köyü karakoluna saldırdılar. Roketlerin kullanıldığı bu saldırıda karakol tahrip edilirken, düşmana büyük can kaybı da verildi. Muhabirimiz, bizzat saldırı sonrasında karakolun durumunu gören yurtsever köylülerden aldığı bilgilerle, olay yerinde çok sayıda ölü ve yaralı asker görüldüğünü belirtiyor.

Aralık '90 ayının son günlerinde de Palı (Pahı)'ye bağlı Zûver (Akbulut) köyünün ilk okulu gerillalar tarafından yakıldı. Yanına erken müdahale edilip söndürülmesinin rağmen, binanın içindeki eşyaların çoğu tamamen yandı, buna da büyük bir tahribat geçirdi. Geçen yıl da bu köyde bir ajan ölümü cezalandırılmıştı.

Wan

Wan 100. Yıl Üniversitesi öğrencileri savaşa karşı bir haftalık boykot yaptı

Wan (Berzwedan): Üniversite öğrencileri, 10-17 Ocak arasında sömürgeci-emperyalist savaşı protesto amacıyla bir haftalık boykot yaptılar. Boykota öğrencilerin tümü katıldı. "ERNK-Wan Komitesi" de halka, savaşta tutumlarının ne olması gerektiği konusunda bildiri dağıttı.

Emperyalist-sömürgeci savaşa karşı Kürdistan'da onbinler yürüdü

Elîh (Berzwedan): Elîh'teki gösteri gündüz saat 12.00'de Ulucami ve Lale caminden çıkan halk kitlelerinin Bankalar caddesinden, şehrin merkezi noktası olan Cumhuriyet meydanına doğru slogan atarak yürümeleriyle başladı. Binlerce kişiden oluşan gösteri kolu, köylülerin alıveriş yeri olan Bankalar caddesinden ileriye doğru ilerledikçe yeni katılımlarla daha da kalabalıklaştı. Cumhuriyet meydanına vardıklarında gösterici

da 50'nin çok üstünde olduğunu, sömürgecilerin gerçek sayısını gösterdiğini söylediler. Yaralılardan 1933 doğumlu Abdullah Korumcu'nun ilk gün olan koma durumunu sonraki günlerde düzeldi. Bu yurtsever dipçik yaralılarıyla komaya sokulmuştu.

Olaydan sonra İHD Elîh Şubesi, HEP Elîh Teşkilatı ve Petrol-İş Elîh şubesi yetkilileri arasında bir komisyon kurarak yaralı ve tutukluların durumunu öğrenmek için valilik ve emniyet

lerde yarattığı korkuyu göstermektedir.

Tûx (Berzwedan): Tûx (Tatvan)'ta da halk gösterisi öğlen saatlerinde camiden çıkan hallokon yürüyüşü ile başladı. Tûx'taki gösteride özellikle köylülerin çokluğu dikkati çekti. Bu da gösterinin yurtsever karaktere geçmesi için yeterli birleşim oldu.

Burada da polis, özel tim ve askeri birlikler halkı dağıtmak için zora başvurdular, kitlelerin

rafından tutulduğunu, bilinen yurtseverlerin olaylar bahane edilerek arandığını, savaş uçaklarının şehrin üzerinde sürekli uçtuklarını, gösteriler sırasında şehirde bulunan HEP Genel Başkanı Fehmi Işıklar ve Mardin Milletvekili Ahmet Türk'ün hallo provokasyonlara dikkat etmeleri konusunda uyardıklarını, sömürgeci güçlerin bunları hiç hesaba katmadığını söylediler.

Bileğin ve mitingün karakteri konusunda sorulara da, "Yurt-

Elîh 25 Ocak kitle gösterisinde halk sömürgeci güvenlik güçleriyle çatıştı

Foto: Cumhuriyet

halkın sayısı 10 bini geçti. Gösteri boyunca halk "Kahrolsun ABD", "Kahrolsun İsrail" sloganlarını attı. Cumhuriyet meydanında ise atılan sloganların karakteri değişti, önce atılanlara ek olarak, "Kahrolsun faşist Türk devleti", "Yaşasın Kürdistan", "Botan'ın insanlaşdırılmasına hayır" vb. sloganlar atıldı.

Cumhuriyet meydanında sayıları birkaç bini aşan polis, özel tim ekipleri, çevik kuvvet ve askerler, tank ve panzerlerle halkın yolunu keserek, gösteriye derhal son vermelerini istedi. Halk protestoya devam edince önce lastik mermiler, göz yaşartıcı bombalar, daha sonra da hakiki mermiler kullanılarak halka ateş edildi. İlk ateş esnasında en az 10 kişi yaralandı. Bunun üzerine halk kitleleri korunmak için büyük gruplara dağıldılar. Bazı gruplar yaralıları hastaneye ulaştırmaya çalışırken, bazıları da polislerin aralarına döküldüğü göstericileri kurtarmaya çalıştı. Ara caddelere gelen büyük halk kitleleri buradan slogan ve taşlarla sömürgecilere karşılık verdi. Bu sırada kadın ve çocukların da gösteriye katılarak etki, damlardan ellerine geçirdikleri taş, demir ve tahta parçalarını polis ile özel tim elemanlarına atıştı gözlemlendi. Bazı kadınlar da polislerin üzerine saldırarak, tutuklamak üzere götürülenleri kurtarıldılar. Saat 14.00'e kadar devam eden büyük kitlesel gösteride en az 50 yurtsever de tutuklandı.

Gerek muhabirimiz, gerekse de Elîh'ten bilgi aldığımız halktan diğer kaynaklar, kesin yaralı sayısının 7'nin, tutuklu sayısının

amirliği nezdinde harekete geçtiler. Temas kurduğumuz bu komisyon üyeleri, polis ve özel timin halka karşı şiddete başvurduğunu, savaşı protestonun halkın doğal hakkı olduğunu, olaylardan sonra şehrin durumunun askeri işgali andırdığını, polis ve özel timin kahveleri basarak halkı ağır hakaretlerde bulunduğunu, ortamın gergin olduğunu, hallokon tutuklanmaların serbest bırakılmasını beklediğini, bu sonucun doğmaması durumunda daha ciddi gelişmelerin olabileceğinden endişe ettiklerini açıkladılar.

Elîh'teki gösteri hakkında görüşlerini aldığımız bir yurtsever şundan söyledi: "Caminin harmanı çıkartında insanımlar kalabalığı terketti. Gösteri hal-ıca imişiyatıfın geçti. Şişinçtir, organize olmuş yoktu ama herkes ne yapacağını biliyordu. 1990 yılı içinde Elîh'te iki büyük gösteri oldu. Fakat bu defa bamaşakaydı.

Kim eline ne geçiriyorsa polis ve özel timi saldırıyordu. Kadınlar, dükkanlardan yağlı boya alarak polislerin üzerine döküyorlardı. Kahve lokantalarından çıkanlar da, sandalye ve tabaklarla vuruyorlar. Bu şekilde polisler Gök Tahtı'nın bulunduğu yere kadar kovulmuşlardı. Arın sokaklara çekilen polis buradan halka ateş açtı. Hepsiye yön gösteren mitingün kendi örgütlenmesi yoktu. Aralarındaydık, ancak kaybolduk, bu kadar büyük kabaşma beklemiyorduk."

26 Ocak günü Elîh'e Türk İçişleri Bakanı Abdulkadir Aksoy geldi. Bu gösterilerin sömürgeci-

özerine panzerleri sürdüler. Binlerce kişinin katıldığı gösteride halk, büyük gruplara bölünerek slogan atmaya devam etti. Sömürgeci askeri güçler, bir grubu loğatma altına aldıklarında, diğer gruplar polislerle saldırarak bunları kurtarmaya çalıştı.

Polisin ateş ederek bir ağır dört yurtseveri yaralaması üzerine, kitleler polise daha bir kinle saldırdılar. Bu saldırı sırasında polis ve özel timler hükümet konağına sığınmak zorunda kaldılar. Halk bu defa hükümet konağına saldırarak camları ve kapıları taşlarla parçaladı. Kitle bu karakol ile birçok askeri aracın da camlarını kirdi. Bir kaç saat süren gösteride Tûx'tan yurtseverlerin kalırlığına göre en az 300 yurtsever gözaltına alındı.

Polisin ateş etmesi ağır yaralanan Mecit KAPLAN adlı yurtsever, Amed'e hastaneye götürülmeye çalışırken, daha Tûx'un çıkışında can verdi. Mecit Kaplan, Reşadiye'nin Guta Oransê (Kupluca) köyünden olup 6 çocuk babasıydı. Tanınan etkin bir yurtsever olan Mecit Kaplan, eski Kürt halk direnişlerinde yer alan Bekiran aşuretiydi.

Şehit Mecit Kaplan'ın cenazesi 26 Ocak günü yine kitlesel bir törenle kaldırıldı. Ağın güvenlik önlemleri alan sömürgeciler, cenazeyi kendileri kaldırmak istedikleri. Halk buna izin vermedi. Ayrıca halk şehir merkezinden mezarlığa kadar sessiz bir yürüyüş yaptı. Bu gösteri sırasında da 100 kadar yurtsever gözaltına alındı.

25 ve 26 Ocak günü Tûx'tan temas kurduğumuz yurtseverler, her cadde ve sokakın askerler ta-

severlerin ve devrimci-yurtsever sloganların etkin olduğu bir gösteri, şeklinde cevap verdiler.

Çewtîk (Berzwedan): Çewtîk (Hingol)'de gösteriye de 1000 kadar yurtsever katıldı. TC, ABD ve İsrail aleyhine sloganların anık olduğu gösteride, bazı yurtseverlerin ERNK bayrakları taşıdıkları tespit edildi. Gösteri hakkında bilgi aldığımız muhabirimiz, bu gelişide 6 bayrak tespit ettiğini söyledi.

Gösteri sırasında yaralanan olmadı, ancak civarında yurtsever tutuklandı. Muhabirimiz, gösterinin camiden çıkanlar tarafından başlatılmış olmasına rağmen, yurtseverlerin inisiyatifinde geçtiğini söyledi.

Amed (Diyarbakır), Wan (Van) ve Kozar (Kızıltepe)'de de bonzer gösteriler planlanmış olmasına rağmen ağır güvenlik önlemleri nedeniyle hayata geçirilmedi. Nisebin (Nusaybin)'den muhabirimiz, bu ilçede de Cuma günü sömürgeci güçlerin camı etrafında büyük önem almış olduğunu bildirdi. 18 Ocak günü Riha (Hirfa)'da da benzeri bir gösteri oldu.

25 Ocak günü Kürdistan'ın üç şehrinde olan büyük kitlesel gösteriler, camilerden başlatılmış olmasına rağmen, yurtsever karakterde oldular. Halkın elinde legal mevzilerin kalmadığı koşullarda camiler, hallokon gösteriler için çıkışı yaptığı uygun ve bir yerde zorunlu zemin oldu. Kürdistan hallokonun mekânı olduğu dikkate alınırsa, bu tür çıkışlar kaçınılmaz olmaktadır. Her üç şehirde de kitleler, yurtsever sloganları egemen kıldılar.

TÜRK DEVLETİ FİİLİ SAVAŞA, KÜRDİSTAN DİRENİŞE GİDİYOR

Türk sömürgeci devletinin fiilen taraf olduğu Körfez savaşındaki hedefleri netleştirdi, bunları Türk devlet yetkilileri de gizlemiyor, burjuva basından hergün TC'nin savaş planının bölümleri yayınlanıyor. Yine de TC'nin ne yapmak istediği en iyi Kürdistan'daki uygulamalardan anlaşılıyor. Kürdistan'da 17-28 Ocak '91 tarihleri arasındaki genel durumu özetlemeye çalışalım:

AMED

Savaşın başladığı ilk gün şehirden büyük bir göç başladı, 400 bin kabul edilen şehir nüfusu neredeyse yarıya indi. Okulların tümü tatile girdi. Zaten kimse çocuğunu tehlikeden dolayı okula göndermiyor. Dicle Üniversitesi de açıklamaz tatile girdi. Öğrencilerin dayatması üzerine, üniversitenin öğretim üyeleri yaptıkları açıklamada öğrencileri koruma tedbirlerinin olmadığını, bu nedenle herkesin evine girmesinin daha hayırlı olacağını söylediler.

Havaalanı hergün göçerlerle dolu, aynı şekilde otobüs terminali de. Biletler karaborsa. Varlıklar Türkiye'ye kaçıyor. Halk ise ya şehirde kaldı ya da çocuklarını Lice vb. yerlere gönderdi.

Sömürgeci devlet halkın korunması için hiçbir tedbir almış değil. Halk kimyasal gazdan korkuyor, sömürgeci yetkililerin ve burjuva basının bilinçli yarattığı korku halktaki bu duyguyu daha da artırıyor. 17 Ocak tarihinden beridir, Amed askeri havaalanından kalkan ve sürekli askeri malzeme indiren askeri nakliye uçaklarının çıkardığı ağır gürültü, halkı sürekli gerginlik içinde tutuyor.

Şehirde halkın ekonomik yapısı da felç olmuş durumda. Bazı lokantalar ve eczaneler dışında dükkanların çoğu kapalı. Bu ko-

şullarda üretim ve yatırım düşünlülemez bile. Eczanelerde ilaç bulunmuyor, naylon, zamb vb. ılgınak yapımında kullanılan malzemeler ateş pahası. Geçimirdi tankercilikten, kamyonculuktan sağlayanların tümü iflas etmiş durumda. 200 milyonluk kamyonlar 50 milyona satılıyor, kimse almıyor. Bankalar kredileri durdurduğu için, Türkiye toptancıları Kürdistan esnafına veresiyeye vermiyor.

Belediye den alınan bilgilere göre, şehirde sadece 40 sığınak var, bunlar 17 bin kişilik, kocaman şehirde ise sadece 3 bin gaz maskesi bulunuyor, bunlar da sömürgeci idarecilerin tasarrufunda. Belediye şehrin suyunu pompalarla sağlıyor, herhangi bir tehlike karşısında şehirde su sıkıntısı da doğabileceği belirtildi. Hastaneler, ordunun denetimine verildiğinden halka uygulanan sağlık hizmetleri durmuş. Bismil'e de sadece beş adet gaz maskesi verilmiş, bunların da kimin denetiminde olduğunu bilmek zor değil.

Buna karşılık Amed silah deposuna dönmüş durumda, askeri havaalanı, Piriçlik radarı ve askeri birlikler hep faaliyet. Durmadan yeni birlikler aktarıyor. 2 ve 3. Ordunun birlikleri de Amed üzerinden sınıra yollanıyor.

ELİL

Elil (Batman)- Midyat-Hezex (Idi) hatındaki askeri yığınağı gören, birçok ülkede savaş muhabirliği yapan bir İtalyan gazetecisi, "Bu askeri yığınağın kesinlikle savunmaya de-

ğil, saldırıya yönelik olduğunu" söyledi. Askeri havaalanından kalkan uçakların Irak'a saldırı da kullanıldığı artık bir sır değil. Varolanlara ek olarak durmadan yeni askeri birlikler aktarı-

lıyor. Aktarılan silahlar arasında geri tepmesiz topkar, leopard tankları, birlikler arasında da hava indirmede kullanılan paraşütçü komando birlikleri seçiliyor. Kürdistan'da halen hava indirmede kullanılan üç askeri havaalanında savaş uçağı sayısının 300'ü geçtiği tespit edildi. Son olarak Amed askeri havaalanına Belçikalıların Mirage 5'leri geldi. ABD de savaş uçaklarının savunması amacıyla "Patriot" diye bilinen füze avcısı roketatarları havaalanı çevresine yerleştirdi. 24 Ocak günü fırlatılan bu roketlerden bir tanesi Bağlar semtine yakın bir köyün civarına düştü. Sömürgeciler bunu bilgilensay hatasına bağladılar. Şehirdeki yurtseverler 24-25 Ocak gecesi, saat 02 00'de saldırıda yara almış bir savaş uçağının havaalanına yetiğmeden düştüğünü söylediler.

Sömürgeciler, silah ve asker deposu haline getirdikleri şehrin askeri bölgeleri etrafında halkın bulunmasını da istiyorlar. Sömürge Valsi H. Kozakçıoğlu, gazetecilerin sorusu üzerine "Halkın güvenliği için bazı tedbirler alınmış, gerektiğinde açıklanacak" açıklamasında bulundu. Yurtseverler bunu halka yönelme olarak yorumladılar.

İHD Amed Şube Yönetim Kurulu Üyesi Av. Sabahattin Acar da, "Çıkarak bir savaş Kürtlerin toprağında olacaktır" diyerek, halkın güvenliği için hiçbir önlem alınmadığını, bunun insan haklarıyla alay anlamına geldiğini söyledi.

Petrol-İş Sendikası da "Kürdistan'dan ayrılmama kampanyası" başlattı. Üyelerinin bulunduğu işyerlerini gezen sendika yöneticileri, işçilerin dire ve sorunların bilincinde olduklarını, Amed'te bulunan 800 üyelerinden sadece bir kişinin şehri terkettiğini açıkladılar. Aynı yetkililer, kampanyalarını ve amaçlarını bir açıklama ile basına yansıttıklarını, fakat her zaman olduğu gibi burjuva gazetelerinin yer vermediğini, çağrı-

larının Türk aydınları için de geçerli olduğunu ve sonuna kadar kampanyayı sürdürecektiklerini de eklediler.

Öte yanda Ziya Gökalp İhsani öğrencileri de sömürgeci savaşa karşı bir gösteri yaptılar. Savaşın çıktığı ilk iki günün aksine şehirden göçler oldukça azaldı. Şehirden ayrılanlar, genellikle çocuklarını karsal alandaki tanıdıklarının yanına bırakıp geri

dönüyorlar. Bu da halkı yerinde çözüme ve dayanışmaya itiyor. Sömürgeciler de bunu bildikleri için durmadan operasyon yapıyorlar. Evinin etrafını naylonla kapatan kalabalık bir ailenin 6 üyesinin zehirlenerek öldüğü gerçeği, sömürgecilerin halkımızın her şeyi ile oynayarak, savaşı Kürt halkının kurumuna dönüştürdüklerinin en belirgin bir göstergesi.

CİZRE BOTAN - GİRGE AMO

Cizre Botan'dan olan göç tersine döndü. İlçe merkezi eski düzeyde olmama da belli bir canlılık kazanmış durumda. Halkın ekonomik durumu tam bir felç. Halk varolan erzazı aralarında payediyor.

İlçe ve çevresindeki askeri yığınak devam ediyor. Gırge Amo'dan olan göç de durmuş durumda. Halkın belli bir kesimi geri dönüyor. İlk günlerin korku ve tedirginliği yok. Ancak Türk

Chris Stephan çocukların kalmadığı Elil (Batman)'te askeri yığınağı izledi:

Şehirdeki insanlar silah yığınağını seyrediyor

Dün her taraf denetim altında. Batman'dan Irak sınırına yeni askeri birlikler kaydırıldı. Havaalanının etrafında askerler devriye gezerek, diğer askerler de yol kavşaklarını tutuyor. Türkiye'nin 2 ve 3. Ordusuna ait 200 bin asker sınıra kaydırılıyor.

Ankara'dakiler, Irak tarafından bir saldırı olmadıkça bir savaşa girmeyeceklerini söylüyor, ancak Batman'daki birçok insan hükümetin savaşa girme kararı olduğu ilkinde.

Buradaki insanlar, tank ve diğer araçların dolu trenleri görünce savaşın başlayacağını düşünüyor diyor SHP Batman İl Başkanı A. Kerim Zilan. Zilan, sınırın sadece 100 km uzatıldığını, endişeli olmanın nedenleri vardır dedi.

Havaalanının yanında Batman Petrol Rafinerisi bulunmaktadır. Bu da Irak'ın malzeme bir saldırısında Batman'ın önemli bir he-

def olacağını düşündürüyor. Askeri ceme ve işleri, zaten kalabalık olan sokakları daha da kalabalık yapıyor. Bir lokanda sahne bina göre havaalanındaki uçaklar arabasız sürüyor.

Resmi ve sivil giysili polisler, dün havaalanına inen C-130 transport uçaklarını görüntülemeye çalışan gazetecileri geri gönderdiler, bütün şehirden uzak mesafelerde şehirden uzak lağınlar. Gazetecilerin askeri birimlerin 400 m yakınına yaklaşmasını yasaklandı.

Ama Doğu Türkiye'deki askeri havaalanları görmek mümkün değil. Birçok Türk, askeri yığınağın Irak misillemesine karşı koyma amacından fazla olduğunu düşünüyor. Batman'dakiler ise Türkiye'nin çoktan beri Körfez savaşına girdiğine inanıyor.

Guardian
İngiltere 25 Ocak 1991

Türk devletinin Kürdistan'daki askeri yığınağına ve Körfez savaşına girmesine tepkiler

Yavuz Binbaş (Van İHD Başkanı):

Ortadoğu halkları kesme sifirle kuşatılmış bir çıplınlığı sona erdirmeli sayarken, Ortadoğu'daki AHD hegemonyası ve Saddam'ın istisalarının kurtarılmıştır. Bu savaş halkımızın savaşı değil ve olmaz. Bu savaşta halkın çıkarı olmaz. Çünkü bu savaş halkın katliamla karşı karşıya kalacağı bir savaş olacaktır. Tamamen sivil ve savunmasız olan halkımız kendini savunamaz. Yapılan yığınaklar, savaş olmadıkça olmazda bir katliamın habercisidir. Van'da sivil savunma alanında hiç bir önlem alınmamıştır. Edindiğimiz bilgilere göre Van gibi büyük bir kente sadece 1500 gaz maskesi getirilmiştir.

Dünya Kürt ulusunu yalnız ve katliamla, barbarlıkla başbaşa bırakmamalıdır.

Adem Gönen (Batman HEP Başkanı):

Savaş çıkarma katham olur. Buradaki askeri yığınaklar boşuna getirilmedi. Irak'ta boş durmayacak. Batman'da herhan-

gı bir önlem alınmamış. İl merkezinden göç var. İnsanlar kendilerini koruyarak bir yerlere gidiyorlar. Varlıkları olanlar her zaman kendilerini kurtarabilir. Vahli bir yetmiş önlem alınmadı diyor. Halka hiç bir şey denmiyor. Devletin görevi yığınaklardan çok, vatandaşın korumak olması.

Mehmet Çerçel (Bismil HEP İlçe Başkanı):

Devlet vatandaşın can ve mal güvenliğini korumakla yükümlüdür. Savaş kapıya dayanmıştır. Devlet herhangi bir önlem almamıştır. Onbinlerce nüfuslu Bismil ilçesine sadece 5 gaz maskesi gönderilmiştir. Bunlar da kaymakam, karakol komutanı gibi mülki amirlere dağıtılmıştır. Halk Saddam'dan çok, Özal'dan korkuyor. Bir kitle kurumu olabileceğinden, yurtseverlere yönelik bir saldırıdan kaygılanıyor. Devlet bölge halkını gözden mi çıkardı, değilse neden bir önlem alınmıyor?

Haşim Haşim (Cizre Belediye Başkanı):

Panik son günlerde arttı. İlçenin üçte bir göç etti. Kalarlar ise kendince önlem almaya çalışıyor. Bugün belediye olarak, halka anons yapıldı. Panik biraz olsun azaldı. Göç durdu. Devlet sivil savunma ve halkı koruma konusunda bir önlem almadı. Halk kendi önlemini almaya çalışıyor.

Nurettin Yılmaz (Mardin ANAP Milletvekili):

Sivil savunma ve halka yönelik önlem alınmaması, savaşın çıkacağına ihtimal verilmemesindenidir. Zaten Cumhurbaşkanımız geçen gün açıkladı. Uman savaş çıkamaz.

Nesret Ökten (Silopi Belediye Başkanı):

İlçede 35 bin kişi göçtü. Askeri önlemler dışında bir önlem alınmadı. Halk yalnız bırakıldı. Hükümetin yaptığı ihmalidir. Görevini yerine getirmiyor.

Dr. Murat Ortakaya (Tahribat Odası Başkanı):

Sivililerin korunması kitleleri,

toplumu savaş aleyhtarı yapmada başar. Savaşa karşı olmak halkı savaş felaketinden kurtarmam ilk şarttır. Devlet bunu yapmadı. Savaşın kötülükleri, getireceği yıkımı anlatılmadı. Bir ülke insanların omuru, özgürlüğü için savaşa girebilir. Ancak bugünkü savaş durumu, halkın istemi dışındadır. Bu savaş halkımızın savaşı değildir. Eğer savaşta kitle kurumu silahları kullanılacaksa, bu silahlardan korunma olanak yoktur. En iyi çözüm savaşmamaktır.

Av. Fethi Gömbe (Diyarbakır Baro Başkanı):

Türkiye savaşta ikinci bir cephe olmayı kabullenmese, AHD, Kürt'leri öne sürdüğünü Özal'a dayatırsa, Özal ikinci cephe açmayı kabullenmiştir. Özal Kürt'leri aradan çıkarmıştır. Bu yüzden Girmeyişinde yapayan Kürtler için herhangi bir önlem alınmamıştır. Amacına göre bu gayet doğaldır. Dolayısıyla Kürt Halkı bu savaşta kaderiyle başbaşa bırakılmıştır. Hiçbir an-

vunma olanakına sahip olmayan Kürt'ler için tek yol kaçmak olarak kalmıştır.

Mehmet Yıldız (Petrol-İş Şube Başkanı):

Gas maskesi yerine, broğür dağıtıyorlar. Broğürde ise şehirli gazlara karşı maska takılması gerekir dendi. İnsanlarla s-lay odılıyor. Devletin amacı, sivilileri korumak değil, Kürt muhalefeti yoketmektir. Bu durum devlet için bir fırsattır. Katliamlar iki tarafında işleniyor.

Ali Öncel (Tat-İş Şube Başkanı):

Sömürgeci politikaların bülgeye ilişkin uygulamaların gereğidir. Çünkü Türkiye'de standart politikalar uygulanmıyor. Bugün Ortadoğu'daki savaş nedeniyle Avrupa'da bile önlem alınıyor. Şunu söyleyeyim ki, eğer Balkanlardan bir saldırı gelmiş olsaydı. Tavizler hiçte böyle olmazdı.

ordu birlikleri kelimenin en açık izahıyla bölgeyi tam bir harabe haline getirmişler. Tarlalar tank dolu, yollarla keşilmiş, mevzilerle delik deşik edilmiş durumda. Bir anlamda halk bilinçli bir şekilde açığa ve açığa kalmaya mahkum edilmiş. Bölgeye girilmesi yasak askeri saha ilan edildiğinden ticaret ve nakliyat-çılık tümüyle ölmüş. Halkın güvenliği için de hiçbir tedbir yok. Cizra Botan'dan Irak yönüne gece-gündüz bombalamaya giden savaş uçaklarını halk izliyor. İlçedeki muhabirimiz, sadece 18 Ocak günü 30 savaş uçağının bombalamaya gittiğini gördüğünü söyledi.

Türk ve ABD savaş uçakları bu arada Cudi dağına da bombalıyor ve sınır alanı iki taraftan bombalarına hedef oluyor. 20 Ocak günü saat 16.00'te Cizra Botan'ın hemen birkaç kilometre ötesine 8 savaş uçağı bombası düştü. Sömürgeciler, bunların bir bomba olduğunu ve yalnız-

lıkla bırakıldığını söylediler. Ancak ilçenin tüm halkı, bu arada ilçede bulunan ANAP milletvekili Nurettin Yılmaz, bir değil 8 bombanın düştüğünü söylüyor. Bombaların giddetinden yüzlerce evin camları kırıldı, birkaç evin de duvarları çattı.

23 Ocak günü ilçede bulunan SHP ve 25 Ocak günü bulunan HEP heyetleri de bombaların isabetli atıldığını tespit ettiler. HEP heyeti, Cudi'ye 17 bombanın düştüğünü tespit ettiğini açıkladı.

Bölge muhtemel bir kara savaşının ön cephesi olduğundan yabancı gazeteci akınuna uğramış durumda. İlçeden yurttas- verler Avrupalı gazeteciler için de Kürtçe bilenlerin de olduğunu söylediler.

23 Ocak günü de ilçe merkezindeki hastaneye biri ölü, diğerleri yaralı dört asker kaldırıldı. Sömürgeciler bunların savaşa gitmemek için kendilerini vurdukları şeklinde bir açıklamada bulundular.

Gergê Arno köylerine düşen fûre parçaları

Foto: M. H.

ÇOLAMERG

Türk ve ABD savaş uçakları, Güney Kürdistan'ı bombalarken. Kuzey'de de özellikle Çale (Çu-

kurca)'nın dağlık alanlarını da bombalıyorlar. Sınırdaki halk ve gergil tanıklardan, Süleymanîye, Er-

bil, Zaxo ve Musul ile Kerkük alanlarının bombalandığını, bu bombardımanın sadece askeri hedeflere yönelik olmadığını, halkın bulunduğu alanların da hedef seçildiğini, bu saldırılarda Kürt halkından çok kişinin öldüğünü, bu şekilde 130 ölü'nün sayıldığını, bombardıman nedeniyle sınıra doğru gelmeye çalışan sivil Kürt halkının ölüm tehlikesi altında kaldığını söylediler.

Bombalamadan Çale'nin Tuzubê, Eriş, Zavite (Kayalar) ve Heşat köylerinin de nasibini aldığı, muhtemelen köy hallından ölü olabileceği de bildirildi. Tüm bölge halkı tarafından bu bombalama net olarak görüldüğü halde, Türk devleti ısrarla bombalamayı reddediyor.

Öte yandan Çale'den köylüler, hemen sınırın öte yakasında Rezanlı muntakası, Zeve ve Kanispi nahiyelerinde bombalandığını gördüklerini söylediler.

Türk ve ABD savaş uçaklarının

Wan ve Çolamerg'e bir gezi

"Wan'dan Gever (Yüksekova)'ya ulaşabilmek için tam 6 yerde kimlik kontrolünden geçmek gerekiyordu. Sadece kimlik kontrolüyle kalsalar neyse, her seferinde bender, ehliyet ruhsat v.s. gibi trafikle ilgili bir şey soruyorlar sanki anlıyorlarmış gibi" diye söyleniyordu şoför. Mülûbûsün içi oldukça kalabalık, herkes birbiriyle konuşuyor. Kulak kabartıyorum savaştan söz eden yok, yöreye yabancı olduğunu yolcuların ilgili bakışlarıyla hemen hissediyorum. Sığırın ikramları başlayınca cesaretlenip sorularımı sormaya koyuldum. Savaşın bölgemize et-

venme önlemleri alınmadı, zaten beklemiyoruz da, göç etmeyi de düşünmüyoruz çünkü bu ülkede yaşadığımız sürece tehlike bizim için her yerde aynıdır.

Gever'de operasyon

Gever (Yüksekova)'ya vardığımızda kar hızlanmaya başlamıştı, cadde-ler kalabalık, sınır ticaretiyle geçimlerini sağlayan satıcıların pazar yerinde kurdukları tezgahların etrafı alıcı kalabalıkla çevrilmiş, insanın acaba bunların savaştan haberi yok mu diye aklından geçireceği geliyor. Belediye başkanıyla görüşmemizde Yüksekova polisi vızır vızır belediye önünde dolaşıyordu, geldiğini haber almışlardı herhalde. Başkan yörenin en büyük aşiretlerinden

belediye başkanlığını elinden almanın ilâkâmızın iyi olacağı söylenemez herhalde" diye yanıtlıyor sorumuzu. Sivil savunmaya yönelik kesinlikle herhangi bir önlem alınmadığına değinen başkan, halkın devlete kuşkuyla bakmasının halksız bir yanı olmadığını, bu nedenle karutlanmış oluyor, diye belirtiyor. Savaşın bölgede tehlikeli bir boyuta varmasıyla ilgili sorumuza ise Başkan, "Uçaklar hergün üstümüzden geçiyor, o kadarki atukları bombaların eseri buraya da gelebiliyor, dikkat çekici bir şey" yanıtını verdi. Aynı akşam Gever'de büyük bir çapta operasyon düzenlendiğine tanık oluyoruz. Kimlik kontrolü ve aramalar gece yarısına kadar sürüyor, gözaltına alma var mı yok mu bu konuda da bilgi edinemiyoruz. Çarpıda gezme sırasında konuştuğum bir çok insanlar asıl tehlikenin başka yerlerden geleceği görüşünde. Aynı günü sabahı Elk'de 300 kişilik bir askeri birliğin PKK operasyonuna çıktığını sağlam bir kaynaktan öğreniyoruz.

Çel köylerine bomba

Hakkari'de misafiri olduğumuz konuksever son gün Çukurca'dan gelen 3 köylü bir Ağ retiminde görüşmemiz sağlandı. Köylünün biri sürekli sınır ötesinde bulunan akrabalarını ziyaret ve ticaret için gittiğini belirterek konuyla ilgili bütün gelişmeleri çarşamba gününe kadar bildiğini söyledi. Körfez krizinde fiili bir müdahale söz konusu olmazken Kerkük ve Musul'da oturan 1 milyondan fazla Kürdün daha güvenli olan gördükleri ve önceden kimyasal saldırıdan dolayı büyük ölçüde boşaltılan Kuzey Irak'ın sınır bölgelerine doğru akın etmeye başladılar. Türkiye'den kalkan uçakların bu bölgeleri bombalamaya başlamasından sonra Dihok Zehar ve Amidiye kentlerinin içine ve kırsal kesime dağıldılar. Dışarlar da bombalandıktan sonra, bulundukları yerleri terk eden 1 milyondan fazla Kürt ailesi vadi ve mağaralar gibi doğal sığınaklara yerleşmeye başladılar. İçin içine tarafsız uçakların bombalandığı bütün bu bölgeler zaten Kürtlerin elinde ve kesinlikle buralarda Irak tarafından bir askeri yığınağı sözko-

nusu değil. Şu anda Çel'e yakınında bulunan bir dere vadisinde 150 birden aşkın Kürt ailesi sığınmış olarak bulunuyor. Çukurca'da öğretmenlik yapan arkadaşın anlatımı ise şöyle. "Çukurca'dan iki kilometre uzaklıkta ve sınır ötesinde bulunan Zevê ve Kanispi köyleri İncirlik'ten kalkan uçaklara bombalanıyor. Bu bombalamada 143 çocuk kandan insanın öldüğü belirtiliyor. Olay pazar gecesi saat 12 sularında meydana geldi. Aynı anda sınır dahilinde bulunan ve Çel'e'ye bağlı olan hemen yakındaki Zawtê, Tuzubê ve Heşat köyleri de bombalardan nasibini alıyordu. Bu köylere toplam 3 bomba atılıyor ancak birinin patlamaması üzerine köylüler bombanın yanına koşuyorlar. Bombadan nasiplerini alan köylülerden birinde oturan diğer arkadaş devam ederek şöyle diyor: "mucize eseri bombalar köyün bittiğine düştü, yani isabet almadı, ertesi gün Çolamerg'den bir keşif birliği gelerek patlamayan bombayı alıp götürdüler. Çolamerg iline 5 kilometre uzaklıktaki Sümbülbağ dağına saat 2.10 sularında çarpan ve infilak eden uçağın patlama eseri bütün şehir halkının uykudan uyanmasına sebep oluyordu. Bu hava akınına karşılık PKK gerillaları Çel yakınında bulunan Bje-la'daki bir askeri birliğe roket atarla saldırıda bulunarak 11 askeri personelin ölümüne neden oluyordu. Çolamerg ve Şemzînan'da bulunan dağ komando taburlarının sınır bölgesine kaydırıldığı da gelen haberler arasında. Kuzey Irak'taki kamp ve yerleşim merkezlerinin kontrolünün tamamen PKK'nın eline geçtiği KDP'nin son tutumunda ve bu bölgedeki insanları kimli saklılarından koruyamamasından dolayı yöresel Irak'lı Kürtlerin de PKK'ye katıldığı sağlam bir kaynaktan öğrenildi. Sınır ötesi bölgede 5000 PKK gerillanın serpiştirildiği ve bu bölgeye kesinlikle bir kara saldırısını mümkün olamayacağı da öğrenildi.

Şemzînan'da bomba sesleri

Şemzînan 60 kilometre sınıra uzaklıkta olmasına rağmen son 6 gündür ilçe halkının her gece bomba sesleriyle yataklarından fırladıkları gördüğümüz he-

men hemen herkes tarafından belirtiliyordu. İlçede tek Avukat olan Mehmet Eldel, Şemzînan'ın Irak'la içiçe, özel ve kritik bir ilçe olmasına rağmen tedbir alınmaması çifte, standart olduğunu belirtti. Savaşın sonuna, Bölgede Askeri bir yığınak olmadığını anlatarak Uçakların bu bölgede sürekli taarruzda bulunmasının bölge halkına ilişkin bir takım kara hesapların döndüğünü anlatıyordu. Binlerce kilometre uzaklıktaki yerlerde sıkı savunma tedbirleri alınırken sınır ilçelerinde herhangi bir sağlık tedbirinin alınmaması düşündürücü derken, bu arada Şemdinli'de sadece birtek sağlık ocağının bulunduğu ve bu ocakta yalnızca iki doktorun görev yaptığını öğreniyorduk. Belediye başkanının Hakkari'de olması nedeniyle görüşmemiz için Şemdinli'de bir gece daha kalmamıza neden oldu. Beni misafir eden ve geceyi geçirdiğim evde de çokluk çocuklar sabaha kadar bomba seslerini duymaya tanık oluyorduk. Pazartesi gece 12 sularında yaklaşık 10 uçağın Şemdinli üzerinden geçmesinin ardından yaklaşık 10 dakika sonra pencereleri kırarcasına bomba sesleri duyulmaya başlandı. Yaklaşık 15 dakika arayla bu sesler devam etti. Sınra 60 kilometre uzaklıkta olmasına rağmen bombalar sanki Şemdinli'nin üzerine yağıyordu. Evin hanımı ve çocukları korkulu bir şekilde yataklarını kenarına çekerek beklerken 4 yandaki Mecidin ağlamaya hazırlanan dudakları annesi tarafından elleriyle kapatılıyordu. Sabah çay içmeye gittiğimiz bir kahvede Gerdî aşiretine mensup abşveriş için ilçeye gelen İd korucuya tanıştık, biraz korkarak davranan korucular kendilerine Geligan (Şabata) köyünde bulunan bir Komando taburunda "örekli savaş eğitimi yaptıklarını anlatarak konuşmalarını sürdürüyorlardı. Razen Dericte de ağır eğitimler yapıyorlar, gece, gündüz demeden bunu sürdürüyorlar, kendi askerlerinin hepsine gaz maskeleri verilmiş ama bize vermiyorlar. Aşiretimize mensup 500 korucu bu eğitime tabi tutulmuş. Biz maffettikler" diye şikayette bulunuyordu. Bu arada Tahir Adıyaman'ın Jirki aşiretinden de 1990 yılı içerisinde '80 korucunun gerillalarla girdikleri çatışmalarda öldürüldüklerini belirtiyorlardı.

Kürdistan'da bir göç sahnesi

Foto: Berzwedan

kişisel ne olacak? Korkuyor musunuz? göç etmeyi düşündünüz mü? Sivil savunma önlemleri var mı? Bütün bu sorunları cevaplayan 14 yolcunun içinde sadece 3 kişi oluyordu, diğerleri de bunları onayladığını bana dönerek kafalarını sallayarak belli ediyorlardı. Yüksekova'da sınır ticaretiyle uğraştığını belirten 30 yaşlarındaki yekûn yukarıdaki bütün sorunlarını birkaç kelimeyle yanıtladı. "Biz Irak'ta bir saldırı yapacağından korkmuyoruz. Esas kuşkuumuz Türkiye'deki öslerden, uçaklar hergün bombalamaya gidiyor sınıra doğru. İçinde bulunduğumuz tehlikenin ciddiyeti için bu yeter. Sivil sa-

birli olan Ömercan aşiretinin ileri gelenlerinden, RHP'den kazananmış sonra ANAP'a geçmiş Necdet Bulgan "ANAP'lı bir başkan olarak Hükümetin Körfez politikasını tasvip etmiyorum. Barış göre, kendi iç hesaplarına göre bir politikaya Körfez krizini bahane ediyor. Bölgemizi için korkunç planların döndüğünü tahmin edebiliyoruz artık. Türkiye bu kadar insanılsa Halepçe'de öldürülen binlerce insanın hesabına da bu şekilde sorsaydı belki biraz inandırıcı olurdu." Zeydanlarla ilişkilerini sorduğumuzda "Onlar halkına ihanet eden ve ihbarcılıkla meşlek edilen 400 korucusu olan bir aşiret. 30 yıllık

Şemadnan (Şemdinli) semalarından da geçerek Güneyi bombalamaya gittikleri tespit edildi. Bu hat Kerêkûk ve Süleymanîye'ye gidiyor.

Diğer yandan yara alan bir ABD savaş uçağının Gever (Yük sektora)'ın Oramar (Dağlica) nahiyesi yakınlarında düştüğü tespit edildi. 23 Ocak günü de Çolamerg il merkezinde büyük bir patlama işitildi. Bazı evlerin camları kırık, ancak patlamanın nedeni anlaşılmadı.

Şehir merkezi asker dolu. Ağır kar sömürgeci birliklerin de sevkıyatını önüyor. Bölge yavaş askeri bölge haline getiril-

miş. Gever yolunda mahaur kalan bir Türk askeri birliğinden on askerin donarak yanan ayakları hastanede kesildi. Buna benzer birçok olayın daha meydana geldiği, sömürgecilerin askerlerinin moralini bozmamak için bunları gizlediği, bölgedeki yurtseverler tarafından belirtildi. Körfez krizinin başlangıcından beri Çolamerg bölgesinden Kuzeye geçebilen ve sığınma hakkı isteyenlerin sayısı 300 civarında. Bunların bir kısmı Çolamerg'te, diğerleri de Tûx (Tarvan)'da sıkı konulan kamplarda tutuluyor.

SERİ

Şehirden sadece Arap azınlık ve zenginler kaçıyor. Halk bunlara alay ediyor. 17 Ocak günündeki sessizlik ve tedirginlik ağırlmış durumda. Halen bir kısmı güvenlik amacıyla Botan'daki köylere gitti, bunların sayısı çok az. Şehirde sadece 200 gaz maskesi var. Halen güvenliği için hiçbir önlem yok.

Türk savaş uçakları, 20 Ocak günü Çiyaye Rej'i bombaladı. Mısrır (Kurtulan)'te de sığınak-

ta zehirlenen alleden bir kişi hastanede öldü. Sömürgeci askeri yetkililer, bu olay için, askerler zehirlendi açıklamasını yaptılar. Hastanelerde çalışan personel, hastanelerin askeri amaçlarla kullanılmasına tepkilerini dile getiriyorlar. ABD'nin, Kürt halkının gündemine görünür bir şekilde savaş uçakları ve bombalarıyla girmesi, halkta anti-Amerikancı duyguları daha da geliştiriyor.

WAN

160 bin nüfuslu şehre sadece 160 gaz maskesi dağıtılmış. Şehirdeki resmi dairelere ait tüm araçlar ordunun hizmetine verilmiş. Wan'dan Çolamerg'e günde 100-160 kadar asker ve cep hane dolu araç gidiyor. Halk durumu yoğun olarak tartışıyor, İslami kesimlerin belli bir oranında Saddam'ı destekleyen duygular görülmekle birlikte,

anti-Amerikancı ve anti-TC'ci duygular halka egemen. Şehirde heran gösteriler olabilir.

Bu arada 20-21 Ocak günleri Türk savaş uçaklarının Sax (Çatak) sınırları içindeki Katoye Xerkan dağlarını ve Norduz muntıkasını bombaladığı saptandı.

Wan devlet hastanesine de yolda donmuş çok sayıda asker yaralı götürüldü.

ŞİRNEX - QILABAN

17,18 Ocak günleri Qilaban (Uludere) üzerinden giden savaş uçakları Zaxo muntıkasında Çiyaye Spi ve Çiyaye Bexer'i bombaladılar. Çolamerg üzerinden bombalamaya giden uçaklar, Qilaban ve Şirnex üzerinden geri dönüyorlar. Güney'den Kuzey'e göçenlerden gündüze kadar Qilaban'a iki kişi yetiştirilmiş, bunlar da Asuri. Şirnex'e ise 50 kişi geçirilmiş. Qilaban'da öneki-

göre ağır bir askeri yığınak yok, ancak Şirnex'teki sömürgeci askeri varlık artırılmış durumda. Girgê Amo'dan göçen ailelerin çoğu Şirnex'e sığınmış durumda, her evde neredeyse 4-5 aile kalıyor. Gerek Şirnex, gerekse Qilaban'da halk sürece karşı çok duyarlı. Qilaban'da özellikle gençlikteki direniş ruhu doruk noktasında

MÊRİN

Nîmêbin'de göç yok. Halk çok duyarlı. Artan devlet terörü ve gözaltılar halkı yıldırmıyor. Şehirdeki ERNK komiteleri, bildiriler ve sığınma propaganda halkı uyarıyorlar. 27 Ocak gecesi, saat 21.00'de şehirden büyük bir patlama sesi duyuldu. Ancak nedenleri öğrenilemedi.

Nêrika Çiyaye Mazî (Derik) ve Kınar (Kızıltepe)'de devlet terörü doruğa ulaşmış durumda. Halk TC'nin son dil manevrasını değerlendiriyor ve bu kararlar dalgâ geçiyor.

Kerboran (Darğecit)'de önceki- kine göre ağır askeri yığınak yok. Bölgede gerilla faaliyeti artmış, büyük katliamlar devam ediyor. Halkta PKK 4. Kongresi sonuçlarının beklentisi var.

Bölgede sömürgecilerin asıl

askeri faaliyeti Midyad civarında. Midyad - Cizra Botan yolu askeri araç dolu. Midyad, Güneye düşündüren askeri kara hareketunun bir yönetim merkezi durumuna getirilmiş. TC'nin seyyar askeri hastaneleri de burada yoğunlaşıyor. Midyad, Cizra Botan'a göre daha güvenli görüldüğünden, bir toplanma ve yönetim merkezi olarak düzenleniyor.

Aldığımız net bilgilere göre Türk ordusu, illeri ihtimaller için Serhedan (Kara) ve Girdax (Ağrı) üzerinden Bağan (Aralık), İdir (İğdir) ve Zûrûran (Çıldır) boyunca İran sınırına askeri birlikler yığdı. Mûş'ta ise askeri havaalanı bulunmasına rağmen diğer askeri havaalanları kadar askeri açıdan faal değil.

Patriot füzâ rampaları

Foto: Hürriyet

Patriot'lara Tepki

Hasip Dicle (Diyarbakır İHD Başkanı): Patlayan füzeler, daha savaş başlatmadan hallo mu ne kadar büyük bir tehlike içinde olduğunun göstergesidir. Hallo mu emperyalizmin çöktür- leri uğruna bir tehdit altında ol- duğu bir ortamda tek yol direnmek.

Avukat Zübeyr Aydar (İHD Genel Başkanı Yürütücü): Son AKKUM kararları çerçevesinde Kars'tan Mersine çekilen bir hat boyunca ülkenin silahlan- ma dışında bırakılması ve silah depolarına dönüştürülmesinin ilk ciddi behtiri ve salıncıdır. Ülkemizde konumlandırılan bu ve buna benzer silahların halk- larımızın savunması ile hiç bir ilgisi yoktur. Balakis bu tür sil- lahlar halkımız için çok büyük tehlike arz etmektedir. Bu silah- ların ölümlüdeki dönemde hal- kımıza çevrilmeyeceğini kimse garanti edemez. Bu silahların ölümlüde bulunması ve bölge halklarına karşı kullanılması ne- deniyle halkımız gerekizi yere bakmalarına hedef olmakta, çı- karı olmayan savaşlara çekil- mektedir. Patriot füzelerinin bu- gün patladığı gibi, kaza aç- ılında ölümlüdeki dönemde pat- latarak hallo mu karşı kulla- nılacağına ilk işaretidir. Katara patladığına inanmıyorum. Ül- kemiz bu tür silahların dene-

me alanı haline getirilmek isteniyor.

Pethî Gêl (HEP İçel İl Başkanı): Aynı yanlışlık Adana'da da olmuştu. Hatta orada şehrin içine tabiki "yanlışlıkla" bir bomba düşmüştü. Bu bildiriyiz ö- lülerden kalkan uçaklar Irak'ta iki Kürt yerleşim birimlerini bombaladıktan sonra geriye dö- nerken, bombalarını yine "yan- lışlıkla" Olaganüstü Hal Bölgesi içinde bir takım yerlere bira- kıyorlar. Bölgede bu öler ol- masına doğal olarak bu tür yan- lışlıklar olamaz. Bu durum ö- lere karşı olan anlayışın yavaş- tırılmadan kurtuluşun da gös- teriyor. Hiç bir çıkarımı olma- dan böyle bir haksız savaşa sü- rülüyor. Özellikle Kürt yurt- taşlarımızın daha büyük yan- lışlıklar sonucunda yaşam hak- kını konusunda endişeleri vardır.

Ceyhan Dilek (HEP MYK Üyesi): Bölgede halkın sava- ştan zarar görmemesi için hiç bir önlem alınmaz. Aynı öler savunmak amacıyla konulan sil- lahlar, bölge halkını tehdit al- tına sokmaktadır. Kürt halkının hedef olmasına yol açmaktadır. Ruğın Irak'ta Kürt'leri bomba- layan silahlar yarı hallo mu karşı da kullanılabilir. Bu silah- ların yanlışlıkla patladığına inanmıyorum.

Bir şehidin kaleminden Kağızman çarpışmasının içyüzü

Bir sivil polis, diğerleri avcı kılığında beş kişi Kağızman'ın Yağlica köyüne bağlı Osmani- köyü mezarına girdiler. Bu be- nim de köyüm. Av bahanesiyle köye gelen bu ajanlar etrafı kolaçan ettiler.

Bunların varlığını haber alan ARKK gerillaları, pusu kurup polis vurarak öldürdüler, avcı kılıklı ajanları da rehİN aldılar. Bu olayın ardından askerler köyümüzü karargah durumuna getirdiler, köylüleri sıkı tuturdılar, olmadık işkenceler yaptılar, bir- şey bulamadılar. Subaylar teletiz- lerle yeni kuvvet istedikler. Ba- zı askeri birlikler Yağlica'ya 17 km. mesafedeki Ağcakale köyü- ne gittiler. Askeri birliklerin ha- rekati o denli yoğunlaştı ki, san- ki 3. dünya savaşı oluyordu.

2 Kasım 1990 günü bir grup gerilla Ağcakale köyüne geldi. Ağır soğuk vardı, soğuktan ayak- ları yanmıştı. Bunlarla birlikte Selim'den bir kişi daha vardı.

Fırtınadan kimsenin dışarı çıka- madığı bir gece, bu kişi kaçıyor. Kara'ya gidip sömürgeci güçlere haber veriyor, "PKK'lılar beni silah soruyla kaçırdı" diyor. İğ- dir, Kağızman, Kars, Sarıkamış ve Erzurum'dan köye asker yağ- dı. Büyük bir çarpışma oldu. Bir yüzbaşı ve 30 kadar asker öldü, yirmi de yaralı vardı. Gerillalar- dan biri bayan ikiz geyi düştü, diğer gerillalar kurtuldu.

Olaydan sonra İspyoncu ser- best dolanmaya başladı. asker- lerle şaka yapıyordu. Komutan- lar İspyoncularına çok kıymet veriyorlardı.

14 Kasım 1990 günü Yağlica köyünde şiddetli bir operasyon oldu, arkasından bu köyün me- zrası olan Osmani köyü hastalar, kurt köpeklerinin kullanıldığı bu arama sonucu, cezalandırılmış bir polis ve dört MİT ajanının cesedini buldular.

Yağlica köyünden bir yurtsever

Türkiye'de insan haklarının ihlali

26.12.1990 ve 06.01.1991 ta- rihleri arasında Kürdistan'ı zi- yaret eden Belçika heyetinin arasında bulunan bir parlamen- terin gözlemleri: Delegasyon Di- yarbakır, Batman ve Sirt'in dağ- lık alanlarında ve Surt-ye-Irak sınırında Kürt aileler veya ki- şilerle görüşmüş, şu anda ve senelerden beri uygulanan bas- kılara tutuklamalara ve işken- celere tanık olmuşlardır. Çoğu insanların zulme uğraması ve imha edilmesinin nedeni ise, devletle çalışmayı kabullenme- meleri ya da gerillaları destekle- dikleri şüphesidir.

Çokça bilinen diğer bir zulüm metodu ise, açıkça aileleri tutuk- lama ve bunlara kendilerini sa- vınmaları için hiç bir hukuki yol gösterilmemesidir. Şikayetler dik- kate alınmamakta, hatta bunla- rın gerçek dışı olduğunu söylemek- tedir. Devletin resmi belgelerine göre 16 yaşındaki çocuklar, 70 ya- şını geçkin kadınlar ve ihtiyarlar içeri konmakta ve işkencelere tabi tutulmaktadır. En son tarak olu- ran işkence yöntemleri şunlardır:

Onlara insanı bir kaç gün boyunca küçükük bir odaya sıkıştırma; insanları saatlerce buzlu sular içerisinde bırakma; insanları askıya asma, ceylan verme, yemek ve su vermeme; ırza geçme vb.

Delegasyon üyeleri, 18 yaşın- da daha yeni cemaatinden çıkmış bir genç kızın tabi tutulmuş ol- duğu işkencelere tanık olmuşlar- dır. Genç kızın kollarına basılan şişlere izmaritlerinin idrarını ken- di göğeri ile görmüşlerdir.

Delegasyon üyelerinin ilâki içinde bulunduğu tüm insanlar çok önceden kendilerine uygulan-acak zulümleri hissediyorlardı. Özellikle delegasyon uçağı bi- nıp alandan ayrılacağı zaman.

Türk parlamento üyeleri, azı- nlıklar sorununa özellikle de Kürt sorununa değinmemektedir, bu konu hakkında devlete hiç bir e- leştiri getirmemektedir. Başlıca nedeni dokunulmazlıklarının kal- dırılacağı korkusudur.

Parlamento delegasyon üyele- ri, insan haklarına daha saygılı olmasını, Türkiye'nin işkence ve zulümlerine derhal son vermesi gerektiğini belirttiler.

Türkiye'de çocuklar, polis ve askerler tarafından baskı altın- da oldukça, tutuklamalara ve iş- kencelere sürdüğüce AT'ye kesin-likle alınmaması gerekiyor

Delegasyonun asıl amacı, Tür- kiye'deki insan hakları ihlalinin Belçika ve uluslararası kamu- oyunda duyurmaktır.

Parlamento Üyesi
Hugo Van Rompaey
Hristiyan Demokrat Partisi
11 Ocak 1991

Ankara

Bircan ALTINBAŞ adlı bayan devrimci işkencede katledildi

Ankara (Berxwedan): 8 Ocak '91 günü Ankara'da gözaltına alınan ve Dev-Sol üyesi ol- duğu iddia edilen Bircan Altın- baş adındaki genç kız, Ankara Emniyet Binası DAL Grubu'nda görüldüğü işkence sonucu katle- dildi. Ölüm olayı 16 Ocak'ta meydana geldiği halde, 22 Ocak'ta basına yansıtıldı.

Kürdistan'da tutuklama furyası

Türk devleti, fiili savaş hazırlıklarına paralel olarak Kürdistan'ın dört bir yanında terörünü artırırken yüzlerce yurtseveri de tutukladı

15. August 1968: Kette überquerte jetzt diesen Kuchel Fließ in andere Mäand.

Foto: Olycom / Contrasto

Kültürümüzü değişik şehir-
lerinden muhabirlerimiz vasıtasıyla
aldığımız haberlerde, Türk
devleti askeri, polisi ve özel tim-
leri vasıtasıyla hergün evleri bas-
makta, mahalleleri kuşatmakta
ve sistemli bir şekilde yurttaşver-
leri gözaltına almakta, bu uygu-
lamaları sırasında da ağır iş-
kenceler yapmaktadır.

Çınarı 19 Ocak günü aslen ilçenin şerefli köyünden olan Z. Kar Turan adlı yurtseverin işkenceyle parçalanmış cesedi, ilçe merkezinde atılmış olarak bulundu. Uzun süredir kaybolan bu yurtseverin polisin elinde olduğu bildirildiği halde, ilçedeki sömürgeci güçler, bunu reddediyorlardı.

İşkenceye katledilen yurtsever, 9 ay önce Amed il merkezindeki MIT binasına bomba atma iddiasıyla tutuklanan ve halen Bitlis cezaevinde olan yurtseverin kardeşiydi.

Amed (Diyarbakır): 3-15 Ocak tarihleri arasında yapılan operasyonlar sonucu en az 160 yurtseverin tutuklandığı bildirildi. Operasyonlar gizli yapıldığından tutuklananların kesin sayısı ve kimlikleri öğrenilemiyor. Bu süreçte zanlılar Pazar (Kulp)'dan Yahya ve İlyas Eren, Dere köyünden Behçet Ekinci ve adı tespit edilemeyen ikinci bir yurtsever, Live nin (Zincir köyünden) Ali Çakır, Kazım Çakır ve köy muhtarı Hasan Çiçek'in, Başadere (Sıgmacı) köyünden de M. Salt Aslan, Melik Aslan, Salt Damla, Mehmet Damla ve Şakirü Damla adlı yurtseverler tutuklandılar.

liç merkezine olan grilla baskınından sonra Farin (Silvan)'da gözaltına alınan yurtseverlerden çoğunluğu ise halen gözaltıda tutuluyor.

Çiğra Botan-Şirnex: Sömürgeci yetkililer, Ocak ayı başlarında Şirnex Emniyet Amirliğinde işkenceye katledilen Çiğra Botan'ın Tevfik Timsit'a adanmış yurtseverin ölüm nedenini 'akciğer yetmezliği' olarak açıkladılar.

Samsun'da 11 merkezinde de Söley-

man Olcan, Sabri Barta, Emin Balkan ile 21 Ocak günü de Salt ve Başar Uysal adlı yurtseverler gösletine alındılar.

Cumru Botan'ında da 64 yurtse-
ver daha göçaltına alınırken, da-
ha önce göçaltına alınanlardan bi-
ri bayan altı kişi serbest bırakıldı.

Mardin: Nispetin'de aynı 17' sinden itibaren yurtseverler grup grup gözaltına alınıp bırakılıyor, bunların sayılarını tespit etmek mümkün olmuyor. Herex (İdlî)' de cezalandırılan ajanlar gerekçe gösterilerek gözaltına alınanlardan aynı cezve (cemedan) taktıkları için enaz 10 yurtsever gözaltına alındı. Sömürgeciler, kafada taşınan cemedanları Kürtlük'ü simgelediğini ileri sürerek tutuklamalara gittiler.

Derika Çiyayê Mazî (Derik) ve Rosar (Kiziltepe)'de Aralık '90 ayı sonlarında gözetlme alınan 300 kadar yurtsever serbest bırakılırken, bu defa yenileri tutuldu. 25-26 Ocak günleri gözetlme alınan yurtseverlerden mahabirlerinin kimliklerine tespit edildikleri: Hakeyman Kulhan (Şoför, 30 yaşında), Mîsikîl Dağ (Belediye işçisi, 38 yaşında), Mikail Pidan (Esnaf, 30 yaşında), Fedîah Argül (Tuhafiyeci, 30), Bedri Uzunboylu (Elektrikçi, 25), Melumet Öz (Çiftçi, 45-50), Nihat Selmaş (Lokantacı, 25), Murat Dağ (Ortaokul son sınıf öğrencisi, 18), Bekir Nadiroğlu (İşçi, 30), Mehmet A-ta (memur, 35).

Çolamerg: İl merkezinde Me-
cit Öztüng (Yeni Ülke gazetesini
muhabiri), Übeydullah Öztüng,
Hasan Yiğit, Mehmet Çiçek, Re-
cep Çiçek, Recep Korkmaz, Ne-
cip Korkmaz, İlyas Benek ve Ke-
mal Yüzgüç adlı yurtseverler gö-
zaltına alındılar.

Sert: İl merkezinde uzun sür-
dür TC'nin ajanlığını yapan Ab-
durrahman Kurt adlı kişinin (as-
len Erzurum Şivri köyünden),
Eğitim Yönetek Okulu önünde
ARGK gerillaları tarafından 16
Ocak tarihinde öldürülerek ce-
zalandırılmasından sonra, 26-

münşeci güçler şehire büyük bir operasyon başlattılar. Operasyon, Botan'dan güçlendirilen köylülerin kaldığı Çakmak mahallesinde yoğunlaştı, bu operasyonlar arasında çok sayıda yurtsever göçaltına alınmasına rağmen, bunlardan ancak Ramazan isimli, pastahaneçilik yapan bir yurtseveri tespit edilebildik.

Sarı'ta Seydiye (Yazıcı) köyünden İd. Gühere (Gaziler) köyünden de Mustafa Temur ile Tene köyünden Yusuf Çiçek, Xizir (Şirvan)'ın Maden köyü ve Dîh (Ezrah)'ın Fındık bucağından 10 yurtsever tutuklandılar. Dîh'in Xirarag (Özbekoğlu) köyünde ise sokakta çıma yasağı uygulanıyor. 300 haneli köyde bulunan dîşman karakolu, her evin karakola bağ yük odun getirmesi için köylülere genele yayınladı.

Elbas: 17 Ocak günü 8 merkezin-
de Fevzi Melik adlı, Werangar'da
da Nuri Solmaz, Süleyman Güzel
ve Iozkardeği, Mehmet, Yusuf ve
Halil Binici adlı yurtseverler gö-
zetilene alındılar.

Qılbaan: İlçe merkezi ve köylerinde dört yurtaşer gömaltına abındı, bunlardan Mıın (Akdamar) köyü muhtar Salih Tung tutuklanarak Amed cezaevine konuktu.

Çewlik (Bingöl) ve Maxra (E-lazg)'da da sömürgeci devletin savaş dolayısıyla astığı propa-ganda afişlerini yırttıkları gerekçesiyle bir grup yurtsever genç tutuldu. Dersim'de de Ocak ayının başından beri en az 50 kişi gözaltına alındı, daha sonra bunlardan çoğunluğunun bırakıldığı öğrenildi. Çolameğ' in Gever (Yüksekova) ilçesinde de yurtsever gençlerin grup grup gözaltına alınarak, üçkence gör-dükten sonra bırakılması uygu-laması devam ediyor. Maxra'nın Dep (Karakoçan) ilçesinde de aralarında Av. Yavuz Yılmaz'ın da olduğu, çoğu ilçe HEP yöneti-cisi, en az 8 yurtsever aydın gözaltına alınarak, tutuklanmak üzere Erzinan DGM'ye sevk-e-dildiler.

Şehil caddeleri otalara verilmiyor

Şehit Aziz TURHALLI'nın annesi:

"Hepsi öz çocuğum gibidir"

Amed (Berrwedan): Aziz **TURHALLI** (Kessan) adlı **ARGK** savagçısının aileni, ce-
sedi almak amacıyla, arala-
rında aile yakınları olan bir
avukatı da alarak çıkıyor.

TC'nin yasalarına göre, ne-
dirdi ne olursa olsun dinin
cesadının ailesine teslim edil-
mesi gerekiyor.

Şehid Azat'ın ailesi önce Gêzi (Kêzî)'ye gider, Cüraburtyet Savcılığından bir yara alır. Yagladere Karakol Komutanlığına yazılan yazıda cezası Gêzi'ye getirilmesi isteniyor.

Aile Oyeleri mawekikan ahhil-
kari rumi yanyi Yayladere

Karakolu komutanlığın kitabı ediler. Burada yan işlemi okunmadan, caddi almakla vaxtçmeleri için tehdit doia telkinlere tabi tutulurlar laraar etkil olmayınca, "Aziz diye biri vurulmadı" derler.

Bunun üzerine Çewtik (Bingöl) Alay Komutanlığına gidilir. Çewtik burada fotoğraf üzerinde tefhüs edilir. Alay komutanı, alle öyelerine "diğer cesetleri de alsana olabilir" der. Alle, bundan memnunluk duyacağını, göhit Azzi'ne annesi de "hapal de çocuğum gibidir." cevabını verir.

Tekrar G4'də səvərləşmə gəldir, yəni yenilənir. Yaylaları Karakoluna gəldir. Oyalanma ilə qarşılaşınca alın, cəsədi almıdan oradan güney-qeydlərini bildirip, uzarla cəsədi izlər. Neticədə Yaylaları karakolundan yox alınır. Bu dəfə Dalbəstə karakoluna göndərilirlər. Bir gün oyalanmadan sonra, ertəsi gün səhər 04.00'tə həmr olmaları istədi. Alın yoxdur. Karakolda yox çıxdı.

Dalbachi karakolu askerleri, "hava aydınlanıncaya kadar yerinden kupa durmayın" diye emir verirler. 4 saat karda bekledikten sonra, saat 8'de yola çıkılır. Diğer 10 saatim onerdi için de tabutlar hazırlanır, hayvanlar temin edilmiştir. Asker önde yürümeye başlarlar, 15 dakikalık yol dağlardan dolup 2 saatten fazla yürütülür, amaç yorup, alle şüpheli-nin geri döndüğünü sağlamaktır.

Arsıubay, aileyi ve çocukları almaya giden 30'ya yakın yurttaşvere, "Nazımiye'de komando askerleri var, onlar hem sizi korur, hem de yol gösterir" diyerek, kafileyi harita üzerinde gösterilen dağlık alana sürer.

Uçurumlu kayalık alana sürüklenen kabile, bir müddet sonra hay sürüs, kuşma vb. rahatlıklarına karpaslarlar. Bu, onlarda garibalara karpı kışmasıyla elah kullandığı kışkırtıyı daha da artırır. İki saatlik bir yokuluktan sonra, cesetleri bulma umudıyla güphelerden her yer kazarlar. Birşey elde edemeyen kabile geri dönmek zorunda kalır.

Yakındaki köylüler, "gömrüldükleri yerde yalın günlerde hiçbir olayın meydana gelmediğini söylerler." Kafkade buhanın avukatı Hömevin Turtalı'da, "bir hafta oynanmamamın nedeni, fiziki ve psikolojik basın yaratılarak coşmaları alınmamı engellemektir. Edindiğimiz bilgilere göre cezalet bir çukura ve üst üste atılarak bir dere kenarına bırakılmıştır. Ahlakî ve inşaatî bir anlayışa sığmayan bu durum ikinci bir kavşaklar deresi olayıdır."

Türk devleti, BM Heyetinin çalışmalarını engelledi

Çiğdem Bolan (Beyazwedan): BM örgütünden 6 kişilik bir heyet mülteciler ve onların Türkiye'deki durumlarıyla ilgili inceleme ve tavsiyelerde bulunmak üzere Bernex'e geldi.

BM'e bağlı Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Mülteciler Örgütü (UNHCR) ve UNICEF örgütlerinin temsilcilerinden oluşan heyette bulunan BM Yüksek Mülteciler Komiserliğinden Dr. Dorio Corninadi, bölgede incelenen yapıktan sonra yetkililerle görüşmelerini, Türkiye yetkililerin yardım talep etmediğini, gerekli tedbirleri aldıklarını söylemiş olduklarını açıkladı.

Kuzey Kürdistan'da devlet zoruyla gerçekleştirilen göç gerçeği hatırlatılarak sorulan bir soru üzerine, heyetin aynı yetkilisi, "Türkiye içindeki göçlerle ilgilenmenin görevleri dışında kaldığını", başka bir soru üzerine de "Ağustos'tan bu yana Irak'tan Türkiye'ye 320'li asker, toplam 500 kişinin geldiğini, İran'a Kürt yerleşim birimi Şeymanlıye'den 200, Ürdün'e ise 300 kişinin kaçtığını" söyledi.

Savaşın patlaması durumunda Türkiye'deki Kürtlerin durumunun ne olacağı şeklindeki soruya da "Bu insanların Suriye ve İran'a kaçacaklarını zann ediyoruz. Bu durumda Suriye ve İran'da 100'er bin kişilik kontingen hazır olmalı. Çok büyük bir felaket olursa bu bölgeyle Kuzeydoğu Anadolu'ya göç etmeleri gerekir" şeklinde cevap verildi.

Türkiye'de savaşa tepkiler büyüyor!

Türk burjuvazisinin DYP ve SHP'de ifadesini bulan kesimlerinin önünde devleti korumaya yönelik tepkilerinin ciddiyet-stekli bir yana bırakılırsa, toplumun farklı kesimlerinin emperyalist-sömürgeci savaşa tepkileri, Türk burjuvazisi için tehlikeli boyutlara ulaştı.

Bu tepkilerin öncülüğünü demokrat sendikalar, İslami potansiyel, bazı aydın çevreler ve sol gruplar çekiyor.

● Arabarında petrol-ış'ın olduğu birçok sendika savaşa karşı kampanya açtılar.

● Maşa Deri Fabrikasında çalışan 380'li sendikacı 550 işçi, 21 Ocak günü greve başladılar. Grev sonrasında E-5 karayolu ve şehir içinde yürüyüş yapan işçiler "Savaşa Hayır" sloganı attılar.

● İstanbul Zeytinburnu Nakliyeciler Sitesi'nde çalışan Tümtie üye yaklaşık 300 işçi, "Kahr olsun Amerika", "emperyalist savaşa hayır" sloganlarını atarak, sendika binası önünde yürüyüş yaptılar.

● Türkiye Üniversitelerinden bir grup bilim adamı, milletvekillerine gönderdikleri mektupta, savaş kararına evet demeleri durumunda tarihe ve halka karşı sorumlu tutulacaklarını belirttiler.

● 23 Ocak günü bir grup sanatçı ve politikacı, İstanbul ABD Konsolosluk binası önüne "Emperyalist savaşa hayır" yazılı pankart açtılar. Polis, gösteri yapanları iznatsız yürüyüş yaptıkları gerekçesiyle gözaltına almak istedi.

● İstanbul Tabipler Odası, 10 Ocak '91 tarihinde Temsilciler Kurulu kararı olarak başına şu açıklamada bulundu:

"Ülkemiz doludizgin savaşa sürüklenmektedir, Türkiye hal-i bu savaşa karşıdır; amaçları insanı yaşıtmak olan hekimler olarak genelde savaşa özerde gelmiş bu savaş ortamına biz de karşıyız. Çıkabilecek bir savaşta ancak Hipokrat Yemininin ve mesleğimizin gereklerini yerine getiririz. İnsanmadığımız bir savaşta zorunlu olarak yer almak istemediğimizi ilan ederiz."

● İstanbul, İzmir, Adana ve Ankara'da ARI ve diğer müstefik güçlerin tesislerine karşı da birçok bombalı saldırı yapıldı. 22 Ocak günü, İstanbul Maslak'ta bulunan NATO lojistik grubuna bağlı trafik istasyonunda, saat 20.00'de büyük bir patlama meydana geldi. Gazeteler, Dev-Sol'un eylemi üstlendiğini yazdılar. Ankara'da da Suudi Arabistan ve Fransız hava yolları hırolarına bomba atıldı. Bunları Adana ve İzmir'de ABD kurumlarına karşı gerçekleştirilen bombalı saldırılar izledi.

● ABD aleyhtarları protestolarının büyük potansiyelini İslamcı kesim oluşturdu. Eylemlerinin önüne ABD ve İsrail aleyhtarlığını koyan ve TC'nin savaşa girmesine karşı olan, İslami hareket başta İstanbul olmak üzere Türkiye'nin belli başlı büyük şehirlerinin tümünde gösteriler yapıldı.

● 30 Ocak günü de Ankara'da emekli Korporal Hulusi Sayın, ölümle cezalandırıldı. Hulusi Sayın, 1987 Temmuzunda Kürdistan'da kurulan jandarma kolordusunun komutanlığını yapmıştı. Bu faşist general, Özel Harp Dairesi'nin bir komutanı olup, Kürdistan'da oluşturulan olağanüstü Hal Bölgesi'nin perde gerisindeki asıl yöneticisi ve görev yürüttüğü sürece de Kürdistan'daki özel harp uygulamalarının baş sorumlusuydu. Hulusi Sayın, emekli olduktan sonra, Turgut Özal'ın gizli genelkurmayını oluşturan gruba atanmıştı.

Petrol-İş Sendikası Olağanüstü Başkanlar Kurulu Sonuç Bildirisi

27 Ocak 1991 tarihinde Ankara'da olağanüstü toplanan Petrol-İş Başkanlar Kurulu savaş hal-i ve 3 Ocak genel eylemini gördüğümüz aşağıdaki sonuç bildirisinin kamuoyuna duyurulmasını kararlaştırmıştır.

"Görevimiz, savaşa karşı, ülke çapındaki gizli potansiyeli açığa çıkartıp, harekete geçirmek, emperyalizmin hesaplarını boşa çıkararak, kukla yönetimler yerine demokrasiyi hakim kılmaktır."

Türkiye'nin Körfez Savaşında ikinci cepheyi oluşturmaması artık bir varsayım olmaktan çıkmış, fiili bir duruma dönüşmüştür.

Tümüyle emperyalizmin Ortadoğu'daki çıkarlarını korumaya yönelik, Ortadoğu petrolünün paylaşımı temelinde, sonuçta emperyalizmin bölgedeki etkinlik ve tabaklıklarını perçinleyecek olan bu insanlık dışı savaşın, halkımızın çıkarlarıyla uzaktan-yakından hiçbir ilgisi yoktur.

Ülkemize yönelik hiçbir saldırı, hiçbir tehdit yokken, tümüyle emperyalizm çıkarına hizmet etmek üzere, insanlarımızı savaşa sürdülmek, doğruya dönme gönderilmek istenmektedirler.

Siyasi iktidarın emekli halkının hedef alan, bu baskılarını şiddetle protesto ediyoruz.

Ülke düzeyinde bu baskı ve şiddet ne denli yoğun olursa olsun, hiçbir teslimiyetçi tavra girmeksiz, hiçbir korkuya kapılmaksızın savaşa karşı mücadelemizi tüm gücümüzle sürdürdüğümüzü duyuruyoruz.

Savaş başlamış, ülkemizde içinde yer alacağı bir kara cephesi açılmış olan bile, savaşa karşı toplumsal muhalefeti oluşturma cabasında asla vazgeçilmemelidir.

Bu bağlamda Türk-İş'i bir kez daha göreve çağırıyoruz. Türk-İş üyesi olsun olmasın, bütün sendikaları göreve çağırıyoruz.

Bu çağrılarımızın bir sonuç alınmaması durumunda, savaş karşıtı bütün ortak platformlarda yer alma, bu tür platformların olmadıkça bölgelerde ise, bu platformları oluşturmakta en büyük çabayı göstermekte kararlıyız.

Hiçbir görüş ayrımı göstermeksizin, savaşa karşı her platform içinde olacak, alınacak eylem kararlarının yürütülmesinden organizasyonuna, her aşamasında var gücümüzle yer alacağız.

Savaşa karşı her türlü demokratik direnişi hazırlamayı, organize etmeyi, kimseler organize ederse etsin, her eyleme katılmayı, omuz vermeyi tarihi bir görev olarak biliyoruz.

Başkanlar Kurulununun İki Tebliği Türk-İş Başkanlar Kurulunun, tüm demokratik örgütlere, en kısa zamanda ulaştırılacak, savaşa karşı en kısa zamanda en geniş cephenin oluşturulabilmesi için her türlü çaba gösterilecek tir.

Bütün bu hususlar örgütümüzün en alt birimlerinde kadar ulaştırılacak, hazırlıkların bir an evvel tamamlanması amaçlanacaktır.

Savaşa katılmamamız yolundaki ülke çapındaki gizli potansiyeli açığa çıkartıp, harekete geçirebildiği takdirde, emperyalizmin ve onun kukla yönetimlerinin hesapları boşa çıkacak, sonucunu belirsiz felaketlere sürüklenmemiş olmamız yanı sıra, demokrasimizi de çok daha sağlam temellere oturmuş olacaktır.

Petrol-İş bu mücadelenin içinde olmakla yetinmeyecek, gücü oranında öncülük edebilme gayreti içerisinde, her türlü görev ve sorumluluğu onurlu bir şekilde omuzlayacaktır.

Haftalık Yeni Ülke Gazetesi'nin 13 ve 14. sayıları toplatıldı, 2000'e Doğru dergisi de iki ay süreyle kapatıldı

Amed (Berxwedan): 13 sayısının toplatılan Yeni Ülke gazetesi'nin yeni baskısı olarak çıkan 14. sayının da toplatıldı. Gazetenin Yayıncıları Müdürü Özkan Kılıç, "İstanbul DGM savcı ve yardımcılarının 'savaşa hayır' bağışının yasaları aykırı bularak, toplatma kararı vermiş olduklarını" söyledi. Toplatılan son sa-

ayın, 1987 Temmuzunda Kürdistan'da kurulan jandarma kolordusunun komutanlığını yapmıştı. Bu faşist general, Özel Harp Dairesi'nin bir komutanı olup, Kürdistan'da oluşturulan olağanüstü Hal Bölgesi'nin perde gerisindeki asıl yöneticisi ve görev yürüttüğü sürece de Kürdistan'daki özel harp uygulamalarının baş sorumlusuydu. Hulusi Sayın, emekli olduktan sonra, Turgut Özal'ın gizli genelkurmayını oluşturan gruba atanmıştı.

TDKP'nin Kürt ulusal sorununun çözümünüyle ilgili bugünkü acil istekleri

A- Merkezî Türkiye Cumhuriyeti parlamentosu ve hükümet, Türkiye'nin Türkiye Kürdistanı üzerinde herhangi bir hak ve yetkisinin bulunmadığını ilan etmeli: Kürt ulusunun bağımsız devlet kurma hakkını kayıtsız şartsız tanıdığı; açıklamalıdır.

1- Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası anayasa ve yükümlülüklerinin Kürdistan için geçerli olduğu ilan edilmelidir.

2- Kürdistan'daki Türk ordusu, jandarma-komando birlikleri ve polis örgütü derhal Kürdistan'ı boşaltmalıdır.

3- Kürdistan'daki emperyalist özerk derhal sökülmesi, emperyalist uzmanlar, askeri ve diplomatik temsilciler Kürdistan'ı terk etmelidir.

B- Kürdistan'daki devlet bürokrasisi dağıtılmalı; halka tam özgürlük tanınmalıdır.

1- Kürt toprak ağaları, aşiret reisi aileleri silahsızlandırılmalı, korucular örgütü dağıtılmalı ve bu silahlar bulundukları yerde Kürt halkının oluşturacağı yerel ulusal organlara teslim edilmelidir.

2- Kürdistan'daki iktisadi devlet kuruluşları, iş makineleri, eğitim, sağlık, haberleşme vs. ile ilgili bütün kuruluşlar (zarar vermeden) bulundukları yerlerdeki ulusal halk komitelerine devredilmelidir.

3- Kürt işçi ve köylülerine ve halka örgütlenme ve siyasi mücadele özgürlüğü tanınmalıdır.

4- Ulusal halk komiteleri kurulmalı ve geçici yönetimi bu komiteler üstlenmelidir.

5- Bu koşullarda yapılacak bir referandumla Kürt ulusu kaderini özgürce belirlemelidir.

(Bu yazı Dengê Şêrî dergisinden alınmıştır.)

Halkın Emek Partisi 1. Küçük Kurultay Sonuç Bildirgesi

Halkın Emek Partisi 1. Küçük Kurultayı 24 Ocak 1991 günü Partinin MKYK üyeleri, milletvekilleri, il başkanları, örgüt üyeleri ve halkın katılımı ile Diyarbakır'da "Savaşın halimiz üzerinde yarattığı olumsuz etkiler ve parti tavrı"nın belirlenmesi gündemi ile toplanmış ve aşağıda belirtilen konuların kamuoyuna duyurulmasını kararlaştırmıştır.

Irak'taki Saddam rejiminin Kuveyt'i işgal ile Ortadoğu'da başlayan Körfez krizi; Irak'a uygulanan ekonomik ambargo, ahlu-ka ile sürdürülmüş ve müstefik ülkelerin Irak'a silahlı saldırısı ile savaş ortamına girmiştir.

İncirlik hava üssünün NATO'nun kullanımına açılmasıyla Türkiye de savaşın içine çekilmiştir. Hükümetin bunu yeterli görmeyip savaşta daha aktif rol alması yolundaki Amerika Birleşik Devletlerinin tavsiyeleri kaygı vericidir.

Savaş sonrası olan bir paylaşımından pay kapmak ve ülkede giderek yükselen demokratik işlik muhalefeti bastırmak amacıyla Türkiye'nin savaşa sürüklenmek istenmesi fırsatçı bir tutumdur.

Hükümetin savaş ortamından beklediği bir başka yarar da SS kararnameleleri ile bağlatılan Doğu ve Güneydoğu'nun insansızlaştırılması ve insan hakları ihlallerinin boyutlandırılmasıdır.

Daha şimdiden yüzbinlerce insan bölgeyi terk etmiştir. Kalanlar da savunmasız, çaresiz bir bekleyiş içindedir. Savaşa hayır diyen yüzlerce insan gözaltına alınmakta, baskı ve işkenceye maruz kalmaktadır.

İsrail işgal ettiği Filistin topraklarında Filistin halkına gaz maskesi dağıtır, sivil savunma önlemleri alırken; Türkiye Hükümeti savaşın en yoğun yaşanacağı bölgede hiçbir savunma önlem almadığı, bölge halkını kaderine terk etmiştir.

Dikkati çeken bir konu da çetilli nedenlerle bölgeye atılan veya yanlışlıkla patlatılan bombalardır. Yöre halkı Saddam'ın füzelerinden çok, yanlışlıkla patlatılan bombalardan korkar hale gelmiştir.

Halkın Emek Partisi'nin 12

Ağustos 1990'da başlattığı Savaş Hayır kampanyasının önemli bugün daha açık ve net olarak ortaya çıkmıştır. Kampanyamız savaşın sona erdirilmesi ve Türkiye'nin savaş batağına dala fazla hulağınması doğrultusunda sürdürülecektir.

Savaşın sona erdirilmesi için; Irak'ın Kuveyt'ten çekilmesi, başta ABD olmak üzere tüm emperyalist güçlerin Türkiye ve Ortadoğu'dan koşulsuz çıkması gerekmektedir.

Ortadoğu'da kalıcı bir barış için Filistin ve Kürt halklarının kaderlerinin kendilerince tayin hakkını yaşama geçirilmesiyle olasıdır. Bu Ortadoğu'da; faşist, teokratik, monarşist düzenlerin yıkılması, yerine demokratik düzenlerin gelişmesini sağlayacaktır.

1. Küçük Kurultayımızda delegelerde dile getirilip benimsenen ve Merkez Karar Yönetim Kuruluna önerilen tavsiye kararları aşağıya sunulmuştur.

Halkın Emek Partisi, savaş karşıtı tüm siyasi partileri demokratik kitle hareketlerini örgütlemek üzere ortak platforma davet eder.

Halkın Emek Partisi, savaşın sona erdirilmesi için Birleşmiş Milletlere, Dünya demokratik kamuoyuna ve taraflara çağrı yapar.

Halkın Emek Partisi, Ortadoğu'da uluslararası bir konferans düzenlenmesini çağırır.

Ayrıca Halkın Emek Partisi, milletvekilleri ve parti yöneticilerinden oluşan heyetlerle bölgede sürekli incelemeler yapmak, savaştan zarar gören ve göç eden bölge halkına ülke çapında yardım kampanyaları başlatmak, halka gaz maskesi ve sivil savunma araçlarının verilmesi için yetkililer nezdinde girişimler yapar.

Larının dolara, TRT'nin CNN'e, Çankaya'nın Beyaz Saray'a bağlandığı, bir varil petrolün bir ton adalete tercih edildiği bir Dünya'da yaşıyoruz. Faturası mazlum ve savunmasız halklara ödetilmektedir.

Halkın Emek Partisi bu çağdışı politikaları karşı çıkmakta ve ezilenlerin haklarını savunmada kesin kararlı olduğunu kamuoyuna saygıyla duyurmaktadır.

TARİHİN İBRESİ KÜRDİSTAN HALKINDAN YANA

Başta 1. sayfada

emperyalist hûmanizm. Ülke-
rinden binlerce km uzakta, halk-
ları en tahrip edici silahlarla
bombalayan ve zehirleyen em-
peryalist demokrasi. Nükleer
silahların, avakların, kimyasal
silahların olmadığı için vah-
şisin, terörün... Onlara de-
mokrat, humanist ve doğa kuru-
cusu. Bir sapık ve katil ABD
pilotunun yaşamını milyonlarca
Ortadoğulu'dan değerli gören bir
hûmanizm.

Barış ve demokrasi inancı, bunlar için savaşı gerektirir.

Batı Avrupa'nın tümünde öğ-
renciler, işçiler, aydınlar, din
adamları hergün gösteri yapı-
yor. Kuşkusuz bunlar halkların
barışa ve demokrasiye olan in-
ancını, insanın insana olan
sorumluluğunu yansıtır. An-
cak, başına bomba yağan, her-
şeyden habersiz Kürt ve Arap
çocuğunun bir anda ölmesini ne
kadar öneleyebiliyor, sadist hû-
kûmetlerinin bölgeye olan ölümlü
silahı sevkiyatı ve savaş karar-
ları üzerinde ne kadar etkili
oluyor. Önemli olan bu.

Avrupa'da, II. Dünya Sava-
şı'nın genç nesli gündüzi yağlı
kuşak Avrupa'da bu savaşın
yol açtığı acı ve yıkım halen
unutulmuş değil. İster istemesi
Alman ve Fransız halkına so-
rumluluklarını hatırlatmamız
gerekir. Acı her yerde acıdır.
Barış sevinç ve eyleminiz, hûkû-
metlerinizin cinayetlerini ne ka-
dar öneleyebiliyor.

Tüm emperyalistler bölgede

Komünizme karşı savunma pak-
tı iddiasıyla ortaya çıktığını id-
dia eden NATO yönetimi, şim-
di de tam bir dünya bekçisi gibi
davranıyor. Tüm, Ortadoğu'dan
daha fazla pay alma kavgası-
sında. Durumları iç içe görmüş
artıkların andırıyor. ABD tüm
gücünü bölgede. En modern ve
öldürücü silahlarını deniyor. İn-
giltere, Fransa, Hollanda, İtalya,
Belçika da vargüçleriyle bölgeye
yerleşme peşinde.

Bunların Türkiye üzerinden
bölgeye silah, savaş uçakları,
Hawk füzeleri yığmaları, ABD ve
TC'ye NATO yükümlülüğünün
doğurduğu sorunlu bir destek
olarak gösterilişine de, diğer
önemli bir neden bölgenin yeni
siyasal haritasında söz sahibi
olmak, paylaşmaktan pay almak.

Emperyalist tekeller, şim-
di den yıkılan bir Irak'ın ve hatta
Türkiye, İran vd. bölge ülkeleri-
nin inşasının getireceği, savaş
nedenyle artırdıkları silah üre-
timlerinin getirdiği karı düğü-
nüyorlar, bir de petrol yatakları
üzerinde mutlak denetim.

Bölge haritası

Emperyalistlerin eliyle olu-
şturulan bölge haritası bir daha
masaya getiriliyor, bir daha
bölge haklarının iradesine karşı
yeni bir kölelik haritası olu-
şturulmak isteniyor.

Basma hergün bir haritanın
taslağı yansıyor. Belli ki emper-
yalist stratejistler arala-

Almanya'dan Türkiye'ye gönderilen hawk füzeleri.

Foto: Mürvet

rında bir pazarlık yürütüyorlar.
Varsayımlar, Saddam'ın yıkıl-
ması hedefi üzerinde birleşiyor.
Yerine özerk yönetimlerden o-
luşan, emperyalistlerin baskısı
ağırtmayacak bir Irak uygun
görülüyor. Bu planın ayakları da
Türkiye, İsrail, Mısır ve belki de
Suriye. Bir varsayım da Irak'ın
Kürdistan sahasının doğrudan
TC'nin denetimine verilmesi.

İlerici, gericiyle tüm Arap
alemi bu plana tepki gösteriyor.
Libya, tutumundan dolayı TC'nin
cezalandırılmasını istedi. Su-
riye, sessiz olmasa da homurdan-
ıyor. Ürdün tepkisini açık gö-
sterdi, İran, TC'nin Irak ve Kür-
distan üzerindeki emellerinden
vazgeçmesi için Ankara'ya tem-
nileci gönderdi, sorunlarına rağ-
men Moskova'da TC'nin planına
tepki gösterdi, Suudi Arabistan,
Irak'ın toprak bütünlüğünün ko-
runmasından yana olduğunu a-
çıkladı.

Bölge halkları ve İran gibi yö-
netimler emperyalizmin bölgede
arayan etkinliğinden ve TC'nin et-
kinlik artırma planından, İsrail'in
de bu süreçten güçlü çıkabi-
leceği varsayımından son derece
rahatsızlar. Bir kısmı bu nedenle
statükonun korunmasını şiddetle
dayatırken, bunun mümkün
olmadığını görmekte, bu nedenle
de savaşa hazırlanmaktadır.

Irak'ın toprak bütünlüğü, Kürt
halkının köleliğinin devamı
anlamına gelecekse tabi ki bu
kabul edilemez. Tavırsız ve halk-
ların beklentilerine göre adım
atmayan birçok Arap yönetimi,
varlıklarını devam ettirip ettir-
meme açısından meçhul bir sü-
rece girmektedirler.

Kürdistan'a yönelik planlar ve oyunlar

TC, savaşın içine fiilen girmiş
durumda. Güney Kürdistan üze-
rinden ikinci cephe açarak kara sa-
vashına henüz dönüşmemişse bile,
heran başlaması beklenmek-
tedir. ABD ve mütefiklerinin ha-
va naklinden bir keredesini sü-
re sonuç alamaması, Kuzey cep-
hesinin daha ivedi harekete geçi-
rilmesini gündeme getirmiştir.

TC'nin savaşa girmedeki he-
sabı belli: bölgede etkinliğini ar-
tırmak istiyor, Kürdistan soru-
nunu çözmemek istiyor, Kür-
distan'ın petrolce zengin parçası
üzerinde ister ilhak, ister hami-
lik şeklinde olsun denetim kur-
mak istiyor. Denetim TC'nin
en temel amacı Kürdistan'dır.

Devlet yetkilileri de bunu gizle-
miyor. ABD'yle yapılan tüm pa-
zarlıklar da bu yönlü. ABD önce
Kürt kartını ileri sürdü, TC'yi
korkuttu, bu şekilde TC'yi iyice
denetimine aldı. 17 Ocak '91 ta-
rihli Cumhuriyet'te Yasemin Çon-
gar'ın geçtiği haber herşeyi or-
taya koyuyor: "Türkiye'nin Kör-
fez'de olan bir çalışmada üst-
leneceği rol için ABD'den al-
dığı siyasi güvenceler iki ana
noktada toplanıyor: Bunlardan
biri Irak'a yönelik operasyonun
bu ülkedeki toprak bütünlü-
ğünü bozmayarak, ikincisi ise
bölgedeki karışıklık ortamına
bir Kürt devletinin kurulması-
na yol açmamasının sağlanması".

TC bu savaşa neler yatırdı:
Ekonomi savaşın birlikte tama-
men çöktü. Türk burjuvazisi İ-
rak pazarından elde ettiği arpa-
lıktan oldu, İran'la ticaret sıfır
noktasında, diğer Körfez ülke-
lerine savaş nedeniyle ihracat ya-
pamıyor. Nakliyat, turizm, ara
üretim sektörü batmış durum-
da. TC'nin kayıpları 7-10 milyar
dolar arası hesap ediliyor. Savaş
hazırlığı içindeki ordu, merkez
bankalarındaki rezervlerin tü-
münü emiyor. Öyle ki Turgut
Özal'ın dış bankalara yatırdığı
parasının 2 milyon dolarını da
orduya vermek zorunda kaldığı
ileri sürülüyor.

Ordu ve burjuvazi de savaş
planında birlik değil. Belki de
tarihinin en derin bölünmesini
yaşıyor. Bu bölünme devleti ya-
şıtıp-yaşatamama endişesin-
den kaynaklanıyor. Irak, Ku-
veyt'i işgal ederken TC'ye gü-
venmişti. Çünkü, Kürt sorunun-
dan dolayı iki devlet birlikleri
boyunca işbirliği yapmışlardı.
Kuveyt işgalinden sonra Anka-
ra'ya giden Saddam'ın bir tem-
silci, savaşa katılmaması du-
rumuna karşılık petrolden hisse
önerdi. Bu Kürdistan üzerindeki
işbirliğinin devamının teklifiydi.

Bu teklif burjuva partileri ve
genelgürmaylık bünyesinde çe-
lişkilere yol açtı. ABD devreye
girdi. ABD-TC işbirliği, TC-Irak
işbirliğinden ağır bastı. Torum-
tay'ın ittifasının, Ecevit ve İnönü'nün
Amman ve Bağdat gezi-
lerinin özü buydu. Bir anlamda
bu ikinci kanat Kürt halkına
düşmanlıkta daha gelenekçi ve
katı davrandılar. 30 Ocak günü
bazı generallerin istifası etmesi ya
da ettirilmesi, bu çelişkilerin da-
ha da yoğunlaştığını gösteriyor.

Burada önemle vurgulanması
gerekir bir husus daha var.
Ecevit ya da İnönü, Irak'la itti-
fak bozduğu için ABD ye kinlen-
mekte, ABD aleyhtarı slogan da-

hı almaktan çekinmemekte, dev-
leti koruma telaglarını "barış",
"iyi komşuluk ilişkileri" vb. de-
magojik temalar üzerine oturtu-
maktadırlar. Bu bir tuzak. Anti-
ABD'çilik, anti-TC'çilik ve Türk
ordusuna karşı birleşmekten ge-
çer. Eğer, Türkiye solunun ve
savaş aleyhtarı potansiyelin an-
ti-emperyalistliği de bu çeşve-
deyse vay hallerine.

TC, uçuşunun kenarındadır.
Toplumsal muhalefet her yerden
rejimi ukuşturmaktadır. Sol par-
çalı da olsa, rejime vurduğu dar-
beler ciddidir, isabetlidir, nefesli
müdafidir. İslami potansiyelin
aloganları dar da olsa, rejime
karşı ciddi bir muhalefet gücü
olduğunu ortaya koymuştur.

TC rejimi karşı karşıya bu-
lunduğu bu sorunlar nedeniyle
olay gerek savaş yetkisi tümüyle
orduya devretti. ANAP hükû-
meti, mecliste ki sayısal çoğun-
luğuna dayanarak 260 evet o-
yuyla aldığı savaşa girmeye ka-
rar verme yetkisini, 17 Ocak
günü Turgut Özal başkanlığında
yapıldığı bir toplantıda aldığı bir
kararla "sınırları ve kapsamı
Genelkurmayca belirlenmek
maksadıyla" orduya devretti.
Böylece sadece meclis değil, hü-
kûmette devredilmiş bırakıldı.

Alınan önlemler sadece bu ka-
dar değil. 25 Ocak günü ANAP
hükûmeti aldığı kararlarla, hü-
kûmeti olağanüstü yetkilerle don-
attı. Bunlara göre, grevler bir
ay yasaklanıyor - alındaki sürekli
erteleniyor -, basının ordu hare-
katını güçlendirecek haber ver-
mesi yasaklanarak, sansür daha
da sıkılaştırılıyor. Millî Güven-
liğe zarar verdikleri gerekçesiyle
toplantı, panel, yürüyüş, gösteri
vb. her türlü etkinlik yasaklanı-
yor. Bu yetkiler, 1939'da Şük-
rî Saraçoğlu'nun başkanlığını
yaptığı CHP hükûmetinin çıkar-
dığı "Seferberlik Yasası"nın yet-
kilerine yaklaşmaktadır.

Dil serbestisi

Turgut Özal, "vatandaşla-
rının soydaşlarını korumak gö-
revindir" diyor. Bu herşeyi özet-
lemeye yetiyor. Güney Kürdis-
tan halkı, bizlerin ırkdaşı. Bizde
TC'nin vatandaşlarıyız. Özal'ın
mantığına göre, Türk ordusu salt
Kürtleri korumak için Irak'a gi-
rebilecek, Kürtleri korumak için
Güney Kürdistan'ı işgal edebile-
cek. Özal'a göre, bu TC'nin hak-
kı. Nankısa Kürtler kendilerini
korumaktan arız, Türk hakim sı-
nıfları da tarih boyunca Kürtleri
korudular, hamilik yaptılar.

Uzağa gitmeye gerek yok. Ha-
milik için Pahu, Hani, Genç'de,
Zilan'da Ağrı'da, Sason'da, Der-
sim'de binlerce Kürt katledildi,
iyiliğimiz için binlerce Kürt, Ba-
tım güçlendirildi, bizleri kuru-
mak için Mersin limanı üzerin-
den Irak'a silah taşıydı, yine biz
Kürtleri sevdiği için Türk devleti
en yetkililerinin ağzından Halep-
çe'de kimyasal gaz kullanıldığını
inkar etti.

Türk burjuvazisi, bizi o kadar
seviyor ki, insan pisliği yedi-
rtiyor, öldürülükten sonra ya-
kıyor, ormanlarımızı yakıyor,
yüzlerce köyü yerle bir ediyor.

Peki, şimdiye kadar neredey-
diler. 70 yıllık inkar politikası ne
oldu. Misak-ı Milli ne oldu. Buna
göre Kürt yok herkes Türktür.
TKP'nin her yıl kutladığı Türk
Dil (Güneş-Dil) Teorisi ne oldu,
hani Kürtçe dil değil ağız mı? 150
bin Kıbrıs Türk'üne devlet layık

görülürken 30 milyonluk bir halk
için neden sadece evinde çocuk-
larıyla arsa dilini koruması hakkı?

Sorum ciddi, TC'nin yönelimi
de, TC, sıkışmış. Eğer Kürdistan
halkı ve kurtuluş mücadelesi güç-
süz olsaydı, kesinlikle TC, böyle
bir riskli savaş oyununa bağ-
vurmak zorunda kalmazdı. Tabi
ki, Kürt halkı özünde kendine ait
olan bu haklı sonuna kadar kul-
lanacaktır, fakat TC'nin oyu-
nuna gelmeyecektir.

TC'de bunu biliyor. Hitap et-
tiği çevreler başka. Yol, su, elek-
trik, yatırım sözü de verildi-
ğinden ve dil serbestisi tarun-
dından, program kültürel özerk-
liğe dayanan bazı Kürt çevreler
için herşey tamam. Bir de sınırlar
biraz genişletilse. Bu du-
rumda oyunun malvetağı Kürt hal-
kı ve ulusal kurtuluşçu güçleri de-
ğil, uçaklıq melek seçenlerdir.

ABD ve Avrupa basınına yan-
sıklığı kadariyle Turgut Özal, Pa-
ris AGİK zirvesinde sövermiş,
bölgede savaş durumuyla Kürdis-
tan sorununun tüm ağırlığıyla
gündeme gelmesi, kararı kaçı-
nmaz kışkırtır. Böylece planın
emperyalist çevrelerce çöktün be-
ri planlanmış, kültürel özerklik
karşısında Kürdistan ulusal kur-
tuluş mücadelesini tasfiye amacı-
yla hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Kürdistan halkının tutacağı yol tektir

Bu da doğan uygun koşu-
lardan yararlanarak, süreçten
ulusal bağımsızlığımızı elde ede-
rek çıkmaktır. Halk olarak en
hasas olmamız gereken husus
ulusal bağımsızlık hakkımızdır.
Emperyalistler ve Türk sömür-
gecileri, ısrarla otonomiyi temel
alan bazı güçleri muhattap ala-
rak, süreçten halkımızı yarar-
landırmamak isteyeceklerdir.

Buna karşılık, halk olarak bu
tür tuzakları yerle bir etme gü-
cüne sahibiz. Sadekaya ihtiyacı-
mız yoktur. Her halk gibi tüm
ulusal haklarımıza sahip olmak
en doğal hakkımızdır.

Koşullar da düşmanlarımızın
aleyhine işliyor. Lozan'da Kürdis-
tan paylaşıldı bizi buna karşı
koyacak güçte değildik. Düş-
manlarımız sömürgeci güçler, ne
zaman aralarında savaşa tu-
tuştular, Kürt hakim sınıfları,
onların çıkarı için satıştılar.
Sömürgeci düşmanlarımız ne za-
man barıştılar, aralarında halko-
mıza karşı ittifak kurdular. 1937
Sadabad, 1965 Bağdat ve daha
sonra Canto, 1975 Cezayir, 1983
TC-Irak Askeri İşbirliği Paketi ve
antlaşmaları halkımızın köleliği
üzerine kurulan pakettir.

Bugün durum değişmiştir. Bo-
ğaz boğaza giren sömürgeci güç-
ler, o denli büyük bir çelişki
içindedirler ki, kolay kolay bir
antlaşmaya varamazlar.

Buna karşılık, sömürgeci plan-
lara yatacak bazı Kürt çevreleri
halen bulunsun da, halk olarak
bunları aşacak durumdayız. Bi-
linçli, savaştan, ulusal kur-
tuluşçu sloganlarla savaştan mil-
yonların gücüne halk kurtuluş
mücadelesini bugünkü aşamaya
vardırdık. Yine de tek yolumuz
daha cesur, daha kitlesel
savaşmaktır. Halkımıza ulusal
kurtuluş için ölüme duygunun en
büyük cesaretle kavramalıyız.
bu duygu ve kararlilik bu defa
bizi yüzyıllardır özlemini
duyduğumuz ulusal kurtuluşa
vardıracaktır.

KÜRT DİLİNİN ÖZGÜRLÜĞÜ KÜRDİSTAN HALKININ ULUSAL BAĞIMSIZLIK SORUNUDUR!

Özgürlüklerimizin sınırını düşman çizemez!

Türk sömürgecileri, 25 Ocak 1991 günü "Milli Güvenlik Kurulu" kararı ve hükümet aracılığıyla, Kürt dilini yasaklayan 2932 sayılı yasa'yı yürürlükten kaldırarak, yerine daha değişik bir yasa çıkaracaklarını açıkladı.

Sömürgeci-faşist devletin cumhurbaşkanı ve diğer üst düzey yetkilileri, yaptıkları açıklamalarda kararlarını bir "ihvan", Kürt halkına karşı bir sorumluluk örneği olarak göstermek istediler.

Daha bundan birkaç ay öncesine kadar TC başbakanı ve diğer yetkililer, "Kürt halkı ve Kürtçe diye bir dil yoktur" derken, neden şimdi böyle bir dönemde Kürt dili üzerindeki yasağın kaldırılma ihtiyacı veya zorunluluğu hissedilmişir? Çünkü, TC bir savaşa hazırlanmakta ve bunu da bir savaş manevrası olarak ele almaktadır. Bu karar, TC'nin Osmanlıların rolüne soyunduğu, Türk ordusunun savaş düzenine girdiği, İncirlik, Diyarbakır ve Batman askeri havaalanlarından çıkan savaş uçaklarının Irak, Güney ve Kuzey Kürdistan'ın bombalanmasında kullanıldığı, Kürdistan'a NATO Çevik Kuvvetleri'nin yerleştirildiği bir dönemde alınmıştır. Kuzey-Güney Kürdistan sınırına en az 300 bin asker yerleştirilmiştir. Türk ordusu, Güney Kürdistan'a hemen başlayabilecek bir işgal hazırlığını hemen hemen tamamlamıştır. Yoksul Kürt köylüleri kitlesel göçertmeye tabi tutulmakta, köyler boşaltılıp yakılmakta, şehirlerde kitleler üzerinde yoğun bir terör estirilmeğe, zindanlardaki savaş esirlerine karşı yeni imha planları hazırlanmakta, Kürdistan'a boydan boya kimyasal ve nükleer silahlar yerleştirilerek toplu soykırım hazırlıkları yapılmaktadır. Tüm bu açık saldırı ve ulusal imha hazırlıkları karşısında Kürdistan halkı, yükselen yurtseverlik bilinciyle ulusal kurtuluş davasına ve mücadelesine daha yaygın ve etkin bir biçimde sahip çıkmakta, genilaya katılım kitlesel boyutlara ulaşmakta, halk, ulusal birlik ve direnişten yana tavırını mutlak bir irade olarak belirlemekte, bilinci, örgütlülüğü ve mücadelesiyle sadece kendi ulusal davası için savaşacağını, bunun dışında herhangi bir savaşa araç yapılamayacağını açıkça ortaya koymaktadır. Yine bu dönemde, Kürdistan halkının kurtuluş öncüsü PKK, IV. Kongresini gerçekleştirerek savaşta zafer kazanılığını halka müjdelmekte, uluslararası alanda da Kürdistan halkı ve mücadelesi etrafında büyük bir dayanışma çemberi oluşmuş bulunmaktadır.

İşte, sömürgeci-faşist TC, tam da böylesi bir dönemde Kürt dili üzerindeki yasağı kaldırma kararı almıştır. Sınırları oldukça muğlak olan bu karar, kimsenin kavramakta zorluk çekmeyeceği bir savaş manevrasıdır. Bu gerçek öylesine açıktır ki, kararın sahipleri bile aldıkları karara inanmamak tadır. Türk sömürgecileri, her halk gibi Kürt halkının da tutulmaz, dokunulmaz ve devredilmez haklarından birisi olan kendi dilini özgürce konuşma ve kullanma hakkını yasaklamının ve yoli saymanın çağdışı bir davranış olduğunu itiraf ederek, nasıl bir barbar politika ve uygulamanın sahibi olduklarını bir kez daha göstermişlerdir. Bu karar sömürgecilerin iddia ettiği gibi bir ayıptan kurtulma değil, bir insanlık aybının ve suçunun itiraf edilmesidir. Bir halkın kendisine kölelik ve ölüm, diline özgürlük gibi hiçbir insanlık ölçüsüne sığmayan ve bir benzeri daha bulunmayan bu insanlık dışı uygulama ve politikanın sahibi sömürgeci-faşist Türk devletidir.

Karar, PKK ve PKK öncülüğündeki Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine karşı bir savaş oyunudur!

1923'den beri tüm Kürt ulusal değerleri gibi Kürt dili üzerinde de askeri zorla yürütülen bir yasak, talan, koğuş-turma, inkar ve yoketme politikası vardır. Resmi Türk devlet politikasında Kürt halkı ve Kürt dili yoktur.

Bu politika doğrultusunda 70 yıldır kemalist Türk burjuvazisi, Kürt dilini ortadan kaldırmak için en vahşi politikaları uyguladı ve bunları soykırımlarla içiçe yürüttü. 1930'ların başında üretilen "Güneş Dil Teorisi"yle Kürt dili yok sayıldı, 1925'te merkezi Kürdistan'da, 1930'da Ağrı'da, 1938'de Dersim'de Kürt halkını toplu soykırımlara tabi tutan Türk sömürgeci devleti, her katliamdan sonra mecburi inkar yasalarını işleterek milyonlarca Kürdü bir daha yurtlarına dönmeyecekleri ve asimile edilecekleri bir beyaz soykırım uygulamasından geçirdi.

Türk sömürgeciliğinin Kürdistan halkına uyguladığı inkar ve yoketme politikasının dünyada bir örneği daha

yoktur. Türk devletinin, Kürt halkından istediğinin tek bir izahı vardır: Dihilz olma, Türkleşme ya da ölüm.

Yıllarca aralıksız ve şiddet dozajı gittikçe artarak uygulan bu politika yetmezmiş gibi 1983 yılında çıkarılan 2932 sayılı yasa ile evlerde bile halkın kendi dilini konuşması yasaklandı ve bu yasak şiddetle uygulandı. Kürtçe konuşuldu, Kürtçe kaset dinledikleri, Kürtçe türkü söyledikleri ya da Kürtçe yazılmış materyal bulundurdıkları için sayısız Kürt yurtsever, türkücü tutuklanmış, mahkemelerde Kürtçe'den başka dil bilmeyen yurtseverlerin ana dillerinde ifade ve savunma vermelerine yasak getirilerek, salt bu nedenle de yüzlerce yurtsever ek ağır cezalara çarptırılmıştır.

PKK öncülüğünde Kürdistan ulusal bağımsızlık mücadelesinin gelişip kitleselleşmesi üzerine, Türk sömürgecileri politikasını daha da çeşitlendirdi. Özel bir yıkım savaşının yürütücüsü Türk devleti, PKK'ye ve Kürdistan halkına karşı özel eğitimli birlikleri, köy korucularını örgütledi, sömürge valiliği uygulamasına geçti, soykırım kararnamele çıkardı, yüzlerce köyü boşalttı, halkı göçertti.

TC, bu politikasında başarısız oldu. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi PKK, ERNK, ARGK öncülüğünde milyonlar ayaklandırıan bir kitlesel ve siyasal güç haline geldi. TC'nin uyguladığı savaş düzeyine varan terör, eşi görülmemiş ulusal hak gaspı ve inkar dünyada da büyük bir tepki yarattı.

Filili bir savaşı döndüren Körfez krizinde bu durum daha net olarak ortaya çıktı. Kürt halkının bilinci ve direnme istemi doruğa ulaştı. Kürdistan halkı, emperyalist-sömürgeci paylaşım savaşının filili hazırlayıcılarından ve yürütücülerinden sömürgeci-faşist Türk devletine karşı olan tutumunu kesin olarak ortaya koymuş, iradesini PKK'den yana sergilemiştir.

İşte bu nedenle de Türk devleti "dil yasağını kaldırdık" manevrasında bulunmakta, halkın gündemini bir müddet için de okun değiştirmeyi, Türk hükümeti sözcüklerinin ifadesiyle, "PKK'yi bir derouteye kadar yumuşatmayı", uluslararası alanda Kürt sorunu nedeniyle kendisine olan tepkileri bir ölçüde azaltmayı, Kürt sorunundan dolayı kendisini ve savaş planını desteklemekte zorlanan emperyalist destekçilerinin, bu desteklerinin önünü açmayı hedeflemektedir. Bu anlamda savaş manevrası TC ile emperyalist destekçilerinin ortak oyunudur ve bu oyun onların güçlülüğünü değil, savaş ve işgallerinde ne denli zorluk ve zayıflık içinde olduklarını göstermektedir.

Sömürgeci tasfiye ve savaş planına ortak olacaklar bunun hesabını pahalıya ödeyeceklerdir!

TC Osmanlıların rolüne soyunuyor. Özal, Mustafa Kemal'in 1920'deki taktikini uyguluyor. Özal, Kuzey ve Güney Kürdistan'ın bazı "Kürt şahsiyetleriyle" yaptığı planlı toplantılarda "Kürt-Türk dayanışmasının tarihliğini", "Musul ve Kerkük'ün her karış toprağında bulunan Kürt kanunu", "Ülkelerin tarih boyunca Kürtlerin koruculuğunu üstlendiği, bugün de böyle bir sorumluluklarının olduğunu" vurguluyor. Biz bu sorumluluk ve hamiliğin ne anlama geldiğini çok iyi biliyoruz. Türk hakim sınıf hamiliği tarihte milyonlarca Kürdün ve 1.5 milyon Ermeni'nin katline yolaçtı.

Çok nettir ki, Türk burjuvazisi, Güney Kürdistan'ı işgale hazırlanıyor, gimdiden dil serbestisi gösterisinde bulunarak işgal ya da herhangi bir şekilde gündeme gelebilecek bir referandumla Güney Kürdistan'daki halkımızın "hamiliğini" de üzerine almak istiyor ve bu yolla, halkımızın lehine son derece uygun koşullardan halk olarak ulusal bağımsızlığımız için yararlanmamızı önlemeyi hedefliyor.

Bu plan ABD'nin de onayından geçmiş, gerçekte ortak oynamaktadırlar. ABD, Ortadoğu hantasını altüst edecek ve

halkların köleliğini daha da katmerleştirecek yeni düzenlemesinde TC'ye büyük bir rol veriyor. Dil yasağının kaldırılmasının bir amacı da, bunu siyasal alana yansıtarak ve bazı Kürt çevrelerini yanına çekerek işgal ve ilhak planını kolaylaştırmaktır.

Bu kuruntıyla yetinmeyi politika seçenler, verilen kararın halkın mücadelesinin bir sonucu olduğunu görmeyenler ya da görmek istemeyenler, dil özgürlüğümüzün kimsenin tasarrufunda olmadığını bilmek istemeyenler, bencil çıkarlarını, halkın varlığı üzerinde sürdürülen pazarlığa dayandıranlar, Kürt halkının kurtuluş gündemini değiştirmeye yeltenenler, Türk devletiyle bu kuruntunun oranını artırma pazarlığına oturmaya yetenecekler, bunları yaparak a-şağılanmayı politika haline getirenler ve üstelik tüm bunları Kürtlük adına yapmaya çalışanları uyarıyoruz: Ulusal bağımsızlığa karşı, düşmanla kültürel özerklik köleliği pazarlığına oturmayın, aksi durumda şunu çok iyi bilin ki, Kürdistan halkının bilinci, örgütlülüğü ve direnişi bu tür girişimleri daima kavrayacak ve ezebilecek güç ve kararlılık-tadır.

Yurtsever Kürdistan halkı; hedef sadece dilimizi değil, devrimle bütün ulusal değerlerimizi özgürleştirmektir!

Hiçbir halk kendi varlığını ve bunu ifade ettiği dilini yabancı bir gücün yasalari içinde aramaz. Türk sömürgecileri yıllardır bu yasağı en barbar şekilde uygulayarak halkımız üzerinde büyük tahribatlar yaptılar. Türk sömürgeciliğinin kararı altında yatan nedenler hepimizin kavrayabileceği kadar açıktır. Türk devleti, halkımız üzerindeki köleliğini asil şimdi derinleştirmek ve katmerleştirmek istiyor.

Doğuşan doğal hakkımız olan dilimizi kullanacak, verilen bir ihvan olmadığımızı, direnişle alınmış bir hak olduğunu kavrayacak ve dilimizi her alanda geliştireceğiz.

Halk olarak ulusal haklarımız ve kurtuluşumuz için en duyarlı olmamız gereken bir dönemde bulunuyoruz. Görevimiz, bizi soylu insanlık davasından, ulusal kurtuluşa yürümekten vazgeçirmeyi hedefleyen tuzak ve oyunları boşa çıkarmaktır.

Faşist Türk sömürgecilerine normalizasyon:

70 yıldır talan edilen ulusal değerlerimizin, idam edilen Kürt yurtseverlerinin, ana karımızda söngülen bebeklerimizin, Kasaplar Deresi'nin, yakılan köy ve ormanların, göçertilen yüzbinlerce yoksul köylünün, işkencede katledilen yüzlerin, cezaevlerinde imha tehdidi altında yıllardır bekletilen binlerce savaş esirinin hesabını kim verecek? Özal, eğer iddialarına kendisi inanıyorsa ve samimiysse, bütün bu terörün, köylerin bombalanması, yakılıp-yıkılmasının, cezaevlerindeki işkence ve idam tehditlerinin izahını nasıl yapacaktır?

Halk olarak hiçbir sömürgeci tuzaka gelmeyecek, tek bir ulusal değerimizin, halk varlığımızın üzerinde oynanan paylaşım savaşına araç yapılmasına izin vermeyecek, koşulların her durumda halkımızı ulusal kurtuluş zaferine götüreceği uygunlukta olduğumuz bilinciyle daha kenetlenmiş ve daha azimli olarak savaşacağız.

Ne şekilde olursa olsun ülkemizin tek bir karış toprak üzerinde bile sömürgeci-emperyalist denetimi reddediyoruz.

Ulusal bilinç, örgüt ve direnişimizden aldığımız güçle, acizlik ve savaş histerisi içinde olan faşist Türk sömürgeciliğinin "dil serbestisi" ve benzeri oyunlarını boşa çıkaracak, ne kadar uzun ve zorlu olursa olsun, gimdiden bölgenin devrim odağı haline gelen ülkemizde, ulusal ayaklanmalarımızla bağımsızlık ve özgürlüğün zafer bayrağını mutlaka dizeceğiz.

- Faşist Türk burjuvazisinin hamiliğini reddediyoruz!
- Ulusal bağımsızlığa karşı kültürel özerklik planını reddediyoruz!
- Sömürgeci-emperyalist çıkarlar için savaşmayı reddediyoruz!
- Kürdistan'ın kimyasal ve diğer silahlarıyla dâma ve yeriden paylaşım savaşının amacı haline getirilmesini reddediyoruz!

- Faşist Türk sömürgeci ordusunun Güney Kürdistan'ı işgaline karşı duruşu!
- Dil serbestisi tuzakı sökmeyecek!
- Kabrolsun Türk sömürgeciliği ve her türlü işbirlikçilik!
- Yaşasın bağımsız ve özgür Kürdistan!
- Yaşasın PKK, ERNK ve ARGK!

Köln'de Kürdistan ve Türkiyeli emekçiler yürüdü

Köln (Berxwedan): Almanya'nın Köln kentinde, Kürdistan ve Türkiyeli birçok örgütün ortaklaşa düzenledikleri bir miting ve yürüyüş yapıldı. Daha önce NATO çevik kuvvetlerinin Kürdistan'a gidişini protesto ve Zonguldak maden işçileriyle dayanışma amacıyla planlanan Köln yürüyüşünde, Ortadoğu'daki yeni durum nedeniyle doğal olarak savaşı konusu öne çıktı. Ve emperyalizmin bölge halklarına yönelik saldırganlığı üzerinde duruldu. Köln'ün en kalabalık semtlerinden olan Dom meydanından başlayarak Neumarkt'ta mitingle sonuçlandırılan yürüyüşe 4 bin ERNK taraftarları olmak üzere 7 binin üzerinde emekçi katıldı. Ayrıca Alman İlerici ve demokrat çevrelerinden de çok sayıda kişi eyleme katılarak destek sundular. Oldukça soğuk bir havada önceleri yağmur ve giderek yoğun bir kar yağışı altında gerçekleştirilen eylemde kitleler savaşı emperyalist karakterini di-

le getiren sloganları ve renk renk pankart ve bayraklarıyla baştan sona coşkulu bir atmosfer yaşattılar. Yapılan Türkçe, Almanca ve Kürtçe konuşmalar ilgi ile izlendi.

Miting alanında iyice bastırılan kar yağışı nedeniyle bir ara durgunlaşır gibi olan kitleler, PKK'nın 4. Ulusal Kongresi'nin başıyla gerçekleştirildiği duyurulduğunda, bir anda adeta coşkun bir sel gibi dalgalandı. Miting alanı bayram havasına büründü. Zılgıtlar ve sloganlarla dalga dalga bir heyecan ve sevinç rüzgarı ortalığı sararken, davul zurnalar eşliğinde elele çekilen halaylar apayrı bir gençlik havası estirdi.

Köln yürüyüşüne Kürdistan ve Türkiyeli şu örgütler katıldı: Devrimci Birlik Platformu (PKK, TKP-Kıvılcım, TKP-B, DKP, THKP-C Acd, 16 Haziran), ATİK, Devrimci Partizan, TDKP-YDÖ, Devrimci İtici, EKİM-YDK, Kurtuluş Hareketi, Devrimci Dayanışma, TİKB, Sempatizanları ve KAWA-Almanya

Berlin Türk Konsolosluğu önünde protesto gösterisi

Berlin (Berxwedan): Ara- larında ERNK taraftarlarının da bulunduğu Türkiye ve Kürdistanlı ile Almanlardan oluşan 1.000'i aşkın bir kitle, 23 Ocak gününde, Berlin Türk konsolosluğu önünde bir gösteri yaparak, faşist Türk devletinin savaşı girmesini ve bu bağlamda Kürdistan'da yaptığı katliamları

protesto etti.

Gösteri sırasında yapılan konuşma ve atılan sloganlarda Kürt ve Türk erkeklerinin sakere gitmemesi, Alman çevik kuvvet güçlerinin Kürdistan'dan çekilmesi istendi. Miting sonunda yaklaşık 250 kişilik bir grup izinsiz olarak şehir merkezine kadar yürüdüler.

Norveç'te işgal eylemleri

Foto: Aftenposten

Norveç'te ERNK taraftarlarının yürüyüş ve işgal eylemleri

Oslo (Berxwedan): Norveç'in Körfez krizi nedeniyle NATO çerçevesinde Türkiye'ye roketler göndermesini protesto etmek ve TC'ye yapılan silah satışlarının durdurulmasını istemek amacıyla, çocuklu-kadınları 28 kişilik ERNK taraftarları bir grup, 9 Ocak günü, İktidardaki İtici Partisi binasını işgal etti. Eylemciler taleplerini iletmek üzere Norveç Savunma veya Dışişleri bakanı ile görüşmek istediler. Ertesi gün için Savunma Bakanı'ndan randevu alındıktan sonra eylem sona erdirildi.

Verilen randevu üzerine 10 Ocak günü 5 kişiden oluşan bir ERNK taraftarları heyeti, Norveç Savunma Bakanı Johan Jørgen Holst ile görüştü. Bakan bu saldırıların Kürt halkına karşı kullanılmasına izin verilmeyeceğini bildirdi. Ayrıca TC'nin Kürdistan'da yaptığı insan hakları ihlalleri-

ne de karşı olduğunu, ERNK taraftarlarının hazırladığı bu konuyu içeren dayanışma tizidikle incelenip araştırılacağını söyledi.

10 Ocak'ta, Kürdistan'a NATO Çevik Kuvvetleri'ni gönderilmesini protesto amacıyla, aralarında Güney Kürdistanlıların da bulunduğu yurtseverler bir yürüyüş yaptılar.

12 Ocak günü ise, ERNK taraftarları bu kez bazı Norveçli gruplarla ortaklaşa, "Ortadoğu'daki gerici savaşı protesto yürüyüşü" yaptılar. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi dayanışma sloganlarının sıkça atıldığı bu yürüyüşe ERNK taraftarlarının yanı sıra Sosyalist Sol Parti (SVP), Sos. Rasyone, Sosyalist Çevik Kuvvetler (Su), Norveç Komünist Partisi (NKP), Filistin Dayanışma Komitesi, International Barışçılar ve Kurtuluş Kadınlar Grubu katıldılar.

Münih gecesi

Foto: Berxwedan

Münih'de YKWK ile dayanışma gecesi yapıldı

Münih (Berxwedan): Münih'te 800 kadar kişinin katıldığı, Kürdistan Yurtsever İşçiler Birliği ile dayanışma gecesi yapıldı. 1987 Mart'ında Ahmet Aydın'ın şehit edilmesinden bu yana Bavyera polisinin izin vermemesi nedeniyle bu alanda gece yapılmıyordu. Üç yıldan sonra

yapılan bu ilk gece, kitleler tarafından "Bu bir kazanımdır ve direnenek elde ettik" tarzında nitelenerek coşku ile karşılandı. Özanların okuduğu direniş türküler, koro, folklor ve tiyatrodan oluşan arşın program, yurtseverlerin beğenisi kazandı. Gece, geleneksel Apo Hase Hilvané halayı ile sona erdi.

Brüksel'de ERNK'nin basın toplantısı

Brüksel (Berxwedan): 24 Ocak günü Brüksel'de ERNK adına bir basın toplantısı düzenlenerek Ortadoğu'daki savaşı emperyalist karakteri, nedenleri ve bu savaşı ortamında PKK önderliğindeki Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin yeri ve önemi belirtildi. Ayrıca bölge halkları ve devrimci öncülerinin bu savaşı nasıl bir tutum takınmaları gerektiği vurgulandı.

Uluslararası Basın Bürosu'n-

da düzenlenen toplantıyı dünya basını büyük ilgi ile izledi. AFP, DPA, Belçika Haber Ajansı, Belçika, Fransa, İngiltere'den çeşitli gazete muhabirleri ve TV-radyo görevlileri ile Türk basından Tercüman, Sabah, Güneş, Milliyet ve Günaydın gazeteleri toplantıyı izleyenler arasındaydı.

Toplantı bitiminde ERNK sözcüsü, basın mensuplarının çeşitli konulardaki sorularını da yanıtladı.

Kopenhag gecesi

Foto: Berxwedan

Danimarka'da Gece ve Yürüyüşler

Kopenhag (Berxwedan): Danimarka'nın başkenti Kopenhag'da, Devrimci Birlik Platformu tarafından gerçekleştirilen ve 150'yi aşkın kişinin katıldığı Körfez savaşı protesto yürüyüşü, çevrede olumlu yankılar uyandırdı.

Ayrıca 18 Ocak günü Kopenhag'da, Devrimci Birlik Platformu tarafından gerçekleştirilen ve 150'yi aşkın kişinin katıldığı Körfez savaşı protesto yürüyüşü, çevrede olumlu yankılar uyandırdı.

YKWK Libya örgütü 2. Kongresi yapıldı

Trablus (Berxwedan): YKWK-Libya Örgütü'nün 2. Kongresi, 21 Aralık 1990'da başarıyla gerçekleştirildi. Trablus, Zavya, Zilletin, Binwelit, Giryar, Sepha ve Bingazi'den Kürdistanlı işçileri temsilen 120 delegenin katıldığı YKWK Libya Örgütü 2. Kongresi, Kürdistanlı işçilerin örgütlü mücadelesinde olumlu bir örnek oldu.

İsveç-Kürt Kültür Derneği'nin 12. Kongresi yapıldı

Stockholm (Berxwedan): İsveç-Kürt Kültür Derneği'nin 12. Kongresi 20 Ocak 1991 tarihinde, Stockholm'de 100 civarında üyenin katılımıyla gerçekleştirildi. Kongre'de, dernek tüzüğünde bazı değişiklikler yapılarak yeni yönetim organları seçildi.

Sidney'den Canberra'ya uzun yürüyüş

Sidney (Berxwedan): Avustralya'da yaşayan Kürdistan ve Türkiyeli emekçiler, Zonguldak maden işçileriyle dayanışma amacıyla bir uzun yürüyüş yaptılar. 8 Ocak Salı günü Sidney'den başlayan ve 6 gün devam eden uzun yürüyüş, Cumartesi günü Canberra'da sona erdirildi. 300 km'lik yürüyüşe ERNK komitesi, Avustralya Kürt Derneği, Victoria Kürt Derneği ve Türkiye solundan 4 grubun oluşturduğu "Zonguldak grevi ile dayanışma komitesi" katıldı.

Sidney'de PKK'nın 12. yıldönümü kutlaması

Dünyanın neresinde bulunursa bulunsun Kürdistanlı kitleler, ulusal kurtuluş mücadelesinin öncüsü PKK'nın 12. kuruluş yıldönümünü coşku ile karşılamak ve kutlamaktan geri durmadılar. Ülkeden onbinlerce kilometre uzakta, Avustralya'da yaşayan Kürdistanlılar da bu coşkudan paylarını aldılar. Sidney'de düzenlenen bir açık hava toplantısında PKK'nın 12. yılına girişini coşku ve sevinçle kutladılar.

Siyasi içerikli konuşmaların yanı sıra, Kürdistan folklorü ve müziğinden zengin örneklerin de sergilendiği kutlama toplantısı, çevredeki yabancıların da dikkatlerini çekti ve beğeni ile izlendi.

Libya'da yoğun toplantı ve seminerler

Trablus (Berxwedan): ERNK Libya temsilciliği tarafından son bir ayda Libya'nın çeşitli kentlerinde çok sayıda kapalı salon toplantıları ve seminerler düzenlendi. "Halk Demokrasinin İnşası ve Yeni Dönem Görevlerimiz" konulu seminerlerde, ayrıca Ortadoğu'daki savaşı durumu ve bunun karşısında ERNK'nin izlediği politika da izah edildi.

Canlı tartışmaların yaşandığı toplantılarda Cezire-Lice halk ayaklanmaları ve Türkiye işçi sınıfının genel grev eylemleri de ele alınarak tartışıldı önem vurgulandı.

Libya'nın Savya, Zilletin ve Binwelit, Sepha ve Trablus kentlerinde değişik tarihlerde yapılan toplantılara toplam 650 civarında yurtsever ve demokrat katıldı.

“...Onurun, özgürlük ve geleceğin temsilciliği, bütün ağırlığıyla partimizin omuzlarındadır”

Bu ara ülkemiz ve bölgemiz üzerinde büyük ve tehlikeli oyunlar oynanmakta, karabukutlar oluşturulmaktadır. Karanlık güçler, hain yarasalar bu toz ortamı fırsat bilerek ortaya atılmakta, halk düşmanlarımız ağırla sevinçle kanat çırpılmaktadır. Hain çıkartarı uğruşu ülkemiz ve halkımıza, ulusal ve uluslararası düşmanlarımıza peşkeş çekme ve satmanın uğruşu içindedirler. Halkımıza güneş yüzü göstermemeye yeminli bu

güçler, birer piyon olarak konum ve rollerini koruyabilmek, ulusal kurtuluş hareketinin devrimci fırtınasından korunabilmek için, çağdaş ailemizin önüne bendler, ihanet barajları kurmaya çalışmaktadırlar. Bütün bunları bilmek, güç ve enerjimizi bu tehlikelere karşı doğru mevzilendirmek, her türden devrimci ağırlarımızı doğru ve isabetli örmek, trade, biling ve yeteneğimizi en usulaca ve en üst düzeyde ayak-

landırmak bugün her zamankinden daha büyük bir hayatiyet arz etmektedir. Tüm düşmanlara karşı böyle uyanık kararlı ve acımasız davranmak durumundayız. Bu yapıldığı oranda daha güçlü ve sonuç alıcı değerler elde edilir.

Çünkü, ulusal düşmanlarımız, uluslararası emperyalizmin bölgeye yığıldığı güçten de cesaret alarak, Partimize ve bir bütün olarak halkımıza karşı her alanda tam bir seferberlik ilan etmiş, en üst düzeyde taarruza geçmiş bulunmaktadır. İnsanlarımız toplu halde göçertilmekte, köyler boşaltılıp katliamlar düzenlenmekte, bağlarımız, ormanlarımız, köylerimiz yakılıp yıkılmaktadır. Yapılanlar bunlarla da sınırlı değil. Her türden zorbalık-zulüm ve sürgünün eşliğinde işbirlikçilik ve ihaneti, her olanak ve aracı seferber ederek teqvik etmekte, ülkemi-

zin talanını hızlandırmakta, kültür sömürgeciliğini olağanlaştırmakta yaygınlaştırarak bu alanda da diğerlerinde olduğu gibi son şansını kullanmaktadır. Anlayacağınız, harekete karşı dört bir yandan bir kuşatma, halktan izole etme ve linha hareketi bütün pervasızlığı ve en iğrenç kirliliğiyle sürdürülmektedir. Her cinsten düşman, bugünkü koşulları değerlendirerek, hareket ve halkımıza karşı kirlili emellerini gerçekleştirmenin ve bunu egemen kulmanın

yoğun uğruşu içindedir.

Böylesi koşullarda ideallere bağlı kalmak, ihanet içine düşmemek, sinmemek, tavizsiz ve kararlıca kurtuluş yolunda ilerlemek, onurun, özgürlük ve bağımsızlığın şanlı bayrağının taşıyıcıları olmak bugün her zamankinden daha fazla fedakarlık, kararlılık, yiğitlik ve uyanıklık gerektirmektedir. Onurun, özgürlük ve geleceğin temsili cılız bütün ağırlığıyla Partimizin omuzlarına yüklenmiş bulunmaktadır. Bu gurur ve şeref vesilesi yüce görevin yerine getirilmesinde hiç bir şeyimizi ailemizden esirgememek, kendimizi her şeyimizle ona katmak, onun içinde eriyerek onunla şekillenmek esastır. Bu aynı zamanda kutsal şehit kanına, anısına, halka, Partiye, ülkeye ve Halka bağlılığın ve insan olmanın gereğidir.

Bir parça özgür vatan toprağında buluşmak umuduyla, bağarlar dilerim!

Aliattin Aktaş

Aydın Cezaevi / 5 Ekim 1990

“Ülkemiz, şimdiye kadar tarihinde olduğu gibi, savaş alanı olmaya adaydır”

Saddam'a karşı oluşturulan cephe örneğine dünya tarihinde rastlamak güç. Sovyetler Birliği ile ABD aynı cephede yer alıyorlar. Bu, öngördükleri politikanın bir gereği ve bir sonucudur. ABD, hükûmetin emellerini, SB'nin son durumunu da fırsat bilerek pervasız bir biçimde gerçekleştirtiyor. SB de, ABD'nin dümen suyuna girmekten başka bir şey yapamıyor. Adamların literatüründe emperyalizm, enternasyonalizm, sınıf mücadelesi, bağmazlık, özgürlük gibi anılam ve değer yüklü kavramlara rastlanmıyor artık. Bush, “yeni güvenlik sistemi” adı altında Ortadoğu’da biriki de harita değişikliğine yol açacak ciddi planlar peşinde. Bunun için de Saddam’ın ordularının Kuveyt’ten çekilmesi şartı görüyor ABD için, savaşın çıkıp çıkmaması büyük ölçüde ABD’nin, Ortadoğu’ya ilişkin kendi strateji-

dan yepyeni bir süreç ve oldukça önemli bir durum arzedecektir. Şu durumda bile, yeni çelişkiler, yeni ittifak güçleri kendisini dayatıyor ve daha da dayatacaktır.

TC, bölgedeki güçler arasında en çok zorlananların başında geliyor. TC’nin, bölge politik güçleriyle çelişkileri daha da yoğunlaşıp gelişecektir.

Ülkemiz, şimdiye kadar tarihinde olduğu gibi, yine savaş alanı olmaya adaydır. Bu anlamda bölgesel bir savaşın fatu-

rası toplu kayım ve katliamlarla önemli oranda halkımıza ödettirilmek istenecek, halkımız zayıf düşürülmeye çalışılacaktır.

Bunun yanında ilkel milliyetçiler kendilerini pazarlamaya devam ediyorlar. TC, bundan bile rahatsız. Üstlendiği misyon karşılığında, PKK ve Kür-

distan sorununu Avrupa’nın gündeminden çıkarmaya çalışıyor, sunduğu uğrakların karşılığı bu olsun diyor. Bush, Türkiye cephesini ilkel milliyetçiler konusunda itina eder mi? Pek belli değil. Falci açık olan o ki, bütün hesaplar bizim üstümüzde yapıyor.

Saddam faşizmi, Körfez’de lovalım çıkmakta iradesi dışında olumlu nesnel bir ortamın yaratılmasına yol açabilir. Bush ile Gorbacov’un sahte barış çabaları burada darbe yemiştir. Bu, olumlu bir durum. ABD-SB dışında halkların ittifak zorunluluğu daha da öne çıkıyor. Bu yeni durumda, koşullara uygun mevzilenip, doğru taktik ve politikalar üretilebilir ve geliştirilirse tekniyel önemde nitel bir takım gelişmeler ve başarılar sağlanabilir.

Savaş dışıyından ülkemizde yoğun operasyonlar var. İnsan hakları sözleşmesi otomatikmen ve resmen kaldırıldı. Öte yandan halkımız müthiş direyor. Her zamanından büyük gelişmeler var. Türkiye cephesi, sili ve sönlük. Slogan devrimciliği ağırlanıyor. Olumlu olan tek şey otoritemizin kabulümesidir. Buna da artık karşı olamazlar.

Sabri Ok

Antep E-Tipi Cezaevi

“Hevalo!.. Heval dibêjin an emê heqê xwe bigirin an emê bimirin”

Necmettin BÜYÜKKAYA (SELAH)
1943 - 23 Ocak 1984

Zor günlerin yılmaz insanı NECOL İşkencecilerin yüzüne haykırdığın inanç ve kararlı sözlerin bugün anlamına kavuşuyor.

Tam da dediğin gibi.

Senin kalleden alkana celloklar ve onlara onurlarını pazarlayan her falden hain ve döneler hergün yeni başlan öbür, çocukları onursuz bir babanın çocukları olarak alınlarında topaldan büyük ulançla onursuz bir yaşamı mahkum olursun, senin çocukları, onurlu bir mücadeleden ve kararlı bir direnişin sahibi olan senin gibi bir babanın çocukları olarak, başı dik, ağız açık halde umutlan olmaya devam ediyordun.

Arkadaşların

“İşgün” diyerek görevi kabul ediyor. Bu andan itibaren direniş merkezinin bütün kararları Necmettin aracılığıyla tüm koğuşlara iletiliyor. Koğuşlardan gelen bütün bilgiler yine onun ağzından direniş merkezine iletiliyor. Düşman, her şey açık oynadığı için, Necmettin’in üstlendiği görevi biliyordu. Arzara yapılan tehditlere rağmen o, güv. seel ile PKK’nın yanında yer aldığını, hem düşmana, hem de diğer gruplara bildiriyordu. Bu durumdan rahatsız olan yalnız düşman değildi, diğer grupların kışkırtılmış liderleri de Necmettin’in PKK ile birlikte hareket etmesinden rahatsızlardı. Ruzgarı’nın lideri Mürtaş, “Apocular Necmettin’a, ‘Necmettin abi’ diyerek adlandırma getirdiler. Adami kullanıyorlar. Böyle giderse başına büyük işler açarlar” diyordu.

Enin bir yurtseverlik inancı ve coşkusıyla dolu olan Necmettin, bu soysızların böyle düşüncelerle aklını bile getirmeden, halkın kurutuluşu için omuzladığı görevin rakibinin bilincinde, sonunda AİÖM’de olsa direniş saflarında şereflice bayraklağacağı hedefe doğru gur. cesaretle haykıyordu: “Hevalo!.. Heval dibêjin an em heqê xwe bigirin an emê bimirin.”

M. Selim Çarıkçıya

12 Eylül karahindada Diyarbakır şafak / Cilt II, s. 390-391

“... Eğer büyükler Kürdistan’ı kurmazlarsa ben kuracağım”

- Merhaba adın ne senin?
- Can.
- Kaç yaşındasın?
- Sekiz yaşımdayım.
- Büyüyünce ne olmak istiyorsun?
- Doktor Peşmerge.
- Niçin doktor gerilla olmak istiyorsun?
- Benim düşmanlarımıza karşı döğüşüp yaralanmış gerillalara ilaç verip onları iyileştirmek için.
- Pekli neden gerilla olmak istiyorsun?
- Çünkü, düşman topraklarımızı ve her şeyimizi alıp hiç bir şeyimizi bırakmadı bize.
- Topraklarımızın adı nedir biliyor musun?
- Kürdistan’dır, Bış Kürdistan’ı

lan’

- Topraklarımızı ülkemizi alan ve bize vermeyenler kimlerdir biliyor musun?
- Türk devleti, Saddam’ın devleti, İran ve Suriye’dir.
- Can, sence topraklarımızı düşmanlarımızdan geri almamız için ne yapmamız gerekir?
- Kavgı etmemiz, savaşmamız gerektir. Mahsum KORKMAZ’ın intikamını almamız ve onun karını yerde bırakmamamız gerekir. Che Guevara’nın ve Lenin amcarın da intikamlarını almamız gerekir. Bizden kim ölüme intikamını alacaktır?
- Can, demin dedin ki Kürdistan’ı almak için savaş vermemiz gerekir. Nasıl bir savaş verceğiz ve sen ne yapacaksın?
- Önce tüfek, kalaşnikof, bomba, bazuka gerekir. Sonra bir milyar para toplamamız gerekir. Bu parayı da her Kürt’ten 5-10 kuruş olarak toplayacağız. Önce ben bu silah ve bombaları alıp Kürdistan’daki dağlara gideceğim. Oradan da Irak’a yaklaşıp Saddam’ı öldüreceğim. Bu iş bittikten sonra da, Kürdistan’ın bütün hain ağalarını öldürecekim. Türkiye’nin ağalarını da öldürecekim.
- Niçin ağaları öldürmek istiyorsun?
- Çünkü onlar, Kürdistan’ı

Türkiye’ye satıyorlar. Amerika’ya satıyorlar, İran’a, Irak’a, Suriye’ye satıyorlar.
- Haklısın Can, ülkemiz satılık eğya haline getirilmiş. Biliyorsun bu yabancı ülkelerde oldukça çok Kürt vardır. Ben, sen, biz yurtdışında bütün Kürtler, neden kendi ülkemizde değil de bu yabancı ülkelerde yaşadığımızı biliyor musun?
- Biliyorum.
- Neden?
- Çünkü Türk devleti, İran, Irak ve Suriye, Kürtlerin şehir ve köylerini alıp onları dışarı kovmuşlar. Eskiden bu şehir ve köyler Kürtler’indi. Daha eskiden Kürt devleti ve Kürtler vardı Medya idi. Kralının adı da Astiyak idi. Farslar Medya’yı yıktılar ve Astiyak’ı öldürdüler. O zamandan bu yana Kürtleri köl ve hammal yaptılar. Köle olmak istemeyenleri yakalayıp boyunlarını kestiler, çocukları hapse koydular. Küçük bebekleri öldürdüler, bütün aileleri öldürdüler. Bazıları da çok uzaklara kaçtılar. Fakat şimdi kaçarlarsa hiç doğru etmiyorlar. İnsan isterse Kürdistan’ı zorla kurabilir. Eğer topraklarından kaçmayıp orada kalırlarsa Kürdistan’ı bir olup kurabilirler. Eğer onlar kurmazlarsa, ben kuracağım...

“Ben APO’nun bir generali olacağım!”

Ben 13.12.1983’te Kürdistan’da doğan bir Kürt kızım. 7 yaşında bir çocuğum. Şu anda Almanya’da oturma görüyorum. 2. sınıftayım. Benim Xerip. Bir gün öğretmen bana Türkçe bir kağıt parçası verdi. Getirdim babama verdim. Babam dedi ki haftada iki saat Türk okuluna gitmek için bu kağıt. Ben de haftada 2 saat Türk okuluna gittim. Türk öğretmen bana bir kitap verdi, üzerinde Atatürk’ün fotoğrafı vardı. Benle okulda kalemle onun gözünü kör ettim. Türk öğretmen bana kızdı niye öyle yapıyorsun, dedi. O bizim düşmanımızdır dedim, tabi Almanca konuştum, Türkçe konuşmuyorum. Siz kiminiz, dedi öğretmen. Ben Kürdüm dedim. Bana kızdı. Eve geldim babama anlattım. Babam hemen beni aldı, okula gittik. Babam Türk öğretmenine kızdı. Bir gün de bize öğretilen bir konuda resim çizdim dediler. Ben Kürdistan bayra-

ğını çizdim, keşke 0 sor 0 zer, bir de silah. Türk öğretmen bana, senin resminden korkuyorum dedi. Güldüm ben de o zaman. Babama söyledim, babam çok güldü. Babam Berxwedan’ı okuduğu zaman hepimize anlatıyor. Berxwedan sayı 111’de özel ek vardı. Önderimizin konuşması vardı. APO, çocuk ordusu kuracağız demiş. Ben çok sevdim. Ben APO’nun bir generali olacağım, olmaya çalışacağım, başaracağım. Ben Kürdistan’da bomba atıp komarın ıpkı gerilla gibi. Babam bana 60 marka bir kızlık ayakkabı almak istedi. Ben 10 marka bir çizme aldım. Annemden de 50 mark aldım. Intikamımızı almak için bu 100 marka başış kampanyasına katılacağım.
Selam Kürdistan çocuk ordusuna! Cizre, Nusaybin ve Kürdistan’ın tüm çocukları ile dünyanın ezilen çocuklarına selam! Apo’ya ve gerillaya selam!

ÇOCUK

Bir tutulsam
Uzattığın ellerini
bırakmazdım bir daha
Sonsuza dek...

Yağmur olup boşarsan
yüreğime
Fırt gibi damarlarıma
okuturdun seni
Dide olur yüreğime dolardım
Sona duyduğum sevgi gibi

Verilmiş sözümüz var
bizim

Umut
İnan
Yükü yarımlan
Yaratacağz diye

Ve Sen bu güzel yarınların
benim mi müjdesi
çığlı alacaksın
çocuk...

Mustafa DİDİ

(Yeni Nusaybin Gazetelerinden alınmıştır)

Evrim Ö ŞİRİ

Foto. Berxwedan

Berxwedan

Foto. Berxwedan

14 yaşında bir Kürt çocuğunun açlık grevlerine mesafesi:

“Dün yoktuk, bugün ise zindanda, dağda, şehirde her yerde ayağa kalkan bir halkız”

Şizın bağlatmış olduğunu bu açlık grevi ve Kürdistan’da gelişen ulusal bağımsızlık mücadelemiz bızları her gün aydınlatmakta, mücadeleimizden sesini tüm dünyaya duyurmaktadır.

Düşmanın Kürdistan’da baskı, zulüm, talanla ulaşmak istediği Kürdistan’ı boğaltma amacı ARUK’nun patlatmış olduğu direniş mermileri ile boğuşmaktadır. Çünkü, bu Kürdistan halkına mal olan bir mücadeledir. Yediden yetmişe tüm Kürdistan’ı Serilukdan’a kaldırmıştır. Bunun için, düşmanın oyunlarını artık bizim mücadelemizi engelleyemez. Dün yoktuk, bugün ise zindanda, dağda, şehirde her yerde ayağa kalkan bir halkız.

Bu halk içindeki Kürdistan çocukları da bu günün akerleri, yarının geleceğidirler. Biz Kürdistan

tan çocukları, herkesten önce kendili birliğimiz ihtiyacı duyuyoruz. Ama Partimiz 2. Ulusal Konferansı’nda bunu kararlaştırmıştır. Başkanımız Abdullah ÖCALAN yoldaş, Kürdistan Yurtsever Çocuklar Birliği’ni kurarak, biz çocuklara armağan etmiştir. Bugün Kürdistan’da küçük yaşta çocuklarımız mücadeleye sahip çıktığı için faşist TC mahkemelerinde yargılanmaktadır. Ama onlar ana, baba ve kardeşlerinden çok anıların anası Kürdistan’ı sevdiği için zindanlarda direniş alevini daha yüksek tutuyorlar. Yoldaşlarıyla birlikte daha yükseltecekler. Arkadaşlar, bağlatmış olduğunuz bu açlık grevinde sizleri zindanlarda yalnız bırakmayan büyük, küçük yoldaşlardan devrimci selamlar iletiyor, başarılar diliyoruz.

Özgür Göçmen

Göçerttirilenlerin dilinden sömürgeci uygulamalar

Köyleri yakulan ve göçerttirilen Berwari'nin Hol (İnceler) ve Kal (Ulusu) köylerinin İHD'ne verdiği yazılar

Sabah erkenden kalktım, otumu biçmek için her türlü malzememi (turpan, orak, yiyecek vb.) yanına alıp oğlum ile birlikte yaylaya gittim. Ben köyden ayrıldıktan 1 saat sonra askerler köye gelip arama yaptılar. Benim evimde de o gün kimse yoktu, sadece 5-6 yaşlarında kızım vardı. Bu köylülerden aldıkları bilgi ile gelip beni yaylada buldular. Beni almaya gelenler sadece askerlerdi. Beni köye getirdiler. Dediler ki bu ev sizin midir? Ben de evet, bu ev benimdir dedim. Evde buldukları kasetin benim olup olmadığını sordular. Ben de bu kaset benimdir dedim.

Bu üç gün esnasında gece ve gündüz birer defa beni alıp sorguya çekiyorlardı. Son üçüncü günün gündüzünde üstteğmenin yanına Asubay gelerek "Biz buna işkence yapmazsak bu doğruyu söylemez" dedi. Daha sonra üstteğmen çekip gitti. Asubay doğru bilgi vermemi söyledi. Ben ise, benim hiç ilgim olmadığını, onların yerini bilmediğimi ve işin onların olduğu yerleri de bilmediğimi söyleyince Asubay bana sen yalan söylüyorsun diyerek orada askerlerin yakmış olduğu ateğin üstüne elimi iki defa batırıp çıkardılar. Daha sonra beni bir kayanın dibine götürüp, yumruklamaya başladı. Tam bu sırada karpıda durmuş bize bakan bağçavuş vurmuş bize bakan bağçavuş vurmasını söyledi. Eğer bir suç varsa ortaya çıkacaktır dedi.

Yılan bir köyde kalan tek canlı

Foto: Berzvedan

Beni yanlarına alıp dağa götürdüler (Kato dağı). Beni alıp götürün askeri yetkililerin biri üstteğmen, biri bağçavuş, biri de Asubaydı. Ve 100 kadar askerle birlikte beni dağa götürdüler. Ben onlarla üç gün dağda kaldım. Bu üç gece esnasında, ilk gece üstteğmen beni saat 7-8 sıralarında çağırıp, sorguya çekti. Bana günları söyledi: "Sen eğer bize PKK'lıların kim olduğunu, bu köyde kimin kendilerine yardım ettiğini, kimin yataklık ettiğini söylemezsen, seni Diyarbakır'a yollayacağım. 25 yıl hapis yatarsın." Ben de dedim ki, ben onları tanımıyorum, onlara kimin yardım ve yataklık ettiğini bilmiyorum.

Beni askerlerin önüne verip dağda dolandırmaya başladık. Bana dediler ki, "sen bize PKK'lıların sıfnağını ve onların bulunduğu yeri göstereceksin". Ben de, "Sizlerle birlikte arayalım. Eğer bulursak ya da gözlerimin aldığı kadar görürsem size söyleyeceğim" dedim. Ve sonra üstteğmene dedim ki, "Ben askerlerin önünde yürüyeceğim fakat senin vereceğin emir doğrultusunda. Hangi yöne doğru gitmemi istersen ben o yöne gideceğim, yoksa ben nasıl bileyim onların yerini ve sıfnağını". Bunları söyledikten sonra artık kargık olarak dağılıp akşamı kadar aramaya koyulduk. Akşam üstü yine askerlerin konakladıkları yere geldik.

Daha sonra askerlerle birlikte Çatak'a bağlı Tıngı mezasında bulunan tabura 3 saat süren bir yolculuktan sonra vardık. Askerler dağıldılar. Ben ise dışarda bekliyordum. Tam bu esnada taburda iki kişiyi gördüm. Bu şahıslar asker pantolonları giymiş fakat üstleri sivildi. Bu yüzden hangi rütbe taşıdıklarını bilmiyorum. Bunlardan birisi yanına gelip seni buraya niye getirdiler dedi. Ben ise ne için getirilmiş olduğumu bilmediğimi söyleyince, bu bana kump senin suçun olmazsa seni hiç buraya getirir miydiler diyerek bana tekme tokat girip çok fena halde dövdü. Artık ben kendimi ayakta tutamıyordum. Daha sonra bir askere seslenerek eğitilmiş olan bir köpeği getirmesini söyledi. Köpeği getirdiler. Etrafım askerlerle doluydu, tam bir çember içine alınmıştım. Köpeğin öncüsü bir askerin elindeydi. Aynı şahıs (beni döven), köpeğe seslenerek beni gösterdi. Köpek ilk başta askerlere doğru saldırdı. Askerler sağa, sola kaçtılar, ikinci defasında beni yalcalamasını söyleyince köpek bir askerin ayağını tuttu. Üçüncü kez köpeği saldırtınca, köpek sol bacağımdan tutmaya başladı. Bir yandan köpek bir yandan da onların vurmaıyla kendimden geçtim. Ve baygın düştüm. Sol ayağımdan üç tane yara var. Bunların bir tanesi köpek yarası, diğer iki yara ise onların bana

vurmuş oldukları darbe sonucunda meydana gelmişti. Aynı zamanda yüzüm, göğüm dağılmış, morarmış bir şekildeydi.

Daha sonra akşam oldu. Beni bir askerle birlikte kurmuş oldukları küçük bir seyyar çadırın içine koydular. Yanında da bir asker nöbet tutuyordu. Bana yemek getirdiler. Fakat bana yapmış oldukları işkence sonucu o kadar halatsız ve yara içindeydim ki, ağzımın ve yüzümün dağılmasından yemek yiyemedim, ve onlara ben yemek yemiyorum götürün dedim. Aradan 10-15 dakika geçtikten sonra üstteğmen ile bağçavuş bir erle birlikte beni çadırdan alıp taburun 10 metre dışına çıkardılar. Bu bağçavuş ile üstteğmen beni alıp sırayla dövmeye başladılar. Beni epeyce dövdükten sonra, bana konuşmamı söylediler. Ben ise hiç bir şey bilmediğimi, daha önce söylemiş olduğlarımı söyledim. Bu arada yanımda bulunan askerden silah istedi. Er silahı getirdi. Silah G-3 piyade tüfeği. Bana göstererek bu nedir diye sordu. Ben ise bu tüfektir dedim. Daha sonra jarjör çıkarak bu nedir diye sordu. Ben de jarjördür dedim. Mermiyi bana göstererek bu nedir diye sordu. Ben ise bu mermidir dedim. O bana çok ağır bir dille küfür ederek ıtırasta bulunmazsam öldüreceğini söyledi. Ve bana 10 metre ileride durmamı söyleyerek tüfeği bana doğrulttu. Tekrar beni geriye çağırıp, ve gene ıtırasta bulunmamı istedi. Bilmediğimi söyleyince tekrar aynı duruma geçmemi söyledi. (10 metre ileriye gidip arkamı dönmemi istedi). Bu hareketleri birkaç kez tekrarladıktan sonra beni tekrar çadıra götürdüler. Tam iki gün taburda kaldık.

Çadıra geldikten sonra artık dost olduğumuzu söylediler. Bana sigara verdiler. Ondan sonra yanına Kürtçe bilen bir asker verdiler. Askere, bana durumu anlatmamı, eğer konuşmazsam öldürüleceğimi söylediler.

Beni alıp Çatak'a getirdiler, beni Çatak savcılığına sevk ettiler. İlk gece asker yemekhanesinde elimi bağlı tutular. Sabahleyin savcılığa elim bağlı olarak askerlerle birlikte gittik. İfade mi aldılar. Tekrar ikinci gün savcılığa gidip ifade verdim. Üçüncü gün hakim önüne çıkarıldım ve beraat edildim.

Ahmet Babat

İnsan Hakları Derneği Van Şubesi

Köyümüz Sirt'in Pervari ilçesi Doğan köyü mezasına bağlıdır. Köyümüz Kol (Ulusu)'den devlet kuvvetleri tarafından arılı çıkarıldık. Sebep devletin bize koruculuk teklif etmesi ve bizim de kabul etmeyişimizdir. Devlet güvenlik kuvvetleri ya silah almamızı ya da köyü terk etmemizi istedikler. Biz silah almayacağımızı söyleyince üç gün içinde köyü terk etmemizi istedikler. Aksi takdirde bizi kuşuna dizeceklerini söylediler. Bunu yapan Sirt Alay Komutanı'ndan Tamer (albay), Doğan Tabur Komutanı Hüseyin (Binbaşı), Doğan Karakol Komutanı Asubay Hüseyin, ayrıca Ulus köyünü yakan, Çatak'a bağlı Tang Tabur Komutanı Üstteğmen Kenan Demir'dir.

Bunlar bizim köyümüzü yakop yakandılar. Bunlar buğdayımızı

arı kovanlarımızı, otumuzu, hepsini yaktılar. Eyyalarımızın yarısından fazlası köyde kaldı, getiremedik, onları da ateşe vererek yaktılar. Ben 10 çocuk babayım, çocuklarımızın yaşları 6 ay ile 13 yaş arasında değişmek-

tedir. Bizler aç sefil ve perişan bir durumdayız. Ne evimiz var ne paramız. Ne yapacağımızı düşürmüş ortalıkta sürünmekteyiz. Durumumuzla ilgilenenizi saygılarımızla bildiririm.

Cemil Babat 17.9.1990

Ziyaret ettiğimiz ilk çadırdaki iki aile yaşıyor

Ali Babat, Hol (İnceler) köyü. (İHD Heyetinin ziyareti sırasında). 10-16 Ağustos tarihleri arasında Doğan karakolu komutanı 200 asker ve o kadar korucuyla köyümüze gelecek ya korucu olmamız ya da köyümüzü 3 gün içinde terk etmemizi istedi. Ancak biz silah alıp köy korucusu olmayı reddettik. Bunun üzerine 3 günlük süre sonunda köyümüz askerler tarafından basılarak yakılıp yıkılmaya başlandı. Tüm ekinlerimiz, hayvanlarımız için kestığımız otlar, arı kovanlarımız ve evlerimiz üzerine askerler benzin dökererek ateşe verdiler. Köyümüz ateşe verince bir araya toplanan köylüler sadece seyretti.

Bununla yetinmeyen askerler, köyümüzün etrafını saran ormanlık alanları da ateşe verdi-

ler. Bunun üzerine kurtarıldığımız eyyalarımız ve çocuklarımız köyümüzü asker soruya terk etmek zorunda kaldık. Hayvanlarımızın ancak bir kısmını kurtarabildik. Katiralarımızı tek ulaşım araçlarımız, onlar da dağlarda kaldı. Kalan koyunlarımız, Van'da yarı fiyatına tüccarlara sattık. Şu anda iki aile bir kol çadırda yaşıyor. Buna yaşamak denilirse. Van'da gehir dışında her türlü insancıl yaşam tarzından yoksun bir şekilde çocuklarımızın plastiklerle karpı karpıya kalıyoruz. İş yok, para yok, barınacağımız yok, okul yok, can güvenliğimiz yok. Çaresiz zulmün pençesine düştük. Adalet bizim için yok. Yasalar bizim için işlemiyor. Hakkımız kimden normal? Kim derdimizi dinleyecek?

8.9.1990

İHD Heyeti'nin açıklaması

Halime Babat'ın kendi ördükleri çadırlarındayız. Çadırda iki aile barınıyor. Toplam 13 kişi, Halime Babat 30, Hasan Babat 40, 1 yaşında Dilpon, Übeyit 9 yaşında, Abdullah 16, Cihangir 18 yaşında, Zeynep Babat 20, Kasım Babat 30, dört çocukları var, birinin imi yok 2 yaşında, Fehime 3, Rehim 4, Mecit 7 yaşında, üç kız bir erkek. Halime Babat'la aynı çadırda kalıyorlar.

"Gelip, bize hiç bir şeyimizi çıkarmayacaklarınıza dair. Heli-kopterle geldiler önce erkeklerimizi alıp dağa götürdüler. İşkence yaptıktan sonra geri getirdiler. Daha sonra evimizi yaktılar. Hiç bir eşyamızı almadık. Bizim küçük erkeklerimizin hepsini yaktılar, tabii ki, saman ve arılarımızı da."

Meryem Babat'ın eşi ölmüş, 9 çocuğu var, biri akıl hastası. Eve bakan, çalışan babası öldükten sonra çocuk yaşta evin reisliğini, 14 yaşındaki Şemseddin yapıyor. Muhittin 7, Trybet 8, Perişan 4, Halime 2, Hediye (özürle) 16, Behiye 16, Azime 8, Zeynep 20.

Halime Babat: "Geldiler evi yakacaklarını söylediler, zaten gündüz bize rü-lüm yapıp yemeği de bizden alıyorlardı. Evi yakacaklarını söyledikleri zaman, ben hiç olmazsa dininin eyyalarımızı alayım dedim. 'Biz deli-mali tanımayız, hepimiz aynı haliniz' diyerek beni dışıktılar, çocuklarımızı arı kaçırdılar. Her şeyimizi yaktılar. Bunların yaptıklarını kafır yapmaz Allah kahretsin. Bu zulmün hesabını kim verecek?"

Ahmet Babat ile Salt Babat kardeşler ve aynı çadırda kalıyorlar. Salt Babat köyün yalınmasıyla tutuklandı, halen Diyarbakır cezaevinde.

Ahmet Babat, evli ve 5 çocuğu var. 3 erkek, 2 kız. En küçük

2, en büyüğü ise 6 yaşındadır. Hanım Babat; (Kocasının nasıl tutuklandığını şöyle anlattı): "Üç günlük süre dolmadan eyyalarımızı kurtarmaya çalışıyorduk. Birden bire askerler köye girdi. Tüm köylüleri, kadın, çocuk, yaşlı, erkek hepsini meydana topladılar. Kötü ve erkekler küfür ederek dayak atmaya başladılar. Silah almamızı istiyorlardı. Nedenini bilmeden kocam tutuklandı. Erim çok yoğun işkenceler altında kaldı. Şimdi Diyarbakır cezaevinde. Yoksul olduğumuz için avukat tutamadık. Şimdi 5 çocuk ile yapayalnız kaldım. Bizim için çalışacak kimse de yok. Çaresiz zulme hoyun eddik. Kız yaklaşıyor, sahiptir ortada kaldık. Kim bize sahip çıkacak? Halimiz ne olacak? Allah bilir..." Kelimeler düğümleniyor Hanım kadının bağında. Güzeli buğulanıyor, utanıyor gizli gözyaşlarını boğaltmaktan. Bu sırada Kürt konukseverliği ile bize çay ikram ediyorlar. Toprakta oturuyor sergileri yok.

Bu sırada Ali Babat sattıkları koyunlarla 1 kamyon dolusu un ve çekere Doğan köyü karakolunun el koyduğunu anlattı, (Kıtlık için hazırlık yapıyorlar).

"Bütün eyyalarımızın un ve çekeri korucular sattılar. Hol (İnceler) köyü 18 hane, (büyük harmana hazır olan buğdayımız, otumuz ve arılarımızın üzerine benzin dökülerek yakıldı. İnsanlarımızı anlamam. Zararımızı ancak bilir kipler saptayabilir. Sadere buğdayımız 800 milyon ederdi. (Salt Babat ve Ahmet Babat halen tutuklu). 19 gün gözleri bağlı işkenceye kaldı. Şenoba taburunda Filistin askarı artı, elektrik artı kaba dayak".

Celle PKK Davası tutuklularının 18 Ocak 1991 tarihinde, mahkeme salonunda yaptığı açıklama:

Emperyalist işgal ve savaşa karşı, halkların ortak direnişiyle cevap verelim

Ortadoğu'da, Sömürgeci-faşist Saddam rejiminin 2 Ağustos 1990 tarihinde Kuveyti işgal ve ilhak etmesiyle yaşanan yeni süreç, ABD'nin başını çektiği emperyalist güçlerin 17 Ocak 1991 tarihinde ölüm silahlarını patlatmasıyla, bölge savaş alevlerinin yükseldiği bir düzeye getirilmiş bulunuyor. Altı aydır emperyalist güçlerin işgali ve silah yığınakları altında bulunan bölge halkları, şu anda emperyalist cehennem ve işbirlikçilerin kanlı savaşı ve ölüm kusan silahları altında bulunuyor.

Bu savaşın bir tarafında, bütün dünya halklarının bağımsızlık, özgürlük, demokrasi ve sosyalizm mücadelelerinin düşmanı olan ABD'nin başını çektiği emperyalist blok ve bölgedeki işbirlikçi uçak güçleri olan sömürgeci Türk devleti, Siyonist İsrail devleti, S.Arabistan, Mısır gibi devletler bulunurken, savaşın diğer tarafında ise emperyalist güçlerin yıllardan beri silahlandırıp azdırdığı ve halkların başına musallat ettiği sömürgeci-faşist Irak devleti bulunmaktadır. Her iki taraf da halkların düşmanı olup, emperyalist-sömürgeci çıkar savaşımının sahibi durumundadırlar.

Emperyalist devletler, I. ve II. paylaşım savaşları sonucunda bölge uluslarını karpuz dilimleri gibi parçalamış, kendi çıkar ve sömürleri doğrultusunda biçimlendirmişlerdi. Birinci paylaşım savaşı ardından Kürdistan dört parçaya bölünmüş, Kürt ulusu sömürgeci güçlerin egemenliği altına alınarak yok edilme sürecine sokulmuştur. Yetmiş yılı aşkın tarihi süreç boyunca Kürdistan halkı emperyalizm ve işbirlikçileri sömürgeci güçlerin, baskısı, zulmü, soykırımı, her türlü yok etme uygulaması ve politikası altında bulunmaktadır. Yeni Arap ulusu da parçalanarak, şeyh ve emirliklerin yönetiminde bir dizi yapay devletler emperyalistler tarafından oluşturulmuştur. Bunların hiç birisinde Arap toplumunu temsil eden birer bağımsız ulusal devletler değil, emperyalistlerin çıkarlarına hizmet eden kukla, ajan işbirlikçi yönetim ve yapay devletler durumundadırlar. Ayrıca II. paylaşım savaşı ardından emperyalist güçler tarafından türetildi İsrail devleti eyley Filistin halkı soykırına tabi tutulmuş, bu siyonist devlet Arap halkına karşı bir karakol olarak kullanılmıştır. Bu süreçte birlikte bölge halkları daha da parçalarak koyu bir baskı ve sömürü altına alınmıştır.

ABD'nin başını çektiği emperyalist devletler, bölgedeki işbirlikçileri, Türk, İsrail, İran Monarşisi ve gerici Arap yönetimlerinin baskısı, talan ve sömürsü sonucu, Ortadoğu halkları geri ve karanlık bir toplum-

sal yapı içerisinde bırakıldı. Böylece bir ortamda bölge halklarının doğal zenginlik kaynakları sürekli emperyalist ülkelere aktıldı. Emperyalist devletler, başta Petrol olmak üzere, bölgenin diğer bütün zenginlik kaynaklarını, halkın ucuz emek gücünü sürekli sömürerek bunu günümüze kadar sürdürdüler. Bu sömürü ve talan karşılığında, bölgeye en tehlikeli silahlarını aktardılar. Daha fazla baskı uygulayarak, savaşıyla halkların kırılmasından başka bir şey yapmadılar. Bölge halkları ne zaman ki, Bağımsız ve özgür olma mücadelesi verdilerse, demokrasi havarisi kesilen emperyalist devletlerin ve bölgedeki azgın işbirlikçilerinin ölüm kusan silahlarını üzerlerinde buldular. ABD ve diğer NATO'nun emperyalist devletleri kırk yılı aşkın bir süreden beri, bölgedeki anti-emperyalist güçlere karşı onlarca kez saldırıda bulunmuş, halkların Bağımsızlık ve özgürlük mücadeleleri bastırılmaya çalışılmış, bu yönlü her türlü gelişmeye azgınca bir tarzda saldırıda bulunulmuştur. ABD ve diğer NATO emperyalist güçleri özellikle Türk ve İsrail devlet yönetimlerini bölge halklarına karşı birer terör örgütü olarak çalıştırdılar. Halklara karşı her türlü terör uygulaması bunlar vasıtasıyla geliştirildi, birer, kışkırtıcı olarak bunlar kullanıldı. Sömürgeci-faşist Türk devletinin NATO'ya alınmasıyla, Kürdistan ve Türkiye NATO'nun üsleri haline getirildi. Türk ordusu NATO'nun özel-savaş ordusu olarak eğitilip, silahlandırıldı. Bu terör ordusu sürekli bölge halklarına karşı NATO'nun bir tehdit aracı olarak kullanıldı. Yıllardır Türk, İran, Irak sömürgeci devletlerini Kürdistan halkına karşı silahlarla donatan ve bu güçler vasıtasıyla oluşturulan çeşitli emperyalist paktlarla bölge halklarına nefes dahi aldtırmayan yine emperyalist güçlerin kendisidir. Kürdistan Halkının sömürgeci kölelik hoyunduruğu altına sokulmasının başlıca sorumluları olan İngiltere, Fransa, ABD ve Alman emperyalist devletleri, faşist Irak rejimini İran İslam devrimine saldırarak bir milyondan fazla insanın kıymına neden olurlarken yine bu rejimi kimyasal silahlarla donatarak Halepçe'de ve diğer Kürdistan bölgelerinde onbinlerce halkımızın soykırma uğratılmasına yol açtılar. Dünya insanlığı'nın, Hiroşima dan sonra tarak olduğu bu en büyük vahşete rağmen, ölüm silahlarını bu azgın halk düşmanı rejime vermeye devam ettiler. Özellikle Alman emperyalizmi bir taraftan "Saddam diktatörlüğüne karşı" olduğunu söylerken, öte yandan ise savaşın yaşandığı yakın döneme kadar da bu kimyasal silahları vermeye devam

ettii Aynı düzeyde sömürgeci-faşist Türk devletini de bu tür silahlarla donattı. Ardından savaş uçakları, tankları ve askerleriyle bölgedeki bu emperyalist paylaşım savaşına Türkiye ve Kürdistan zeminini üzerinde katılmış oldu.

Bugün kimyasal silahların kullanılmasının Uluslararası savaş kurallarına aykırı olduğunu, bu tür silahların üretilmesinin ve kullanılmasının insanlığa karşı "suç" olduğunu söyleyenler dün Halepçe'de binlerce Kürt insanı soykırımdan geçirilirken susuyorlardı. Sadece sismaklarda yetmiyiyor, bu silahları Irak ve Türk sömürgeci rejimlerine vermeye devam ettiler, fabrikalar inşa ettiler. Sömürgeci-faşist Irak devletini, kimyasal ve diğer silahlarla donatarak, silah deposu haline getiren emperyalist devletler, yıllardır besleyip şımarttıkları Saddam'ın Kuveyti işgal etme ortam ve fırsatından yararlanarak aylardır bölgeye en geliştirilmiş silahlarını ve askeri güçlerini aktarmaya kendileride bağladılar. Kısa bir sürede bölgeyi silah ve asker yığınağı haline getirdiler. Benzer düzeyde, Ortadoğu'daki işbirlikçi güçlere silah satımı ve yardımları da yapıldı. ABD emperyalizmi Ağustos 1990 tarihinden bu yana savaş hazırlıklarının yanı sıra, "yeni dünya düzeni" ve "Saldırganı cezalandırma" adı altında mütefakkerini etrafında toplayarak, Birleşmiş Milletler denilen örgütü de emperyalist çıkarları doğrultusunda kullanarak hazırlıklarını savaş düzeyine ulaştırdı.

ABD ve emperyalist yandaşlarının, bugün "Saddam diktatörlünü cezalandırma" ve "Kuveyt'i Irak işgalinde kurtarma" adı altında başlattıkları savaş kesinlikle bölge halkları düşündüğü için veya onların çıkarına olan bir savaş değildir. Bu emperyalist-sömürgeci paylaşım savaşının hiç bir haklı ve meşru temeli yoktur. Bu emperyalist savaş, bölgedeki gerici statükoyu koruma ve emperyalist denetimi tamamen hakim kılma savaşıdır. Bu emperyalist savaş bölgedeki Ulusal Kurtuluşçu, ilerici-demokrat güçleri ve halk muhalefetlerini bastırma, tasfiye etme savaşıdır. Bu savaş, bölgedeki petrol kaynaklarını ve diğer zenginlikleri emperyalist tekellerin hizmetine sokma savaşıdır. Emperyalist devletler, "Saddam'ı cezalandırma" adı altında bölgedeki anti emperyalist politikaya sahip olan devletleri işbirliğine zorlama ve bölge halkları üzerinde katliam uygulayarak koyu bir baskıyı kurma savaşımını vermektedirler. Yine emperyalizmin saldırı gücü olan NATO'ya yeni bir biçim ve işlerlik kazandırma bu savaşın önemli amacı arasında bu-

lunmaktadır.

Geçmiş tarihlerdeki savaşlar öncesinde olduğu gibi, bu emperyalist-sömürgeci savaşta da, Türk devleti başından beri en büyük kışkırtıcı güç rolünü gördü. Yıllardır bölgede böyle bir savaş ortamını yaratmak için elinden gelen her türlü kışkırtıcı yapımayı esirgemedi. Sömürgeci Türk devleti ve ordusu Körfez kriziyle birlikte ABD'nin bütün savaş hazırlıklarına, planlarına katıldı. Tamamen ABD ve NATO'nun direktifleriyle hareket eden bu azgın halklar düşmanı devlet, ordusu, parlamentosu, basını ve bütün devlet kurumlarıyla savaş hazırlıkları yaptı. Sürekli bölgedeki "stratejik önemini" vurgulayarak, tahrik edici tutumlarıyla kendisini emperyalist babalarının kucağına daha fazla attı. Emperyalist ülkeleri kapı, kapı dolayarak ekonomik ve silah yardımı isteminde bulundu. Karşılığında iyi bir jandarmalık rolü yürütereği sözü verdi. Ve bir an önce savaşın başlatılması için elinden gelen her şeyi yaptı. En son NATO güçlerini, uçak, silah ve askerlerini Kürdistan'daki üslere yerleştirme çabaları içerisinde girdi. Eskiden beri var olan bu güçler yeni takviyelerle artırıldı. İçerlik hava üssünü ABD ve NATO savaş uçaklarıyla doldurdu ve tamamen onların hizmetine sundu. Diyarbakır, Batman, Muş, Malatya üslerini Almanya, İtalya, Belçika ve ABD savaş uçaklarının askeri güçlerinin hizmetine açtı. Aynı düzeyde kendi savaş uçaklarını ve ordu gücünün büyük bir bölümünü (yüzbinlercesini) Kürdistan'a kaydırarak, eğitim uçakları ve tatbikatlar adı altında aylardır bir çok alanı top ve uçaklarla bombaladı, halk katliamlara ve sömürüye tabi tutuldu.

Sömürgeci-Faşist Türk devleti, aylardır yaptığı hazırlıklar ve kışkırtıcılıkla bu savaşta da amacını da açıkça ortaya koydu. TC devletinin bu savaşta esas amacı Güney Kürdistan'ı işgal etmek, Kürdistan Bağımsızlık ve Özgürlük Mücadelesini bozmaktır. Bu terör devletinin bütün çabası ve planları bu yöndedir. Emperyalizmin azgın işbirlikçisi ve terör gücü olarak bu savaşta, hayalini sürekli kurduğu ve kendisinin bir parçası olarak gördüğü Musul-Kerkük işgalini gerçekleştirmek ve Kürdistanı tamamen denetim altına almak amacındadır. NATO savaş uçaklarını ve güçlerini de büyük oranda bu amacı doğrultusunda Kürdistan'a konumlandırması bulunmaktadır.

Sömürgeci Türk devleti, Ortadoğu'da ortaya çıkan savaş ortamından yararlanarak, Kürdistan'da sürdürdüğü özel savaş daha da üst boyutlara tırmandırmıştır. Yüzbinlerce yeni

ordu birliklerini Kürdistan'a aktararak, özellikle Botan alanını sürekli operasyonlar altında tutmakta, dağları, ormanlık alanları, sınır hattını, köyleri bombalayıp, yakıp-yıkılmaktadır. Cizre, Silopi, Çukurca, Şemdinli, Beytüşşabap vb. bölgelerdeki köylerin boşaltılıp göçertilmesini, köylülerin toplu olarak katledilmesini, işkence, baskı ve panik altında tutmasını mevcut savaş ortamıyla birlikte daha da hızlandırmış bulunuyor. Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusuna bağlı gerilla gruplarına karşı kimyasal silahlar kullanarak, sürekli takviye ettiği ordu birlikleri, savaş uçakları, top vb. ağır silahlarıyla Kürdistan'ı bombardmana tabi tutarak gerillanın imhasını amaçlamaktadır. Yani bu ortamdan yararlanarak Türkiye devrimci-ilerici direnişçi güçlerini ve emekçi halk muhalefetini bastırmayı hedeflemiş bulunuyor. Aslında Türk devleti bölgedeki mevcut savaşı kendisi açısından çoktan başlatmış bulunuyor. ABD ve NATO savaş uçaklarının Türkiye üslerinden kalkarak Irak'ı bombalaması ve bölgenin diğer güçlerini tehdit etmesi ise TC açısından bu savaş planını ön önemli bir bölümünü oluşturuyor. Kısacası sömürgeci-faşist Türk devleti hem Kürdistan ve Türkiye haliona ve devrimci-direnişçi güçlerine, hemde bölge halklarına ve devrimci güçlerine karşı emperyalist-sömürgeci cephede aktif yer almış ve savaş açmıştır.

Mevcut durumda bölge halkları, yeni bir emperyalist-sömürgeci savaşın yıkıcı ortamı içerisinde bulunmaktadır. Bu işgal ve savaş bölge halklarına büyük bir yıkımı ve zarar getirmiştir ve daha da getirecektir. Halkların istem ve çıkarı aleyhine gelişen bu savaşa karşı; en doğru tutum halkların ve devrimci ilerici bütün güçlerin ortak direnişinin yükseltilmesidir.

Bölge halkları ve yurtsever-devrimci güçleri olarak, ülkelereimize yıkımı, açlığı, katliam ve köleliği getirecek olan, emperyalist-sömürgeci işgal ve savaşa karşı ortak direnişle cevap vermeliyiz.

Emperyalist ülkelerdeki emekçiler, demokrat, ilerici, sosyalist ve savaş karşıtı bütün güçler, Ortadoğu'daki emperyalist ve sömürgeci savaşa karşı mücadelelerini daha da güçleştirmeli ve bölge halkları, devrimci güçleriyle dayanışmalarını yükseltmelidirler.

- Kahrolsun emperyalizm ve her türden gencilik!
- Kahrolsun emperyalist ve sömürgeci savaş!
- Kahrolsun sömürgeci faşist Türk ve Irak devletleri!
- Yaşasın Ortadoğu halklarının birlik ve ortak direnişi!
- Yaşasın Ortadoğu özgürlük güneşi PKK, ERNK, ARGK!

18.01.1991

Almanya PKK davalarının gerçek yüzü ortaya çıktı

Gelişmelerin dayatıcılığı karşısında takınulan pratik tutum, amaçlarını gözlemeye veya olduğundan farklı göstermeye çalışan güçlerin gerçek kimliğini açığa çıkarmaktadır. Yıkıcı bir girdide döndüğü Körfez krizi de farklı güçlerin konumunu çok berrak bir biçimde aydınlığa kavuşturmakta, çarpıtılmak ve inkar edilmek istenen gerçekler ve bunun ardından yatan nedenler su yüzüne çıkmaktadır. Orta-doğu'da tüm şiddetiyle devam eden savaş ortamında en çok etkilenen ülkelerden biride Kürdistan'dır. Ülkemiz saldırıya uğramakta ve saldırı için bir üs olarak kullanılmaktadır. Katliam düzeyinde bir seyir izleyen bu savaşın etkilerini en yakında halkımız da yaşamaktadır. Halkımızın bu durumu sadece bizi değil, bütün insanlığı ilgilendiren güncel bir sorun durumundadır. Bu vesileyle güçlerin devam etmekte olan savaşa karşı talonlukları tutum ve oynadıkları rol doğrultusunda mücadeleimizde etkilenecektir.

Mevcut durumda bir çok gücün Kürdistan sorununa ve mücadelemize yaklaşımı onların geçmiş prauşında gözlemeye çalıştıkları amaçlarını ele vermektedir. Emperyalist güçlerin halkımıza ve mücadelemize yönelik son pratik tutumları, geçmiş saldırılarını aydınlatan iyi bir ölçüt olmaktadır.

Alman emperyalizminin PKK aleyhine açtığı davalar geçmiş ve mevcut gelişmelerle bir bağlantı içinde değerlendirildiğinde, hem mücadelemizi engellemek isteyen güçlerin asıl amaçları, hemde bu davaların bize bilinen gerçek yüzü bütün detaylarıyla açığa çıkmaktadır. Son gelişmeler karşısında takınulan pratik tutum, NATO'nun mücadelemize yönelik saldırılarının birer parçasını oluşturan Almanya PKK davalarına ilişkin yaptığımız değerlendirmeleri doğrulamaktadır. Alman devletinin baştan beri NATO'nun ortak kararıyla bu davaları açma görevini üstlendiği netlik kazanmıştır. NATO'nun ve onun üyelerinden biri olan Alman devletinin Körfez kriziyle birlikte ülkemizi ve mücadelemizi doğrudan ilgilendiren karar ve uygulamaları bu gerçeği onaylamaktadır. NATO adına Kürdistan'a, Türk devletinin saflarında savaşmak üzere askeri kuvvet gönderilmesi, Almanya PKK davalarının gerçek yüzünü ortaya çıkaran açık bir örnektir. Türk sömürgecileriyle, PKK'nin temsil ettiği Kürdistan halkı arasında yıllardır sürdürülen sıcak bir savaş ortamı yaşanmaktadır. Türk devleti bütün hesaplarını ulusal kurtuluş mücadelemizi engellemek için yapmaktadır. Güç ve olanaklarını bunun için ayarlamaktadır. Kürdistan'a yönelik bu hesaplarında başarılı olmak için farklı güç ve olanaklarda emellerine ortak etmek istemektedir. Körfez savaşı faşist Türk devleti için bu amacına ulaşmada ele geçmez bir fırsat olarak değerlendiriliyor. İşte temel amacı Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini engellemek olan sömürgeci Türk devletinin saflarında doğrudan yer almak, savaşan güçlerden birinin yanında savaşmaktır. NATO adına Kürdistan'a gönderilen Çevik Kuvvet veya adı açıklanmayan daha farklı kuvvetler, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine karşı savaş-

makta olan sömürgeci bir gücün saflarında yer alması bir konumdadır. Bu güçler topraklarımız üzerinde baskın bulundurmaktadır. Bu durum mücadelemizi doğrudan hedefleyen bir müdahaledir. Bu müdahale şimdiye kadar emperyalist güçlerin sürdürdüğü saldırıların düzeyindeki gelişkinliği ifade etmektedir. Alman devletinin PKK aleyhine açtığı davalarla, ülkemize askeri kuvvet gönderme arzusunda bir bağ kurulduğunda emperyalist güçlerin mücadelemizi engellemek için nasıl bir uğraş içinde oldukları kolaylıkla anlaşılmaktadır. Bu davalar, Türk sömürgecilerini Avrupa alarında da destekleyen girişimlerin düzeyini ve arkasında yer alan güçlerin amaçlarını açığa çıkarmaktadır. Mücadelemize direkmen askeri kuvvet düzeyinde müdahale etme girişiminde bulunma hak ve hukukunu kendilerinde görenlerin, neden PKK aleyhine dava açmak istediklerini de anlaşıyor kılınmaktadır. Körfez krizinin gölgesinde NATO adına "hayrak gösterme" bahanesiyle Türk ordusunun saflarında yer alanların bu durumu; onların Partimiz aleyhine "Terörist örgüt" suçlamasıyla dava açmalarındaki gerçek amaç ve niyetlerini ele vermektedir.

Alman devleti PKK aleyhine dava açma hazırlık ve girişimlerine 1987'den sonra başlamıştı. Bu amaçla 1988'in başından itibaren saldırı ve tutuklamalara girişildi. Aynı yılda Irak'ta Saddam rejimi ise, emperyalizmin en başta da Alman devleti'nin kimyasal gazlarıyla binlerce masum halkımız katletmekteydi.

O dönemde Kürt halkını katleden Saddam rejimini kamuoyunda teghir ve tecrit etmek için partimiz çaba gösterirken, Saddam'ın suç ortağı olan Alman emperyalizmi ise, PKK'ye ve halkımıza yönelik baskı ve tutuklamalarla uğraşmaktaydı. Saddam'a karşı yapılmış katliamlardan ötürü en ufak bir tepki dahi göstermeyenler, aynı dönemde çeşitli komplo ve oyunlarla PKK aleyhine dava açmanın hazırlıklarıyla uğraşmaktaydılar. Alman devletinin kimyasal silahları Kürt halkına karşı hemde kendilerinin yarattığı bir canli tarafından denendir, sinanırken buna gözyumanlar ise; başkılarla halkımıza sindirmek ve mücadeleden uzaklaştırmak uğraşı içindeydiler. Bugün Saddam'ın bir kaç füzle saldırısına uğradı diye dayanılmaz bulunmak üzere İsrail'i ziyaret eden ve milyonlarca mark destekte bulunanlar o dönemde halkımıza yapılanlara karşı tek bir ses dahi çıkarmazken, diğer taraftan ise açmayı planladıkları bir davada kanıt diye kullanmak için derneklere topladıkları gazete ve dergi parçalarını tercüme etmek için yüzbinlerce mark ödemelerin basitliği içindeydiler. Bu uğraşlar sonucu sömürgeci Türk devletinin suçlamalarıyla aynı nitelikte olan ayakları havada bir iddianame ile PKK Düsseldorf davası açıldı. Devrimci-yurtsever politikacılar savunmaları arasında dava açanların amaçları, dayanakları, Türk devletiyle tarih-

sel ve güncel bağları, çok yönlü destekleri v.b. hususlar yanında belgelere dayanarak Irak rejiminin halkımıza karşı kullandığı silahların Almanya'dan da gönderildiğini ortaya koyarken; Federal savcılık temsilcisi bunu reddedip kendilerinin bu durumda Hitler'e benzediği, Diktatör dediği ve savaştığı iddiye sahip çıkıyordu. Düsseldorf davasında çıkmaza giren Alman devleti yeni davalar yaratmaya başladı. Doğu Avrupa'da değişiklikler olduğu, Batı-Doğu Almanya'nın birleşmesinin gündeme geldiği ve kamuoyunun bütün dikkatlerinin bu gelişmelere yöneldiği bir sırada dava açanlar daha rahat sonuca ulaşabileceklerini düşünüyorlardı. Fakat davamız hukuki dayanaktan yoksun olması ve tamamen siyasi nitelikte olması, zor ve hileyle istedikleri gibi hareket etmelerine olanak vermedi.

Düsseldorf davasındaki çıkmaza rağmen bu sefer de Dünya'nın daha sonra savaşa döndüğü Körfez kriziyle ilgilendiği bir esnada 8 Ocak'ta Celle'de ikinci bir dava daha açıldı. Hemen ikinci bir davamız neden açıldığı sorusu akla gelmektedir. Düsseldorf davasındaki iddianamenin aynısı, Celle davası içinde geçerli görülmektedir. Sadece birinin altında eski F. Savcı Rebmann'ın, birinin altında ise yeni savcı Von Stahl'ın imzası bulunmaktadır. İlgili ilginç tarafı 1988'de kısa bir süre tutuklanıp serbest bırakılan ve haklarında dava açılmayan iki tutuklu yurtsever bu kadar aradan sonra hiç bir değişiklik olmadığı halde bu ikinci davada yargılanmaktadır. Düsseldorf davasından 15 ay sonra açılan Celle davasında taahhüt amaç açıklı. Ve bu amaç çeşitli vesilelerle çokça belirtildiği için burada tekrar etme gereği görmüyoruz.

Bu davayı ülkemize Çevik Kuvvet gönderdikleri bir esnada açmaları da bir tesadüf değildir. Bu zamana denk getirilmeleriyle baştan beri ileri sürdükleri davamızın "siyasi olmadığı" iddiasına bir halka daha eklemek ve böylece Çevik Kuvvet yollamaya karşı gelebilecek tepkileri sınırlamayı sağlamak istedikleri sonucu çıkıyor.

Kürdistan sorunu dünya çapında tartışılan ve çözüm bekleyen güncel bir sorun durumundadır. PKK, Türk sömürgeciliğine karşı savaşımında Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini temsil eden ve ayrılmış olan güçlerden biridir. Halkımız üzerinde etkililiğiyle belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu konumuzda bulunan bir gücün düşürlük savaşını verdiği bir toprak parçası üzerinde Türk devletinin saflarında askeri güçle yer almak, PKK'nin güçlü varlığını ve meşruluğunu kabullenmektir.

Pratikleriyle PKK'nin siyasi ve askeri varlığını meşru hale getirenlerin ve gerçek gücünü görebilenlerin halen "Terörist Örgüt" suçlamasıyla açtılarında düşürmemeleri kendilerini güçlü bir duruma düşürmüyor mu? Gelişmelerin bu durumu karşısında PKK'ye yönelik suçlamalar sahiplerinde zor duruma düşürmüyor mu? Yeni bir aşama

sayılan son gelişmeler bu sorulara da doğru yanıt vermektedir.

Mücadelemize yaklaşımındaki mevcut pratik tutumların yarattığı yeni aşama, sorunlara da buna göre çözüm aramayı ve buna göre değerlendirmede bulunmayı zorunlu kılmaktadır. Duruma bu çerçevede yaklaşıldığında bu davaların yürütülmesi bir insanlık ayıbı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu davalarda yargılanmakta olanların durumunu da gelişmelerin yeni düzeyine göre yeniden bir değerlendirmeye tabi tutmak gerekmektedir.

Rağtan itibaren dayanağı olmayan bu davaları yürütmek için dava sahiplerinin halen tutumlarında ısrarlı davranışları basitliklerini, teghir ve tecrit olmalarını daha da derinleştirecektir.

İlerici dünya insanlığı yitici savaşa karşı tutumuyla zulüm ve vahşet uygulayanlardan hesap sorma kararlılığı içinde bulunuyor. Barışa sahip çıkarak emperyalist-sömürgeci güçlerin savaş çıkartkanlığına karşı çıkıyor. Haklıdan ve doğrudan yana tavır alıyor, egemen güçlerin iradesine boyun eğmıyor. Bu duruş tutum halkımıza ve mücadelemize karşı da gelişmesi, mücadelemizi engelleyen güçlere karşı durulması ve davamıza sahip çıkılması yönünde ilginin

güncel gelişmelerle birlikte artışı görmektedir. Almanya'da da ilerici, barışsever ve anti-emperyalist güçlerin, emperyalist-sömürgeci savaş karşıtı tutumu, masum insanlıktan yana dayanışması, aynı zamanda Alman devletine karşıda bir uyarı niteliğindedir. Ne kadar görmezlikte gelseler de gerçek budur. İlerici, barışsever güçlerin bu olumlu tutumu, en çok acı çeken, baskı ve zulme uğrayan Kürdistan halkına ve mücadelemize karşı savaşan ve engelleyici bir rol oynayan zulümkar güçlere de bir uyarıdır. Emperyalist-sömürgeci güçlerin teknik gücü ve gelişkin olanakları birleşen ve direnen insan iradesi karşısında başarısız kalmaktadır. Bu durum olanakların yeterliliğine rağmen halkımızın da birleşmesi ve örgütlenmesi durumunda bütün engelleri aşabileceğine işaret etmektedir. Halkımız PKK'nin 4. Kongresiyle birlikte doğan tarihi fırsatları daha iyi değerlendirebilecek bir süreci yaşamaktadır. Bu sürecin olumlu etkileri bütün mücadele alanlarında da yansımaları bulacaktır. O halde siyasi niteliği gözardı edilen ve gerçek yüzü çarpıtılmak ve inkar edilmek istenen Almanya PKK davaları da, yeni gelişmelerle birlikte soruna bu biçimde yaklaşanların gerçek kimliğini açığa çıkarmakta, amaçlarını ele vermekte ve asıl durumu aydınlatmış olarak yeni bir aşamaya girmiş bulunmaktadır.

Almanya - PKK Davası'ndan bir tutuklu

Elimize ulaşan TİKB-Almanya Tarihçilerinin Almanya-PKK davalarına ilişkin bildirisi yayımlıyoruz:

Kürdistanlı devrimcilerden elinizi çekin..!

Alman emperyalizmi PKK ya karşı dava üzerine dava açarak Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine yönelik saldırılarını sürdürüyor. 24 Ekim 1989'da açılan "Düsseldorf Davası" sürerken, şimdiki 8 Ocak 1991 günü "Celle Davası" açılarak emperyalist provokasyon zincirine yeni bir halka daha eklendi.

Her iki dava da Alman emperyalizminin yalan ürüne oluşturduğu senaryo iddianemeleri açıldı. Senaryolar, emperyalist haydutların ilerinde, NATO karargahlarında-Pentagon'da hazırlanıyor. Uygulama görevi ise Alman emperyalizmine veriliyor.

Her iki davada da ileri sürülen "suç ve kanıtlar" kayınlardan bakılmırlar var? Faşist TC devleti, MİT, Interpol, hain işbirlikçi ve satılık bir kaç uçaklı ve bunların hazırladıkları belgeler ile düzmece iddialar! "Tarafız ve adil" olduğunu ileri süren Federal Mahkeme! Kürdistanlı yurtseverler, Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi ve PKK'nin "yemini düğmanı" olan güçlerin silahlarıyla vurılmaya çalışıyor.

Bu davaların gerçek adı, Kürdistan'a ve yurtseverlerine karşı açılan "Devletlerarası Komplo Davası" olması!

Faşist diktatörlüğü Türkiye Kürdistanı'nda yenemediği ulusal kurtuluş mücadelesini, NATO müfettişi ve elinde Alman emperyalizmi eliyle PKK'yi ezdirmeye çalışarak dize getirmek istiyor. Bu davalar, aynı zamanda, faşist Türk devleti ve Alman emperyalistlerinin hergün biraz daha devlenen ulusal kurtuluş mücadelesinin karşısında düştükleri acı ve zayıflık göstermek.

Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesi, Ortadoğu'daki statükoyu sarsmakta, bölgede emperyalistlerin çıkarlarını zedelemektedir. Kürt devrimcilerin yargılanmasının esas nedeni de budur!

Alman emperyalizmi 15 aydan beri devam eden "Düsseldorf Davası"nda senaryoyu gerçekleştirmedi. Onbinlerce Kürt emekçi, yüzlerce emekçi uzun yürüyüşle, mitinglerle, duruşma salonlarını gösteri alanlarına çevirerek, Alman emperyalizmine, "biz halkız siz bizi yargılayamazsınız!" yanıtı verdi. Yargılanan yurtseverler, savunmalarıyla emperyalizmin entrikalarını bir bir açığa çıkararak, yargılanan değeri yargılayan oldu! Böylece emperyalizm ulusal kurtuluş hareketine yılmak için kaldırdığı taşları kendi ayağına düşürmüş oldu! Şimdiki ara "Celle Davası"nda!

Yurtseverler, Devrimciler!

Bu "komplo davaları" sadece Kürt halkını, Kürt yurtseverlerini, PKK'yi hedeflemiyor. Bu davalarda, PKK'nin nezdinde bütün ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesi veren örgütler yargılanıyor. Bu tehdit ve saldırılarla bütün devrimci hedeflenerek yıldırmak isteniyor!

Bütün devrimci-demokratik, anti faşist yurtseverler, emekçiler yargılanan Kürdistanlı yurtsever devrimcileri dayanışmaya çağırıyoruz. Emperyalist komployu açığa çıkarmak, saldırıları geri püskürtmek için görev başında!

- "Yargılanan" Kürdistanlı devrimciler yalnız değildir!
- Emperyalist komplolar ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesini engelleyemez!
- Yaşasın Kürt ve Türk halklarının kardeşliği!
- Yaşasın proleter enternasyonalizmi!

Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği
Almanya Kardeşleri

Son işçi direnişleri sırasında direnişin merkezi Zonguldak'ta birkaç gün bulunan 2000'e Doğru dergisi Genel Yayın Yönetmeni Doğu Perinçek'le yaptığımız ve elimize geç ulaştığı için geçen sayıda veremediğimiz röportajı kısaltarak yayınlıyoruz:

"Korku duvarını aşmak, Botan'dan Zonguldak'a geldi"

Sonlarını cevap vermedik önce yazı bitirmeliyim. Bu cevaplar hem, sadece kendime doğrudan gelebilir, ama, içinde yaşadığım topluma ve çelişki içi ülkelerimize ve sendikacılara yönelik tepkilerime de doğrudan hitap etmeye dayanarak yazıyorum. Aynı zamanda, Sosyalist Parti'ne gerek Zonguldak ve gerekse diğer şehirlerdeki örgütlerin ve onlar kadrolarını çelişki parti örgütlerinde öze indirilerek toplu ve değerlendirilmeye dayananım. Bu açıdan, kadroların sosyal durumu hakkında bilgilerin yanı sıra çelişki mücadele içinde yer alan onlar kadroların fikirlerinin sosyalistler için bir izdüşür. Sosyalist Parti, yoldaşların bir değerlendirme yapması lazım olacaktır.

Berzwedan: Süreç açısından ve genel gelişmeleri de göz önünde bulundurarak genel grev ve yürüyüş eylemlerinin önemini kısaca belirtir misiniz?

Perinçek: Bizim "Kavimler Kapısı", kemalistlerin, Cumhuriyet devriminden bu yana ilk kez bir devrimci değişim dönemine girmiştir. Solun geniş kesimleri bugün denizde yaşıyor ve denizi bilmeyen balıkların durumunda. 1980'li yılların sonlarından beri bir devrimin içinde yaşıyoruz. Kriz, Cumhuriyet tarihinde görülmemiş ölçülerde derinleşmiştir. Yığılan sorunlar varolan düzen içinde çözülüyor. Düğüm üzerine düğüm. Olgunlaşan gelişmeler, "gelin beni çözün" diye bağıyor. İşte bu sesi duyan Kürt yoksul köylü kitleleri, gehirli Kürt halkı ve Türkiye işçi sınıfı bütün peşisıra tarih sahnesine çıkıyor ve düğümleri çözmeye talip oluyorlar. Duyduk duymadık demeyin: Kavimler Kapısı'nda devrim başlamıştır. İşte Genel Grev ve Zonguldak maden işçilerinin Çankaya yürüyüşü, bu yükselişin son doruklarıdır.

İşçi sınıfının geniş kitleleri, sorunlarını ülke çapında kuvvet ilişkilerini değiştirerek çözebileceğini anladı, politikleşti, iktidar devirmeye ve daha uzun vadede iktidara gelmekle ilgilenmeye başladı. İşçi yalnız kendi sorunlarını değil, kendisiyle birlikte bütün halkın sorunlarını çözmeye talip. Bu amaçla sorunlara elkoymaya başladı. 1989 balıkar rüzgarından sonra genel grev ve madenci hareketi yalnızca birer başlangıçtır. Krizin dipten gelen sarsıntıları o kadar kuvvetlidir ki, daha büyük ve daha etkili işçi hareketleri geliyor.

Berzwedan: Kürdistan ulusal direniş hareketinin serfliküdan ve gerillanın Türkiye işçi sınıfı eylemleri üzerinde etkileri konusunda somut gözlemleriniz oldu mu? Varsa nelerdir?

Perinçek: 1980'lerin sonlarına doğru yoksul köylünün dağa çıkması, 1989 işçi rüzgarı, 1990 Kürt intifadaları ve 1991 bağındakı genel grev ve madenci yürüyüşü: bir senfoninin birbirini izleyen temaları gibi. Şimdi Kürt yıllarından 1991 işçi yılına girdik. Bu işçi yılına gelişimizde, Kürt dinamizminin önemli payı var. Kavimler Kapısı senfonisinde bir bakıyorsun Kürt teması öne çıkıyor, bir bakıyorsun işçi teması. Bunlar birbirine esin ve kuvvet veriyor. Yüzünlü dengisinin 8 Aralık günü sayısında

yayınlandı, Zonguldak'ta bir kadın işçi şöyle diyor: "Korku duvarını aşmak, Botan'dan Zonguldak'a geldi". SP Genel Başkanı Ferit İlaçer'in Cizre gezisinde halk, "Cizre-Zonguldak eylele" sloganını haykırıyordu. SP'li bir maden işçisi Cizre'nin havası Zonguldak madenlerine götürdü. Madenci iktidara cephe cepheye geldiği Ankara yürüyüşünde sık sık bir umudunu dile getirdi: "Hani Kürtler nerede, ayağa kalkmalarının gımdı tam zamanıdır."

Devrimin dinamikleri birbirlerinin farkına vardılar ve ortak mücadeleye yöneliyorlar. Hayatı önemdeki bu gelişmenin önündeki engel, her türden milliyetçilikler. Çünkü milliyetçilik, kardeş halkın mücadelesine kayıtsızlığı getiriyor. "Kürt hareketi yabancı güçlere alet olur" veya "Türkiye işçi sınıfı mücadele etmez, hep boyun eğdi" türünden önyargılar, sürekli milliyetçi güçler tarafından pompalanıyor.

Berzwedan: Hem öncü hem taban açısından bakıldığında, işçi direnişinin amacına ulaştığını söyleyebilir miyiz? Ulaşamadıysa neden? Ne tür eksikler gözlemlediniz?

Perinçek: Önce bağında yükselen işçi hareketinin hedefi, kuvvet dengelerini işçi yararına değiştirmek, hatta mümkün olur- sa Özal'ı alaşağı etmek, savagın ve darbenin önünü kesmek idi.

Bu hedeflere önemli ölçüde ulaşılmıştır. İşçi hareketi gerçi henüz Özal'ı deviremedi ama ağır- lığı koydu, ülkede muhalefetin eksenini haline getirdi.

Öte yandan bir askeri darbenin önünde bugün bir işçi barikatı vardır. Bugün Cizre'de, "Silvan'da, Silopi'de vb. kaymakam olmak, jandarma komutanı olmak zor. Olağanüstü Bölge Valiliği yapmak bir meseledir. Zonguldak'ta, İstanbul'da valilik veya emniyet müdürlüğü kolay değil. Türkiye yönetilmesi güç bir ülke haline geldi. Kürt halkının mücadelesi ve işçi hareketi, iktidarı ateşten gömleğe çevirdi. Komutanların başlarına böyle bir belayı almaları işçi hareketinden sonra daha zorlaşmıştır. Darbe, karışında işçiyi bulacak, Kürt halk kitlelerini bulacak.

Özal'ın, Türkiye'yi ABD'nin savaş arabasına koymasına da, işçi hareketinden sonra zorlaştı. Zonguldak işçisi son yürüyüşünde, "Madenci Körfez'de savaşmıyor, 'Madenci Körfez'de savaşacak, Özal'la savaşacak" sloganını haykırıyordu. İşçi sınıfının genel grevi de, "Özal için savaşmaya-

cağız, Özal'a karşı savaşacağız" mesajı verdi.

İşçi hareketi, mücadeleye katılan işçilerin ve bütün Türkiye halkının bilincinde önemli değişiklikler, sıçramalar yarattı. Emekçi kitleler, gerçeklere mücadele tecrübelerinden geçerek ulaşıyorlar. Başka bir yolu yok bunun. Nitekim bugün maden işçisi ve sınıfın diğer kesimleri, devlet nedir, polis nedir, ordu nedir, sosyal-demokrasinin ve sendikaların işlevi nedir sorularının doğru cevaplarını eylemlerin içinde buluyorlar. Bu da büyük kazanımdır. Öte yandan solun içinde işçiye güvenmeyen veya işçiye "elveda" diyen adamların etkileri görülmüyor. Bir hızla düşüyor.

İşçi mücadelesi toplumu değiştiriyor. Kadın mücadele alanlarına çıkıyor. Böylece kadın-erkek ilişkileri de devrimci yön- de değişiyor.

İşçi hareketinin yükselişinden beri seriatçılığın esamesi bile okunmuyor. İşçi sınıfı Kürt hareketiyle birlikte laikliğin kalesi ve motoru olduğunu da gösterdi ve bu yönde etki yaptı.

İşçi hareketi, geniş halk yığınlarında büyük sempo- yaratı, umut oldu. Demokratik halk devriminin önder sınıfı filen ortaya çıktı. İşçi sınıfının önderliği 1989 baharından bu yana teorik bir öneri değil artık, hayata geçmeye başladı. "Türkiye halkının boyun eğmişliği" üzerine icat edilen teoriler ruh- larını Allah'a teslim ettiler. Hem işçi sınıfı, genel grev başarımı- şı sınıf olarak kendine güven kazanmış, gelecekte mücadeleler için bir cesaret kaynağına kavuştu; hem de geniş halk yığın- larına esin verdi. Örneğin köylü mücadelelerinin de eli kulağında.

İşçi sınıfı, bu mücadelelerde kendi yasallığını dayatmaya baş- ladı. Düzenin yasalarıyla işçi sınıfının yasaları karşı karşıya ge- ldi. İşçi sınıfı, istediği zaman toplanarak, yürüyerek, özgürlükleri kullanarak yeni bir düzen getirme- ye başladı. Geleceğin toplu- mu dokunuyor bu mücadeleler- de, hükümetler gerçeği işlenir gibi işleniyor. Düzenin hukuku işçi- lerin ayakları altında kalıyor.

Diğer önemli bir kazanç da, işçi sınıfının kitleli örgütlenme- sinin gelişmesidir. Zonguldak'ta onbinlerce işçiyi yürüten işçi ko- miteleriydi. İşçiler ocak ocak örgüt- lüler. Örneğin Kozlu ocağının 70 madenciden oluşan bir komite- si var. Asma, Özülmez, Dila- ver, Çaydamar, Gelik, Karadon ocaklarında ve Merkez Atölye- sinde de 30-50 kişilik işçi komite- leri var. Bu komiteler küçük birer işçi parlamentosu gibi çalışıyor, mücadeleyi örgütüyor ve yönlendiriyor. Sendika yönetimini üzeri konumlara iten ve yönlendiren de bu komitelerdir.

Yürüyüş sırasında Zonguldak bir işçi cumhuriyetine dönüştü. Yürüyüş yolu üzerindeki Devrek ve sonra Mengen halkının da katılımıyla birkaç yüzbin kişinin paylaştığı bir kömün hayatı yaşandı. Birkaç gün de olsa bele- diyeler, kaymakamlıklar, çarşı- lar, kasabalar, köyler işçi kontrolüne girdi. Büyük bir toplum her geyniyi paylaştı, kapısını açtı, düşüşünü serdi, yongasını batta-

niyesini işçiye verdi, yiyeceğini paylaştı, bütün olanaklarını işçi hareketine sundu. Bu da çok ö- nemli bir deneyim ve kazanımdır.

Buraya kadar güzel ama bir de kaçan tarihi fırsat var. Zon- guldak madencisinin Çankaya'ya yürüyüşü Özal'ı devirebilecek bir potansiyel taşıyordu. İşçi sınıfı, madencinin ateşlediği bir mücadeleyle iktidar devrimci bir sınıf konumuna yükseltilirdi. Bunun koşulları vardı. Olay ile- riye ertelendi. Oysa Körfez sa- vaşı tehlikesinin arttığı bir sı- rada, Özal'dan kurtulmak ha- yati bir önem taşıyordu.

Fırsat niçin kaçtı?

3 Ocak'ta genel grev gerçek- leşti. Bu tarihe kadar sınıfın ve öncünün dikkatli genel grevin ba- garını üzerinde yoğunlaştı. 4 Ocak günü madencinin Çankaya yürüyüşü başlayınca, işçi sınıfı yeni eylemden çıkmıştı ve ma- dencinin yürüyüşünü hayranlık- la seyretti. Bütün Türkiye'nin dikkatli madencinin yardışı tū- nellerde, barikatlarda, tüketilmiş yollarda toplandı. Her yerde "Zonguldak" destekleme" paro- lası yürürlükteydi. Oysa o gün sorun, "Zonguldak madencisini desteklemek" değil, her yeri Zon- guldak yapmaktır. Bunun koşu- ları vardı. İşçi sınıfı hazır. Ger- çekten de bozkır kuru ot yığın- larıyla kaplıydı ve bir kavurım tutuşturabilirdi.

Burada esas sorumluluk, So- yalist Parti'ye aittir. Çünkü Par- ti, işçi önderlerini ve sendika liderlerini harekete geçirerek ye- ni Zonguldaklar yaratabilecek o- lanaklara sahipti. Nitekim bu amaçla yoğun bir çabaya giri- şildi ama geç kalmıştı. Yeni işçi eylemleri madenci yürüyüşünün arkasından yetişemedi. Bir bay- rak yarışında bayrağı alacak at- let nasıl arkadan yetişir ve bay- rağı alıp yarışa devam, eder, işte bu başlanmadı. Hazırlıklar, ma- denci yürüyüşün barikatın kar- şısında durulduğu sırada tamamlan- mak üzereydi. Bir-iki gün ge- rekliydi. Ne var ki, madencinin geri dönüşüyle birlikte ülke ça- pında mücadele atılma iste- ğinde de bir durulama oldu. Böy- lece arkadan gelen güçlü eylem dalgası, birinciye kavuşamadı.

Burada en az sorunlu olan maden işçisidir. O üzerine düşeni fazlasıyla yaptı. Yüzbin işçinin yayan barikatları yirta yirta 280 kilometrelik yolu aşması müm- kün değildi. Bunun başarılması için, İstanbul'dan, Çukurova'dan ve diğer sanayi merkezlerin- den işçi hareketlerinin patla- ması gerekiyordu. Kürt kitleleri- nin yeni intifadalar gerçekleştirmesi gerekiyordu. O zaman Ankara'da kesinlikle en az yarım milyon insanla buluşacaktı ma- denci yürüyüşü. Her yer Zongul- dak olabilirdi, gene de olacaktır önümüzdeki dönemde.

Sosyalist Parti yürüyüş ba- şarken günü saptadı: İktidar ma- dencinin otobüslerle Ankara'ya gelmesini önlemek için her şeyi yapacaktır. Çünkü madencinin Ankara'ya gelmesi, Özal'ın dev- rilmesiyle biter. Bu nedenle oto- büsler daha E-5 karayoluna çık- madan yürüyüşün önüne pan- zerlerle vb. barikat kurulacaktır. Bu durumda madencinin yo- la yürüyerek devam edeceği a-

çıktır. O zaman da madenci, işçi sınıfına destek eylemleri için an- cak birkaç gün kazandıracaktır.

Sosyalist Parti bunları görmek- le birlikte, o birkaç günü de- ğerlendirmekte çabuk davran- madı. Hazırlıklarını tamamlaya- madı. İşçi sınıfı içinde önder kuvvetlerin akan akan Zongul- dak'a koşması cereyanını ön- leyemedi, hatta belli ölçülerde kendisi de bu cereyana kapıldı. Sosyalist Parti'nin önderlik ettiği emekçi öncülerini çeşitli grup- lar halinde otobüslerle Ankara yollarına döşettiler. Oysa o gün mesele, öncülerin kendi doğal çevrelerinde kalmaları ve önderlik ettikleri kitleleri harekete geçirmeleriydi. Bir E-5'e çık- mak ve madenci yürüyüşüne ka- tılmak iddiasına kapılıp ka- lındı bir süre. İşte kaybedilen ilk gün, yürüyüşün barikatın önün- de kalmasına neden oldu.

Olaya madenci yürüyüşün i- çinden baktığımız zaman, sendi- kal önderlik gözle alsa, barikat kesinlikle açılacaktı. Burada hiç kuşku yok. Ancak barikat açıl- dığı zaman bir iki gün kazanılmış ve Türkiye işçisine bir işaret verilmiş olacaktı o kadar. Yoksa yüzbin insanın barikatları yara- yana Ankara'ya varması bekle- nemezdi.

Mengen yakınındaki barikat niçin yanılmadı? Burada işçinin eline ayağına sosyal demokrasi sarıldı. Özal'ı devirecek olan yürüyüş, bununla yetinmeyip rejim için bir tehdit oluşturma boyut- larına girmişti. İşçi hareketi bağ- ı başına bir muhalefet ekse- nildi. SHP'sini, DSP'sini bir te- laş aldı o sıra. Basın da hemen ba- rikatın yanına geçti. Artık bari- kat yalnız polisin ve askerin ba- rikatı olmaktan çıktı, ANAP'ın düzen içi muhalifleri de barika- tın sahipleri haline geldiler. "Var- sın Azal Türkiye'yi savaşa bu- laştırın, tek işçi sınıfı o kadar güçlü konumlara gelmesin". Ar- tık mantık buydu.

Genel grevi hiçbir zaman iste- memiş ve yürüyüşü teşvik et- memiş olan güçler, önlemedik- leri zaman, bu hareketlere bazı destekler verdiler. Ancak belir- leyici bir anda hemen karşı safı geçtiler. Bunlar beklenen geli- melerdi. Bütün bunlara rağmen her yer Zonguldak haline gelebi- lir ve Özal, işçi mücadelesiyle devrilebilirdi. Öncünün, Soya- list Partinin zayıflıkları ve yete- rizlikler üzerinde durmak gere- kirdi. Çünkü yeni işçi dalgaları yoldadır ve anahtar, bu yete- rizliklerin açılmasındadır. (...)

Berzwedan: Bölgemiz sava- ğın eşitlenişten ve mevcut re- jim, ABD emperyalizminin da- mon sayısında savaş hazırlıkla- rına hız vererek NATO çevik kuvvetini de bu amaçla Kürdi- stan'a komumlandarmışken, Tür- kiye ve Kürdistan halklarının te öncü güçlerinin gelecek için ta- var ve hazırlıkları ne olmalıdır?

Perinçek: Kavimler Kapısı'nda savaşa karşı çok güçlü bir muhalefet oluştu. Kürt yoksul köylü ve gehirli kitleleri, işçi sınıfı, diğer halk sınıfları, hep savaşa karşı. Burjuvazinin geniş kesimleri de karşı. Buna bağlı olarak Ordu, SHP, DYP, DSP, RP de savaşa karşılar. Özal, burju- Devamı 19. sayfa

“Körfez savaşı başlar başlamaz, TC’nin tek düşüncesi Kürt halkına ve PKK’ye yönelmekti”

Körfezde krizin başlamasıyla birlikte savaş çıkırtkanlığı yapan TC’nin asıl amacı Kuzey-Batı Kürdistan’da yaşayan Kürt halkını ve öncüsü PKK’yi imha-ya yöneliktir.

Sömürgeci faşist TC devleti, Körfez krizini bahane ederek, en vahşi ve barbar uygulamalarla geligen Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini bastırma, sindirme ve halk ile ARGK gerillalarını birbirinden koparmak için önce Botan’da insanızlaştırma-ya giderek Kürt halkını sürgüne koyuldu. Köyler topyekün imha edildi, hayvanlar, bağlar, bahçeler ve ipda maddeleri telef edildi. Köylüler kol çadırlarda yaşamaya mahkum edildi. İğken cenin dozu artırıldı. İğkencehanelerde direnen insanlarımız katledildi. (Mardin’de gözaltına alınan Derik’li Yakup Aktaş’ın direnmesi sonucunda vahşice katledilmesi buna en iyi örnektir). Bunlarla yetinmeyen sömürgeciler, cezaevlerine yönelerek 100’ün üzerinde PKK militan ve kadrolarını sürgün ederek cezaevlerini ihanet ve teslimiyet odağı haline getirmek istedi.

Tamamıyla emperyalizmin bir iç hesaplaşması olan Körfez savaşı bağlar bağlamaz ise TC’nin tek düşüncesi Kürt halkına ve PKK’ye yönelmekti. Savaşın üzerinden daha üç gün geçmesine rağmen TC, kimyasal silaha karşı tedbir diye zorla ve kararnamelerle gerçekleştiremediği sürgünü bugün gerçekleştirmek is-

liyor. Kürt halkına Kürdistan’ı terk etmesini, aksi taktirde kimyasal silahlara maruz kalınacağı söyleniyor. Bu da sayda etmeyince tüm kamuoyu dikkatlerinin Körfez savaşında olduğundan insanlık dışı muamelelere başvurularak gerçekleştirmek istiyor. Sömürgeci gücün bir diğer uygulaması ise geniş çapta tutuklamalardır. Tutuklamalar bağıt aydın, ilerici ve yurtsever kesimlere yöneliktir. Bu gittikçe halkın geniş kesimine yöneldi. Halk bugün Körfez savaşından değil, TC’nin insanlık dışı uygulamalarına karşı tedbir almaya başlamış durumda. Sadece Nusaybin ilçesini örnek verecek olursak: Üç gün içerisinde yüzlerce insan tutuklandı, gözaltında barbarca işkencelere maruz bırakıldı. Özel hareket üml, çevik kuvvet polis, toplum polisi ve askerlerden şehir geçilmiyor. Herşün bir mahalle, herşün bir semte baskın düzenlenerek, gözdağı, sindirme ve korkutma taktiklerini uygulamaktadırlar. Bunda amaç korkutulan halkın Kürdistan’ı terk etmesidir. Böylelikle doğal bir sürgünü gerçekleştirmek istiyorlar.

Baskın düzenlenen evlere karakol kurularak günlerce ev halkıyla geceyi bile geçiren sömürgeci güçler, sözkonusu evlere gelen herkesi rehin tutmaktadır. Yetkililerden durumu soran insanları bile tutuklamaktadırlar. Körfez savaşından bu yana

yüzlerce kişi gözaltına alınmasına rağmen kendilerinden hiçbir haber alınmadı.

Örnek teşkil etmesi açısından Nusaybin’de gelişen bir olayı aktarmakta yarar var. Yenituran Mahallesi, Kuşkonmaz Sokak No: 21’de bulunan evi, özel tim ve polis, karakol olarak kullanmakta, ve Emine Akyüz, Mediha Dinc, Şükriye Özel, Leyla Özel, Fatma Keşkin, Şerife Dinc, Mehmet Kenkin, Hasan Dinc, Zübeyir Akyüz, Beşir Yıldırım ve köyük çocuklar evde rehin olarak tutulmaktadırlar. Bunların durumlarını sormaya giden Abdurrahman Özel, M. Şerif Boğa ve Mehmet Ali Özel de adı geçen timler tarafından gözaltına alınmış olup, şu ana kadar nerede olduklarına dair herhangi bir haber alınmamaktadır.

Bunlar TC’nin Körfez savaşından bu yana uyguladıkları bir bağlanıştır. Bu vahşet ve barbarlığın önümüzdeki günlerde de devam edeceği, devlet güçlerinin tutumlarından anlaşılmakta ve TC’nin Kürt politikasından anlaşılmaktadır.

Tüm bunların önlenmesinden başta Kürt halkının dayanışlığı, Sömürgeci faşist TC’nin iyi tanınması ve PKK’ye katılımı ve insanın diyen herkesin konuya eğilerek, TC’nin barbar yüzünün tüm dünya kamuoyunda teşhir edilmesiyle sağlanır.

Nusaybin’den Yurtseverler
7 Ocak 1991

“Türkiye’de eksik olan, halk potansiyelini birleştirecek ve eyleme kaldıracak bir yapı ortaya çıkaramamaktır”

Dünya halkları emperyalist savaşa karşı tutumlarını ortaya koyarken, Türkiye’de ilerici kamuoyu ve sağduyu sahipleri, Kürt halkının katline ve ülkesinden sürülmesine seyirci kalmaktadırlar.

Irak, Türkiye’ye saldırı- yacağı güvencesini vermesine rağmen TC, neden yüzbinlerce askerini Çevik Kuvvet’leri Kürdistan’a yığmaktadır? Bunun nedenlerinin halen Türkiye kamuoyu tarafından yeterince anlaşıldığına kanaat değilim.

TC, Körfez krizi ve savaşının yarattığı toz duman içinde Kürt ve Kürdistan adına ne varsa yok etmeğe yönelmiştir. Türk devletinin Kürdistan’da yaptıkları, ABD’nin Vietnam’da, Fransa’nın Cezayir’de, İsrail’in de Filistin’de yaptığını çok aşımıştır.

Barbar bir karaktere sahip Türk egemen sınıflarının bu özelliği gözüne almadıkla yaptıkları anlaşılır olmaktadır. Fakat, ya ilericilerin, kendine sol diyen güçlerin ve hatta emperyalizme, kemalizme karşıyım diyen dini çevrelerin gerçeklerden çok uzak tutumlarına ne demeli? İslam ve Kur’an bir halkın toprağında zorla sürülmesine, katledilmesine karşı değil midir? Kürt insanı katledi-

liyor, yakılıyor, vücuduna çivi çakılıyor, helikopterlerden canlı atılarak öldürülüyor... Bunlara rağmen “Allah yolunda yürüdüğünü” iddia edip, sessiz kalanlar, acaba Allah yolunda yürüdüklerini kimseyi inandırabilirler mi?

Dünya barış ağacına ve insan haklarına Kürdistan’da olup bitenlerin şahsında balta vurulmuştur. Türk Başbakanı, hükümetinin Irak’a demokrasi götürceğini söylüyor. Bu iddia aybın da ötesinde birşeydir. Sık sık Saddam’ın gaz bombalarından bahseden Türk devlet yetkilileri, milyonlarca Kürdü öz vatanından etmiştir. Türk devletinin haksız savaşa girişi, Türkiye halkının da faşist cendere altına alınmasına ve kanının emilmesine yol açacaktır. Durum bu iken, burjuva muhalefetli toplumun hiçbir sorusunu cevaplayamayacak duruma düştüğü, toplumun dinamik kesimi gençlik, ilericiler, üniversiteler sırtlarında taşıdıkları ayıbı herşün artırmasına susmaktadırlar. Bu sorumsuzluk ve bir yerde korkaklığa kader olarak sanılmak çözüm olamaz. Eğer bu kaostan kurtulmak isteniyorsa -ki bu tarihi bir zorunluluktur- bedel gör alınarak direniş yolu seçilmelidir.

Kürdistan’da süren ulusal kurtuluş mücadelesi, yüzyılların militarist zihni parçalamıştır. Bu binlerce şehidin kanı pahasına sağlanmış ve halklarınıza kurtuluşun yolunu açmıştır. Bu, aynı zamanda Türkiye emekçi halkına sunulmuş önemli bir destektir. Kürdistan’daki mücadele ve bugün yaşanan savaş ortamı Türkiye ezilen sınıfları için tarihi bir kurtuluş ve bunun için mücadele fırsatı sunmaktadır. Bu durumda görev, Türkiye’den enternasyonalist mücadeleyi yükseltmek ve halkların kardeşliğini mücadele ederek göstermektir.

Burada eksik olan halk potansiyelini birleştirecek ve eyleme kaldıracak bir yapı ortaya çıkaramamaktır. Kemalist-faşist aygıt yıkılışının son sınırlarına gelmiştir, gerekli olan onu isabetli vurabilmektir. Bu konuda Türkiye iççisi, köylüsü, gençliği ve hepsinden öte devrimci politik güçlerine tarihi görevler düşüyor. Mevcut dağırılık ve pasiflikle bu görevlerin göğülenemeyeceği ve bu durumda kalmada ısrar edildiği takdirde de çok daha kötü bir sürecin geleceği görülebilmelidir.

Metin / Hamburg
19 Ocak 1991

Haksız savaşa karşı savaşıalım!

“Çıkacak mı, çıkmayacak mı?” diye diye, papatya falı açarcasına hoyratça tüketilen sayılı günlerin ardından; “küçük” (Saddam) ve “büyük” (başarı Bush’un çektiği koalisyon) eşkiyalar arasındaki haksız savaş patladı.

Hümanist motifli manipölasyon “genel barış” çukla, “savaşa hayır” diyerek tüketilen sayılı günlerdeki gamatacı (SHP ya da Peres de Cueller benzeri) operasyonallikler, aslında haksız savaşın durmadan geriye sayan otomatlığına bağlanmış çaresizliklerdir.

Haksız savaş tehlikesinin reallığına karşı birlik çözümün, savaşa karşı devrimci barış sancağı altında savaşılmaktan geçtiğini unutan ve unutturan reformist çaresizlik geriye sayma ibresi 17 Ocak 1991’de sıfır ibresini gösterdiğinde kafasını gerçeğin duvarına çarptı.

Evet, artık haksız bir savaşın iğrenç gerçeğiyle karşı karşıyayız. Ve de bu durumda artık, “savaş uzar mı, uzamaz mı? yada büyük mü, büyümez mi?” yollu spekülasyonlarla zaman kaybetmeden, şu acil soruyu yanıtlamalıyız: Bu haksız savaşa karşı ne yapacağız?..

Bu haksız savaş, doların, petrolün, baskının zulmündür!

Bu haksız savaş, Hush’un, Saddam’ın, Şeyh Sabah’ın, Özal’ın, Sabancılar’ındır!

Bu haksız savaş, “küçük” ve “büyük” eşkiyanın Ortadoğu’ya kara gericiilikleriyle hükümdar olma savaşdır!

Onun içindir ki, bu haksız savaşın mantığı ve işlerliği; devrimci barış politikalarının müdahaleciliği ve yığın intiyatlıları ile ağılmadan emekçiler bu haksız savaşın kurbanları ve mağlupları olmaktan kurtulamayacaklardır.

Bu anlamda “savaşa hayır” demenin, söde hümanistliğinin, hiçbir kıymeti kalmadığı gibi, bu tarihsel dönemde, talana, yıkıma ve barbarlığa karşı köktenci bir biçimde dikilmenin tek yolu, devrimci barış sancağı altında ulusal ve bölgesel gericiiliğin karpasına dikilmekten geçmektedir.

Haksız savaş ile birlikte Ortadoğu’daki Kuzey hegemonisi, petrol şeyhleri, Baas diktatörlerinin, siyonist işgalin cambazca dengeleri üzerine kurulmuş olan “eşki” statüko bozulmuştur. Bozulan bu statüko ne “eşki” biçimi, ne de “yeni” versiyonları ile asla savunulmamalıdır.

Temel Demirer
Paris, 17 Ocak 1991

Sözüm Özal’a

İki yıl önce kimyasal silahtan kaçıp Türkiye’ye sığınan pşmergeler, “Saddam kimyasal silah kullandı” demelerine ve bu tespitli olmasına rağmen, siz, “Kimyasal silah kullanılmamıştır” diye raporlar verdiniz. Şimdi ise televizyona çıkıp terdini söylüyorsunuz. Yoksa ABD kınamadı diye mi siz de kınamadınız?

“Irak’ın toprağında(!) gözümüz yoktur” diyorsunuz, peki gazetelerde çıkan, “Bundan böyle Kürtlerin hamıllığını biz yapacağız” sözünüz ne anlama geliyor? Acaba bugüne kadar Kürtler için ne yaptınız, isimleri mi serbest bıraktınız, köy isimlerini mi, Kürt müziğini mi serbest bıraktınız vd. ...?, hiç birini...

Bu savaşta hesaplar Kürtlerin en fazla zarar görmesi üzerine oluşturulmuş. Savaşın ötesindekiler Kürtler, sınıra göndürülen Kürtler değil mi?..

Yanlışlıkla uçaktan bomba düşüyor, yanlışlıkla sirenler çalışıyor, yanlışlıkla füze fırlıyor(!). Peki, buna ve size kim inanıyor sayın Özal?..

Mehmet Yaka / Kürdistan

Korku duvarlarını aşmak, Botan’dan...

Baştaraf 18. sayfa

vaziden ve ordudan bile koptu. ABD’nin zaferine oynuyor çevresindeki Kontrgerillacılar vb. ile. Bu durum, halk güçleri için büyük bir avantaj. ABD’nin Türkiye’yi savaşa buluşturması ancak büyük komplolara olabilir veya Türk ordusu “meyva toplama” seferlerine kalktı. Türkiye savaşa bulansa da bulamasa da, durum emekçiler için olağanüstü elverişlidir.

Öncü güçlerin tavri ne olmalı:

Hır: Her şeyden önce her duruma hazır olmak, uzun süreli, hakim sınıfların imine bağlı olmayan bir mücadele çizgisinde ısrar etmek gerekir. Örneğin SP Merkez Karar Kurulu, 12 Ocak günü aldığı kararla, bir darbe durumunda partiler ve parlamento kapatıldığı zaman da mücadelesine örgütlü olarak devam edeceğini bugünden halka ilan ediyor.

İki: Cesaret önümüzdeki dönem en büyük ihtiyaçtır. Çünkü bizzat 1970’lerde değil ama son dönemde ilk kez gerçekten de kurtuluş yollarıyla döğelir. Geçici zorbalıklara ve bastırmalara karşıbıkla karşı koymanın meyvası olağanüstü ölçülerde olacaktır. Bu dönem de cesaret, gücünü maddi koşullardan alıyor. Her zaman gerekli olandan farklı bir cesaret bu.

Üç: Savaş doğru tahlil etmek

gerekir. Bu, bir Kuzey-Güney savaşı olacaktır. Yoksa ABD-Irak savaşı değil. Bu nedenle soyut “savaşa karşıyız” demek yetmez. Savaşa karşı olmanın bugünkü biricik somut ifadesi, ABD emperyalizmine ve Özal’ın savaş kılığına karşı mücadele etmektir. Savaşa karşıyız ama savaş çıkarırsanız ABD’ye karşı savaşıyoruz. Madencilerin dedeği gibi, “Savaşa girmeyiz, Özal’a karşı savaşa gireriz”. Tabii burada Özal, Türkiye’nin savaşa buluşturulmasını temsil eder.

Bu sınıflardan, ABD’nin saldırısına uğrayan Ortadoğu halklarıyla, Irak’la, ABD’ye karşı savaşıacak diğer güçlerle, Kürt anti-emperyalist güçleri ve Filistin halkıyla beraberiz.

Neresinden bakarsanız, durum devrim güçleri için olağanüstü elverişlidir. Kavimler Kapanı, 2000’lere ilerleyen bu yıllar devrimin kapısını gelmiş dayanmaktadır. Bunu görmeyen, değerlendiremeyen Ortadoğu’da yükselen ve ABD gerici baskılarına karşıbıkla devrimci mücadele eden emekçi ve emperyalist dalga, uluslararası koşulları da elverişli hale getirmektedir. Yeter ki, biz öncüler görevlerimizi olağanüstü tavırlarla yerine getirelim. Devrim, olağanüstü koşulların ürünüdür ve olağanüstü tavırlar gerektirir.

ADIM ADIM KÜRDİSTAN

Yüksek yaylaları ve büyük ovalarıyla tanınan bir beldemiz

ERZIROM

(Erzurum)

-1-

ADI NIKEDEN GELJONK?

Erzurum beldelemleri tarih boyunca birçok topluluğun yaşadığı bir alandır. Bölgeye yerleşen her yeni topluluk, bir önceki topluluğun kültürel değerini yok etmiştir. Bu nedenle Erzurum çok çeşitli adlarla anılmıştır. Bölge Perslerin yönetimindeyken, "Kalkak" ve "Teodospolis" adlarıyla anılmıştır. Günümüze kadar gelen adın ise, Bizans egemenliğinden geldiği tarih kaynaklarında belirtilmektedir. Bu dönemde Bizanslılar bölgeye Erzen adını verirler Bizanslılardan sonra bölgeye uzun süre egemen olan Araplar, Erzurum için Erzen-i Rum (Rum Erzen'i) adını kullanmışlardır.

Bilgide Türk egemenliğinin gelismesiyle beldeinin ad Erzurum'a donustü. Kürdistan halki arasinda Erzurum olarak bilinir

KISA TARİHÇESİ

Erzurum'un ne zaman kurulduğunu bilmiyoruz. İlk olarak yerleşime açan Urartulardır. M.Ö. VIII yüzyılda Urartular Van Gölü çevresinde güçlü bir devlet kurarak yayıldılar. Bu yayılma döneminde Erzurum topraklarında da egemenlik kurdular.

Urartuların yarımsa, yürütülen kanlı savaşlar ardından Huriler, Asurlar ve Kimmerler de bölgede geçici egemenlik kurdular. Bu güçlerden son olarak Asurlar egemen güç durumundayken, Medler tarafından yenildiler. Böylece Erzurum Medlerin egemenliğine geçti.

Medler, M.Ö. 555 yılında Persler tarafından yenilgiye uğratul-

dılar. Persilerin egemenliği M.Ö. VI. yüzyıldan M.S. 422 yılına kadar sürdü. Uzun yıllar süren bu egemenlik döneminde çeşitli halklar birlikte yaşadılar.

Büyük İskender, çıktığı Asya seferinde Pers İmparatorluğunu da yıktı. Fakat, Erzurum'un dahil olduğu dağlık toprakları önem-smeden geçti. Bölge-de böylelikle otorite boşluğu doğdu. Bu boğluktan yararlanan Selâkîdler ve Partlar bir süre egemenlikleri-ne gerçekleştirdiler. Bu iki güç-ten sonra bölgenin egemen gücü Romalılar oldu. Romalıların ege-menliği yıllarında, Romalılar ile Sasani-lar arasında sık sık sa-vaşlar yaşandı. Bu savaşlar so-nucunda Roma İmparatorluğu ü-dye bölündü. Bu kollarıdan var-lığını sürdüren Bizanslılar oldu. Sasani-ların saldırıları Bizanslı-lar döneminde de devam etti. Kimi zaman Erzurum'u ele geçir-diler, kimi zaman da Erzurum kar-yılığında Bizanslılardan ta-vizli kopardılar. Bu savaşlar-geçmeyen dönem, İslâm ordula-rının egemenliğine kadar sürdü.

İslam ordularının alınları kar-
şılarında Bizanslılar da egemenlik-
lerini korumaya çalıştılar. İslam
orduları ile Bizans orduları ara-
sında sıkça kanlı savaşlar oldu.
Bu savaşlar arasında Erzurum
da yıkılıp yakıldı. Ayrıca bu dö-
nemde bölgede yaşayan başka
halklar da vardır. Bu halklardan
biri de Ermenilerdir. Güçlülere
bağımlı yaşayan bu küçük toplu-
luklar da kimi zaman başkaldır-
ılarda bulundular. İslam orduları
bu dönemde kendileri açısından

Yavuz Sultan Selim tarafından Erzurum Osmanlı İmparatorluğu topraklarına dahil edildi. 1829 yılında Ruslar, Erzurum'u Türk işgalinden çıkararak denetimlerine aldılar. Bu yeni işgal yaklaşık 70 gün devam etti. Tekrar Türk işgalini yaşayan Erzurum 1877 – 1878 yılı arasında yaklaşık 8 ay Rus işgal ve Ermenilerin denetimine geçti. Ruslar, Bi-

serçöl Dağı, Tozlu Dağı, Ortuzu Dağı, Gavur Dağları, Mecidi Dağı, Dumlulu Dağı, Güvercin Dağı, Karapazarı Dağları, Palandöken Dağları, Çobandede Dağları, Hasanbaba Dağı ve Güllü Dağı önemli yükseklikte doruklardır.

Karaca-Arma Dağları: Belde-
nin batısında Munzur ve Mercan
dağlarının devamı olarak uz-
nurlar. Doğru yönünde Dumanlı,

1.700-1900 metreler aralıdır. Bu ovada da kışları sert geçer, ancak Erzurum Ovası kadar değil. Aynı zamanda Erzurum Ovası'ndan daha verimli bir ovadır.

Hinis Ovası: Zengin suları olanaklarını sahip olan bir ovadır ve oldukça verimlidir. Hınıs Çayı'nın geniş vadi tabanını kaplar. Denizden yüksekliği 1.720 metre dolayındadır. Belde suur-

zinci Dünya Savaşında Erzurum'u bir kez daha 26 ay kadar işgal ettiler. 12 Mart 1918 yılında Erzurum, son olarak Osmanlı egemenliğine girdi.

COĞRAFİK KONUMU

Serhede Eyaletimizin bir bel-
desi olan Erzurum, Kars, Ağrı,
Muş, Bingöl, Erzurum ve Türkiye
gehirleri olan Gümüşhane, Rize,
Artvin ile sınırdır. Çoruh, Fırat
ve Aras havzalarının başlangıç
noktasında 25.066 kilometreka-
rellik bir alanda kurulmuştur. %
68'i çayır ve mera olarak kulla-
nılır. Mevcut toprakların % 18'i-
nde ise bitkisel üretim yapılır.

Nagler

Rize Dağları: Erzurum'un Rize ile sınırlarını oluşturan bu dağlar Doğu Karadeniz Dağları'nın uzantılarıdır. Bölgeyi kuzeyden çevrelerler. Geçit veremeyen bu dağların en yüksek noktası 3.937 metredir. Bu dağların kimey yamaçları çok diktir ve derin vadilerle parçalanmıştır.

Kuzey Anadolu dağları: Bu dağların iç sıraları belde topraklarında yer alır. Bu sıradaki dağların başlangıç noktası Kop Dağı'ndan başlar. Kuzey Anadolu Dağları'nda; Kop Dağı'nın yarısına Çoğan Dağı, Bakitli Dağı, Ceylan Dağı, Akbaşı Dağı, Ye-

Palandöken ve Sakaltutan dağlarını oluşturdular. Bir yay biçimindeki bu dağların en önemli yükseltileri; Konakgörmöz Dağ, Karakaya Tepe, Büyük Ejder Tepe ve Yerli Dağ'dır.

Ovalar

Erzurum beldesinde ovalar, toplam alanın % 4'ünü oluşturmurlar. Ovalık alan dışındaki düzlükler ise yaylahtır. Karasu ve Aras vadileri arasında kalan yerlerde irdü ufaklı birçok ova yer alır. Beldenin en önemli ovaları şunlardır:

Erzurum Ovası: Erzurum şehrinin kurulduğu ovadır. Yüzölçümü yaklaşık olarak 520 kilometrekaredir. Toplu ovanın uzunluğu 52 kilometreye yakındır. Geniçliği her 13 kilometre elverişlidir. Yüksek sıradağlar ve yaylalarla çevrelenen Erzurum Ovası; Gezi ovası, Ilıca ovası ve Daphan Ovası'ndan oluşur. Denizden yüksekliği yaklaşık olarak 1.750-1.900 metredir. Karasul Irmağı'nın içinden geçtiği ovada, kuyuları çok uzun ve sert peçer.

Paşınlar Ovası: Yüksek dağlarla çevrelenmiş bir ovadır. Yüzölçümü 420 kilometrekaredir. Uzunluğu 45 kilometreye yakındır. Geniliği ise 12 kilometre civarındadır. Genellikle düz olan ova, su kaynakları bakımından zengindir. Denizden yüksekliği

lan içindeki uzunluğu 35 kilometreye yakındır. Geniliği ise 6 kilometredir.

Bu önemli ovalar dışında: Çoruh, Tortum, Oltu ve Tuzla Suyu vadilerindeki düzlükler yayla niteliğindedirler.

Yaylalar

Belde topraklarının %12'sini oluşturan yaylalık alanlar. Bu yaylalar hayvancılık açısından oldukça önemlidirler. Yaylaların bu verimli korumlarından ötürü, başka beldelelerden hayvan sürüleri götürülüp otlatılır yaz ayları boyunca.

Erzurum'daki en önemli yaylalar şunlardır: Tekman Yaylası. İç Sıradağlar üzerindeki yaylalar. Bu yaylalar, ılıklı ufaklı birçok yaylanın birleşmesinden oluşmuşlardır.

Abstract

Erzurum, akarsu bakımından oldukça zengin bir beldemizdir. Yüksek dağlar ve yayılarıyla çevrili olduğu için bol yağış alır. Kışın yağışlar daha çok kar şeklidir. Özellikle baharda karların erimesiyle akarsular daha da zenginleşirler.

En önemli akarsular şunlardır: Karasu, Çoruh Irmağı, Oltu Çayı, Tortum Çayı, Aras Irmağı, Hınıs Çayı.

11 weeks

Ortadoğu'da savaş krizi çözecek mi?

Irak birliklerinin Kuveyt'e girdiği 2 Ağustos (1990) gününden beri çokça sorulan ve tartışılan "Bölgede savaş çıkacak mı?" sorusu, 17 Ocak 1991'de ABD'nin Irak'a karşı saldırıya geçmesiyle yanıtını buldu. Savaş filen başladı. Savaşın başlamasıyla birlikte mutad soru da değişikliğe uğradı ve yerini "acaba savaş bölgedeki sorunları çözecek mi?" sorusuna bıraktı.

Evet, savaş başlayalı iki hafta oldu ve şimdi en çok tartışılan soru bu. Tabii verilen yanıtlar da çok çeşitli.

Savaşın tarafların stratejileri son derece açık ve herkeşçe bilinmekte. ABD ve müttefikleri, savaşı mümkün olduğu kadar kısa sürede ve geniş alanlara yayılmadan sonuçlandırmak istemektedir. Ayrıca Irak'la bir kara savaşına da taraftar değiller. İki kısa sürede hava saldırılarıyla halledip Saddam'ı pes ettirme amacındalar. Bu nedenle 17 Ocak'ta başlatılan hava saldırısı çok yoğun oldu. Birkaç günde Irak'ın hava kuvvetleri ve füzelerinin yarısına, silah üretimi, özellikle kimyasal silahlar yapıldığı söylenen ünitelerinin tümünden devre dışı bırakılması, dolayısıyla kara ordusunun da savaşamayacak denli zayıflatılması hedeflenmekteydi. Irak üzerine günde binlerce uçur yapıldı ve ilk bir-iki günde atılan bomba miktarının onbinlerce tonu ulaştırmanın nedeni buydu.

Saddam'ın hesapları ise, bunun tam tersiydi; yani savaşı uzun süreli kılacak, bölge çapında yaymak ve bir kara savaşına dönüştürmektir. Bunun için çeşitli taktik ve yöntemler geliştirmektedir. Bunlardan en önemli biri, İsrail'i savaşa sürmeye zorlamak, böylelikle karşı cepheyi, özellikle de ABD-Arap ittifakını parçalamak ve ABD emperyalistlerinin safında yer alan Arap ülkelerini oradan koparmak ve kendi yanına çekmek düşüncesidir. Ve savaşın daha ikinci, üçüncü gününde İsrail'in çeşitli kentlerine suudi füzeleri fırlatarak bu düşüncüyü pratiğe dö geçirmiştir.

Geleneksel noktada her iki tarafın da amacına ulaştığını söyleyebilmek güç. Irak'ın uçak ve füze gücünün füze rampalarına varana dek ezici çoğunluğunu tahrip ederek devre dışı bırakmalarını, haberleşme sistemini felce uğrattıklarını ve savaşın belirli başarılarıyla sonuçlanmak üzere olduğunu söylediler. Fakat tavır değiştirmeleri uzun sürmedi. Yukarıdaki açıklamalardan çok kısa süre sonra da, Bush dahil en üst düzey siyasi ve asker sözcüklerinden "savaşın uzayabileceği" tarzından sözler duyulmaya başladı. Zaten saldırının üzerinden bir-iki hafta geçtiği halde Irak'ın hala İsrail ve Suudi Arabistan'ı füzelerle vurması, istediği an uçak havalandırabilmesi vb. olaylar, emperyalist sözcüklerin ilk günler söylediklerinin pek kıymetli harhiyesi olmadığını gösterdi. Emperyalist kaynaklar şimdi daha gerçekçi haberler vermeye başladılar. 700 kadar olan Irak savaş uçaklarından ancak 20-30'unun devre dışı bırakılabildiği, diğerlerinin koruganlarda muhafaza edilebildiğini, füze rampalarının ve ülkenin haberleşme sisteminin de hala çalış-

tığını belirtiyorlar.

Buna karşılık Saddam'ın, İsrail'e saldırarak savaşı genişletme planı da henüz pratikte sonuç vermiş değil. Saddam'ın amacını farkeden emperyalistler, İsrail'in Irak saldırılarına karşılık vermemesi için her şeyi yapıyorlar; ve bugüne kadar da İsrail'i tutmayı başaramamıştır. Ancak bu durumun daha ne kadar sürdürülebileceği şüphelidir. Her an değişebilir. Hatta FKÖ, İsrail uçak ve pilotlarının İncirlik'ten ve Suudi üzerinden savaşa katıldığını söylüyor. Aynı şekilde Türk uçaklarının da filen savaşa katılmakta olduğu iddialarında gerçeklik payı yüksektir. Resmen açıklamış olmasa da TC, hava savaşında yerini almış ve karadan da savaşa katılmak üzere bütün hazırlıklarını tamamlamış durumdadır. Yine giderek savaşın odağı durumuna gelmeye aday Kürdistan üzerinde, başta TC olmak üzere pek çok gücün yeni paylaşım planları geliştirdiği biliniyor. Bütün bu olgular savaşın bölge düze-

Strasbourg ve diğer önemli kentlerde yoğun gösteriler yapıldı. Ayrıca Avusturya, İngiltere, Hollanda, Belçika ve Laviçre'de de aynı gün çeşitli benzer gösterilere tanık olundu.

Savaşın başlamasıyla birlikte bu gösteriler daha da yoğunlaştı. İlk saldırı saatleri olan 17 Ocak gecerasından başlayarak sokaklar Batılı ülkelerdeki savaş karşıtı gösteriler halen devam etmektedir.

ABD: San Francisco'da 19 Ocak günü yapılan gösteride 50 bin kişi katıldı. Aynı gün Los Angeles'ta 20 bin, Washington'da Beyaz Saray'ın önünde 15 bin kişi gösteri yaptı.

Almanya: 12 Ocak gösterilerinden sonra, 17 Ocak gecerasından itibaren Almanya'nın pek çok kentinde yeni gösteriler oldu. Yollar kesildi, trafik aksatıldı, demiryolları da dahil olmak üzere ulaşımı yer yer durduran olaylar oldu. En büyük savaş aleyhtarı gösteri ise, 26 Ocak'ta Bonn'da yapıldı ve 200 bin kişi "petrol için savaş bate-

Batılı ülkelerde kamuoyunun büyük çoğunluğu savaşa karşı çıkmasına rağmen, hükümetler bildiklerini okuyor. Ve ABD'nin yanında savaşa katılma kararı alıyorlar. İngiltere, Fransa ve İtalya gibi ülkeler filen savaşta yerlerini alıyor; Almanya, ABD'nin dümen suyuna girmek yerine, aynı bir baş çekme ve tavır geliştirmeyi yapıyor ve savaşa katılmada fazla hevesli davranmıyor. Bu tavır nedeniyle özellikle ABD ve diğer müttefikleri tarafından başlı ve eleştirilere uğrayan Almanya, Amerika'ya savaş giderleri konusunda yaptığı yardımı iki katına çıkarıyor, ayrıca Türkiye ve İsrail'e de bu çerçevede daha fazla yardım ve askeri silah göndermeyi kararlaştırıyor.

Bu arada Türkiye'nin savaşa katılması halinde NATO tarafından desteklerip desteklenmeyeceği konusu da, tartışmaların yoğunlaştığı diğer bir nokta olarak dikkati çekti. Bu hususta İngiltere dışında, NATO'nun hemen yardıma koymasını isteyen ü-

kiye'nin tutumlarından duyulan rahatsızlık, gün geçtikçe daha yüksek sesle dile getiriliyor.

Körfez krizinin başlangıcından itibaren olduğu gibi, savaşın patlak vermesinden sonraki günlerde de, emperyalistlere karşı en tutarlı tavır takınan ülkelerden biri İran oldu. İran, ABD emperyalistleri ve müttefiklerinin Irak halkına yönelik saldırılarını "vahşice" diye niteliendirirken, Kerkela ve Necef gibi kutsal yerlere saldırılması halinde buna sessiz kalmayacağını açıkladı. Öte yandan İsrail ve TC'ye de sert uyarılarda bulundu. Dışişleri Bakanı Velayati, "İsrail'in her ne sebeple olursa, olsun İslam topraklarına saldırı düzenlemesi, İran için kabul edilemez" derken, TC'ye yönelik tavrı daha da açık biçimde şöyle ortaya koydu: "Türkiye Irak'a saldırırsa, bu İran ile de savaş anlamına gelir."

TC'nin, ABD emperyalizmine bu denli angaje olmasına en çok tepki duyan ülkelerden biri de Libya. Türkiye'ye karşı giderek sertleşen Libya lideri Kaddafi, 29 Ocak'ta yaptığı açıklamada, Türkiye'nin Körfez savaşındaki tutumu nedeniyle cezalandırılması gerektiğini söyledi ve bu sözler TC yöneticilerinin denge-
siz tepkisine yol açtı.

Saddam yönetimine karşı hep dikkatli bir politika izlemekte olan Suriye, gerektiğinde Irak halkı yanında savaşa katılabileceğini söylerken, zaman zaman TC'yi de savaşa girmemesi için uyarmaktadır.

Öte yandan Sudan, Yemen, Cezayir ve Bangladeş gibi müdahaleman ülkelerde yapılan Irak lehindeki gösterilere onbinlerce kişinin katıldığı bildiriliyor. Bu ülkelerden çoğu, çeşitli vesilelerle TC'nin tutumunu da eleştirerek, buna duydukları tepkilerini açıkça ifade ediyorlar. Bu yönü tepkilerini en açık biçimde dile getiren ülkelerden biri de Ürdün'dür. Prens Hasan, bu amaçla Özal'a bir uyarı mesajı da ilettili.

Kısacası İsrail'in yarımara ABD'nin güdümüne girmiş bulunan TC, Mısır ve S. Arabistan, bölge halkları nezdinde her geçen gün daha fazla teğbir ve terdit olmaktadır.

Daha şimdiden yer yer kara savaşa bağlandığı doğrultusunda haberler yayılıyor. Bu, savaşın emperyalistlerin arzularına maznalar tarzda uzayacağını gösteriyor. Amerika'da yapılan anketlerde bile, olası bir kara savaşında ABD ve müttefiklerinin yenilgiye uğrama ihtimali yüzde 60 olarak belirtiliyor. Saddam'ın değil de, tutarlı halk önderliklerinin öncülüğünde, bölge halklarının anti-emperyalist çıkışları daha örgütlü ve birleşik hale getirilmesi durumunda, emperyalistlere yeni bir Vietnam yaşatmak hiç de zor olmayacaktır.

Ayrıca savaş ABD ile müttefikleri ya da Irak, hangi taraf kazanırsa kazanırsa, bölgede önemli siyasal değişiklikler mutlaka olacaktır, eski gerici ve halklar aleyhindeki statükonun tekrar tesisi edilmesi güçtür. Savaş uzayıp bölgede anti-emperyalist akımlar güçlendikçe ve genişledikçe, TC gibi emperyalizmin mağası durumundaki yönetimlerin yaşama olanağı da daralacak ve ortadan kalkacaktır.

***

Cezayir'de emperyalizmi protesto gösterisi

Foto: Der Spiegel

yinde yayılma ve genişleme istidatının yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca gidici, emperyalist çevrelerin ilk tahmin ve iddialarının aksine, savaşın uzun süreceğini göstermektedir. Ve zaten bunun belirttileri de dünyanın hemen her alanında daha şimdiden görülebilmektedir.

Emperyalist hükümetlere rağmen halklar emperyalist savaşa karşı çıkıyor

ABD'nin Irak'a saldırısıyla birlikte, öncelikle Avrupa emperyalist ülkelerinin parlamento ve hükümetleri savaş yanlısı tutum sergiler ve İngiltere, İtalya gibi bazıları daha ilk günden savaşa girme kararı alırken, aynı ülkelerde halkların savaş karşıtı gösterileri de durmaksızın devam etti ve bu gösterilerde milyonlarca insan savaş karşıtı sloganlarla sokaklara döküldü.

Avrupa'da bu tür gösteriler daha savaştan önce başladı. 12 Ocak günü Avrupa'nın hemen tüm ülkelerinde savaş karşıtı yoğun gösterilere tanık olundu. Almanya'da Berlin, Frankfurt, Hamburg, Bielefeld başta olmak üzere, belli başlı tüm merkezlerde aynı gün "savaşa hayır" sloganıyla yüzbinlerce insan yürüdü. Aynı gün Fransa'da Paris,

miyoruz" sloganıyla itamelerini dile getirdi.

İngiltere: 17-19 ve 26 Ocak günleri yapılan gösterilerde 40 binden fazla insan savaş aleyhtarı sloganlarla yürüdü.

Laviçre: 19 Ocak'ta Basel, Züriç ve Beljona'da, 24 Ocak'ta Zug kantonunda, aynı amaçla binlerce kişi gösteriler yaptı.

Yunanistan: Başkent Atina'da 24 Ocak'ta yapılan gösteriye 60 binden fazla katılım oldu.

Fransa: 26 Ocak'ta Paris'te tekrar büyük gösteriler olurken, Fransa'nın savaşa girmesini protesto amacıyla ülke genelinde cumhurbaşkanı Mitterand'a yönelik bir mektup kampanyası başlatıldı. Fransa'nın birçok kentinde gösteriler hemen her gün yapılmaktadır. Bu tür gösterilerin bir sonucu olarak, Dışişleri Bakanı 29 Ocak günü, "Körfez'deki savaşın BM kararlarının dışına taşığı" gerekçeyle istifa etti.

Ayrıca Avusturya, İtalya, İsviçre, Belçika, Japonya ve daha birçok ülkelerde de yaygın gösteriler devam etmektedir. Birçok ülkedeki gösteri ve mitinglerde yapılan konuşmalarda Kürdistan sorununun da önemli bir konu olarak ele alındığı ve olası bir Ortadoğu Konferansında mutlaka bu sorunun da ele alınması doğrultusunda itame-
rin dile getirildiği göndendi.

ke pek bulunmuyor. Almanya, İspanya, Belçika, Hollanda gibi ülkeler, TC'nin saldırgan tutumuna işaret ederek, bu durumda bir savunma olgusundan söz edilemeyeceğini söylüyor ve karşı çıkıyor. Almanya, TC'nin kendisine danışmadan ABD'ye üsleri açmasından duyduğu rahatsızlığı açığa vuruyor. Özal'ın Alman televizyonu ABD'ye yaptığı açıklamaları Türk-Alman ilişkilerini gerginleştiriyor.

Yunanistan ise, daha değişik gerekçe ve kaygılarla, Türkiye'nin desteklenmesine karşı çıkarak, NATO çerçevesinde Türkiye'ye askeri yardıma katılmayacağını açıkladı. Atina'nın kaygısı, TC'nin bölgede etkinliği ve ösünün artacağından kaynaklanıyor. Ayrıca Kuveyt için alınan BM kararların aynısının Kıbrıs için de alındığını belirten Yunanistan, bu kararların neden Kıbrıs'ta uygulanmadığını, bunun için TC'ye neden baskı yapılmadığını sormakta ve NATO'nun TC'ye askeri destek sunmasına karşı çıkmaktadır.

Ortadoğu ülkelerinin tutumu

Ortadoğu ülkelerinin pek çoğunda, genelde Arap ve İslam dünyasında ABD ve müttefiklerine duyulan tepkiler giderek artıyor. Özellikle de İsrail ve Tür-

Avrupa basınında Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi

The Independent 23.1.1991 (İngilizce)

TKT, "CNN reklam molası veriyor" diyerek, Amerika'ya girmeyen Türkiye'deki askerinin Irak'a saldırı için kullanıldığı çirkin gerçeğe dair ipucu verecek herhangi bir görüntüye yer vermiyor.

Hafta sonu İncirlik üssünden hava akınları sıklaştı. Dünyada 50 kadar savaş uçağının üsten kalktığı ve birkaç saat sonra döndükleri mahalli gazeteciler tarafından tespit edildi.

Genellikle güvenilir bir gazete olan "Milliyet", cumartesi günü bir hava akınının olduğunu, sınırda yalın bir Kürt kenti olan Hakkari'de büyük patlamalar ve yer sarsıntılarının duyulduğunu yazdı. Orada, olası bir hedef de, 1984 yılından beri Güneydoğu'da Türk ordusuna karşı kanlı bir savaş yürüten PKK'nın eğitim kampları olabilir.

İncirlik Hava Üssü'nün komutanı Binbaşı Michael Maher, operasyon konusunda konuşamayan çağını söyledi. Ancak üste görevli olanların ellerinin çoğunun Amerika'ya döndüğünü doğruladı. Türklerin çoğunluğu İncirlik'te kullanıldığını biliyor. Şimdi de Türk politikasının temel ilkesi olan "Irak bize saldırmadıkça biz de saldırmayız" ilkesinden vazgeçilmesine hazırlanılıyor.

Bir bakan, Türkiye'nin savaşa katılmasını, "zafer ziyafetinde buluşma" şeklinde izah etti.

İran'ın Türkiye Büyükelçisi Rıfat El-Mujuel, "Biz, Türkiye'den bir kötülük geleceğine inanmıyoruz" dedi. Herhalde büyükelçi, Başbakan Y. Akbulut'un cumartesi günü yaptığı, "Amacımız Sıcıldan'ın diktatörlüğüne son vermektir" açıklamasını duymamış olmalı.

Türkiye Güneydoğusu'nda bulunan Ratman şehrinin 180.000 nüfusunun yarısı göçtü. Nedeni, şehirdeki NATO Üssü ve petrol rafinerisinin hedef olabileceği endişesidir. İran gibi, Suriye de, Türkiye'nin Irak sınırına askeri yardım yapmasını endişe duyuyor. Çünkü, İran ve Suriye, Türkiye'nin tekrar Musul ve Kerkük'ü işgal istediğinden güpheleliyorlar. Türkiye bölgesinde, Türkmen azınlığın bulunduğunu devamla ileri sürüyor.

Ancak yetkililer, "Milliyet" gazetesinde de çıkan bir yazıda belirtilen "Turgut Özal'ın kriz sonrası Irak'ta Kürt, Arap ve Türkmenlerden oluşan federasyon biçimindeki ABİİ planı doğrultusunda yürütmek istediğini" doğrulamıyorlar.

Intermedior 14.12.1990 (Hollanda)

Willem van der Ham bildiriyor

"Anadolu'da fırtına"

Dicle ve Fırat çevresi bir zamanlar çok verimli idi. Ama şimdi ise bu bölge, Türkiye'nin diğer bölgelerine nazaran çok yoksul ve geri kalmış bir durumdadır. "Dünyanın en büyük kanalizasyon projesi GAP", Türkiye'nin doğusunu batısı ile bağlamaya çalışıyor.

Yüzyıllar öncesinde Türkiye'nin doğusu, kültürler sığınağıydı. Adem ile Havva cenneten kovulduktan sonra buralarda meyve ağaçları, buğday ve çilek ektirilmişti. Bu temelde, tarımcılığın buralarda keş edildiği söyle-

nur. Bu bölgenin çok verimli olmasından dolayı M.Ö. 4.500 yılında Güney Mezopotamya'da ilk şehirler kurulmuş. Tarımcılıktaki işbölümü yerini endüstrideki işbölümüne bırakmış. İsa'nın doğuşunda, yani yeni takvime göre sıfır anında, Fırat'ın çevresi Roma İmparatorluğu'nun doğu sınırını oluşturmaktaydı. İhtit ve öteki krallıkların merkezi olan bu bölgede, kervan yolları birbirleriyle buluşuyorlarmış.

Türkiye'nin doğusu eskiden ormanlarla kaplıydı. Ama şimdi, orada veya şurada biraz ormanlık alan sadece bulunuyor. Suriye sınırındaki Haran bölgesinde tarihin en büyük üniversitesinin kalıntıları vardır. Şimdi ise, Diyarbakır ile Dicle, Diyarbakır ile Urfa arasında kalan alanlar, hemen hemen bir bütün olarak çöle dönüşmüştür.

Atatürk Barajı yakınlarındaki bölgelerde feodal gelenekler, halen de sürüp gidiyor. Buralarda köylüler, ekinlerin bir bölümünü toprak ağalarına veriyor. Ayrıca, ağaların yer aldığı partiler ile hükümetin arası çok ılıdır.

Şehirler ile kırsal kesimdeki ekonomik yaşam düzeyinde hemen hemen hiç bir farklılık yoktur. Diyarbakır'da örneğin, evler gecekondular ve kulübelere dönüşmüştür. Sokaklar, gelip geçenlerden bir şeyler almaya çalışan çocuklarla doludur. Bu bölgelerde İslamiyet, Atatürk'ün batılılaşma politikasını bastırması ve bunun sonucunda, Türkiye'nin doğu ile batı arasındaki dengesizlik tamamen bozulmuştur.

Pirinçlik'te, NATO radar üssü gözde çarpanlık yapıyor. Burada yolların iyi olması, Pirinçlik'in stratejik öneme sahip olmasından, Sovyetler Birliği ve Ortadoğu'ya yakın olmasındandır. İnsanları korkutan ise, alçak uçak yapan savaş uçaklarıdır.

Güneydoğu'nun çarpan kalbi

Bakan İnan şöyle diyor: "Her şey değişecek, bütün Güneydoğu bu olaydan (GAP-projesinden) etkilenecek." Tarımı, endüstriyi, işsizlik vb. her şeyi GAP değiştirecek, İnan'a göre. Türkiye'nin de Japonya, Almanya gibi bir süper güç olacağını söyleyen İnan, haddinden çok ılımsız konuşuyor. Halbuki diğer taraftan, GAP'a ilişkin Ağrı'da tarım reformu üzerine bir satılık bilgilere bile rastlanamıyor. Bu projenin gerçekten bütün halkın çıkarına olup olmadığı, halka yararlıp yararılmayacağı sorusu da zorunlu olarak aramızda yer almaktadır.

Kürt sorunu

Siverek, Diyarbakır ve Atatürk Barajı arasında yer alan, 50 bin kişilik bir nüfusa sahip bir ilçedir. PKK (Partiya Karkerên Kurdistan) 'nın mücadelesini ilk başlattığı yerlerden biri de Siverek ilçesidir. Bir ağa ve ailesine karşı bağlatılan başkaldırı ve direniş Siverek'te ilk kez başlamıştı. İki yıl içinde 200 civarında insan yaşamını yitirmişti. Başkaldırı ve mücadelenin burada başlaması tesadüf bir olay değildi.

1984'te PKK ve Türk ordusu yarıdan çarpmaya başladılar. O zamandan bu yana özellikle dağlık kesimlerde kanlı bir savaş sürüp gidiyor. Gerillaların halktan ne derece yardım aldığı bilinmiyor ama, bilinen bir gerçek var, gerillalar Özal'ın, "Bir avuç ekmek", "Te-

rörüst", "Herkesin antipatisini kazandırmış katiller" nitelendirilmekte. Artık çok geride bıraktılar.

Kürt sorunu Türk aydınları tarafından halen de küçümsenmektedir. Son zamanlarda Kürt dili ve Kürtçe sözcüklere konan yasakların belli bir kısmının kaldırılmasına rağmen, öfesinde yoksul halkın en iyi konuşabildiği dil olan Kürtçe halen de yasaktır. Türk hükümeti PKK'nın GAP'a saldırıcağından çok büyük endişe duyuyor. Türk ordusunun zaferi halen de elde edemediği gün geçtikçe daha da açığa kavuşuyor. Ne kadar Türk ordusu zaferden uzaklaşırsa, süper valiliye de o kadar daha fazla yetki veriliyor. 1985 yılı öncesinde olduğu gibi, Türkiye'nin doğusu şimdi her an askeri bir bölge ilan edilebilir ve o dönemdeki gibi bölge yabancılara yasaklanabilir. Doğudaki durum böyle gergin ve kuşku verici olmaya devam ediyor, yabancı yatırımların GAP'a yönelik yatırımlarını hızla durdurabileceklerini veya yatırımlardan vazgeçebileceklerini düşünmek gerekir.

Türkiye'nin Fırat ve Dicle sularının Irak ve Suriye'ye akıp gitmesini kesmesi halinde, bu iki ülkenin Türkiye'deki Kürt savaşıyla yardım etmelerinin gündeme gelmesi mümkün olur. Böylece Türkiye, belli oranda dire gelmiş olur. Suriye kontrolünde bulunan Lübnan'daki Bekaa Vadisi halen de PKK tarafından merkezi bir üs olarak kullanılıyor. PKK Suriye topraklarını Kürdistan'a geçişte kullanıyor ve ardından eylem yapıyor. Aslında Türk hükümeti Suriye ile Irak'ın birbirine düşman olmalarına sevinmeli, yoksa Türklerle karşı bir birleşik cephe oluşturabilirlerdi.

Le Gidone Amsterdammer 19.12.1990

Kürt halkı önündeki sınav: "Umarız kan kusarsınız"

Kürt halkının başına bugüne kadar sayısız bela getirildi. Bu belaların sonunun geleceği de daha uzun bir süre için göpeli. Bütün diktatörlerin TC tarafından Körfez bunalımına yönetildiği bu sırada, Kürtlerin evleri bağlarına yitirilmektedir. anlamsız katliamlar, terörizmle suçlanan çocukların "ömürboyu" cezalandırılması ve acımasızca yerle bir edilen köyler... Fakat karakol kapısının üzerine asılmış levhadaki yazılarda, tam birini yansıtılmak isteniyor: "Puls tyrnan dostu, kütünün gözüne dikendir."

Diyarbakır, Lice, Cizre: Lice'nin bir köyünün basık bir evinde hukuklar içinde sendeleyeyen bir adamın ayakta durabilmesi için çevresindekiler yardım ediyor. Bir yanda acemice el kol hareketleri yapan bu adamın ayaklarına sarılan ve ağlayan 6 çocuğu, diğer yanda kendisini görüntülemek için kamera ve fotoğraf makineleri yanı sıra. "Güvenlik görevlileri" tarafından karını dön öldürülen bu adamın dili, Ankara'dan gelen parlamento heyeti ve beraberindeki 3 araba dolusu gazetecinin karşısında adeta tutulmuş durumda.

Köyün en yaşlısı içeri getiriliyor. Kaytan bıyıklı, başında Kürt püsküsü, ince uzun bir yağlı. Köyünün büyük tubarına ve saygınlığına rağmen askerler bu ya-

lı insanı da sıra dayığına çekmişler. Gülr, ama öfkeli sesle olanları anlatıyor.

Bögede konumlanan Türk askerlerinin başlıklarını dayanılmaz bir hal alınca, 3 köyün sakinleri birleşip Lice kaymakamına ve belediyesine bir şikâyet dilekçesi ileterek durumunu aktarıyorlar. İnsanların arasına askeri araçlar rastgele sürülüyor, ateş ediliyor. Sonuç: bir ölü, 7 yaralı... daha sonra birisi ölü bulunan kayıp çocuklar.

Bögede inceleme yapan SHP heyetini takibe almak zorundayız. Zira gazeteci olarak bölgede bulunmanın başka bir yolu yok. Onların eşliğinde askeri karargahın içinde bulunan belediye başkanını bürosunu ziyaret ediyoruz. Ama ne yazık ki sadece heyet içeri alınıyor. Gazeteciler ve askerler dışarda beklemek zorunda. Anlaşılmaz bir gerginlik söz konusu. Belli ki bizimle birlikte inceleme yapan Türk basını mensupları askerlerden çekiniyor. Buna olan neden, daha öncelikle deneyimlerdir sanıyoruz. Güvenlik görevlileri uzun namlulu tüfekleri, alıcalı komando giysileri ve kalas gibi duruşları ile bizi garip duygular içine itiyorlar. Tümünün kemerleri mermi ile dolu, sıra sıra şarjörlerle donanmış. İster istemez anlamaz bir savaş içinde olduğumuzu düşünüyoruz. Doğunun o kendine özgü mistik yapısını, bakışlarında ve davranışlarında büyük bir görüldüğü gibi izlerini görmek mümkün. İçlerinden dev cinselli biri, kökreyen sesi ile hergiz basın organından olduğumuzu soruyor. "Hollanda basını" cevabımızı ılgınlıkla dinliyor. "İnsan halden göphestiz" belirlemesini yapıyor.

Bekletilmek zorunda bırakıldığımız salonda, her yerde alışlageldiği gibi bir Atatürk köşesi düzenlenmiş. Altında kendisinin bir deyişi yazılı: "Asker gibi disiplinli, hakim gibi adaletli ve erdemli olmalısın."

Burası Türkiye'nin Güneydoğusu. Daha doğrusu, sığınması yasak olan ve telafuz edildiğinde ceza müeyyideleri gerektiren Kuzey Kürdistan. Rahatlıkla söylenebilir ki, burada yaşayan yaklaşık 20 milyon Kürt, 70 yıldır TC'nin temellerini atan uluslararası antlaşmalar gereği bir basık ve asimilasyon politikasına tabi tutulmaktadır. Lozan Antlaşması'yla dörde bölünmüş ülkenin Türkiye, Suriye, İran ve Irak tarafından işgal edilmesi... Suni oluşturulan sınırlara rağmen Kürt halkı, Kürdistan'da bir bütün olarak yine de hayat bulmuş. Çok çeşitli medeniyetlerin tek temsilcisi olduğunu, bu günkü yaşam tarzı ile de, bir kez daha kanıtlamakta. Fırat ve Dicle gibi nehirleri, eteklerinde Nuh'un gemisini barındırıldığına inanılan Ağrı Dağı ile bir doğa harikasıdır Kuzey Kürdistan. Söylenebilir ki, Nuh'un gemisinin Ağrı'ya demir atmasından bu yana, Kürdistan'ın başı belalardan kurtulmamıştır. Zaten İncilde de buna yer verilmiştir.

Birinci Dünya Savaşı'nın hemen ardından hıncı Kürt, İngiliz uçakları tarafından bombalandı. 1938'de onbinlerce TC tarafından imha edildi. 1968'de ise yine binlerce Saddam'ın gaz bombalarına hedef oldu. Günümüzde ise, TC hükümeti bir ılgal güç olarak Kuzey Kürdistan'a tam bir imha politikası uygulamaktadır. Ama artık Kürtlerin ölüme gözüne kırpmadan

giden gerillaları var...

"Ömürboyu"

Kuzey Kürdistan'ın sembolik başkentinde görev yapmaya çalışan Av. Fevzi, 15 yaşındaki müvekkiline ömürboyu isteyen DGM oturumundan daha yeni çıkmıştı. Ahmet B.'nin suçu devlet bütünlüğünü tehlikeye sokmak. Savcıya göre, son 6 ayda bölgede meydana gelen öldürücü faaliyetlerin hepsinden bu 15 yaşındaki çocuk sorumlu. Ve aynı zamanda PKK militanı.

Av. Fevzi'ye göre ise söz konusu suçlar uzun dönem süren işkenceler sonucu müvekkiline kabul ettirilmişti. Fakat mahkeme heyeti sanığın çocuk olduğunu gözönünde bulundurmadığı gibi, bu işkence gerçeğini de kabul etmek istemedi. Polise göre ise, "15 yaşındaki bir çocuk bu suçları işlemiş olamaz. Ancak bu kimlik yaşıdır. Gerçek yaşı çok daha fazladır."

DGM'nin çocuklara ömürboyu verebilmesi için bulunan yöntem, çocukların kemik muayenesi için adli tıpa gönderilmesi olmuş. Yapılan muayenede Ahmet'in yaşı 17 olarak tespit edildi, ve verilen "ömürboyu" da böylece kabul edilebilir oldu. "Zaten 18 yaşından küçük herkes adli tıpa gönderiliyor" diyor Av. Fevzi. Amaçları çocuklara da böylece büyük cezalar vermektir. Şu anda yaşları 11 ile 17 arasında değişen 105 çocuk Diyarbakır Cezaevi'nde bulunduktaki. Yalnız gurası bir gerçek; son zamanlarda PKK'nın gerilla hareketi çocuklar arasında da çok büyük bir sempati toplamaktadır. Her ne kadar TC anayasasına göre 18 yaşından küçüklerin idamı yasaklanmısa da, adli tıpa raporları doğrultusunda bu çocuklardan 28'i idamla yargılanmaktadır. Geriye kalan 77'sine ise 6 ile 25 yıl arasında değişen hapis cezaları istenmektedir. Yine, yaşlara göre 18 yaşından küçük olan sanıkların mahkemeleri kapalı kapılar ardında, basına ve halka gizli yaşı konularak yapılmaktadır. Bu yasak birinci dereceden akrabalar için de geçerlidir.

Zaten içeri alınırsalar da hiçbir şey anlamaları mümkün olmayacak. PKK'nın faaliyet yürüttüğü kırsal kesimlerde köylülerin öldürülmesinin (TC tarafından) en büyük nedeni, PKK'ye karşı devletin yanında yer almayı reddetmelerindendir. Buna bir örnek, Başlı Algan'ın namaz esnasında 40 kurşun sıkılarak öldürülmesidir. Râlinen neden ise, H. Algan'ın köylüler, devletin yanında yer almamaları için ikna etmeye çalışmasıdır. Diğer bir neden ise, köylülerin zorla gerçekleştirilen köy boşaltma uygulamalarına karşı direnmeleridir. Bulundığı gibi TC, bununla kitlelerin gerillalarla olan bağına kemiyi amaçlamaktadır. Şimdi ise Körfez bunalımı bahane edilerek, Özal'ın krizden daha krallık politikası gereği, Irak'la olası bir savaş bahanesiyle bütün sınır köylüleri boşaltılıp yerle bir edilmektedir. Bununla da yetinmiyor; halkın tek geçim kaynağı olan meyve bahçeleri ve ekili alanlar imha, hayvanlar telef edilmektedir.

Bütün bunlardan sadece çok azı dıyanı yapılmaktadır. Dünyaya kamuoyu olup bitene kulaklarını tıkıyor. İnsan, Kürtlere bakınca Filistinlileri kışkırtıyor.

Rudi Boom / Galperin Gila

Azadiya zimanê Kurdî birek e, ji pirsê serxwebûna netewî ya gelê Kurdistanê

Dijmîn nikarin tixûbên azadiyê me bixîzin

Dagirkirên Tirk, roja 25'ê Çilê 1991'ê bi bîryar "Encûmana Parastina Netewî" û bi nîya hikûmetê zagona bi hejmarê 2932'an ku zîmnanê Kurdî qedexe dike, rakirin. Dan xweya ku li gûnê zagonêkê cihê wê derxistin.

Serekkomarê û berpirsyanên bilind ên dewleta dagirker û faşîst, xweştan bîryar xwe weke "bêg"ekê, li hembere gele Kurd weke minûneyekê ji berpirsyanîye bîdin xweya kirin.

Heya niha û bi demahe kin serkeşîyê û berpirsyanên dewleta Tirk digotin, "Gele Kurd a zîmnanê bi navê Kurdî nîn in." Baq e, çima di demahe weha de, ku nava bîrê û pêdivîyê hilanîna qedexeya li ser zîmnanê Kurdî? Ji ber ku dewleta Tirk xwe amadeyê cengekê dike û ve ji minn leystokeke cengê diolîne pêşya xwe. Ev bîryar, di demahe weha de hatîye dayîn, ku dewleta Tirk xwe amadeyê rola Osmaniyan dike, artêşê Tirkî ketîya nava nîzama cengekê, êrîşên ji êrîşgehên lojîstîk, Amed û Êlîbê radibîna amirîpîkên dibartîyan ser Iraqê, bapûr û bakura Kurdistanê, li Kurdistanê Hezêr Çalaki yê NATO hatîna bi cih kirin. Weke diê zanîn, li dorê tixûbê bakur û başûrê Kurdistanê, bi kêmasî 300 hezar serbaz hatîna bi cih kirin. Artêşê Tirk, amadekarîyên vegirtîna başûrê Kurdistanê herin herin gihandîye da- wîye û êrîşê herin dikare bi laz destpêkê. Gundîyên Kurd ên xîzan bi girseyî ji welat diheş ajotin, gund diheş valakirin û gerrandîna, li bajar- can bayêkê terore yê diwar li ser mirovan diheş lûdan, li ser dîlîyên cenge yê di girîgehê de pilanên tunekirîna yê nûn diheş amade ki- rin, li Kurdistanê ji serîyêkî heya serîyêkî dan çêkên kîrî û nukleer hatîna bi cih kirin û li ser vê bergehê ji amadekarîyên qirkirîna girseyî di- bîna berêvabûn. Li hembere van he- mû êrîşên çêkerê û amadekarîyên tunekirîna netewî, gele Kurdistanê ji, bi zanabûn û bigirîya welatparêziya bilind, bi şeweyêkê berfiroş û bi posîde bêhtir xwedî li doza rizgariya netewî û têkoşîna rizgariya netewî derdikare, tevîbûnê di nava rêzên genîlayan de xwe digihînin gehîne- kên bilindtir, gele me lîva xwe ya di rîya yekbûna netewî û berxwedana netewî de nola vîyanekê di garanti dîtinê bolê bi zanabûn, rêxistin û têkoşîna xwe, bi zelalî xweya dide, ku tenê ji bo doza xwe ya netewî wê biêkoşê û li derveyê wê, nahêle ku bibe navîyê çî cengêkê: di vê berê de destur û delîl nade çî hêzekî Dîna, divê demê de, pêşengê rizgariya gele Kurdistanê PKK, Kongreya xwe ya Çar- kîna pêkani û mîzgirîya bîryarê ser- keşîyê û serfiraziya di her de, da gelê Kurdistanê. Di qada navnetewî de ji, li dorê gelê Kurdistanê û têkoşîna gele Kurdistanê, çembereke hevgerî- nê ya mezin û firoş xwe ava kirîye.

Dewleta Tirk a dagirker û faşîst, rastîrast di demahe weha de, bîryarê rakirîna qedexeya li ser zîmnanê Kurdî stand. Ev bîryar, ku tixûbên wê ji heya wêra gutin tan u pîlo ne, eşkere ye, ku leystokeke cengê ye û çî kesek ji ne xwedîyê çî zorê zehmetîyêkî ye ji bo zanîna vê rastîyê. Ev rastî hinde ronahî û zelal e, ku xwedîyên bîryarê bi xwe ji bawerî bi bîryarê xwe nikarin binin. Dagirkirên Tirk îtîraf kirin, ku qedexekirîna mafê bi azadî bîkaranî- na zîmnan, axîfîna bi zîmnanê Kurdî û weke nebûnê peşwazîna vî zîmnanî, hêvî derî-serdemî ye. Weke diê

zanîn, minn zîmnanê her neteweyekî li cihanê, zîmnanê Kurdî ji bo gele Kurd mafêkî weha ye, ku çî kes û hêzek nikare li ser bide û biolîne, nikare destê xwe bidê û nikare vî ji destê gele Kurd biolîne: ji ber ku ev maf ji çî kes û hêzekî re ji aliyê gele Kurd nehatiye hiştin û minn gele Kurd bi xwe ye. Lawm, bi van kirîna xwe yê derîyê dagirkirên Tirk, careke din baq parî kirin, ku xwedîyê polîtîka û bîkaranîna çen- di hov û dîndê ne. Ev bîryar, ne wêlê ye, minn ku dagirker îdîla dikine, ku xwe ji çîrm û fîhîtiyêkê xîsê dikin. Rastî ev e, ku çîrmîyêkê bi navê mirovîyê û sucekî bi navê mirovî- hiye bi devê xwe, bi xwe dipejirînin. Xwedîyê polîtîka û bîkaranîna derî- mirovîyê ya bi rengî mirinê û dîldarî ji bo neteweyekî, lê azadî ji bo zîmnanê wî, dewleta Tirk a dagirker û faşîst bi xwe ye. Ji ber ku ev pîlan, li çî prensîbeke mirovîyê nîyê û nîzî- neyêkê weha li tevîya cihanê bi xwe ji nikare were ditin.

Bîryar, li dijî PKK û têkoşîna rizgariya netewî Kurdistanê leystoka cengê ye

Ji sala 1923'an heya niha, weke li ser hemû alîyê û buhayên netewî Kurd, li ser zîmnanê Kurdî ji polîtî- kîyêkê xwe dispêre qedexeyan, talanê, dîvîtiyên, inkarê û tunekirîna he- ya, ku bi zorê koteka leşkerî dahe ajot- in. Di ranyariya fîrmî ya dewleta Tirk de, gele Kurd û zîmnanê Kurdî nîn in.

Li ser rîya vê ranyariyê burjuwa- ziya Tirkî a kêmîyê ji 70 salan vir ve ye, ji bo tunekirîna zîmnanê Kurdî bîkaranîna hovîrîna daniye pêşya xwe. Van, tevî qirkirîna, di nava hev de, ajotiye. Di destpêka sala 1930'an de "Teoriya Zîmnanê Rojê" hate "mî- randîn" û bi vê, zîmnanê Kurdî weke tune be hat peşwazî. Dewleta Tirk a dagirker di sala 1925'an de li Kurdis- tana navendî, di sala 1930'an de li Ararat û Serhedanê, di sala 1938'an de li Dersîme gele Kurd ji qirkirîna girseyî derbas kir. Piştî her qirkirîna- kî ji zagonên ji cih-hûrkirîna kolekî bîkaranî. Bi milyonan Kurd ji welatê wan ajot, wêlê ku dîsa nekarîbîn vegerîna welatê xwe û wan ji qirkirîna- ke spî derbas kir, bi rengê ku bihelin û astûmê bibin.

Ranyariya dagirkirîya Tirkî a ji bo inkar û tunekirîna gele Kurdistanê li cihanê bîrdîye ye. Nîmnanê ji bo vê ranyariyê tune ne. Dewleta Tirk çî ji gele Kurdistanê dixwaze? Tenê ber- avêk ji bo vê pîrê heye: Bê zîmnan û laq hiştin. Tirkbûn an ji mirin.

Ev ranyarî bi salan û bi rewestan, bi rengê her bîrê dijwartir bibe, hate bîkaranîna. Weke ku ev jî ne bes be, di sala 1983'an de zagona bi hejmarê 2932'an ji hêla derxistin. Li malan bi xwe ji, bi vê zagonê, axîfîna gele me bi zîmnanê xwe yê zîmnanî hate qedexe kirin. Ev qedexekirîna ji, bi zor û koteka diwar û tazî hat pêkanîn. Be-hejmar welatparêzên Kurd, ji ber ku bi Kurdî axûn, guhdariya qaşetên Kurdî kirin, stranên bi Kurdî gotin an ji nivîsên Kurdî li cîrê wan habûn, hatin girîtin. Welatparêz û stranbejan avêtin binê zindanan. Di dadgehên de, ji bo kesên bi zîmnanê Kurdî çî zîmnanêkî din nedîzanîn, qedexe hatin danîn. Nehaftin ku welatparêz bi zîmnanê dayîka xwe ji bîpîyîna û xwe biparêzin. Tenê ji ber vê sedemê, bi sodan welatparêz cezayên giran ên cûda û serzêdeyî standin.

Çawa têkoşîna serxwebûna netewî Kurdistanê di bin pêşengîya PKK de behtir peş ve çû û xwe gihandê taybetîyên girseyî, dagirkirên Tirk ji şeweyên nûn tevî ranyariya xwe kirin. Dewleta Tirk, ku bîrêvabîna cengêkî rûxandîna taybetî ye, li hem- gerê PKK û gele Kurdistanê, yek- niyên bi perwerdekirîna taybetî û cehşên bi navên parêzkarên gundan bi rê ve xist, derbasî bîkaranîna wîrîyê dagirkirîyê bû, bîryarnameyên qirkirî- nê de xweya, bi sodan gund vala kir, gele me ji cih û war ajot.

Li dewleta Tirk, di vê ranyariya xwe de bîsermeket. Di bin pêşengîya PKK, ERNK û ARGK de têkoşîna rizgariya netewî Kurdistanê xwe zîv- rand him û hêzekî girseyî û siyasetî yê wêlê, ku milyonan ji mirovan radîpe- rîna û wan radîke serî hildanê. Terora ku xwe derîyê gehîneka cengêkî kirîya, derdandîna li ser mafên netewî bi ren- gekî nodîl û ranyariya inkarê ya dew- leta Tirk, li tevîya cihanê rastî dij- rabûn û protestoyêkê mezin bûne.

Di alozîya Xelîfê de ku niha zivî- rîye cengêkî karvînî, ev rewş zelaltir derkete hole. Zanabûn û daxwaza berxwedana gele Kurd gihaye serpi- lîkên bilindtir. Gele Kurdistanê lîva xwe li hembere dewleta Tirk a dagir- ker û faşîst ku ji amadekar û bîrêvabî- rên karvînî yê cengê levakirîna im- perîyalîstî û dagirkirî ye, bi vebîrî daniye pêşya çavên û vîyanê xwe ji bo piştigirîya PKK daxweyan kirîye.

Ji ber vê yekê dewleta Tirk, serî dide leystoka, "Me qedexeya zîmnanê rakir." Daxwaza, ger ji bo demahe kin ji bo, pîrê rojgerê gele me bigihî- rîne. Weke ku herdemê û berpirsyan- rên hikûmeta Tirk bi xwe ji dibêjin, daxwaza, "Heya pîvanekê PKK nerm bike" û di qada navnetewî de dibûnê ji ber sedemê pîrê Kurdî heya derêkê kêmîyê bibe. Ji ber pîrê Kurdî, piştigirîna dewleta Tirk ên im- perîyalîstî dîktîrîna nîvî zorîyê mezin, çawa daxwazîna piştigirîna bîdîna wê û pîlanê wê yê cenge. Bi bîryarê nûn daxwaza, pêşya van piştigirîyan ji weke. Li gora vê, ev leystoka cengê, leystokeke dewleta Tirk û pêşengîyê wê yê imperîyalîstî bi xwe ye, ku hev- pare bîrêvabîna. Ev leystokê ji, ne ji ber xurt û zehmetîyê wan e. Dibe xwe- ya kirin, ku di ceng û vegirtîna xwe de, di nava lîjan zorî û jîrîyê de ne.

Kesen bibin girîkê pilana palaftin û cengê dagirkirîyê wê hisaba kirina xwe bi serzêdeyî bîdin

Dewleta Tirk xwe dibenzîna rola Osmaniyan, Turgut Ozal, taktîka Mustafa Kemal Ataturk a sala 1920'an daniye pêşya xwe. Ozal, bi hinde "kesên Kurd" ên ji bakur û başûrê Kurdistanê re erîşên bi nîzami çêdi- ke. Di van cîvînan de "Henkariya êrîşê ya Kurd û Tirkî", "Xwîna Kurdan a di her bostêkê axa Mûsil u Kerkûkê de", "Di dirêjahîya êrîşê de çawa herdemê Tirk parastîniyê Kurdan girîne ser xwe û vî rojê ji, berpirsyanîyê Tirkî a weha heye" dibêna zîmnan. Lê bala em, gelek baq dîzanîna ev parastîna û abîyîtiyê diê çî maneyê! Abîyîtiya çîna serdestîna Tirkî di êrîşê de bîrê sedemê qirkirîna bi milyonan Kurd û qirkirî- na milyonek û nêv ji Ermenî!

Pîr eşkere ye, ku burjuwaziya Tir- kan xwe amadeyê dagirkirîya başûrê Kurdistanê dike. Ji niha ve tiyatroya serheşkirîna zîmnanê dîyîyê. Li ser vê

bîngehê, heke dagirkirîyê an ji bi renge- kî referandumêkê bibe pîrê rojgerê- lî, dewleta Tirk daxwaza ji niha ve "abîyîtiya" gele me yê li başûrê Kurdistanê ji bigire ser xwe. Bi vê nîyê ji, di van boyên ji bo gele me gelekî baq da, daxwaza peşî li me bigire, da em, angê gele Kurd, ji hoyên baq mîd ji bo serxwebûna xwe ya netewî bi destê xwe nekarîbîn binin.

Ev pîlan destêna Emerîka Bakur ji standîye. Di rastîyê de ji bi şîrkati dîhê leystîna. Emerîka daxwaza ser- xweya Rojhilata Navîn serîtan bike û dîldariya (kolonîza) gelan dijwartir bike. Lawm pêşvebîna sistemeke nûn daniye pêşya xwe. Di vê de, rojêkê mezin dide dewleta Tirk ji. Armanekê nakirîna qedexeya li ser zîmnanê ji, spartîna vî li ser qada ranyarî ya. Li gora vê, wê hinde derdortî Kurdî ji ber xwe ve bîna û bi vî wîrî pîlanê xwe ya dagirî û vegirtîna hesanîr bike.

Kesên tîrbûna bi vî parî û parîyê ji xwe re minn siyasetê hilbijartîna, kesên nabîna ku ev bîryarê hatîye dayîn encamêkê têkoşîna gele Kurdis- tanê ye yan ji daxwazîna vî rastîyê bîkaranîna, kesên ku minn nîzamin azadiya zîmnanê me ne di bin daxwazî- ya çî hêz û kîsan de ye, kesên ku daxwazîna herjendîyên xwe yê kî- sîyê (egorî) li ser hebûna gele Kurdistanê bi rîya bazarganiyê pêşve- bîhîna û vî bîserîna welatê me, kesên ku hewl didin xwe ji bo guhdariya pîrê rojgerê rizgariya gele Kurdis- tanê, kesên ku hewl bidin xwe ji bo zêdekirîna pîrêna parîyan bi dewleta Tirk re rûnîna bazarganiyê, kesên bi kirîna van tîştan nîzabûn û erzani ji xwe re kirîna siyasetê û kesên bi ser van tevan de ji, dixebîtin van kirîna xwe bi navê Kurdîyê pektîna û bîbin serî, bîla baq guhdîna xwe bîdin me! Em bala tevan dikîştîna. Li hembere serxwebûna netewî, bi dij- mîn re rûnîna bazarganiya dîldariyê ya bi navê otonomîya çandî! Heke hûn vî bîkin, divê hûn baq bîzanabîna, ku zanabûn, rêxistin û berxwedana gele Kurdistanê herdemê baq serxwe- tî van kirîna an û xwedîyê wê him û bîryarê ne, ku bîkarîbîn xwedîyên van kirîna bîperçîyîna!

Gele Kurdistanê yê welatparêz; armanc ne tenê zîmnanê me, bi şoreşê azakirîna hemû nîrxên me yê netewî ye

Çî neteweyekê di nava zagonên he- zekî bîyîyî de li hebûna xwe û li zî- mnanê xwe nagere. Ji gelek salan vir ve ye dagirkirên Tirk qedexebûnêkê he- rî hov li ser gele me pêkdiheşîn. Di encamê de rûnîna mezin kirîna pîrê gele me. Sedemên vî bîryarê dagir- kîna Tirk weha eşkere û zelal in, ku her

kesekî ji me, bi hesanî bîkarîbe wan bibîna. Di rastîyê de dewleta Tirk, ji her demê bêhtir odî nîha, bi tevîyê daxwaza dîldariya li ser gele me kûr bike û vî çarenivîsê bîzîvîrîna bîyere- ka berdewarî.

Ji dayîkîna me, mafêkî me yê sîngîlî ye, ku em bi zîmnanê xwe bîpîyîna. Bê destora çî hêzekî, emê vî mafê xwe ye xwerûtiyê bîkarîbîn. Bîryarê hatî dayîn, ne "bêg" an "xe- lat"ekê. Mafêkî e, ku bi berxwedanê me qezencî kirîye. Em baq vî rastîyê dîzanîna û emê ji nîha û pîvê ji zîmnanê xwe di hemû qadan de pêş ve bîhîna.

Em, gele Kurdistanê, niha di de- meke weha de ne, ku ji bo mafên me yê netewî û rizgariya me, divê em gelekî zana û hişyar bin. Delameta me eve, ku em hemû dîfî leystokan pîç derxînin, ku daxwazîna me ji doza mirovanîyê ya bi rûmetê û ji meşê rizgariya netewî dur bîkin.

Divê em ji dagirkirên Tirk ên faşîst weha bîpîrîna:

Ev e 70 sal in hemû nîrx û buhayên me yê netewî dîheş talan û talan kirin; bi sodan welatparêzên Kurd hatin bi dar ve kirin, gîrmîyên me di zîkên dayîkên xwe de ketîna ber kêrên deve çekan, çemê Qomîna û çemê Laçê hîna nehatîna ji bîr kirin, gund û derîstanên me hatin hilweşan- dîn û sohtandîn, bi sed-hezaran gundî- yên me yê xîzan ji welatê hatin ajotin, bi sodan mirovên me di gîr- ceyan de hatin kuştin, di girîgehê de bi hezaran dîlîyên şer di bin tehdîta tunekirîna de hatîna hiştin. Baq e, hisabê wan tevan lê wê bide? Heke T. Ozal, herwî bi îddîyên xwe dîheşê û heke hîndekî dîlîyên be, wê çawa berîya vî terore, bombekirîna gundan, rûxandîna û hilweşandîna, tehdîten kuştîna, bi dar ve kirîna û gîrînceyên di zindanan de bide?

Em, gele Kurdistanê, çî caran na- me dikewîna daheş dagirkirên dijîmî- nê jîyan û hebûna me. Em nîzama destur didin, ku tenê yek ji nîrxên me yê netewî ji, bibe navîyêna cenge levakirîna, em destur nadin, ku li ser hebûna me ya netewî, odî leystokên nûn werin rîwandîn. Em niha baq dîzanîna: hoyên demê ji ber alî ve weha gihane, ku bîkarîbîn gele me bigihînin serfiraziya rizgariya netewî. Lawm emê bêhtir xwe bi hevûdin re girêbidin û bi bîryardariyê mezinîr şerê xwe pêşvebîna bîhîna.

Bi çî rengî be bîla be, em napejîrî- nîna, ku tenê li ser yek bosta axa me ji kontrolêkê dagirkirî-imperîyalîstî hebe.

Bi him û quweta em ji zanabûn, rêxistin û berxwedana xwe ya netewî dîstîna, emê leystoka "serbestîya zîmnan" û leystokên dijbehên vî yê dagirkirîya Tirkîna faşîst a di taya tengzarî û cengê de, di avê de bîhîna. Çîqasî dirêj bike û zehmetî ji be bîla be, ji niha ve welatê me bîrê navendê şoreşê li herêma û bi serhildanên xwe yê netewî emê bi misagorî ala serfiraziya serxwebûn û azadîyê li ser xaka Kurdistanê beqîdîna...

- Em abîyîtiya burjuwaziya Tirkîna faşîst napejîrîna!
- Em pîlanê otonomîya çandî ya li hembere serxwebûna netewî napejîrîna!
- Em cengê ji bo odên dagirkirî û imperîyalîstî napejîrîna!
- Em ji Kurdistanê çêkirîna embaza çêkîna mirîna yê wan ke- kîmî û hwd. û ji Kurdistanê çêkirîna qadeke levakirîna nûn napejîrîna!
- Li hembere dagirkirîya başûrê Kurdistanê ji alîyê artêşê dagirkirên Tirkîna faşîst rabiwestîna!
- Daxwaziya serbestîya zîmnanê me di avê de here!
- Bîmîrîna dagirkirîya Tirkîna a her babetê hevzebatkarî!
- Bi ji Kurdistanê serbixwe û azad!
- Bi ji PKK, ERNK, û ARGK

Rêxistinê ERNK li Ewropa 28. Çilê 1991

Li kêleka amadekariyên cengê gêrîlla xebata xwe domandin

HEZEX

Gêrîlla sê sîxûr bi mirinê ceza kirin, xaniyê sîxûrekî jî dan ber bombeyan

Hezex (Berxwedan): Şeva 1 û 2'ê Çîlê gêrîllayên ARGK narînpok (bombe) avêtin xaniyê midûrê malîyê li Hezêxê yê bi navê Adnan Şahin, ku sîxûr ji bo dagîrkerên Tirk dike. Di derma bombe hatî avêtinê de, sîxûrê xîmî li mala tenê bû. Lê narînpok heta çavîkekî xerî, ku ew ne di we çavîkê de bû. Sîxûr, wê carê carî xwe yê gerrîlî xîmî kir, beşê zîyaneke mezin ji aliye derîngî ve, gihaye.

Êvara 16'ê Çîlê jî, li navenda Hezêxê, sîxûrekî (sîxûrekî) bi navê Xelîlê Fendî ji aliyê gêrîllayan bi mirinê hate ceza kirin. Li gundê Dîkkîyê jî sîxûrekî bi navê Zekî, ji ber bêbextiya xwe gêrîlla wî be berniv nehiştin û bi mirinê ceza kirin.

Sîxûrê bi navê Ehedê Hemedê Hacı (Eam Çin) jî, ku demêke dîrî bu gêrîlla li ser gopa wî bûn, roja 18'ê Çîlê di navenda Hezêxê de, di otomobîlekê de, bi demanceyêkê ji aliyê gêrîllayan hate kuştin. Ev sîxûr di taburî leşkerên Tirk de radibû û rûdiniqî, bi navê dewleta Tirk sîxûrî dikir û bi vî karê xwe jî navêr bû. Ev sîxûr, ji aliyê sîxûrî dikir, ji aliyê din

gora van agahiyan, livbazîya danîna mîvîne ku roja 24'ê Kanûnê 1990'an li ser rîya navçeya Hezêxê û gundê Xalkarê çêbûbû. Ji aliyê gêrîllayên ARGK hatiye pêkandî. Di livbazîya tuncê de, qerayîneke cerdevanên ji ser mîvîne derbas bûbû. Qerayîna ber bi hewaye ve firotin Keyê gundê Xalkarê sîxûrê bi navê Mîradê Hîşkê (Mîrad Uymak), ku gêrîlla ketubûn dora wî û du hevalbendên wî di encamê ve livbazîye de mirin.

PASÛR û PALÎ

Gêrîlla êrîşî qareqolekê kirin, dibistaneke dagîrkeran dan ber agirî

Mazra (Berxwedan): Di nîve mîha Çîlê de gêrîllayên ARGK êrîşekê burin ser qareqola dijmin a li gundê Kowemo navçeya Pampûrê Êrdîmê Amadê. Di vî erîşê de roket ji hatin bikarhînin. Avahiya qareqola hate rûxandin. Ji leşkerên dijmin hinek jî mirin. Hejmara birîndaran jî gelekî bilind e.

Di rojên dawiyê yê mîha Kanûnê sala 1990'an de ji li gundê Zowere navçeya Pali Êrdîmê Mazra, gêrîlla

Qilaban, Kanûn 1990 Jihên Kurdistan parêzkarên nêştin

Foto Berxwedan

yan kir, ku têkoşerê jî birîndar ketiye destan.

Şeva 24 û 25'ê Çîlê jî komeke ji gêrîllayên ARGK çû gundê Nirvebê navçeya Qilaban. Li nêzîkî gundê gêrîlla, kotinê derfê hêzên dijmin. Di encamê repandîrî leşkerên dijmin de têkoşerê ARGK Hasan Kara (Rîzan) şehîd ket. Rêhevîkê şehîd, ji gundê Hîlale navçeya Qilabanê bû. Em hîna agahdar nebûne, ka cendekê şehîd me kîyê destê dijmin an ne.

KISLÊ

Sîxûrek bersiva kirinê xwe bi mirinê stand

Dêrsim (Berxwedan): Di rojên dawiyê yê mîha Kanûnê sala 1990'an de gêrîllayên Artêşê Rîzgarîya Qetî Kurdistanê-ARGK, li gundê "Hîlkau" navçeya Kislê (Naxçivî) Êrdîmê Dêrsimê sîxûrekî bi navê Cemal bi mirinê ceza kirin. Ev sîxûr, xûşmî û bêbextiya jî xwe re kiribû ku ber bi dev ji sîxûrîya jî bo dagîrkerên Tirk bernedida, her çendî gelek caran gêrîlla bang li wî kiribûn û ji wî xwestibûn, ku dev ji vî karê xwe ye gerrîlî berda.

NISÊBÎN

Qereqoleke polîsan hate bombe kirin

Nisêbîn (Berxwedan): Şeva 15 û 16'ê Çîlê, gêrîllayên ARGK narînpok avêtin qereqola bi navê "Fevzî Deniz" a polîsan, ku di navenda navçeya Nisêbînê de ye û dikeve hemberê taburî leşkerî. Gava narînpok hatî avêtin, li hesinên şîkê ket û li derveyî avahiya qereqolê kete erdê. Ji ber ku narînpok li derve poqî, çî kesek nehate kuştin.

Piştî bûyerê polîs li Nisêbînê dest bi operasyonê kirin. Gelek welatparêz hatin girtin. Paqê tev hatin berdan. Dûv re polîs, di xaniyê welatparêzê de qereqolê danin û herdu kesên li mala kîna hesir a dîyan xwe. Weke nûçeyan gihane me, welatparêzên di destê polîsan de, ev in: Emin Akyaz, Medaha Dîq, Şukrîya Ozel (jîn), Leyla Ozel (jîn), Fatma Keskin (jîn), Şerîf Dîq (jîn), Mehmet Keskin û Hasan Dîq. Hinde mervên wan ên çûbûn, hevdiyê jî hatin girtin. Navên wan jî ev in: Abdurrahman Ozel, Mehmet Şerîf Boga û M. Ali Ozel.

NISÊBÎN

Du gêrîlla di navenda bajêr de şehîd ketin

Nisêbîn (Berxwedan): Şeva 28 û 29'ê Çîlê di navenda bajêr de komeke ji gêrîllayên ARGK, da biavêjin hodefên dijmin, bombe amade dikir. Di encamê poqîna narînpokê de destan de, du gêrîlla şehîd ketin. Li cîhê

bûyerê penc gêrîlla hebûn û sêkê jî wan sax xilas bûn. Gêrîllayên şehîd ev in: A. Hamî ALGAN û Ahmet DILMAÇ.

Paqê hêzên dagîrkeran hatin cîhê bûyerê. Cendekê (cendekê) herdu gêrîllayên şehîd birin bajêrê Mîrdîne. Qerayîna heye, wan li Mîrdîne dane got.

Roja 30'ê Çîlê malbatên şehîdan serî dan sawciyê Nisêbînê û xwestin cendekê şehîdan bîstînin. Lê sawciyê wêna got, "Ez nîstînim cendekê li kê derî ne. Hatine binaxî kirin an ne, ez nîstînim. Ev bûyer bi dagîrkerên parastîna dewletê ve girêdayî ye. Lewma ez ne xwestîyê çî roketê daxweyîtiyêkê me, li ser wê bûyerê." Sawciyê bag dîzand, ku heke cendekê şehîdan neyîn dayin, wê gel bi dijwartî li hemberê wan bîstîne. Lewma xwest bi xetkerî dîlan xweq bike û paqê jî gel, bi vî ewahî tehdît kir, "Li Nisêbînê derî niha jî hinde bûyer çûbûn. Tevî bîstîna berfêrê bîstîne ketine. Ez bawer nakim, ku cendekê bîstîne we." Azîstîna xwe bi van gotinan dawî kir. Li ser wê yekê, yekê jî malbatên wê piştî danişîna paqîya sawci: "Heke cendekê nayîn dayin, wê roja 15'ê Adarê sala 1990'an es nabe sedema bûyerê gîrîyê." Sawciyê wê bernivê da, "Ev û derveyî alaqa min û xîbata min e."

Piştî bûyerê, kampanyeyê teror û girtinê li ser girtinê gel, hate dijwartî kirin. Dîdo jî wan jîn wê mervên gêrîllayê şehîd Ahmet DILMAÇ û bîstîyê gêrîllayê şehîd A. Hamî ALGAN bi lez û bezi hatin girtin. Navên welatparêzên ku piştî bûyerê hatine girtin û em agahdarê navên wan bûne ev in: Hîzzî Kurt, Zîvîr Kurt, M. Emin Kurt, Ferhad Kurt, Husemetîlî Kurt, Nezîfe Dîmaç (jîn), Zekîye Dîmaç (jîn), Salt Dîmaç, Nezir Dîq, Emîne Akyaz (jîn), Zübeyrî Akyaz, Beşîr Yildirim, Ekrem Yagîz, Huseyîn Yagîz, Çeçen Satakalp, Zübeyrî Ayhan, Aslan Aras, Ahmet Kayıcı, Kadîr Erdem, Şêxmuş Yalçın, İbrahim Duran, Zübeyda Duran, (jîn), Şerîf Yildirim, Selahattîn Yildirim, Seyfettîn Yildirim, Ramazan Akas.

Hinek jî van welatparêzên girtîyê bi bûyerê bombekirina qereqolê di şeva 15 û 16'ê Çîlê ve, hatine girtin.

Li navenda Nisêbînê, ji roja destpêkirina cenga Xelîfê û heya niha, bi sedan welatparêz hatine girtin. Pîrriyê wan, bi armanca bîstîndinê, ji şikarîyên giran hatine derbasî kirin. Paqê jî hatine berdan. Hîna jî bag nayê zaxin, niha çend welatparêz girtî ne.

Ev bûyer li taxa Abdulkadirê paqê, li dora Pîra Almanan, li kêleka avahiya pîrxaneyê çêbûye. Şehîd ketina herdu gêrîllayan, nedana cendekê wan û paqê jî girtina gelek mirovan, hêma gelê me gihand barîyan. Zarok, herdu caran avahiya ku gêrîlla di vî de şehîd ketubûn dan ber kevîran û bi tevîyê anîn xwarê.

Gêrîllayên ARGK helikopterekê dijmin li Çiyayê Zaxosê anîn xwarê.

Foto Berxwedan

ji bûbû berkeçe cêşên bi navê parêzkarên gundan ên gundê Babekê.

Piştî livbazîya kuştina sîxûr Eam Çin, dagîrkerên Tirk li Hezêxê dest bi tevgerêke girtina mirovan welatparêz û terorê kirin. Hêzên dagîrkeran avêtin ser çarxaneyan, taxên navçeyê û malan. Dora navçeyê bi tankan pêçandin. Di mîzgeftanê de jî dest bi nêşîrîyê (nêşîrîyê) kirin. Bi lez û bezi, bîstîna 100 welatparêz hatin girtin. Paqê jî derveyî 20 welatparêzan, kuên hatibûn girtin, hatin berdan. Di nava welatparêzên hatine girtin de, koçîkeke 14 salî jî heye. Ji welatparêzên hatine girtin, em agahdarê navên cendekê bûn: Şerîf İktîz, Dervîş Abay, Abdurrahman Aslan, Emin Ozel, Omer Gergin û Mehmet Gergin.

Dagîrker jî bo pîrxaniyê, welatparêzên girtina, birin Şîrxê. Agahî gihane me, ku dagîrkerên hov, tevî koçîka 14 salî şikenceyên giran û dijwartî girtiyan kirine û hîna jî li ber lûdana wan in.

Ji aliyê din, gêrîllayên li Hezêxê hinde agahiyan din jî gihandin me. Li

dibistaneke diyan dan ber agirî. Her çendî dagîrker zû hatin hewarê û agir vemirandî jî, pîrxaniya tiştên di avahiyê de jêwîtin û heya pîrxanêkê avahî bi xwe jî rûxî. Sala paqê jî li vî gundê sîxûrêk bi mirinê hatibû ceza kirin.

EREBAN û QILABAN

Di şerên li hemberê hêzên dagîrkeran de 3 têkoşerên ARGK şehîd ketin

Ereban / Qilaban (Berxwedan): Şeva 23'ê Çîlê komeke piçûk ji gêrîllayên ARGK jî bo delametekê xwe bibe serî, çû gundê Mendolo navçeya Erebanê Êrdîmê Dîkkîyê. Li gundê çarekî dijwartî navbera gêrîllayan û hezen dijmin de derket. Di şere derketî de gêrîllayên bi navên Sadîq û Zekî şehîd ketin. Em agahdarê kuştîyan jî dijmin nebûn. Dijmin daxwe-

KERBORAN

Di du livbazîyan de heşt leşkerên dijmin hatin kuştin

Kerboran (Berxwedan): Di nîve mîha Çîlê de li gundê Tirve navçeya Kerboranê gêrîllayên ARGK dafek vedan pêşîya leşkerên dijmin. Leşkeran mîna şarçeyan hinde kozîk kolane. Gava di van kozan de leşker nêşîrîyê dagîrkeran, ev daf pêkhatiya. Weke gêrîlla bi xwe me agahdar kirine, şerî leşkerên dijmin di vî dafê de hatine kuştin.

Livbazîya dawamîna jî li gundê Kerbendê navçeya Kerboranê çêbûye. Ev gund di bin kontrola cerdevanên ceşê de ye. Herdu gundî niha jî vî gundî derketine, ji ber ku cerdevaniyê nepejirandine. Gêrîlla hema li derveyî gund, li kêleka gund, bombeyêkê bi bin danîne. Di encamê poqîna de du leşker mirin. Herwê hinde birîndar jî, ji leşkeran û cerdevan hene.

BI HEZARAN WELATPARÊZ NIFRÎN BARANDIN SER ŞERÊ DAGÎRKERÎ Û ÎMPERIALÎSTÎ

Roja 25'ê Çilê xwepêşdanên girseyî yên protestoyê çêbûn. Li Êlihê 10 hezar, li Tûrê 8 hezar û Çewlikê jî hezar welatparêz meşyan. Girsên gel, dirûşmeyên weke, "Bîmîrîn Emerîka û Îsrail!", "Bîmîrîn dewleta Tirk a faşîst!" û "Bijî Kurdistan!" bangin. Polîsan agirê berikan reşandin ser gel. Li Tûrê welatparêzek şehîd ket. Li Êlih û Tûrê yek ji wan giran bêhtirî 20 welatparêz birindar ketin. Bi kêmasî 500 kes jî hatin girtin. Gelê me bi kevîr û daran, bersiva êrîşa polîsan û komên taybetî da.

Nisêbîn. Cotmeh 1990. Zarokên Kurdistan serhildanê dîtin hunera Kurdistanê.

Foto: Berxwedan arşîv

Êlih (Berxwedan): Welatparêz jî du mîzgeftan derketin û xwe berdan şeqem û kolanên bajêr. Bi bangîna dirûşmeyan dest bi xwepêşdana xwe kirin. Rast û rast berî xwe dan navenda bajêr. Hîna di destpêkê de hejmara xwepêşdaran li ser çend hezar kesan bû. Çendî gaze xwepêşdaran xwe nêzîkî navenda kîr, hejmara jî balindir bû. Gava welatparêzan dimeşin gihan qada navîn ya bajar, hejmara gihan bêhîrî 10 hezar kesan. Pêşi dirûşmeyên weke, "Bîmîrîn Emerîka!" û "Bîmîrîn Îsrail!" dihatin bangîn. La de qada navendi ya bajar de taybetiya dirûşmeyan bi çareke xwe guherand. Vêca dirûşmeyan weke, "Bîmîrîn dewleta Tirk a faşîst!", "Bijî Kurdistan!" û "Ne jî bo be mirov kirina Botanê re!" hatin bangîn.

Bêhtir çend hezar polîs, endamen komên xweşer, hêzan çalakî û leşker, bi tank û panzerên xwe riya gel bartin. Ji gel xweştin, ku bi lez livbariyê birawestine. Lê gava gel protestoya xwe domand, pêşi berikên jî laşîkê, paşê bombeyên barandana hêmarên çavan û di dawiyê de jî berikên rastî hatin reşandin. Hêzên dîmîn agirê çekên xwe barandin ser gel. Hîna di destpêka êrîşê de li dora 10 welatparêzî birindar ketin. Girsên gel, jî bo parastina xwe, xwe beherî komên mezî kirin. Hinek kom, xebitîn ku birindaran biqihîtin naxweşaneyê û hinek jî xebitîn ku kesên ketibûn destê polîsan û polîsan bi birikên çekan li wan dixistin, xilas bikin.

Komên xwepêşdaran xwe berdan kolanên. Ji kolanên bi bangîna dirûşmeyan û awetina kuç û kevan bersiva hêzan dagirkeran dan. Jin û zarî jî, piştî wê pêşveçûnê, tevî xwepêşdanê bûn. Ji sere banên xaniyan kevan, perçeyan besinî û texlûkan avêtin ser polîsan û endamen komên taybetî. Hinek jin jî, rast û rast êrîşî polîsan kirin. Welatparêzên hatibûn girtin û dixwestin wan bibin qereqolan, bi koteke jî destê wan rugar kirin. Livbarî bêtirî du saetan domand û di dawiyê de bi kêmasî 50 welatparêz hatin girtin. Hejmara birindaran jî bêtirî 10 kesan çêbû. Ji birindaran Abdullâh Korucu, bi zêdana binke çekan birindar ket û bi rengê xedar birindar, rakirin nexweşaneyê.

Piştî bûyerê berpirsiyaran IHD (Komeleya MaRî Mîrovî Şaxê Êlihê), HEP (Partiya Gelê Kedkar Rêkxistina Êlihê) û "Petrol-î" (Sendikata Karên Petrolê Şaxê Êlihê) di nava xwe de komîsyonekê avakirin. Ji bo

agahdarî rewşa girtî û birindaran bibin, serî dan azadîyên dagirkeran. Em bi endamên komîsyonê re peyvin. Weha gotin me: "... Polîs û endamen komên xweşer li hembere gel serî dane zor û koteke. Protesto kirina cenge mafêkî gel e xweşastîye. Piştî bûyeran rojê Êlihê weha bûye, weke ku ji aliyê leşkeran nax hatibe vegirtin û bajar ketirê bin dagirkerê nax. Polîs û endamen komên xweşer diavêjin ser çavxaneyan, Nemaftîyên mezî û gel dîtin. Rewşa li bajarê gelekî arîkêr e. Gel dîrweze, ku welatparêzan hatibûn girtin wêrî berdan. Hêzê ev nebe, guman heye, ku bûyerên mezinî li hinde rûdanên nax xwe bidin xanî kirin..."

Tûr (Berxwedan): Li wê navçeyê jî gel jî mîzgeftê derket û dest bi xwepêşdanê kir. Li vir bi girtin gundî tevî meşê bûbûn. Ev jî xalketê biq bû, da ev xwepêşdan bi taybetiyên welatparêzî derbas bibe.

Li vir jî polîs, endamen komên xweşer û yekemîyên leşkeran jî bo belavkirina gel serî dan zor û kotekê. Panzerên xwe ajotin ser gel. Bi hezaran welatparêz tevî xwepêşdanê bûn, xwe belevî gelek koman kirin û dirûşmeyan bangin. Gava hêzên leşkerî yê dagirkeran dora komêkê dipêçandin, komên din erîş dibirin ser polîsan û wan xilas dikirin.

Paşê polîs bi çekên xwe agirê berikan reşandin ser gel. Yek bi xedarî çar welatparêz birindar ketin. Ji ber wê yekê girsên gel bi hêrsê mezîntir êrîşî polîsan kirin. Ji ber êrîşa gel, polîs û endamen komên xweşer, revîn avahiya hilumetê. Vê carê jî gel erîşî avahiya hilumetê kir. Bi kevîr û daran û derîyan şikand. Girsên gel êrîşî qereqolekê û navgînekê leşkeran jî kirin. Camên wan amîn xwarê. Xwepêşdan û pevçîn çend saetan domand. Bêhîrî 300 welatparêz, li Tûrê hatin girtin.

Di encamê berik reşandinê polîsan de welatparêz Mecîd Kaplan bi xedarî birindar ketibû. Gava dixwestin wî bibin naxweşaneyê li bajarê Amadê, hîna li Tûrê şehîd ket. Ev welatparêzê şehîd jî gundê Gûta Oranê navçeya Reşadiyê bû. Bavê eşq zarokan bo. Welatparêzekî nas û bi posîde bû. Ji eşqê Bekîran bû, ku ev eşq, di berxwedanê gelê Kurd en kevîr de gelek caran cih girtiye û li dijî dagirkerîyê serî hildaye.

Cendekê (cesadê) Mecîd Kaplan roja 26'ê Çilê bi xwepêşdanê gîrî ya mezîn, ku gelek kes tevî bûbûn,

hate rakirin. Dagirker serî dan azadîyên parastinê yê mezîn û xweştin ew cendekê rakin. La gelê me destûr neda wan. Gelê me jî navenda bajarê heya gorîstanê xwepêşdanêkê bêdeng jî çêkir. Di domana wê meşê gîrî de jî, bêtirî 100 welatparêz hatin girtin.

Di rojê 25 û 26'ê Çilê de em bi hinde welatparêzên li Tûrê re peyvin. Wêlê gotin me: "Her şeqem û kolanêk jî aliyê leşkeran hatiya girtin. Bi hincîna wî bûyerê, li hema welatparêzên dinasî digerin. Firokên cengê bi berxwedanê jî ser Tûrê difirin. Di domana xwepêşdanê de sereke gelemperîna HEP Fehmî Işîklar û mebusê Mîrîndê Ahmet Tark jî li Tûrê bûn. Ev bang li gel kirin, da li hembere promakaryonan mîrov lişyar bin. Hêzên dagirkeran, jî bîrî bala xwe nêdan bangên wan."

Di xwepêşdanê de dirûşmeyên bi posîde hatin bangîn..."

Çewlik (Berxwedan): Li vir bêtirî hezar welatparêzî tevî xwepêşdanê bûn. Dirûşmeyên li dijî dewleta Tirk, Emerîka û Îsrailê hatin bangîn. Hinek welatparêz jî alên ERNK hildabûn. Nûçevanê me got, "Min pênc alên ERNK dîtin."

Di wê xwepêşdanê de çî kerek birindar nebû, lê li dora deh welatparêzî hatin girtin. Li Çewlikê jî mirov jî mîzgeftê derketin û dest bi livbariya xwe ya protestoyê kirin.

Ev xwepêşdan di bin serpiştoya welatparêzan de bû.

Dîvîbû li bajarê Amadê û Wanê jî hinde livbariyên wê nêzîkî bihêzên çekirin û ev hatibûn amade kirin jî. Lê ji ber amadekariyên parastinê yê dijwar jî aliyê hêzên dagirkeran, çêbûn. Li Nisêbînê jî, di dema nîmêja îrî de, dagirker dora mîzgeftan bi hişkî pêçanibûn. Roja 18'ê Çilê li bajarê Rûha jî xwepêşdanêkê weha çêbû. Li bajarê Tirkîyê Stambol u Qeyserî jî xwepêşdan çêbûn.

Wan (Berxwedan): Xwendekarên zanîngeha "100 Yil" li Wanê, li hembere cenge boykotêkê jî bo heftêyê pekanin. Xwendekarên zanîngehê di navbera rojên 10 û 17'ê Çilê de, bi wê livbariya xwe, şerê dagirkerî û împerialîstî protestoya kirin. Hema xwendekarên zanîngehê tevî boykotê bûn.

Komîteya ERNK li Wanê jî, belavokê behav kir. Belavok, li ser lewê gel li hembere cengê bû. Bi wî awahî gelê me li Wanê hate ronahî kirin.

DÎSA BI SEDAN MIROV LI KURDISTANÊ HATIN GIRTIN

Li kêleka amadekariyên cengê yê karvanî dewleta Tirk li çar aliyên Kurdistanê terora xwe zêdetir dike

Ji gelek navçe û bajarên Kurdistanê nûçevanên me agahiyên cûrbecûr gihandin rojnameya me. Eşkera dibê, ku leşker, polîs û endamen komên taybetî yê dewleta Tirk hema her rojekê devlêjî ser malên, dora tazan dipêçin û bi geşoyêkê sistematîkî welatparêzan digrin. Li kêleka van, şikarîyên giran li welatparêzên dihatin girtin, dîtin. Ji van nûçeyan hinek ew ev:

Çînar: Roja 18'ê Çilê cendekê welatparêzê bi navê Zîhar Turan li navenda navçeyê di kolanêkê de hate poyda kirin. Cendek hatibû parçeyê kirin. Ev welatparêz jî gundê Serafî navçeya Çînarê bû. Ji damêkê dirêj bû hunda bûbû û kerek nedanê li kêjê derê dîha girtin. Tenê dihat zarîn, ku di destê polîsan de ye. Lê hêzên dagirkeran û berpirsiyaran wan ên li Çînarê nedipêçandin, ku Zîhar Turan di destê wan de ye.

Welatparêzê di şikarîyê de jî aliyê dagirkeran hatiya kuştin. Brayê welatparêzekî girtî ye. Brayê wî berî nîha û bi nah mehan li Amadê bi hincîna bomba avîlîyê avahiya MÎT hatibû girtin û hîna jî di grîgehê de ye.

Amad: Di navbera rojên 9 û 18'ê Çilê de li Amadê hinde operasyon çêbûn. Em agahdar bûn, ku bi kêmasî 160 welatparêz hatine girtin. Ji ber ku operasyon bi dirî çêbûn, em salcedarê hejmara girtîyên û navên wan hîna nabûn. Di wê domanê de li navçeya Parîrê jî Yahya Eren û İlyas Eren, jî gundê Derê Behçet Êkîncî û yekê din, li gundê Cihîzî navçeya Lîcê Ali Çekir, Kazim Çekir û kayê gund Hesen Çîçek, jî gundê Bîsîdarê M. Sali Aşlan, Melîk Aşlan, Sali Damsî, Mehmet Damsî û Şûkrî Damsî hatin girtin. Ev welatparêz hîna jî girtî ne.

Pîştî êrîşa grîlîyên, ku qûbû ser navçeya Farqînê, li vir jî gelek welatparêz hatibûn girtin. Pîranyê wan hîna jî girtî ne.

Cizra Botan û Şîmar: Di di destpêka meha Çilê de li Şîmarê welatparêzekî jî Cizra Botanê di şikarîyê de hatibû kuştin. Zêrîyên dagirkeran nîha şikarîyê kirin, ku sedema nîrîna wî naxweşaneyê mîlekî bû. Li navenda Şîmarê welatparêzên bi navên Sulayman Olcan, Sabîr Barten, Emîn Şîmar û roja 21'ê Çilê jî Sali Uysal û Hîyyer Uysal hatin girtin. Li Cizra Botanê jî, di wê dawiyê de 54 welatparêz hatibûn girtin, yek ji wan heq nîha eşq hatine berdan.

Mîrdîr: Ji roja 17'ê Çilê vir ve li Nisêbînê gelek welatparêz kom bi kom dihatin girtin û dîsa berdan. Derfê naxweş, ku mirov bîkarîna hejmara wan bîzarîbe. Li Hesarê jî bi hincîna alîdîrîna hatirê kuştin gelek welatparêz hatine girtin. La li derveyî van, jî ber ku di serê wan de kalyên Kurdî hatibûn, bi kêmasî 10 welatparêzên din jî li Hesarê hatine girtin. Dagirker, bi hincîna ku kullî bombolê Kurdîyê ne, serî dîtin wan girtin.

Li Dêrîka Çiyayê Mezî û Kozanê, di dawiyê meha Kanûnê 1990'an de li dora 300 welatparêz hatibûn girtin, nîha hatine berdan. Li li şûna wan welatparêzên nû hatine girtin. Li welatparêzên ku di rojên 25 û 26'ê Çilê de hatine girtin, navên hinan ew in: Sulayman Kutlan (30 salî, eşqê makariyê) Madîrî Dag (35 salî, karkerê baladîyê), Mîrîkî Fidan (30 salî, xwedî dîkanê), Fêdîş Argul (30 salî, çav-firoş), Bedrî Uzunboyu (25 salî, eldîrîvan), Mahdî Ortaç (30 salî, cotkar û destkar), Adil Özmen (35 salî, sanadî), Metîn Özmen (25 salî, sanadî), Mehmet Oz (45-50 salî, cotkar), Nîhat Salîmî (25 salî, xwedî-xwarîna), Mîrîkî Dag (18 xwendekarê dibistana navîn a li dawiyê), Bekîr Madîroglu (30 salî, karker) û Mehmet Ala (35 salî, memur).

Çolamêrg: Li navenda bajarê welatparêzên bi navên Mecîd Öztunç (nûçevanê rojnameya Yekî Lîkê), Ubaydullâh Öztunç, Hesen Yigîl, Mehmet Çîçek, Recep Çîçek, Recep Korkmaz, Necîp Korkmaz, İlyas Benek û Kemal Yuzgaç hatin girtin.

Sîrt: Di navenda bajarê de alîdîrîk bi navê Abdurrahman Kurt (jî gundê Şîrî navçeya Dîhê), ku jî damêkê dirêj bû xulamîyê dîmîn dîrî, jî aliyê grîlîyên ARGK bi nîrîna hate caza kirin. Piştî kuştina wî dagirker, li navenda bajarê dest bi operasyonêkê mezin kirin. Operasyon li tîrêkî xwe tund kir, ku li wê parêhê jî Botanê rûdîtin. Di wê operasyonê de gelek welatparêz hatin girtin, lê em agahdarê hejmara wan û navên wan hîna nabûn. Tenê em navê yekî dîtin Ramazan. Ev welatparêz li Sîrtê, kare firoşîna qiraniyên dike.

Li derveyî van, li gundê Sefîyê dîdo, li gundê Güherê Mustafa Temur, li gundê Tanê Yusuf Çîçek, li gundê Madîrî navçeya Xazîrê û li qopariyê Fîndîkê navçeya Dîhê jî, tev bi hov re bêtirî 10 welatparêz hatin girtin. Li gundê Xîra Raq navçeya Dîhê jî, derfêkê kolanên jî bo gundiyan hatiya qereqola kirin. Li wî gundî 300 mal hene. Berpirsiyaran qereqola dîmîn formel gihandinê gundiyan, da her malêkê pênc barî eşqan bîrîn qereqolê.

Rûha: Roja 17'ê Çilê li navenda bajarê welatparêzê bi navê Fevîl Mîlekî, li navçeya Wêranqêrê Nûrî Solmaz, Sulayman Gûzel û rûpe wî, harweha welatparêzên bi navên Mehmet, Yûsal û Halîl Bîncî hatin girtin.

Qîsîban: Li navenda navçeyê û gundên çar welatparêz hatin girtin. Ji wan kayê gundê Mîrîkî Saliî Tunc eşqandin grîgehê li bajarê Amadê.

Li bajarê Çewlikê û Mame jî komêk jî welatparêzên ciwan hatin girtin, bi hincîna ku eşqên bangweşîyê cengê dîtin û jî aliyê dewletî dagirker hatibûn dîlqandî, qetandî. Li Dêrîkê jî, di navenda bajarê Mamîkî de, jî destpêka meha Çilê û hoyê nîha, bi kêmasî 60 welatparêz hatine girtin. Paşê pîranyê wan berdan. Li navçeya Gaverê êrdîna Çolamêrgê jî ciwanên welatparêz kom bi kom hatine girtin. Piştî wan jî dîmîn derbas kirin, wan dîsa berdan. Li navçeya Depê êrdîna Mazîrê jî, di nava wan de Anukîl Yavuz Yılmaz jî, bi kêmasî 11 berpirsiyaran parîya HEP hatin girtin. Van welatparêzên rawerîkê eşqandinê bajarê Erzînganê, jî bo pîranyê wan were kirin û paşê wan bîrîn grîgehê.

Şehidê ciwan, têkoşer, hunermend, hosta û qehreman:

Emîn SOFÎ

Saî 1988. Roj, 4'ê meha Nisane, rojê jî dema bîrê. Li bajarê Şamê, ez li benda wan rawestayî erabûn. Emîn, Mahsun û Xîşan bi hev re hatin. Piştî çend gotinan Emîn devê xwe and ber gubê min û got, "Me keyf kirîye, emê derbasê akademiyê bibin." Di nava hevnan tevîn de, min dengê xwe bilind kir, "Çima tu bi dîzî dibêji? Hema herkesê we bîbîne, dizane ev pahiya we, tene ji bo çima akademiyê û welatê. Mirov dikare nîşan bide." Dengê korê hevalan bilind bû. Bi hesreta rojê çûyî keser kişandin. Her kesek di ber xwe de got, "Ma wê care jî emê rastî hevalê Hemze (Haseen BINDAL) nevin."

Piştî civîna derê, ku têde gelek pirsên qorêşê hatin jêve kirin, em komeke hevalan, rabûn ji Mesûkî Berzê me berê xwe da Qebûn. Bi rê ve herve hevalan keyf û pahiya xwe dihevan ziman. Geh li ser pîr û delameten roje û geh li ser mîrani û merxasîya qehîden nemir dihatê xebandin. Hina bi ser qehîdûna hevalê Ehemad MISTEFA (Rejîd) re du meh derbas nebiha. Hevalê Emîn bi gertî û hîrs bangê xwe ji hemû xortan û gela Kurdistanê re bilind dît: "Ro, em girtî serbîlînd in ku bi qehremanên mina Rejîd û Dîwar re, em rabûnê nîşanîne. Bi her re me xweqî, rojê û heval derbas kirîye. Emê bê guman di bin barê wan de bîmin. Emê bi hemû xortan xwe bînin ser rîya wan û xwe li xwîna wan dermekirin."

Bi rê ve, hevalê Emîn gazi min kir, "Hevalê R... pêvêst e tu navê Kurdî yê jêrîn ji bo me peyda biki." Hema bi her min çend nav rêz kirin. Bole dawîye ji min got, "Ji arvan bêhîr navê Qehreman li bîrê û balê te dî. Rast e tu biçûkî, lê bi serpêhatîyên xwe mina mirovêkî di nava berxwedana jîyanê de hatî kelandin xwe diki." Bi şev peve me li ser rewşa gel û pîrî avakirina yekîtiya gel dengkir. Dawîya şevê jî me weneke Serok APO û aleke ERNK peyda kirin. Me li jor xîst û bi hev re yekî, dido me wenekê xwe ji bo bîranîna qorêşgeriya kîşandin.

Sibe zû, bû dema xatîran. Belê wê care ne xatîrê klasîkî bûn. Tene bi gotinên mina serkevin, qor, qorê û xwîna qehîdan me gazi hev dî. Bi wan re derheftin ber derî. Hêdî hêdî dîr dîketin. Hema berî tîkêvî koloneke din, careke din li pêş xwe nêrin. Destên xwe bilind hevalandin. Heta dege min hebû nûn gazi kir. "Heval-nooo serkevin!"

Hevalê Emîn SOFÎ (Qehreman), xwediyê gelek taybetî û derfeten hej bû. Ne tene di karên komevî de, belê di bema warên hunerî, ekonomî û tendurastî de jî çalaki û xîrîtiya wî xuya dibû. Ji wehîna hevalan bigire heta çekirina muzîkê, ji pîrîşan qor û gerîlayên bigire heta bigihe pîrîşan kîşandin û çekirina weneyan, xwediyê zanebûnê bilind bû. Bi xwe her dema gotina Serok dihatî bîra xwe, "Mirov qorêşger girîng e bibe xwediyê zanebûnê gelemperî. Ji her parçê fahm bike. Li hemberê hemû xortan li ber xwe bide û ji bo serketinê bi hemû hîma xwe bîrêşî xîrîtiya bilind bike."

Hevalê Qehreman nîz weneke berî rojê bû ku xîm, zordan û ber care gîrîlayên dijîmî nedipejrandin. Ji hemû bîkarîyan dijîmî re digot, "Ne..." Her dema radîkal, qorêşger, ronî, zelal û rast nêrîmên xwe dihatî hîle. Nîşan dida ku, "Serîya herî mezin bîranîkî û parastîna berjewendîya kesani yê arê e. Bi rastî porê me bi giraniyê mezin porê me anaki-

rîna kesaniyê nûn ji bo Kurdan e. Ez gelekî ji kesên pişoiz, jar û belengaz nefret dikim. Gerek e Kurdan me û bi taybetî xortên ciwan agir ji çavên wan bidane."

Gelek caran ku em li ba hev rûdîştin, derê derê li ser xerî û zewijîya welat me xeber dîda. Her gavê wekî navê Botanê dihatê holê, hevalê Qehreman di cihê xwe de, diçû û dihat. Min digot, "Xêr hevalê Emîn, hadera te nayê?" Bersiva min weha dihatê dayîn. "Tu dizanî, wekî navê Botanê zê, porê min gî dibe. Di laşê min re pîrê xortî mina ekekirî derbas dibe. Gelo, mirov çawa dikare zû here welat?"

Belê, bi van bîr û bawerîyan hevalê Emîn, bû Qehreman. Bû sîmboleke xortên nêhatî. Nîha bi dehan xortên Emîn navê xwe datînin Qehreman û her rojê bi dehan destanên qehremanîyê li ser axa welat pektînin. Botan, warê Egîdan, nîha derê û fîrê dibe. Her rojê çiya, gund û bajarên nû vedigere. Dêrik, Efrîn û Kobanê mina bakîm Botanê li vî tevgere nîşan dadin. Dengê xwe bilind dikim dibêjin, "De lexin birana zîncîra Emîn, Akîf û Munzuran... wê nîm wekîye û darî nagrê. Ji yekê emê bîkî hezar. Em derîya ne, em gîrî û hîrsa dîlê we ne. De lîxin darîyên qehîdan, tene bi lîxî û stranên qorêşgerî zarên xwe bîrînin. Erê Botanê me û başûr, emê yekîtiya dayîrî yekîdan amê bîkî. Li ber dengên top, rakêt û guleyan azadîye, em bîkî xwe yê delalî ji hezîrî bax û rewan peyda dîkin. Di dîroka Kurdan de, argerê hemîdemî ji asîmîlasyonê pêk tê. Nîha bakur, rojhilat, başûr û başûr-rojawa di bin barê 'Kurdistan welatê me' de asîmîlasyonê dînin. De bila em gîrî wê asîmîlasyonê bî?"

Li ser axa Dêrika qehremanê bajarê 14 qehîdan, hevalê Emîn SOFÎ sala 1966'ê di malbatêke welatparêz de, çavên xwe li ser jîyanê vekîrin. Di wê demê de, li bema hêlên cihanê hêzên qorêşger û peşwera di nava domanêkê êrîş û livbaziye de bûn. Li ber derê pêlên qorêşê bilind dîbîn û bayê serxwebûn û azadiyê her cure kevneporîtiya hov û rejanî demîrê li ber xwe dibîrin. Tene di Kurdistanê de, gelê me ketibû zora kesên payvêr û kevneporîst. Ji bona berjewendî çînen serdestî serîyên wî di agê imperîyalîzmê de, dihatê hêran. Di nava rewşa weha de, malbata hevalê Qehreman neqar mabû her şewê alîkariyên xwe bigilîne hezên we demê û bi bîr û dîvîniyê Kurd û Kurdistanê jîyan dîbî.

Tevî hema pîr û zonyên ekonomîk hevalê Emîn derbasê dibistanê bo. Heta xwendina navîn (ortaokul) li cihê bîrîna xwe bajarê Dêrikê bi dawî bîna. Di nava hemî hevalên xwe de payê bilind ji rêz (hîmet) û hezkirîna digîr. Zarokê gelekî delal, jêhatî, de deng û bê guneh bû. Hina di wan salan de taybetîya rewîna di nîmîrî xwe şîrî dî. Li hemberê bema zonyên hezên serdest û bîkarîyan asîmîlasyonîst li ber xwe dîda. Pakt û kesaniya Kurdî hemîdemî û serbixwe diparast. Liv û tevgere hej ji bo avakirina havîrtî û nîxîstîniyê (organîzasyon) peyda dî. Hevalê Qehreman ne tene kesaniya xwe diparast, belê, weha ji postdeyên gelekî xort li hemû derdora xwe jî dî. Di

Di kesaniya hevalê Qehreman de, ev rastî derdikeve ronîyê: Derfet nî e em ji hêlê nîbin. Tevî hemû bîkarîyan gerê taybetî, navgînên tîkîrîna û zora payvêr, xortên Kurdan li hebûna xwe xwedî derketina Nebûnê

Tîrî, Faris û Erebi. Her nîbê, berî xwendevan derbasê jorêyan (odeyan) derê bîbîna, serkarê (direktor) dibistanê jêra xwe ya jorê belav dî. Di digot, "Ev der dibîstan e. Tene û tene bi zîmanê Êrebî ye delal mirov dikare derê xwe veke, xerîr bide. Kesê xwe wê de û wê de dîdin, bîka zanîbî emê zîmanê wan ji gertîya wan hîkîşînin. Ez ji xwedî dîwazîbî tîkîkî wîro were ber gubê min. De bas e, emê bîbînin, haa..." Hevalê Qehreman, li ser pîrîya hema bi lez ji hevalên dora xwe re, semînazek (dersek) hazîr dî. "Ev jorê rojê delî nikare derê bibe. Ev zîmanê nîha wê ser û bîna bîbîn. Çawa be wê Kurd Kurdistanîya xwe bîparêzî û bîbîn xwedî welatê xwe." Gotinên serkarê dibistanê li ba hevalê Qehreman îqarekî pîrê ya mezin çekîrîn. Bi wê yekê bîngehen ger û peyda kirina alternatîfê, rewşa perçebûyî û paşî, di kesaniya heval de, hatin dî. Heta sala 1982'an hîna tevgere serxwebûn û azadiyê di bapê-rojawa ye welat de, cihê xwe baş negirtibû. Bîrdorîya proleterîya serdestîya xwe ava nekiribû û osorîtiya xwe ya nîvendî peyda nekiribû. Lewma gelek xortên ciwan, di gîrî û dîvîniyê welat di nava partîyên burjuwazî û burjuwazîya biçûk de, cihê xwe digirtin. Hevalê Emîn SOFÎ demêkî gelekî kîrî tîkîlîyên xwe bi partîyê burjuwazîya biçûk re çekîr. Belê hema bi lezandî fahmîr, ku ew mirovê sîstîkî in, tene ji bo berjewendîyên xwe diçî-tî, bi nava Kurd û Kurdistanê bîrganîyê (îcarî) dî.

Berî kîrîtiya sala 1982'an, hevalê Qehreman her care tîkîlîyên xwe bi partîyên sîstîkî û derewî re bîrîn. Hina sala 1980'ê mina xortekî gîrîdayê doza gel û welat, hevalê Qehreman dest bi xwendina pîrtûkên klîmîkî yêrî mîrîstîzî kiribû. Weha ji nîvîndîyên hemû serpêhatîyên qorêşî nîzgarîya nîwî dîxwî. Gava Partîya Karkerên Kurdistanê (PKK) hêdî hêdî bû partîya tevîya gelê Kurdistanê, li hemberê xwe hemû kelem perçîqand. Rûyê rojê kesên bîrganî xuya bû. Di nava xortên xortên zû ev rastî fahm kirin de, hevalê Emîn di destpêka sala 1983'an de xwe gîhan-de nîkîrîna partîyê û bîlî bi her hawayî karên bangewîrî (propaganda) bîlînd kir. Roj bi roj bi rîya nîzgarîya gel ve dihatê gîrîdan û di wê rîyê de karûbarên xwe înde dî. Hezkîrîna gel û welat di dîlê wî de hîrî gîrtîrî dibû.

Piştî wê demê derfetên xwedîyê li ber hevalê Qehreman di welat de, hatin gîrî. Ewî neçar me li gel bîrîyê xwe ya mezin bîra metropolî ji bo xwendina xwe berdewan bû. Bîra zonyên ekonomîkî hevalê Qehreman neqar kirin, bîr bîrîyê û bîr ji kar bû. Lewma di nava karên avakirina avahîyan û karên dest yêrî gelekî zor de cihê xwe gîrî. Bi vî karê xwe hemû pîrîşan xwe çareser dî. Di bî xortî xwe payvê dîxî. Di metropolî Rojhîla-Nervîn de, bi gelek hevalên hej yê mina Sahîrî GOZUBUYUK (Haci) û İsmail re rabû û nîngî. Ji wan hîrî dîxîpîrî û bîrîka (ahîlî) proleterîya bû. Di wan salên ku hevalê Emîn jîyana xwe li metropolî dabûhîrand de, di jîyana gelê Kurdistanê de, gîrîyê dîroki pêhîrî. Bi zend û bendîyê peşwergîyê qehreman Hîlîpêşîna 15'ê Tebaxê sala 1984'an bîserket. Hevalê Qehreman karekî gelek hej ji bo nasdîna wê gavê di nava gelen Rojhîla-Nervîn de dî. Li ser gîrîgiya wê gavê jî weha digot, "Nîha, piştî

Hevalê Şehîd E. Sofî di şevêke moraliş de

Foto Berxwedan

wîstîna wî çîrîya azadiyê di Kurdistanê de, piştî derketina Hêzên Rîgarîya Kurdistan (HRK), mirov ji Kurdistanîya xwe fahm nake. Mirov li hemberê dikare bi serbîlîndî bîrê ez Kurd im. Belê, îşî herî hej ew e, ku ew kesaniya Kurdan a bi rîwanî kîrîtiyê mezin bîyî, haw perçîqandî PKK çareserîyê bi ronî ji bo gelê Kurdistanê dîyar kir." Di bin postdeyên bîlgîyên her rojê, di welat de, bi rebenîya Partîya me pîkîdîhatî û bi gîrîdan û tîkîlîyên bi hevalên hej re, hevalê Emîn di nava bîrîyê xwendevan û karkeran de, karûbarên qorêşî bi pîrîstîyên hemîdemî û gîyanîyê bîlînd dîdîdî. Her çendî hevalê Qehreman ji xwendevanên dora xwe tene biçûkîrî bû, belê gotinên wî serast cihê xwe digirtin: "Mirov çawa dikare bîrê ez xwendevan im yan ji rîwanîbîrî?" Bersiva xwe jî weha dîda, "Eger mirov xwe bîkê perçîqî ji mekanîzîyê guhîrîna rewşa gel, wê ber bi ronî û serxwebûnê we haw Gîrînge em îstîbîna di nîvîndîyê reşîyê wîstîpîrî û zîman-dîrîyê burjuwazîyê biçûk de ji gel re zelal bîkî. Da kesek bi zîrîk-nîrîkîyê xwe (nar, nîşan, qorêş, madalya, derçavîk û hîrî) gelê me nîzgarîye."

Ne tene di bakurê welat de, gava 15'ê Tebaxê hejîneke mezin ji bo serxwebûn û azadiyê pêkhatî, belê di hemû gund û bajarên Kurdistanê de mina cejîneke berî mezin hatî pejîrîndî. Pêlên wê hejîna gewre xwe li bajarê Dêrikê (cihê bîrîyê hevalê Qehreman) jî dabûn. Xortên qorêşger û bema welatparêzî bi can û dîl gîrîdayê doza gel, destên xwe kîrî gertîya kesên tîrîyê û derewî û gotin, "De hayê, kesê hemî gîrîyê xwe bîkî. Ew bi derhan sal e we çî kîrîye? Tevî wî jî, hîna hîrî dîwazîbî li hemberê kesên xwîna xwe ji bo welat dîrîyîyê asîng û çîpîrîyê amê bîkî. Gîrînge hîrî bay zanîbîn gelê me wê çawa we bîrî ber dîdîyê jorê."

Piştî wê dema hevalê Emîn SOFÎ vogenîya welat û bîrîyê xwe da ku, bi tavîyî tîkîlî nava xebat û karûbarîyê Partîya bîbî. Lewma, bi hemî hîma xwe mina qorêşgerî profesyonel di nava gel de, cihê xwe gîrî. Di nava xortan de û li gelek gundan civînan fîrî çekîr. Her cîhekî ku hevalê Qehreman tîrî derbas dibû, li wir bîngehe rastîyê tîkîlîyê dihatê dî. Bi taybetî û îstîyê xwe yê qorêşgerî hevalê Qehreman postdeyên gelekî xort li derdora xwe dî. Di kîrîyê bi kom xortên nîh li dora rîya berxwedanê dîcîvînd. Çî dema hevalê Qehreman xebatê Partîyê û rewşa partîyê klîmîkî yê burjuwazîyê biçûk li Kurdîdîna ber hev, kîrî û nefret wî ji karûbarîyê wan xort dibû. Sîstîkî, vî û derewîyê wan fahm dî. Di dîwazîbî tîkîlîyê di nava hebûna Partîyê de, komîniya xwe îstîyê taybetîyên tîkîlîyê proleter, Lewma mina beza bayê ji cîhekî diçû cîhê dî. Ji civînekê derbasê yekê dîndî û li her derê bîngehîyê rastîyê tîkîlîyê ava dî. Di zanebûnê qorêşgerî

belav dî.

Hevalê Emîn SOFÎ her çîqas Partî radîkîr, bîhîrî tîkîlîyê ku, di wê rê de pîkîtîyê tîkîlîyê bi xwîna pîkîdîyê û bi karên dijwar rojvîyê dikare hemî nîzgarîyê û asîngîyê jî hîlê rake. Gelekî bi fîrîyê li ser erk û delameten xwe radîkîr. Lewma dîwazîyê xwe ji Partîyê bi nîvî û gîrîyê weha dîbîna zîman, "Ez, kî gîrîyê fahmîrîna rola dîroki ya xortên xwendevan di jorê de. Lew di wê xalî de, em neçar in, ji hemî kîrîyê û jîyana xwe rîzgarîyê bîbîn. Dîwazîyê min nîha ew e, ku Partîyê li pêşîyê min weke, ji bo tîkîlîyê nîvî karûbarîyê hîkîrîyê û fîrîyê kîrîyê û kîrîyê di akademîyê Mahsun KORKMAZ de bîbîn. Gîrînge em hemî lezîna xebatê bîlînd bîkî. Gîrînge em rastîyê kesaniya xwe nîzgarîyê û bi hemî hîrsa xwe di rîya welat de bîbîyî."

Roj bi roj rewşa hevalê Emîn ji bo Partîyê zelatîr dibû. Xuya dibû, ku ev heval dikare xwe gelekî pîş bîrî. Pîrîvîndîyê tîkîlîyê û xebatê bû. Bîrîyê tîkîlîyê serxwebûn û azadiyê bû. Lewma hîna sala 1986'an Partîyê derîyê demê wî ku tîkîlîyê nîvî kîrîyê hîkîrîyê yê qorêşgerî bîbî. Hevalê Qehreman ev derfet, tîkîlîyê gelekî bi nîx û hej ji bo xwe dî. Gelekî bi tîkîlîyê derbasê nava komî hîkîrîyê bû û li ser wê bîngehê kîrîyê tîkîlîyê di komîniya xwe de bî bîrî.

Di jorêyê (odeyê) tîkîlîyê û tîrîyê de, zîvîzîyê rojê û dîyar de, komî hîkîrîyê neqarîyê fîrîyê. Sîrîyê hîdî hîdî derbasê hîstîyê wan dibû. Dîlo-pîrîyê berane her kîlîyê gubîyê wan qîrî dîkîrî. Komî, mina laqîyê xwe dîda ner hev. Bi hîm û gertîyê laqîyê xwe hevîdu dîparastî. Dem gelekî dijwar bû. Belê bi hemî dîwazîyê xwe, dîm ji zora vîyana hevalan nedîbî. Li dora pîrtûkîyê Partîyê dîcîvîyê û rupele dîroki hîdî hîdî piştî dîndîstîyê fîrîyê tîkîlîyê dîkîrî. Ji bo serketîyê komî, hevalê Qehreman hemî derfetên xwe bîkarîyê dîgîrîyê digot: "Heval-nî, em neçar in, di rîya rîzgarîyê gel û welat de hemî zortîyê bîbîyî. Gelo me li ber derê bi zîmanîyê di nava pêlên dîwazîyê sîrîyê, bîrîyê û nîvîyê gîrîyê de, jîyana dîbî. Weha ji her rojê rastîyê laqîyê, laqîyê û gîrîyê dîbî. Lew gîrînge em zû bîrîyîyê, zû fîrîyê bîbîyî û wê jîyana dîrîyê mîrîyêyê bi dawî bîbîyî. Bîrîyê hemî karên dîyîyê bi hemî gertîyê jorêyê em lez bîbîyî. Her rojêkî sî em rîzgarîyê bîbîyî. Ev dîbîyê wîyê jî mîrîyê parastîyê gelê me. Belê, rîya qorêş, rîyê weha hîrîyê, xwîyê û bî kîrîyê nî e. Lê mîrîyêyê me gereke ji her zortîyê mezinîyê bîyî. Çî dîbîyê bîbîyê, emê hîrîyê pîyê û serketîyê ya me ye." Bi gotinên weha hevalê Qehreman moraliş korê bîlîndîyê û bîbîyê dîgîrîyê îstîyê xwe.

Piştî bi serketîyê komî hîbîyê û fîrîyê xwe ya qorêşgerî bi dawî bîna, rî hevalê Emîn careke dîndî dîkîyê nava gel û bi hemî hebûna xwe karûbarîyê Partîyê bîlîndîyê kir. Bi evîyê, benda bîrîyê çîyîna akademîyê me. Be lebat, rojê û qor, tîm kar dî. Heta rojê 4'ê Nîsane sala 1988'an

Çand * Pîşe * Wêje

Kêliyeke nemir di navbera min û tîfîngê de

Ehmedê Xanî

Ve carê nîmîya ku ez binivîst, ne ji Bêrvana biçûk re ye, ji ber ku ez agahdar bûm ew xwe amade dika, da ku bibe gerilla û mîna beşekî aza jiyana mayî bibe. Ev nîmîya, ji tîfîngê min re ye. Ew tîfîngê ku razan naye ser çavên we, bi min re hişyar û bê xew dimîne. Ji lew min divêtiyek dî, ku di ve delîloyê de hinekî pêre mayîl tabîlî û keltîyekê jî lîdane dîlê xwe jê re bidim pîrvandî. Ji ber ku ew jî ji mayî ve dixwaze, deriya dile min weke û rûpeya ku xwe lê de veqetî bawîne.

Tîfîngê min, ne ku ez jî te hez dikim û diawezim jî te re vî nîmîyê bejnim. Na, le ji ber ku tu jiyana min diparêzi, heke ji dest min were ezê te di çavên xwe de veqetîm.

Ez biqêzî dikim ku li ser rûyê gerdûna wêranker û mirovkuj, tiştekî dihele ku serî werin tewandin û çav werin vesurandin tîfîngê in. Ew jî minî ya, dev reş, bejn bilind, kindar û bi xîngî ne. Ew jî minî ya, dema ku di serîyê mirov de lîdikevî, meji dakelînin û bi rûyê diwarên wer dikin. Ew jî dema ku hêrî dibin, Nagazakî, Hiroşîma û Hîroşîma derînin hêrî. Kes nikare li pêşîya wan rabweste. Gelekî zor e, berxwedana li dembere tîfîngê hoveber. Belê, dîzanan ku tîfîngê jî bo qurçîlîdîna jiyana hatîye peyda kirin, jî bo hilwe-

şandîna diwarên, jî bo qirkirin û vebirandîna mirovahiye peyda bûye. Çawa nîzanim! Bi milyonan li Sovyet, di herdu şerên cihanî de jî holê rabûn û xwîna wan, kolanên fireh û dirêj sor kirin. Ma nîzanim ku li Cezayîrê bi sed hezaran û bêhîr bi hêrîna tîfîngan piştî xwe dan jiyana û xwîna jî gewdeyê xwe herikandî. Ma ez Kurdîstanê ku jî çar hezar sal û vîr ve lehriyên xwîna derdike û gund û bajaran dîde ber xwe, jî bîr dikim?

Rêhevala min, ez biqêzî dikim ku tu ne minî ya tîfîngan. Tu ne jî bo wêranî kirin û hilweşandinê yî, tu ne jî bo sêwî bigîtin mendal û şîrîjîyan. Na, ez te biqêzî dikim, tenê tu jî bo penastîna jiyana yî. Tu jî bo ku Kurdîstan serbî-xwe bibe, gele Kurd jî aza bibe, hêrî dîbi û bi hêrîna xwe ya ku jiyana dijîmîna di civîlîne hev, van çîyan û baniyan, van gund û balayan, van çîd û rewşpakan jî mîrîne diparêzi. Ev e, çend sal in ez, rêhevalîya te gav bi gav dikim. Ne razan, ne xew, ne rawestan û ne jî bêhîr vîdan. Tu nîzani westabûn çî ye. Gelo minî min barê te giran û rîya te derê? Ewê bi hev re, heyranî roja ku em serxwebûnê dibînin bi rê ve biçin.

Hovale jiyana, rîya ku ez û te diqapînin, bi kelem e, bi tîk e, pîr dijwar û zor e. Her kes nikare gava li ser herêjê û rûpelan berxwedana bi xwîna binivîse. Na,

yên ku dikarin şahîd in, rêhevalan şahîd in, ên ku bi ramana serxwebûn û azadiyê hatîne şîrovekirin in. Dîvê tu bîzarî, hêviya gel, koxî û kene zarokan, ên ku li ber diwarên be kes û be par nîmîya, pêşî û tazi minî, tu bi xwe yî. Tu yî xurtiya piştî wan balên ku piştî di bin lîdane dijîmîna de qurîşî û çav hatîne rîjandî. Ji 7 heya 70 salî li benda te ne û bi guhên xwe li dengê te guhdar dikin. Nebê nîzîm bibe ew dengê te ye gîrî, tu dizardî çîna? Ezê bejîm te. We dijîmîna her bîbe, wê bi xîrî goşt û laş me bîxwe. Ez nîzîm tîlîya xwe jî ser toltîka te hilidîm, emê di gel hev, jî ser çîyayêkî biqîn ser çîyayê din, emê bi hêrîna şîrîjîyê dijîmîna metînger vîqewîtin û jî ser xaka welatê xwe biqewîtin.

Tîfîngê min, jî ber ku şîvê li cem me ye moralê ye, ez dixwazim van çar emîletan helbestan diyarî te bikim. Te çî got, te dîl heye guhdar bîkî? Ezê bejîm. Dengê tîlî û zîxîlîna keçîkên vî gundê bîna... perdaya guhên min çîrandî. Dê mîbe, em vî helbesta xwe minî arîdîkê bîxwînin, dîlîna bîgîrî û bejnî cîhekî dan, jî ber ku şîvîndîna gerilla minî e.

Şava tarî êrîşî çîqas xweş e heval! Piştî te na herê çîya, deşî û nîwî. Di gel te na çîna û çîna, cawan û bal. Dîlê min jî tîm bi te re lo pîlîbê ol

Zarokên şoreşê

Rojê hêdî-hêdî jî piştî çîyan derdikeve. Şax û tîrîjîna xwe di nav dehlî û zevîyên Botanê re daveje ser gundê B... Zarokên gund her wekî tîrîkên nav baxên Kurdîstanê, zîk-zîk bi wan dîkeve, dest bi lîstîk, kar û barê xwe dikin, bi ken û şahî xwe jî cîhekî davejîna cîhê din.

Hezo, Dîlo û Zêro minî sê perwana, ku jî ser gulekê bîlîrin ser yekê din, bi lez û bez bi jêra gund ketin. Di nav dar û derîyan de wenda bûn. Li ser rîya çem zor dan çepik û dest lîdandî. Bi dengêkî dîlîkî û gîrî qîr dan. Sîrûd û stranên nîwî xwendin.

**APO serokê me ye
Rojê welatê me ye
Dîrok û jîna me ye**

**APO yê me agir e
Bi şawq e, vînamîna
Banga dîlê laşker e**

**Laşkerên me li kar in
Na yek in bi hezar in
Govandên me li dar in**

Nezikahî li gola Roqê kîrin. Dîtin ku çend zarokên gund şîpe-şîpe wan di ave de tîye. Dîlo bangî Cemîd kir û got:

- Hê! Çîna hûn berî me hatin. We civata mezinê gund pehlî. Zê bin werin em ji we re bîjî çî gotî.

Cemîd, Guro, Sîrdar û Xello bi lez û bez jî avê derdikevî û li dorê Dîlo kom dibî.

- Vaye em hatin, beje çî heye?

Dîlo wekî serokêkî di nav wan de diçe û lê:

- Sibê li Cîzîra Botanê serhildan heye. Wê zarok, kal, jin û mîrî tev ji malên xwe derkevin, li cîhekî bejîvî û bi kevîr, dar û bîrîna êrîşî polî û cendîrmîna Tîrk bîzin. Ji bîr mekun, emê sibê xû biqîne bajêr.

Li vîr Hezoyê çeleng bi zimane xwe yê piçûk dîbêje:

- Em her hevlî grûpek in. Navê grûpa me Dîcî ye. Wê Sîrdar serokê-grûpa me bîle. Em di destpêkê de domakîna kolanên bajêr. Dema ku me dît polî û gel bi hev ketin, hîngê emê êgîr berîlîna sazîyê dewletê. Piştî ku em dît agîr gurr bû, emê xwe biqîlîna çîyê, cem hevalan.

- Temam, gelekî baje, bîjî serok!

- Hêê...

Û xwe bi serî ve avêtîna golê û pêlên avê bîlînd kirin.

Rojê li ber avê, şaxên xwe yê zîrî dîdan ber pala ezîzî. Hêdî hêdî şewqa sor di piştî pozê çîyayê bîlînd de wenda dibû. Zarokên gundê B... bi kîf û stran berê xwe dane gund. Dengê wan zîz dibû. Têvî dengê çîk û bîlîlîna şîvîna derdikevî û ew nîwîna dîdî-gîrîna. Berî ku biqîlîna gund û jî hev belav bibin, Zêro jî tevan re dîbêje:

- Piştî ku we şîvî xwe werine mayîda, li piştî emê Dîlo, em bi xîrî bîlîzin.

Berî gund tenê dengê stranê wan

bîlînd dîbe.

**Gêrîyên me hat in
Bi şawq in nû hîlat in
Xarîyê welat in
Bo golê me xelat in
Pêşîngê Rojîlat in
Bi sor in dîqewat in
Bi pêl in wek Ferad in**

Li mayîda gund piştî çîyê dîgîlîna hev. Yek nîwî ser xwe û dîpîna:

- Kî bîla min e?
- Hezo:
- Ez, ez bîla min im.
- Dîlo:
- Na Hezo, ez im.
- Cemîd:
- Ne tu û ne ez, ez im.
- Sîrdar:
- Na, na, wîla neba, li min guhdar bin.

"Yekîne, du bîlîkî, ezîzî, gola çepê, çepî nîwî, na çîyê, ser li emê şîvî, gîrî bîlî, hîkî le te..."

Û tîlîya wî li ser Guro dîdî:

- Guro bîla min e.
- Bi hev re dîbîlî:
- Hîkî me tenê e.

Zarok dîban ku biqêzî Bîrî Guro jî bîlî dîmîna û yê din diçin xwe vîqîlîna Guro.

- Yek... dada... nîwî, em hatin we.

Guro dîkîna xwe hevalên xwe jî bo ku wî biparêzin û bi nîwî gund dîkîvî. Sîrdar û hevalên xwe dîkîvîna bin erîlîna melekê gundî. We dîna grûpa Guro di ber wan re derbas dîba. Ji bin erîlî Sîrdar erîlî Guro dîbê.

- Hê, min tu gîrî, hûn min di hîlê de.

Da ku grûpa Guro jî hîlê derkeve, dîvê grûpên din bîlîlîna û bi lez grûpa Guro biçe destên xwe li tenêrîkê (hîlê) bîyî ku destê yekî jî wan biqîlî.

Her weha fîsîka wan ta nîwîkê gevê dîdîna. Cîna grûpa Guro û Cîna a Sîrdar dîkîvîna ber hîlê. Çîyîna.

Hezo:

- Hevalan digot şerê gerilla bi dijîmîna re wekî lîstîka rûpîyê (bîka mîran). Bîla grûpekî li me bibe cendîrme û ya dîlî bibe gerilla. Emê wekî şerê hevalan bi dijîmîna re bîkin.

Tev:

- Hêêê... buq a... bîjî PKK!

Grûpa gerilla xwe vîdîyîna û ya cendîrmîna li wan dîgere. Dema ku cendîrmîna dîwîlîyan û rîdîlîyan, vî carê gerilla êrîşî dibîlîna ser wan em jî dîf û kemîna li pêşîya wan vîdîdan. Gava ku cendîrmîna sîrî dibîlîna gerilla xwe vîdîpîna. Li hêrîna pîlîna û taktîkîna gerilla sîrî bîz. Ji çîpe ve li dîzîlîna, jî ramê ve derdîkîna û li dîwîyê gerilla bi vîdîkîna.

Her weha zarokên gundê B... di mejiyê xwe de, ta di lîstîkan de xwe nîzîkê şîvîyê dîkî. Bi dîlî û cîna xwe jî pêre na. Piştî nîwî gevê, dîsa li hev kom bûn û Hezo got:

- Nîwî emê herîna razîn. Sibê xû cîvîna mezin li Cîzîra Botanê ya. Emê tevî serhildanê bîbin.

Selîm Bîçûk

Serhildan

Emran

Cûdî bangîr Cîzîrê got, robe bîjî
Têkeve rêza Nîsêbînê tu jî
Behna barûdê ketê poz û mejî
Vaye qada berxwedanê bê nîjî
Her bîjî berxwedana gel, her bîjî

Kalê heftê salî rahîştîyê dar
Zarokê heft salî hîgîrtîyê bar
Zekîyê Newroz pîroz kîrîyê bi ar
Bo jîyana Kurdan laşê wê bîrîjî
Her bîjî navê Zekîyê tîm bîjî

Va jî Kurdîstanê bardîkê reşî
Ketîyê şûnê hîva sor û dîlxweşî
Bûnê yek tev, das û çakûç û teşî
Gel giha hev qet natîrsê j'xwînîjî
Her bîjî yekîtiya gel her bîjî

Ho dest û zendê gerilla bihejin
Bê dîkîvîna neyara bîkujî
Bi hezaren salan xwîna me dimîjî
Bîmîrê edî koledar û xwîn mîjî
Her bîjî şerê gerilla her bîjî

Dest bi tîvîng û rexî li bejna me ye
Herderê nav û deng û pêjna me ye
Va îro şer û ceng û cejna me ye
Bo golê Kurd bi ser bîlîndî bîjî
Her bîjî serxwebûna Kurd her bîjî

Her wekî Mozlûm dîbêje berxwedan
Her wekî Egîd dîbêje xwîn û dan
Her wekî APO dîbêje serhildan
APO di xwîn û dîlê me de dîjî
Her bîjî serokê Kurdan her bîjî

Loriya Fatê

Ji Helebê me berê xwe dabû Kurdîstanê. Di bîst û çarê Tebasê, eala hezar û nehaed û nozdehan de, bi tîrîyê avê em gîhîştîbûn gundê Tabîyê. Tabîyê gundekî jî gundên Erêbê ye. Ji bajêr qîrîşîk dîr e. Xelkê gund bîyî ku me nas bikin derketin pêşîya me, em bîrîna hîkîna mezinê gund û jî me re pazîkî serîdîvî.

Tabîyê gundekî tîkî e, lê de bîst xanî hana, qîrîdîhî xanî Kurmanî çar xanî Tîrk, Kurmanîyan, jî bo Tîrkîyan dîgîlî ew nîvîyê in. Kurmanîyan gund sîrîlî na. Tîrkîyan jî bi Kurmanîyan reber dîdan. Lê mirov jî serçavê wan dîzanî ku ne jî nîvîyê me na.

Di gund de yekî kal hebû bi navê Hîlîlî. Hîlîlî jî me re dîroka gund qîrî kir û got:

"Ji gundê me re Tabîyê dîbêlî, jî ber ku di wîdê qîrî Bîrahîm Paşayê Mîrî de Tîrkîyan tabîyê di gundê me de kole bûn, hîj çîpe wan xuya ye (bi destê xwe lîqîrî kir û ew qîrî me da). Minî îro, îlîla bîra min, Tîrkîyan gîhîştîn û ekerê Bîrahîm Paşayê ketin gund û gund talan kirin.

Ji nîvîyê min di gund de hîj jînakê heya. Fatê dîbêlî. Bi emî ez jê mazîrî im. Lê rebenê, jî dîdî û sîman çavên wê tarî bûn. Kurê wê yê cîwanî de dîwîyê seferberîyê de hatî kuştî. Bûka wê de na pîrîr, Eqlê wê jî hîkîk sîvîk bûye. Bi sîwîyê xwe ve di nav gund de dîgere û jî re dîlîlîna."

Fatê bi sîwîyê xwe ve, xwe dabû ber hîkîkê û guhdîyê Hîlîlî dîkî. Fatê sorê xwe hîlîda, berê xwe de Hîlîlî û gotê:

"Erê tola bîra min, ekerê Bîrahîm Paşayê jî bi kurmanî sor bûn."

Fatê bi bîrîna kurmanî sor hîj bîhîrî li ber xwe ket. Çavên xwe kîr ber xwe û paşê dengê xwe hejand û jî sîwîyê xwe re lîrandî.

*Derrîgîya min ji der e
Mîn daer kurê ber e
Ez çî bîlîm jî vî derrîgîya
Derrîgîya bî zîr e
Lorî, lorî derrîgîya lorî!*

*Lorî dîkîm lorî nabe
Ê sîvîr jî kîdî nabe
Ê arîya jî eç nabe
Lorî, lorî derrîgîya lorî!*

*Mîn destê dayê hîkîrîdîrî
Mîn reberê li mîn kîrî
Calad dîkî l'dîla sorê
Lorî, lorî derrîgîya lorî!*

*Ez çî bîlîm jî vî derrîgîya
Derrîgîya bî zîr e.*

Ji komara HAWAR
Hêjmar 27 - Sal 1941

ENÎŞKA RÊZIMANÎ

D. Rewanî

Xwendewanên heja, ev enîşk ji bo rezne, pêşniyar û nîrxandîne vekirî ye. Herkes dikare bîr û baweriyên xwe li ser vê enîşke pêşkêş bike.

Wekî ku Reşîdê Kurd di pirtûka xwe ya bi sernavê "Rezîmanê Zîmânê Kurmanjî" de dide nîşandan û tîne ziman, rêzîman bi xwe, zandîna axaftin û nivîsandîna ye. Peyv û nivîsandin ji pevaan diadîrîne. Pevek bi xwe ji piyan çêdibin. Pirs û peyv ji, ji dangan, nivîsandin û tîpan saz dibin. Belê, Reşîdê Kurd wateya rêzîman weha tîne ziman.

Lê M. Coladet Bedirxan ji bi dermê rêzîmanê Kurdî, di kovara Hawar (Hejmar 27) de, weha dinivîsî: "Gramer lewîyîya qeydeyên rast-axaftin û rastnivîsandîna zîmêne."

Kamiran Bedirxan ji di wê wêlî de nerîna xwe tîne ziman û dibêje "Rezîmanê zîmanekî, rêzîkên, angî qeydeyên rastaxaftin û rastnivîsandîna zîmanekî dide zanîn."

Bi rastî, kesên ku xwe di warê rêzîmanê zîmanê Kurdî de westandîne ne pîr in û ne ji hindê in. Her yekî, li gora bîr û baweriyên xwe rêzîman daye nîşandan. Lê bi piranî û ji pîr alîyan ve dipejîrîne hev. Em hewl didin xwe ku di wê wêlî de hindê beşan, ji rêzîmanê xwe bînin. Bi taybetî yê ku ji bo axaftin û nivîsandîna divê ne.

Wekî tê zanîn di zîmanê Kurdî de, ji bo dengdayîna du beqîp hene:

1-Tîpên dengdar: Ev cure tîp, ji ber xwe deng didin, bîr ku bi tu tîpên din ve bîne girêdan. Ev in: A, E, Ê, Î, O, U, Û

2-Tîpên bêdeng: Ev cure tîp ji ber xwe deng nadin, heya ku werin lêv kirin divê bi tîpên dengdar ve bîne girêdan. Ev in: B, C, Ç, D, F, G, H, J, K, L, M, N, P, Q, R, S, Ş, T, V, W, Y, Z

Nîmêne: -Dema ku em dibêjin A, em we bi çî tîpan ve girêdandin. Bi serê xwe deng dide.

-Lê dema ku em dibêjin B, em bê gav dimînin ku wê bi tîpeke dengdar ve girêbidin. Ji ber ku tîpa B, bi serê xwe deng nade. Heya ku em lêvbêkin, divê em we bi tîpeke ji van tîpan ve girêbidin. Ba, Be, Bi, Bî, Bo, Bu, Bû, Ab, Eb

Herwekî rêzîmanên din, rêzîmanê zîmanê Kurdî ji li gora hoy û merdên demî, pevek û gotînan saz dike. Bi piranî ev dema ku em li jêr rêzbêkin hikariya xwe le dikin:

1-Rubêrk: Dema derbasbûyî. Ev ji du cure ne:

a- Nêzbêrk: Ango dema ku di rayê di ser re derbas nebûye.

Nîmêne:

-Min neyar tirsand (Min herî ve bi dema ku neyar tirsand)

-Me neyar tirsand (Me berî ve bi dema ku neyar tirsand)

-Te neyar tirsand (Te berî ve bi dema ku neyar tirsand)

-We ala ERNK hilda (We berî ve bi dema ku ala ERNK hilda)

-Wî ala ARGK hilda (Wî berî ve bi dema ku ala ARGK hilda)

-Wan xwe ji bo şer amade kir

(Wan berî ve bi dema ku wan xwe ji bo şer amade kir)

-Wê heya Bêrtanê hîlî (Wê berî ve bi dema ku heya Bêrtanê hîlî)

Li gora nimûneya ku me li jor nivîsandî, em dibînin ku tîpên bernavên komanî (zarokên şer) di nêzbêrkê de ev in:

Min dibe Ez: Helepçe ez gewû-tand in

Me dibe Em: Helepçe em gewû-tand in

Te dibe Tu: Helepçe tu gewû-tand in

We dibe Hûn: Helepçe hûn gewû-tand in

Ev nimûneyên ku me li jor dane, şanî dikin ku yê gewûl kes e, ne Helepçe ye. Nexwe, Helepçe gewûl çekirve û ew gewûl ji, ne ji mej ve ye.

Lê dema ku li gûn gotîna "gewû-tand" gotîneke din be, ev nav ji bi tîpeke dengdar ve kutandî. Ango gava wê ya dawiyê dengdar (bi deng) be, wek:

Hûda. Berda. Da.

Nîmêne: Şoreş ez hildam
Şoreş em hildam
Şoreş tu hildayî
Şoreş hûn hildam
Şoreş ew hilda (nêrza)
Şoreş ew hilda (mêza)
Şoreş (ew, ewan) hildam

b- Mêjbêrk: Ango dema ku di ser re derbasbûye û ji mej ve bayer pêkhatîye.
- Dema ku bernava kesê pîşkar be (Ango ew bi kar nabê):

Nîmêne
Min neyar tirsandîye
Me neyar tirsandîye
Te neyar tirsandîye
Wî ala ERNK hildayî
Wî ala ARGK hildayî
Wan dijmin tirsandîye
Wê dijmin tirsandîye

Ji nimûneye ve xuya dibe, dema ku tîpa pişke (fill), ya dawiyê dengdar be, hingê tenê ya pêve lê girêdan.

-Dema ku bernava kesê pîşkar be (mêfûl, nesoc), di vê rewşa demî de, tîpa e dikeve ser pişke.

Nîmêne:
Şoreş ez balind kirin e
Şoreş em hildan a
Şoreş tu hildayîye
Şoreş hûn hildane
Şoreş ew hildaye (ji bo mîrza û nêrza)

Şoreş (ew, ewan) hildan e

Ji ber ku da tîpên dengdar di pevekekê de li dû hev nayîn, tîpa y di navbera l û e, a û e de cih girî.

Di hejmara pêşîn de NIHOK

Pênc saliya şehîdbûna rêheval Mustafa Nazif AKTAŞ, ji hêla girsên gel ve li Parîsê hate bîranîn

Roja 23'ê mîha Çîlê sala 1990'an, komêk ji welatparêzên Kurdistanê, ku li Başûrê Parîsê dimînin, xwe cîwandin ser hevûdu û bi gûrzan gul û gulîkan berê xwe dan gotistana Komana, ku şoreşgêr û şehîdên nêrî te de madîzin. Gûrzan gelê me xwe-tin biçin serdana gora rêhevalê rewanpak M. Nazif AKTAŞ (Celal) û sermala wî ya nuh pîroz bûn.

Rêheval Celal roja 23'ê mîha Çîlê sala 1985'an, li başûrê Parîsê bi destê noker, xanî û xweşroşên ku her hebûna xwe spartina dijman, şehîd bû. Bi vî şehîdbûna rêhevalê Celal, wan kesên bêbext, dan şanî-kirin, ku wê bi her karîna xwe, pişî bidin ber dijman û li ser rîya serxwebûn û azadiyê bibin çeper û kelem.

Bi vî serdanê, welatparêzan dan xuya kurin, ku heyaî dawiyê wê rûmet û nîrxên Partîye biparêzin, wê li şehîdên xwe xwedî derkevin û berxwedan û taybetiyên wan di kesbûna xwe de pêkbinin.

Piştî ku keliyekê li ser gîyarê şehîdan rawestiyân, gora rêheval Celal bi ala ERNK nîxîstandin. Piştî wê keliye, axaftinek li ser jiyana wî hate xwendin. Em li jêr bîreke pêşkêş dikin.

"Di dîroka Kurdistanê de, ji dema ku berxwedan destpêkirîye, nokerî û xizayî ji xwe li hembêrê bilind kirîye. Dema ku nîmênan

pêşîni û yê pêşî-veçûyî xwe demîna hêl, kevî-perestîyê ji xwe li hembêrê kirîye kelem. Seîd Elçî, Dr. Şivan, nîmî-nayên yekemîn in, ku bi destê kevîperestîyan hatin kuştin.

Di derketina Partîya me de jî, gecek nîmî-nayên weha hene. Yê ku piştî dijman girtine û şerê xwe li dijî me bilind kirîne gelek in. Ji şehîdê kurîna rêhevalê internasyonalîst Hekî KARER ve bigire û boya tu digî-hejî şehîdên Çî-yayê Qandîlê, Îbrahîm BÎLGÎN û Mahmet KARASUNGUR û di piştî wan re gelekên din. Ne tenê li Kurdistanê, lê belê li derveyê welat jî, dem derê û dijmanîtiya xwe

bilind kirin û rêheval M. Nazif AKTAŞ şehîd xistin... Em bi xwîna şehîdên xwe gihan van rojên serhildanê. Van rojên ku bi hezaran ji gelê Kurdistanê radibin ser piyan û radigerin. Ji ber vî yekê mirov dikare bêje, "Şehîd ronahiya rîya me ne..."

Piştî ku axaftin û hinde hebûn hatin guhdarkirin, welatparêzên serdaxvan berê xwe dane gora reşwînbêrê Kurd Yilmaz Guncay. Bi vî serdanê dan xuya kurin, ku şoreşê serxwebûn û azadiyê wê li van kesên nemir xwedî derkeve.

Carêke din em dengê xwe bilind dikin û dibêjin, "Şehîdên me nemir in."

Pîroziyên ji bo sala nuh

Xebatkarên Berxwedanê, serxwebûnê pîroz dikim. Di sala 1991'ê de ji serkeftina we û serkeftina şoreşa Kurdistanê dawazê dikim.
Meme Alan
Bollada - Swed

Hevalên heja, serxwebûnê pîroz dikim. Bi heviya rojîna baştir ji bo nêrweriya Kurd. Li gel alîan û rêz.
Şahine Bekirî Sorakî
Sydney - Awstraliya

Hevalên bi rêz û xosewîst, wekî ku di rêzî zanîn, rojnameya Berxwedan a yekemîn e, ku bi berdanê wamî û bê rawestan, 15 rojîna li weşandî. Hêya niha hîna tu rojname di dîroka Kurdistanê de weha neqîsî ne û hejmara xwe ya bilind. Bi vî ewahî armanekî dirêj derbas nekirîne. Ez pîrozîyê bîr û pîrozîyê xwe yê ji di dîyari xebata we ya ji bo serxwebûn û azadiyê welat dikim.

Di vî sala nuh de, bîr û bawerîya min xurt e, ku we pîrozîyê di navbera me de tunde bibê. Emê bi hewlên re xebata xwe pêş ve bibin. Emê pîrozîyê xwe di cîvînê de girîng û dijîmanîyê de bînin. Stîrîyeke bîr. Li dawiyê ez carêke din serxwebûnê pîrozîyê dikim û dema we xurt be.
Ehmêd Xanî
Kurdistan / Başûrê Rojava

Dîlsozno, ez bi dilekî xerîngî serxwebûnê pîrozîyê dikim.

Xwezî me bikaribana rojnameya xwe ya dîroka bi azadî li welatê xwe bixwendana. Lê hema dîsa jî, ger dijîman derxist nêrê yan bide, emê rojnameya xwe bixwîna û pêşîyê xwe di cîvînê de bigîrin.

Bîmîna di nava xerîngîyê xebatê çapîkirina Berxwedanê de.
Mehmet
Kurdistan / Nîsebin

AGAHDARÎ

Ji bo Kongreya YRWK ya Duwemîn em xwe amade bikin!

Rewşenbîrên welatparêz, ronakbîrên heja û bi rêz,

di vî sala buhârî de gelê Kurdistanê yê leheng û qehreman, jiyana xwe bi serkeftin û berxwedanê xurt û tund derbasî û serhildanê ku hîza di dîroka Kurdistanê de wek wan nebatîna afirandî, bîrvekirî.

Belê, herpêndî ku dijîmanîyê mîngîr û dagîrker ên dirîndê û hevîdanê mîrîsê amade dikirin û bi armanca qirkirina gelê me yê ku çî caran nemirê her dibûn jî, dîsa jî berxwedan û serhildanê gelêrî yê ku jiyana diparêzin bilind bûn û bi darê zorê serî nebatîna tewandin. Pînanê dijîmanîyê em cure-cure, ji valakirina gundan bigire û heya bi bilindîkirin û xortîrîn gîrewerî şerê taybetî, yekê-yekê bê gîyan man û bi valahîyê ve çûn. Dîsa, girsên gelê me, bi her babetê çîvînê xwe yê cîvînî, xwe li dema tevgera rizgariya nêrweriya Kurdistanê cîwandin û yekîtiya gel û gerîla kirin bîreke ji pola ku bi çî zorê naye bilindî.

Belê, gelê me ji cîhanê re da şanîkirin, ku çem û cûbar ji xwîna tîhîrîyê jî, dîsa wê serxwebûna welatê xwe yê ku çar bezar mîl in di zîke dîroka de jîyan dibe, pêkîne û wê ala serfirazîyê li ser çîya û bawîyên Kurdistanê, bi serfirazî pêl bide. Ev rastî derketîye holê û ta kesê ku bi serhildana Nîsebin, Cizîra Botan, Cîngê Amo, Lîca û Amed nehîsiya tune ye.

Ji ber ku karwanê serkeftinê roj bi roj pêşve diçe, berê li ser mîlîtan me jî giranîr dibe. Lewra Yekîtiya Rewşenbîrên Welatparêzên Kurdistan (YRWK), ku sazîyeka notewî ya rewşenbîrî ye, bîgav dimîne, ku bi her karîna û derketîna xwe xebatê tund û xurt bike û bi kîna hezaran malan, bi her şeweyê xwe berda şerê neyaran. Ev pêwîstî û divêtiyeka dîroka ye. Lewra gîrîngîyê her çendî her gîran be jî, em vî bîrî bilgîrin.

Rewşenbîrên nîmîmanperwer, herçiqas di xebata me de û ji Kongreya Yekemîn a YRWK û wî ve karîna derbasîbin, tekîlî û pêwîstî bi rewşenbîrîyan re xurt nabûn û mîna ku te xwe-tan pêşveçûn qenebûn jî, dîsa jî em bawerîmend in, ku wê hema ronakbîr û rewşenbîrên welatparêz xwe li dora YRWK bicîvînin û rûpeleke cûb di vî sala nuh de, ya ku pîrozîyê xwe dike, valên. Bîr û bawerîya me bi vî yekê xurt e.

Ji bo ku gîvîn YRWK bi koçberî ku şoreşê serxwebûn û azadiyê û Kurdistanê tede dijî re werin avêtin, da ku rûpeleka nuh ji bo xebatê bi nevrokeke derfêrmend û ji salên buhârî behtîr xortîr were vekirin û kîman ji ber çavan re werin derbasîkirin, wê Yekîtiya Rewşenbîrên Welatparêzên Kurdistan Kongreya xwe ya Duwemîn wê di Gulana 1991'an de çêbike. Xebata ku heya niha hatî kirin ji her alî ve were nîxîndin. Hêvîya me ji rewşenbîrên welatparêz heye, ku di kongreyê de cih bigîrin û li gora derfêrîyê xwe amadekariyên xwe yê nîxîndinê bikin.

Kongreya Duwemîn di Gulana 1991'an de were çêkirin, lê hema erdî berî wê bi mehekê agahdariyên belav bikin û ji bo we bigîrin. Her kesê ku dawazê di kongreyê de amade bibe, dikare ji mejiyê nivîsandîna vî agahdarîyê pêve nîvîsîna xwe ji bo YRWK bigîre.

Em di vî sala nuh de serkeftina xebata we dawazîna û bîmîna de xwepê de.

Yekîtiya Rewşenbîrên Welatparêzên Kurdistan (YRWK)
Komîteya Karpîrîye
S.1.1991
Nîvîsîna YRWK: Max Str. 50-52 / 5300 Boon 1 - BRD / Tel: 0218/630990

GIRTIYÊN CENGÊ, ŞIKENCEKARIYA SÎSTEMATÎKÎ YA DAGÎRKERÎYA TIRK Û PIRTÛKA: "12 Eylûl Karanlığında Diyarbakır Şafağı" - Di Tariya 12'ê Îlonê de Berbanga Diyarbekerê -

Hinê gava çî endamên PKK na hatibûn girin, hinde birêk a welatparêzên piştigir û sempoizananê PKK hatibûn girin û li girtigeha "İstihkam" hatibûn danîn. Van kesan li gor herem, di nava xwe de komakên yekîtiyên jiyanê beşdar danibûn. Yên ji Hilwanê cihê, yên ji navçeya Sêrtê cihê, girtiyên ji navçeya Mêrdînê cihê, şeweyeka jiyanê beşdar di nava xwe de danibûn. Yekîtiyên wê nolê, nakatiryan di navbera mirovên ji navçeyên cihêreng de derdixine. Girêdana partiyê xwe û lawaz dike. Ji lawaz ji heya ew kesên ku piştigiriyê jiyanê wê dikarin, ji ber hev nan û cigare vedipartin. Dema birêk a wan cigareyan bi filter ên "Samsûn" dikeşan ên din ji di bêgariyê (maburîyetê) kîpandina cigareyan bi filter ên "Bisiml" de bûn. Di girtigehê de, ji ber ajotina jiyanê berjewendperestî, navçeparêz û xel û epiroparêziyê, mirov ne dikaribû bir û hizirên welatparêz û sosyalistiyê diparastaya. Di bir û hizirê de sosyalist bûn, lê belê di jiyanê û rûniyê de, berjewendperest û navçeparêzbûn, wisa di bir û hizirê de ji berjewendperest û navçeparêzbûn bi xwe ye. Ev helwestêka sosyalistbûnê nê e. Yên ku nikarin cigare, nan û ewerwîna xwe li hev par bikin, ewê nikarin êş û kul û derdên xwe ji di nava hev de par bikin. Yan ku nikarin kul û êşan li hev par bikin, ew nikarin li girtigehên Kurdistanê ji mil li ber mil têkoşin. Yên xwedî gengazî û jiyanê cihêreng bin, lêniherînan wan ên li bûyer û qewimandinan ji cuda û cihêreng in. Ev cudabûn û cihêrengî zêrê digehine yekîtiyê. Ji ber ku pêşengên PKK ji wê rewşê baş haydar bûn, lawaz ew di girtigeha "I No" de, di demê de koman anin pê û wan şeweyên jiyanê beşdar ên di ser nav û nîşana navçeparêziyê ku li girtigeha "İstihkam"ê hebû, ji hola nakirin. Piştî ku li girtigehan koman hat danîn, wêsa dest bi xebatê bi giranî teqibandinê wê a bir û hizirê koman hat kirin. Rêxistina komanê li gora merc û pênasbûnê ku hatibûn diyar kirin, hat çekirin. Li gora wan merc û pênasbûnê, her şoreşger û welatparêz/a ku bikarî girtigehê, mîna endamê/a komanê dihat danîn. Komana, ji hêla ew kesên ku ji partiyê bûn, ji hêla kesên ku li polîs xwedî helwestêk partîparêz bûn, ji hêla yê/ya ku dikaribû bi giranî re têkiliyên bi cih û têkiliyên germ dahênin, dihat bi rê ve birin. Rêxistina komanê dibin çavdêriya rêxistina ramyarî (polîtîk) de bû. Bi rastî yên rê daban rêxistinbûna ramyarî, her wisa ji rêxistinbûna komanê ji bi rê ve derbirin. Hemû hûn-matêrên partiyê û periyên ji hêla hûn-matêrên partiyê dihatin girtigehê, serastî hemû dajûn komanê. Komana bi van hûn-matêr û periyên, di çarçevê gengaziyê de, pêwîstiyên endamên xwe bi cih dihatin. Li derwayê wê ji: her endamê/a komanê, derwayê beşdarî kar û baren rojane yê wê wê pîlê û malîyetin, beşdarî çivînanê şevan bîhîya. Jiyanê û lewêza beşdarî, tevgera bi hev re dihatin. Tevgera bi hev re ji, hizirkirinê beşdarî dihatî hola. Eger jiyanê bi komana ne hatibûna danîn, di girtigehên Kurdistanê de, bi derîyê rêxistina ramyarî li piya girin, yekîtiyê û yekparêzbûna giranê çekirin, têkoşinê bi zemanên dirêj bi rê ve birin li derwayê gengaziyê bûn. Dema carî piştî koman hatibû pê, gelek helên

wê yê kêm û sîst hebûn. Hinde marov, berjewendên xwe yê komane, bi berjewendên kolektîf ne diguherrandin. Ev rewş, dibû bîngeha helwestên gelekî cihêreng. Pêşî, di bîrêvêbirinê ya komanê de ji hinde şaşî çûdibûn. Em dikarin van şaşiyên wê rêz bikin.

Yekemîn: Her caran giran hatina hêla navendiya (merkeza) komanê û ji ber wê yekê ji, li ber çav ne girîng xwestek û daxwaziya girtiyên çûdibû. Rêxistina komanê, mîna rêxistina partî nîrxandî (dîtin) û ew disiplinê ku di nav partiyê de derbas dibe, wê ji bo endamên komanê ji xwestinê gelekî nat ne bû.

Dozîmîn: Pî kêm be ji di komanê de, di hinde şikbeyan de, ji hinde kesên re, hinde sercudayî (mamûrîna) nîşandî, bû sedema hinde endamên nexweş.

Sewemîn: Ji ber hemû endamên komanê, bi şeweyekê baş teqibandinê nedana bir û dîtinê şoreşgerî, hinde kes berjewendên malbatên xwe bilind digirtin û pere û tîp-mîgîrên pêwîstî wêkî nan û xwarinê ji malbatên xwe ne dixwestin. Ji ser kîşê komanê dixwar û vedixwarin. Ev dibû sedema derketina hinde girtiyên. Dema komana nû hatibû damezrandin, dîtinê van şaşî û kêmasiyên û dîtinê rîyên verîstî û çareser kirina wan şaşiyên gelekî dijwar bû. Hemû pîs û gîş, gîş û pîsê helwest, perwerdeban, ji her rîya jiyanê kolektîf derketin bi xwe bû. Di komanê de, bi şeweyekê beşdarî hebûna disiplinê, di û bîhna giran teng dikir. Kêm caran be ji, ji pereyên komanê heqdarê partîzerên doza me (abûqasî) li dagirgîhan dayin, guherdana berpirsiyarî û kargêrê komanê bi daxwazî û xwestekên endamên, di hinde şikbeyan de, ji hinde kesên re, hinde sercudayî kirin, bi şeweyekê baş û tîr bi dest ne xistina helwesta proletarî, peyda nekirin û bi cih ne anîna pêwîstiyên, dibûn asteng li ber, bi şeweyekê baş ger û tevgera komanê. Ev yek dibû sedema bi cih ne anîna daxwaziya giran.

Di nav komanê de, ji hinde beşdarî re sercudayî danîn, prestîja wan hevalan ji bînd hejand. Lewre ji giran jiyanê ji giranê cihêrî û berpirsiyarî kirin, diherê bevdî na. Ew berpirsiyarî ku şoreşgerê/ê rastî be, ew mîna yekî ji gîrê, bi gîrê re wêkî gîrê diji. Berpirsiyarî tenê di rêxistinbûnê ya burjuwazîya-xurdeyî de, ji giran veqetandî û bi sercudayî diji. Lê belê berpirsiyarî şoreşger, diwê di her perçayê û boyanê de, ji giran re bîhê nîşan û nîmîna. Berî ku berpirsiyarî bîkarî neke, ew nikare ji giranî bîkarî bipê. Di hemû rewş û pergale de, ew ne xwe, diwê ew giran bîhêzê û bir bike. Ger em li wê derê çêla serperhatiyekê îskenderê Zulkerneyî bikin, wê şewê emê li ser giranîyê helwesta berpirsiyarî nîmînceyê baş nîşan bidin.

Di herî ku rojê îskenderê Mazin û serbazên (mahîrên) xwe di çolekê xurda de, dikin ji tîhna bîhîrîn. Di wê hengamê de, dibînin ku va ye li çola hîşk û xurda gundiyê bi hespê avê dihe ciyekî îskenderê gundî dipîrê. Diheje, "Tu de wê avê bîbî kê derê?" Gundî diheje, "Zaroyên min dikin ji tîhna bîhîrîn û avê min ji gelekî hindik e. Lê belê ez dikarim zerîkek avê tenê bi padîqah bidim." Û radihêje zerîkekê avê, tîjî av dike, dirêj îskender dike. Li ser wê yekê îskender carî zerîkê û carî ji serbazên xwe yê dikin ji tîhna bîhîrîn. dirêjere û

dev ji vîxwarinê avê berdide. Ev helwesta mîrîniyê îskenderê bi xwe serbazan dihe û ew bûyerê hêz û nebeza dihe serbazan. Rêz û bawerîya wan a ji bo îskenderê bîhîrî dibe. Bi wê hêzê çola hîşk û xurda derbas dikin û xwe digehînin ciyekê tîrêv.

Em di xerfînê xwe de dibîjin ku mirovên xwedî bir û bawerîya komunist, ji bo her kîşê dibînin nîmîna. Eger di rewş û boyanê dijwar de em ji welatparêz, sempoizanan û piştigiran bîkarî nebin, wê gavê çawa em ji bo wan bibin nîmîna? Dema ku tîştên me yê xwarinê û vîxwarinê kêm bin, em di wê rewşê dijwar de çendîn bîkarî bin, girêdana di navbera me de ew çend xur û xurê dibe. Em kul û êşan bi beşdarî parvekirinê de, heya em bi vîxwarinê beşdarî herî mazin a kul û êşan li ser xwe, em dikarin ji bo

danîn. Em ê ew, mîna çavê bi çîn (sîst) bûn. Burjuwazîya-xurde, ji wê jiyanê xwe şerê û fedî ne dikirin li ber me. Û di ser de ji, ji wê kirina xwe serbilindî hêz dikarin. Reklama jiyanê xwe ya wê babetê dikarin. Ji bo ku endamên komanê li wan hîjmetêr binînin, serî li hemû çare û rîyên didan. Bi taybetî ji bo wan kesan ku li şikencekarîyên qelsokî nîşan dabûn û di girtigehê de ketûbûn nav aloziyê, ji wan re di çavdêrîyê bîhîrîyê taybetî de çay û şîrîkê pêşkêş dikirin. Cigareyên "Eksport Samsûn" dirêjî wan dikirin û, "Fermo kekê, em her dem wisa 'Eksport Samsûn' vedixwarin!" digotin û bi helwestên wê nolê berjewendperestiyê kesane geş dikirin ku koman bîhîrê. Xweşparêzên burjuwazîya-xurdeyî, di hemû derfet û keyşên xwe de, wê yekê dikirin ku

re'ya girtigehê tîkavînan nav hinde helwestan û di wî wî de platformek derbasî holê. Me, wê yekê ji bo di rewş û mercanê pêwîstiyê de, tevgera bi hev re, xwestibû. Lê belê burjuwazîya-xurdeyî yê li ba me, xwe nêzî tu tîpî ne kirin dîm. Di nav van burjuwazîya-xurdeyî de, ji kovara "Rizgarî" Muxtar Kotin, Rûşen Aslan, ji "Özgürlük Yolu" Nazîf Kalelî û Yilmaz Çamlıbel, mirovên pêşeng ên ji "KUK", "Ale-Rizgarî", "DDKD" ji hebûn.

Di sala 1979'an de, van grûban bi serîkîşandina rojnemeyê "Aydinlik" ku kampanyeyê li hember tîkoşîna serxwebûna Kurdistanê vekiribûn, li hember tîkoşîna kevîr dîvîstî, tîkoşîna reş û tenî dikirin. Eger ji destên wan bîhîrê, di serdandina wê tîkoşîna de helwestên aktîf wêdigirtin. Dema rojnemeyê "Aydinlik" derîşên xwe yê li hember tîkoşîna berdevam dikir, grûbêka "Rizgarî" ji, bi belavoka xwe ya li bajarê Kopê (Beranîk, Bûlanîkê) beşdarî wê kampanyayê "Aydinlik"ê bû. Grûbêka "Rizgarî" bi wê belavokê digot, "Apocî endamên sîvîl ên dagirkerîya tîrk in." Her wêkî "Aydinlik" derîşên xwe berdevam dikir. Piştî re ji ew gotinên xwe de kovara "Rizgarî" (Hejmar 9'an) de dubare kirin. Piştî grûbêka "Rizgarî", "Özgürlük Yolu" bi kovareka xwe ya heftîneyê bi navê "Özgürlük" beşdarî wê kampanyayê ku "Aydinlik" vekiribû, bû. Li gor nîvîsandinê kovara "Özgürlük", Abdullâh OCALAN û Kemal PİR ajan bûn. Her dîm di wan rojan de "Ale-Rizgarî" di hejmarêka xwe ya taybetî de, di nîvîsareka xwe ya bi nîrxandina bûyerên li Gîrê Sorê (Sêwrege), "Bo-yerên li Gîrê Sorê, provokasyonê ku ji hêla Apocîyan bi zaxmî hatinê çekirin" digot û ew ji bi wî rengî tîkile kampanya ku rojnemeyê "Aydinlik" vekiribû, dibû. Grûbêka DDKD, "KUK", "Tekojî" propagandaya li hember PKK wêlê dikirin. Dîgîrên PKK rêxistîneka ajan-provokator e. Li gelek ciyan bi piştigiriyê polîs û cendarmên dest bi qesta kuştina PKK-parêzan kiribûn. Ev rewş ku ji Kurdistanê hatibû pê, her wisa li girtigehê ji dervebûbû. Hemû burjuwazîya-xurde yê Kurd, di girtigehan de li hember me, xwe bi beşdarî dihatin. Ji ber van hemû wêdem û post-dîyan, di rewş û boyanê wê demê de, me ne dikaribû ku em bi wan re, bi beşdarî xwe li hember dijwan ragirin. Em, di jiyanê komanê de xwedîbîrîyê bûn, lê ew di jiyanê berjewendperestî kesane de biryardar bûn. Em, girtigehan qada tîkoşîna û çîçek be ji, dev ji bir û hizirên xwe berdan girtigehan mîna xwendegêhên şoreşgerê diht. Lê ew girtigehan ciyê ku "Ji dîjîrî re bîhîrîyê xurda xurda nîşan dan û ciyê pîlvadanê" didîtin. Di wan mercan de, di çî babetê de ji, me ne dikaribû xwe bi wan re bi beşdarî bîhîvandaya. Me, li girtigehê, bi şeweyekê vekirî tîkoşîna serxwebûna Kurdistanê diparast, li ber boyaran me helwestên polîtîk wêdigirtin û xwe li ber dijwan bi rêxistinê dihatin. Li ber wê yekê, ew, di hemû keyş û derfetên de, ji pawanên (gardiyan) girtigehê re digotin, "Em mamûr, bî gîrê in"... Ma emê wêsa di klîjanê babetan de bi wan re xwe bi beşdarî bîhîvandaya? Em eylo bûn, lê ew çîkê... Me her dem li ciyê bilind datanî, lê ew her dem çav li ciyê nazm û li zîhîzaneyê bû...

DÜMAHİK HEYE

15'ê Febarê 1990 girtiyên di zindana Aydinê de Foto: Bernewedan.org

GAV BI GAV XAKA KURDISTAN

Êrdimeke niştiman ku bi Çiyayê Araradê yê bilind dihê nasîn

ARARAD

- I -

NAVÊ ÊRDIMA ARARADÊ JI ÇI HATTIYE?

Êrdima Araradê li ser kendaî û qontarên Çiyayê Araradê (Agrî, Grîdan) avabûye. Navê xwe ji, ji vi çiyayê standiya. Ev nav, ji dema ku Urartu xwe li êrdimê bicibkirine, xwe dirêjî heya nîha kirîye. Êlên Tirkîtan paqî navê "Egrî Dagî" li çiyê kirine. Di hinde zimanên de navê çiyayê Araradê bi vi ewahî ye: li Farisî "Kuh Nuh (ango, Çiyayê Nuh)", bi Ermenî "Masîs", bi Erebî "Cebel El Haris" (Araradê Mozi) û "Cabal El Harabru" (Araradê Piçûk) dihat gotin.

Gotina "Ararad", weke dihat zanin, gotina pêşîn a kevîntir e. Dîhat gotin, ku ev nav, ji ofîsîyên Nuh Pêxember hatîye. Di pirtûka pîroz a Cûdîyan de, di Tawratê de, li ser Araradê weha dihat gotin: "...Û kaptî, di meha heftan de, di rojê bîvdehemîn e meha de, li ser Çiyayê Araradê danî."

Di nava gelê Kurd de, navê wê êrdima "Grîdan" e. Gelê me bêtir vi navî bikardihîne.

DÎROKA KURT A ÊRDIMA ARARADÊ

Di çavkêşiyên dirêj de xweya dîke, ku diroka êrdima Araradê, xwe dirêj berî diroka hatî nuvîsin dîke. Lê di wê berê de çop û jêmayên ter nîn in. Sedemêke wê yekê ewe: Penahiya ji kêşana Asîya ber bi Anatolia ve. Penahiya êrdima Araradê, di Asîya Paçta de, weke êrdima kurdanîne ya pêşîn bîkaranîne û li vir bi cih bûne. Bilindahiya Çiyayê Araradê

Di sala 1340'e Bz. de Hitî, giranî û poldiya xwe li ser lixûbên Kurdistanê nîha hunda kiribûn. Gava serdestiya xwe ya li rojhilata Kurdistanê hunda kirin, Huri derketin holê.

Serdestiya qraliyeta Urartuyan a li êrdimê, piştî sala 1200'e Bz. de destpêkirîye. Di çavkêşiyên Aşûriyan de, mirov rûberê hinde bawîrmayên (dokumanên) li ser wê demê dibe. Di zimanê Ibrani de, navê "Urartu" weke "Ararad" derbas dibe. Dema Urartu serdestiya êrdimê bûn, Aşûrî ji li herêrê hêzekî xwediyê serdestiya pîwîst bûn. Di navbera Urartu û Aşûriyan de li erdemê, gelek caran şer û pozberî çêdibûn. Navenda şer û pozberiyên ji, dihat derdora Çiyayê Araradê. Herweha Kîmerî ji hêzekî sewemîn bûn, ku di xwestin li êrdimê serdestiya xwe avabikin. Di êrişê Kîmerîyan a dawiyê de, heya pîvanêke pêwîst Urartu ji hîza xwe ketin. Aşûrî wê rewşê xwe derveketî (bîwendekî) ji xwe re zano û diyarî dan êrişên xwe yên li dijî Urartuyan. Li ser wê bîngehê xwe zivirandin bêtir li êrdimê serdest. Serdestiya Aşûriyan, di sala 612'e Bz. de, piştî ku

heya sala 600'e Pîştî Zayîdê (Pz.), weke helza serdestê Araradê jîyan.

Ji wê demê heya dema vegirtina ji aliya Erebîyan, li êrdima Araradê û li derdora Araradê di navbera gelek bîzên hebûn xwe didomandin de, şer û ceng berdevam kirin. Arêştî Erebîyan di sala 636'e de erdê ku Ermenî li ser bûn û li wê dibûn xwecih, bi tevayî vegirtin.

Di sedema XI'an de, Êlên Tirkîtan Selçûkî, bi kolek û zehmetiyên mezîn û bi alîkariya Kurdan, di sala 1071'e de Bizansiyan jêkandûn. Bi deriyê ku ji navçeya Malazgîrê vekirin, dest bi vegirtina Anatolia kirin. Di serî de ji êrdima Araradê vegirtin. Piştî demekê, êrişên Selçûkiyan û Gurciyan êlên Tirkîtan bîkariya kirin. Piştî 100 salan Tirkîtan, karin dîsa serdestiya xwe li ser êrdimê avabikin. Di demekê de rastî vegirtin û dagiriyên ji aliya Moçolîyan ji dibin.

Di qere navbera Osmanîyan û Rûsîyan de, di navbera salên 1877 û 1878'an de, ku bi navê "Şerê 93'an" ji dihat nasîn, tevî Araradê hinde êrdimîn bîa dagirîya Osmanîyan de ji, ketin destê Rûsîyan. Piştî vi qere, pey-

Di navbera rojîyên 5'e Tirmehê û 11'e Tebaxê sala 1910'an de, bi rêberiya eşîra Kurdan a bi navê Zêlîkê (Zeylanî), serûldan û rûbûnê Kurdistan li dijî dagirîya dewleta Tirkîtan çêbû. Berî biqet ji di salên 1926 û 1927'an de Kurd serî hildabûn. Ev qere bi navê Serûldana Grîdanê yê Yekemîn, Duwemîn û Sêwemîn, ketin diroka Kurdistanê. Di dawiyê de Kurd, di sala 1939'an de ji, carek din li dijî dagirîya dewleta Tirkîtan rapêribûn û li ber xwe dabûn. Arêştî dewleta Tirkîtan van hemû serûldanan bi rûndina xwîne parçiqand.

REWŞA ÊRDIMÊ LI ÊRDIMA ARARADÊ

Êrdima Araradê, bakurê Kurdistanê û rojhilata Kurdistanê bi hevûdin ve girê dide. Gava mirov qala êrdima

metranê pîve, weke di qaxan ji hev cûda dibe. Bîrê dikeve aliya başûr, bi navê Çiyayê Araradê yê Piçûk dihat navdan, bîrê din ji bi navê Çiyayê Araradê yê Mezin dihat navdan.

Çiyayê Tendurêkê: Li başûrê êrdimîn Araradê bilind dibe. Bilindahî 3.542 metre ye. Xwediyê karstereki mezin û kûr e. Herweha, çiyayê hîza nevenîrî ji çiyayên şewitî ye.

Çiyayê Bilindahiyên din ên pêwîst li êrdima Araradê ev in: Çiyayê Kokê (3.430 metran bilind e), Çiyayê Jêrê (3.275 metran bilind e), Çiyayê Hema (3.243 metran bilind e), Çiyayê Periyay (3.231 metran bilind e) û Çiyayê Zorê (3.196 metran bilind e).

Zozanê Araradê: Ji sedî 7, ji erdê Araradê zozan in. Ev zozan ji bo ajelvanîyê (xwedî-kirina pez û sêwan) gelekî destdayî ne. Zozan tev, bi mergehên berfirekî hatine naxîmîndin. Her babet hilberin û berhemên ajelî li van zozanan dihat bi dest ve anîn. Çiyayên li zozanan digibin heya eşîyên (çolên) mirovan. Avên li zozanan gelekî sar û qerîşî ne. Ev zozan tevî van, dihatên qe û hodev ji pêkhatî ber çavên mirovan dihat.

Li deştê Araradê bi gelseperî kartî kîştikale dihat kîştin. Ev deşt tev, li hawîrdorên kortî û çali dîtin.

Deştê Zêdîkan û Araradê: Ev deşt

Foto: Herxwedan arşiv

Araradê dîke, Çiyayê Araradê yê Mezin û Piçûk dihat bîra mirov. Çiyayê Araradê yê Mezin 5.137 metran bilind e. Erde êrdimê bi giranî û pîvanî bilind e. Şerê Çemê Feradê yê mezinîrî Rûbarê Miradê, ji erdê Araradê derdikeve. Erdê Araradê ji bo ajelvanî û kîştikale rêda û destdayî ye. Li bakurê Araradê êrdima Serhedan, li rojava Erzirom, li başûr-rojava Moç, li başûr Bêdîl û Wan û li rojhilata ji rojhilata Kurdistanê hema Bîrêkî pêwîst ji êrdima Araradê, weke perçeyêke êrdima Serhedan e û gelek caran ev êrdim ji Serhedan dihat pîrandin. Nêzîkê nivê erdê êrdimê bi çiyayên naxîmîye. Ev çiyayê li jêr li êrdima Araradê hema.

Çiyayê Araradê: Ji sedî 11, ji hema erdê êrdimê, bîye çiyayê Araradê. Gava sahil hebe, mirov ji bajarên Wan, Qerî û Bêdîse dikare di bilindahiyên diçin ber amanan de, bendeve Araradê yê başûr dîhine. Gava berî li ser Araradê dihat, li ser kendaî û dimenên çiyê, gul û gulîkên rengîn, lê bi behn vedibin. Li kendaîlên Çiyayê Araradê herweha, gelek gîzekî ji hema, ku ji aliya gel weke gîzekî ajelîyan (heymawî) dihat bîkaranîn.

Kehniyên ewê hema hema ji bîr tune ne. Herqandî li ser wê êrdimê gelek berf û baran dihatê ji, ji ber derz, qeş, çalan û ji ber rewşa "andezîlîkî", bîndê erdê Araradê taviya ewê diqîşîne xwe. Pîvana bîndê erdî yê "andezîlîkî" bêtirî 30 kilometran e. Bîndevê çiyê herdemê bi bûz û qeqayê naxîmî ye. Bîndev, piştî bilindahiya ji 2.000

li Araradê, deştê mezinîrî e. Kendaîlê bi dora deştê ne gelekî nasî ne (dîk in). Deşt, ji xakîrîkê avabûye, ku derz û qeşên bîndê wê, ne gelekî kûr in û bi van derzan ji hatiye naxîmîndin. Hinde qaxên Rûbarê Miradê yê kîlekî, ji vi deştî derbas dibin.

Deştê Patos û Gîladîs: Ev deşt, ji hawîrdorên çali û kort çêbûne. Bîndê wan xwediyê gelek kortan in. Ji çiyayên ku van deştan peçane, hinde çem û rûbarên kin diherîkin.

Çem û rûbar: Li êrdima Araradê gelek çem û rûbarên piçûk û mezin hema. Ji van a pêwîstîrî, Rûbarê Miradê ye, ku ewa xwe ji erdê êrdimê diçine. Çem û rûbarên din ên pêwîst ev in: Çemê Şîrîkê, Çemê Zêdîkê, Çemê Koptêrê, Rûbarê Avkêrî, Ava Korê, Çemê Gelûkê, Çemê Fîmad Begê, Rûbarê Kuptîrî û Rûbarê Mandalkê.

Gola Masîyan: Gola pêwîstîrî a li êrdima Araradê 2.241 metran ji deriyê bilind e. Bi wê bilindahiya xwe, gola bilindîrî e û li bakurê Kurdistanê. Li bakur-rojhilata bajare Araradê, li ser erdê ji 24 kilometran belav bîye. Ava golê şerî e.

Gola Rîgolê û Gola Saxê: Dîkevin kendaîlê başûrê Çiyayê Araradê yê Piçûk û Mezin.

Li derveyî van golên Gola Şexanî û Gola Tebîlî ji li ser erdê êrdimê dihat xwe girîze.

Foto: Herxwedan arşiv

(Agrî) ji 1.000 naxîmî derbas dîke. Ev çiyayê, bîye xwediyê posîdeyên pêwîst li ser bajarvanîyên li erdima. Ev posîde u bûkan ji, ji gelek ajlayan ve bûn û bûne. Xwe spartîye jîyana aborî, piçeyî (hunerî) û dihatê ji, li wê erdima.

Di navbera salên 1340 û 1200'an Berî Zayîdê (Bz.) de, carî pêşîn cîvaka Hûrîyan li Araradê xwe bi cih kir. Di wê demê de Hûrî, ji Hîttîtan qetî bûbûn û qraliyetêke avakiribûn.

Li hîlên mezin ji dîhat Medan xwarin, gîla dawîye.

Şopên behîrîyan dewlemend ên çandî li êrdimê, ji Urartuyan manne. Di herêrê alî, berhemên nivîsî û nîşanê dihat, posîdeyên mezin ji Urartuyan li şûn manne.

Di diroka êrdima Araradê de cîbe Ermenîyan ji heya. Piştî naxîmî dewleta Urartuyan, li gîza wan Ermenî bûn serdest. Ermenîyên ji cîvata Ewropayîyan Hindî, ji sala 600'e Bz.

manekî hîle çekirin, ku guraniya İngîlîzan ji li ser hebî. Êrdima Araradê li gîza wê peymîrî ne ji bo Osmanîyan.

Di Şerê Cîhanê yê Yekemîn de Ararad, dîsa ji dagirîya Osmanîyan ketiye bir dagirîya Rûsîyan. Bi çêbûna Şoreşa Cotmehê, Rûsî, ji êrdimê derketin. Ararad demekê bû cîhekî ku Ermenî lê rûdiniştin. Paçê Osmanîyan erîş bîrî ser Ermenîyan, wan gîrkirin û dîsa Araradê asîr bîa dagirîya xwe.

Li Kurdistanê bi deh hezaran welatperwer li hemberê cengê împêrîalistî û dagîrkerî meşîyan

Kolanên Êlihê, 25'ê Çilê 1991: Gele me li hemberê cengê dagîrkerî û împêrîalistî bi biyardarî dengê xwe bilind dîke û dibêje, "Ev ceng ne ya me ye..."

Foto: A. B.

● Li Kurdistanê, li bajarên Êlih, Tûx û Çewlîkê bi deh hezaran welatperwêr bi armanca protestokirina cengê împêrîalistî û dagîrkerî, bi bangîna dîrlûmîyên "Bimîre Emerîka Bakur", "Bimîre Îsraîl", "Bimîre dewleta Tirk a fûgîst" û "Bijî Kurdistan" bi serbilindî herikîn kolan û şeqeman.

● Polîs û komên xweser ên dagîrkerên Tirk bi hovî gelê me dan ber berikên çekên xwe. Li herê bajaran bêtirî 20 welatperwêrên birindar hene. Bêhûrî 600 kes ji hatin girtin. Gelê me bi hêra û kîna di dilê xwe, bi kevir, kûç û daran beraliva hêzên dagîrker da.

Nûçe di rûpela 25'an de

Berxwedan

HER TIŞT JI BO KNIYA RIZGARIYA NETEWÊ KURDISTAN

Sal 9
Hejmar 118
31 Çilê 1991
Rûbela 2.50 Dêl

Rojnameya 16 rûpel

Serokê ERNK Abdullah Ocalan dibêje:

Dîwê Disiplîn çawa were fahmkirin?

"Berî disiplîn û kontrolê, polîtîka ji mirov re pêwîst e. Kesê bê polîtîka kor e, îşleki nabe û nikare îşleki ji binxîzîne. Bi rastî dema ku mirov li gelê cihanê yê pêşveçûyî dimayîne, dibîne ku tenê rojekê ji jiyana wan vala derbas nabe. Tu nikarî rojêke wan ku vala derbas bûye bibîni. Kesbûna wan bi nexpêya (xeta) wan ve girêdayî ye. Yanî kesbûna ku ew li ser mezin bûne, ya wan bi xwe ye. Kesbûnêke serbixwe ye. Polîtîka ku ew dimayînin ji ya wan e. Ev polîtîka wan di xzmela hebûn û pêşveçûna wan de ye.

Lê hema em, ne weha ne. Mirovê Kurd, her yek bi meşîyê ye, her yekî me, cînekê xwe ya cûda heye. Ev dîtin jî, ne serbixwe ye, cînekê girêdayî ye. Rojekê xwe li vir diavêje erde û roja din xwe li vir diavêje hembêza yekî. Ji ber vê sedemê em dibêjin, "Ji sed sed mirovê Kurd jiyaneke berrawî bi rê ve dibe û dimaîne. Nikare li ser armanceke serbixwe yekîyê saz bike." Li mîletên din bawerî li Mîrov nikare li dijî wan gotîneke ne baş bibêje. Bi hev re radibîna ser pîyan, çima? Ji ber ku kesbûna wan ji bo wan e û polîtîka wan ji serbixwe ye. Disiplîna ku ew pê jiyana xwe dimayînin xurt e. Ne wekî ya li cem me Kurdan e. Li vir pîşek xwe diavêje holê: Disiplîn çi ye? Dema ku mirov li gora nexpêya xwe ya şiyasî û îşkerî bi rê ve biçe û polîtîka Partîyê bimeşîne, disiplîna herî xurt û mezin ew e. Dema ku mirov di cih de gava xwe biavêje, lê nade ku kes li zîyanê bigihîne wî û pê neleyze, hingê ew disiplînê bi kar bîne. Gelo, çima kesê Kurd nikare di şer de bawerîyê? Sedema yekemîn: Ji ber ku mirovê Kurd bê disiplîn e, bê polîtîkêke serbixwe ye. Nikare baş û nebaşyan ji hev cuda bike. Li aliyê din jî, meşîyê wî girêdayîyê derva ye. Nikare ji bo xwe îşleki bike.

Di dîroka me de, rapêrî û serhildan gelek in. Baş e, serhildan çî ye? Ev bi xwe şerê bê disiplîn e, bê polîtîka, her kes li gora keysa xwe radibe, rûdine, bang dîke û mîna ku di dîwaze şer dîke. Di dawiyê de, weke ku her kes dîzane, ev serhildan bi hovî tîk dîçin û bi ser nakevin. Di dîroka gelê Kurd de ev rastîyek e. Çiqas serhildan çêbûne, herwaşî ji tîk çûne. Em dîkarî li vir dibêjin: Sedema yekemîn: Ji ber ku her kes bi serê xwe bû, hoya yekî ji yê din tune bû. Dema ku di dawiyê li ber xwe dîda, Dema ku di nazwaze jî, dibe xweşpas û teslîm dibe. Kesê weha ji nikare li hemberê dijîmînekî dirinde û hov li ber xwe bide û şer bike. Disiplîna ku heya niha di nava Kurdan de hêl meşandin ew bu.

Ji ber van sedeman, em şaxiyê Kurd a serbixwe û aza dîtin. Em dîwarîna disiplînekê taybetî ji bo Kurdan peyda bikin.

Li cihanê mîlîtalên herî li pêş, ên bi disiplîn in. Li mîlîtalê Almanî binêrin, di disiplînê de ji her kes xurtir e, lewî ku di şerê cihanê yê yekemîn de gelek zirar di jî. Lê dîsa ji di çend salan de xwe gihandê pêşya gelek gatan. Belê, gelê Almanî xwe bi disiplînê gihandê wê qanaxê Hitler rabû, yekîyê gelê Alman çekir. Hêza wan kîre yek û bi hovî li hemberê cihanê sekir. Pêşî wê hêwşandî û ketîna xwab, bi disiplînê li ser karê xwe sekirî û çî sal neçûn kete pêşya Emerîka û Sovyetê. Niha gelê Alman di disiplînê de û di nava gelan de bi nav û deng e. Kes nikare pê bîkine û ji xebatê biqetîne. Emerîka ji wusa ye. Dîzane karê xwe bimeşîne. Sosyalîzm jî bi disiplînê çêdibe.

Kongreya Çaremîna Netewî ya PKK çêbû

Kongreya Çaremîna Netewî ya pêşengê tîkoşîna me ya rizgariya netewî Partiya Karke-
rên Kurdistanê - PKK, di navbera rojên 26 û 31'ê Kanûnê 1990'an de li ser axa Kurdistanê çêbû. Di rewşa cengê germ de ku ger li welatê me û ger ji li tevîya herêma me Rojhilata Navîn jiyana dibe, ev serpîlîna dîroka ya xwe diavêje gerîlîyan û serhildanan gelî û herweha rê şanî wan dîke, bi serkeftinî û jehatubûnî pêkhat. Pêwîstî û watedariya wê jêhatubûnê jî, weke ji ber xwe ji di hêla tegehîştinê gelekî mezin e.

Cengê dagîrkerî û împêrîalistî, ku wê rojê li herêma Rojhilata Navîn bilind dibe, roj bi rojê bêtir hîneke din berê xwe dide welatê me ji û Kurdistanê diavêrîne naverûda cengê bi xwe. Ev rewş xweya dide, ku veristîna pîrê herêma yê bûne weke gîlokeke kêşan û zivirîna girêkeke, tene ji wê navenda bi derfet û gengaz e. Ev e, di wê rewşê de pêşengê tîkoşîna me ya berxwedana PKK jî, Kongreya xwe ya Çaremîna bi serkeftinî bestî û careke din îpat kir, ku bi navê gelê Kurdistanê hîm û hêzê veristîne ye. Dagîrker û împêrîalistên ku li ser Kurdistanê pîlanên serdestiyê û lewazîneke nuh pêş ve dîbin, bi wî awahî bernîveke xwe ya ji di standin. Careke din bag serwest bûn, ku welatê me û gelê me ne bê xweşî ne, armancên wan ên bi wê nojê wê di qorikên wan de bîmîn û di dawiyê de bigihînin encama xwe ya bîkêdî.

Kongreya Çaremîna Netewî ya PKK anî xîmên, ku herava çûrîrî li hemberê cengê împêrîalistî û dagîrkerî li herêma, bilindtir kirîna gerê me yê rizgariya netewî bi xwe ye; û diyar kir, ku di serfirazîya şoreşa Kurdistanê de ber bi serkeftîna wê bîrîna tîkoşîna demokra-
tî û azadiyê ya gelê Rojhilata Xakerast, delameteke herî dîroka ye. Bi serî ve bîrîna wê delameta dîroka jî, bi hîm û hêza PKK dibê, ku ve hîma xwe ne ji dereke din, ji gelê me yê Kurd tenê dîtin. PKK bawerî û hêviya xwe tenê bi gerîlîyên xwe yê serdest, bi serhildanan gelî

yan bilind dîbin û bi dînamîkên Kurdistanê yê zîkmakî ve girêdide. Li ser wê bîngê Kongreya Çaremîna Netewî ya PKK, bi bangîna dîrlûmîyê "An Kurdistan an neman" berê xwe daye armancê avakirina Kurdistanê serbixwe û biryara xwe daye, ku heya sala 2000'î ji hînda gehînekê pêşveçûnê xwe derbas bîna li xwe bigihîne bandûriya (serdariya) gelî.

Karvaniya 12 salên bîhûrî ya pêşengê tîkoşîna me yê serxwebûna netewî PKK, pêşengê ge-
lê Kurdistanê yê bi şan û rûmet; serlokeriya kar-
vanî û rêgandariya Serok APO, îspatên herçav-
vî û zelal in, ji bo bi serkeftinî bi cih anîna wê biryare. Çawa ku di sala 1986'an de, di Kongreya Sêwemîn de biryar hate dayin ku Kongreya Çaremîna li ser bandevên çiyayên Kurdistanê were çêkirin û ev weha ji bû, bê guman her weha ji xwe gihandina armancê Kurdistanê serbixwe wê bi mîlagorî were bi cih anîn.

Kongreya Çaremîna PKK danûstandinên xwe tenê bi Kurdistanê û heremê bi tîxûb negirt. Rewşa mirovatiyê ya gelemperî ji ji ber çawan derbas kir. Li hemberê êrîşaziya împêrîalistî, ji bo lewazîna tîkoşîna serxwebûnê, sosyalîzmê û demokrasîyê ya gelan, bal û serînc li ser pêdiviya yekbûn û hevgerîna hemû hêzên şoreşger ên cihanê kirand. Bi wê armancê biryara xwe da, ku ji bo damêrandina "Internasyona Sosyalîst a Şoreşger" xwe bide karûbarên karvanî.

Kongreya Çaremîna Netewî ya PKK, di dawîya xebatên xwe de, wê danezanê gelê herêma û cihanê kir.

"Di pêşeroja nêzîk de emê Kurdistanêke bi xwînê hatî şûştin, bi aqirî hatî pîroz kirin, yadîgarê sîvîlîzasyona cihanê û mirovatiyê bikin"

Ev gava dîroka ya tîkoşîna me ya serxwebûnê, anga Komcivîna Çaremîna PKK, pîroz be ji bo gelê me yê Kurdistanê û mirovatiya cihanê ya pêşveçûnê!

Rêxistîna ERNK li Ewropa:

Azadiya zimanê Kurdî birek e, ji pîrsa serxwebûna netewî ya gelê Kurdistanê

Belavok di rûpela 23'an de

Li kêleka amadekariyên cengê gêrîla xebata xwe domandin

- Li navçeyên Pasûr u Kerboranê êrîşên gerîlîyan çûn ser qereqolên dijmin. Di dafên gerîlîyan de gelek serbazên dijmin hasin kuştin
- Li Hezex, Sêrt û Dêralmê pîncê xûr û welatfiroq bi mirinê hatin ceza kirin

- Li navenda bajarê Nisêbînê êrîşa bi bombeyan a gerîlîyên ARGK çû ser qereqoleke polîsan a dijmin
- Di şerên li Ereban, Qilaban û Nisêbînê de pînc tîkoşerên ARGK gehîd ketin

Nûçe di rûpela 24'an de